PUNAISTEN PUOLESTA — VALKOISIA VASTAAN

LEHTISIÄ
LUOKKATAISTELUN UUSIMMASTA
HISTORIASTA SUOMESSA

*

PUNAISTEN PUOLESTA – VALKOISIA VASTAAN

LEHTISIÄ LUOKKATAISTELUN UUSIMMASTA HISTORIASTA SUOMESSA

ASIAKIRJOJA JA TOSIASIOITA
5:n JA 49:n SYYTETYN JUTUSSA

Kustantaja ja vastaava: V. LUNDGRÉN

HELSINKI, 1929. OY. TYÖN KIRJAPAINO

Lukijalle.

Vasemmistotyöväen lehdet ovat säännöllisesti selostaneet porvarillisessa luokkaoikeudessa olleita oikeusjuttuja, joita porvaristo on nostanut työväenluokan oikeuksien puolesta taistelevia työmiehiä ja työläisnaisia vastaan. Siitä huolimatta, että tuhannet työläiset ovat voineet seurata kaikkiakin oikeusjuttuja, kuten kahta viimeistäkin, on kustantaja kuitenkin päättänyt julkaista v. 1927 lopulla 5 syytetyn ja v. 1928 alkupuolella kevättä 49 syytetyn jutussa syntyneistä asiakirjoista ja tosiasioista pääkohdat koottuna yhteen kirjakokoelmaan, joka nyt "Punaisten puolesta — Valkoisia vastaan"-nimellä tarjotaan lukijalle.

Poliittisia oikeusjuttuja on v. 1918 jälkeen ollut satoja sekä suurempia että pienempiä, joihin osallistuneiden luku on vaihdellut yhdestä aina kahteen sataan. Kaikki oikeusjutut muodostavat olellisen osan työväen luokkataistelun historiasta viimeisellä vuosikymmenellä. Tähän kirjaan otetut kaksi oikeusjuttua eivät siinä suhteessa tee poikkeusta. Ne ovat vain eräissä suhteissa erikoisempia aikaisempiin juttuihin nähden. Jo yksin se mielenkiinto, mikä niiden osaksi tuli työväen joukkojen puolelta, osoittaa niiden erikoisuuden.

Työväenluokka jo useista kokemuksistaan yleensä tietää, että sillä on omasta historiastaan aina oppimista. Tämä koskee sen jäseniä vastaan nostettuja valtiollisia oikeusjuttujakin, olipa kysymyksessä v. 1918 tahi sen jäl-

keinen aika. Nyt julkaistavat 5 ja 49 syytetyn juttuja koskevat asiakirjat ja niihin liittyneet tosiasiat eivät tee siinä suhteessa mitään poikkeusta, päinvastoin. Siitä, mikä näissä kahdessa jutussa, kuin myöskin kaikissa aikaisemmissakin on esiintynyt, proletaariselta luokkanäkökannalta katsottuna, oikeata, selvää ja esimerkiksi kelpaavaa, on otettava oppia. Sitä, mitä niiden yhteydessä on taasen esiintynyt heikkoa, huonoa, alhaista sekä vahingollista työväen kumouksselliselle luokkataisteluliikkeelle, on opittava karttamaan.

Nämä opetukset ovat nyt sitäkin enemmän tarpeen taisteleville työväenluokan miehille ja naisille kun maailman historia kiertämättömästi vie yhä kärjistyneempiin luokkataisteluihin. Sen merkkejä ovat yhtäällä viimeaikaiset tapahtumat Puolassa, Saksassa, Ranskassa y.m. kapitalistisissa maissa. Niissä maissa työväen suuret joukot käyvät taistelua sekä fascistidiktatuuria että kapitalismin hyökkyksiä vastaan, joka työväen elinehtoja polkee entistäänkin alemmaksi, ja tahtoo nyt n.s. "teollisuusrauhan" avulla riistämisvapautensa turvata, ja samalla saada rauhassa valmistaa uutta imperialistista sotaa, joka on erikoisesti tähdätty Neuvostoliittoa vastaan. Samoin sadat ja tuhannet poliittiset vangit, jotka ovat vuosikausiksi tai eliniäksi teljetyt vankiloihin, taistelevat joukkonälkälakonkin aseilla vankilaterroria vastaan ja vaativat itselleen vapauksia ja oikeuksia vankilamuurien sisällä. Myöskin siirtomaiden monisatamiljoonaiset kansat käyvät taistelua, päästäkseen vapaiksi imperialistisen sorron ja ikeen alta, valtiollisen itsemääräämisoikeutensa puolesta. Toisaalta kapitalististen maiden ja siirtomaiden sorrettujen ja riistettyjen vapautustaistelua riistäjät kaikkialla vainoavat julmasti ja ovat ryhtyneet harjoittamaan entistä julmempaa terroria työväkeä ja työtätekeviä talonpoikia kohtaan. Itämeren ja Balkanin valkoisten maiden vallanpitäjät ovat yli maailman tunnettuja mitä julmimmista kidutus- ja rääkkäys-

tavoistaan kumouksellisia taistelijoita kohtaan. Italiassa ja Puolassa, erikoisesti ensinmainitussa maassa vallanpitäjät ovat tunnettuja siitä, että he sulkevat kommunisteja 20—30 vuodeksi kuritushuoneeseen, mikä merkitsee heidän sulkemistaan elinijäksi pois kumouksellisesta työväenliikkeestä. Kaikissa siirtomaissa imperialistiset rosvoisännät harjoittavat valkoista terroria mitä raaimmassa muodossa kansallisen vallankumouksellisen liikkeen tuhoamiseksi. Myöskin Suomessa ohranan jatkuva vangittujen rääkkääminen on tullut tunnetuksi laajalti maan rajojen ulkopuolella.

Työväellä on nyt siis moninkertainen syy oppia. Se on välttämätöntä sen vuoksi, että osaisi oikein työväen oikeuksia ja vapauksia puolustaa. On opittava, kuten työväen omasta historiasta ovat ottaneet oppia 5 ja 49 jutussa esiintyneet parhaat toverit.

On opittava myös välttymään poliittisesta selkärangattomuudesta, opportunismista, huonosta ja vahingollisesta esiintymisestä, joihin raskaat ja vaikeat olosuhteet helposti houkuttelevat.

Tutustuminen 5 ja 49 toverimme asiaan, heidän esiintymiseensä porvarillisessa luokkaoikeudessa, sekä kaikkiin yksityiskohtiin molemmissa jutuissa, kuten ohranakiusauksiin, rääkkäyksiin ja houkutteluihin, monien toverien sankarilliseen kestävyyteen ja uskollisuuteen luokkansa asialle, on omansa suurille työväen joukoille antamaan selvän käsityksen valkoisesta valtakomennosta ja herättämään niissä harrasta ja kestävää myötätuntoa työväen asian puolesta taistelevia vangittuja tovereita kohtaan.

Kaikella ylläolevalla on tahdottu saada sanottua ne pääkohdat, mitkä ovat olleet määräävinä tämän kirjan julkaisemiseen. On toivottavana, että kirja saisi suosiollisen ja sydämellisen vastaanoton tuhansien työläisten ja työtätekevien köyhien talonpoikien kodeissa, joissa

sydämet sykkivät valtiollisesti vainottujen luokkamme jäsenteen puolesta ja joissa horjumaton ja kirkas usko tähtää yhteiskuntaan ja aikaan, missä työläisillä ja työtätekevällä talonpoikaiskansalla ei ole mitään luokkasortoa ja vainoa enää kestettävänään.

Alkulause.

Pääpiirtoja v. 1918 jälkeisestä ajasta Suomessa.

Ensimmäinen avoin kansalaissota työväen ja porvariston välillä Suomessa oli päättynyt. Porvaristo oli siinä selviytynyt voittajana.

Kenttäoikeudet (sittemmin valtiorikosoikeudet) toimivat, tuomiten joukottain työläisiä kuolemaan. Teloittajien laukaukset pamahtelivat. Piileskeleviä punaisia ajettiin takaa kuin metsänriistaa. Vielä maaliskuulla 1919 kertovat porvarilehdet tapahtumista, jolloin pakoilevia aseettomia punakaartilaisia ammutaan vain siksi että *pelätään* heidän ryhtyvän vastarintaan (esim. Iltalehti 4/3 -19).

Kuinka paljon valkoisten näin onnistui tuhota punaisia, jäänee kaikiksi ajoiksi selvittämättä. Tuom. Väinö Tanner — sittemmin pääministeri sosdem hallituksessa — mainitsee puolustuspuheessaan Helsingin raastuvanoikeudessa 17/3 -19 siihen mennessä selville saatujen murhattujen ja teloitettujen lukumääräksi 15,814 henkeä.

Koko maa oli yhtenä vankileirinä. Kas, näin kuvaa valkoinen kirjoittaja vankijonoja: ''— — Joukossa tuli naisiakin, mikä miehen, mikä naisen puvussa. — — Ryhmä toisensa jälkeen kulki ohi, pölyisenä, kurjana. Miesten mutina ja vartijoiden komennukset sekoittuivat toisiinsa, kun kokonainen kansa vietiin vankeuteen. — — Kivääreintukit heilahtelivat ja ratsuruoskat vinkuivat''. (Aarne Varonen ''Sotakevään tuokiokuvia'' Otavan vuosik. 1918 siv. 405).

Vastatessaan edusk. täysi-istunnossa 5/7 -18 ed. Hornborgin y.m. välikysymykseen punavankien kohtelusta, ilmoittaa senaattori Thesleff kapinavankeja olleen 68,014 miestä ja 4,575 naista, yhteensä 72,589 (Vankeinhoitohall. vuosikertomus 1918: 27/6 oli 69,199 m. ja 4,716 n., yht. 73,915).

Nälkä ja taudit korjasivat ahtaissa vankileireissä vielä suuremman kuolemansadon kuin valkoisten kuulat.

Kaikesta huolimatta eli valkoinen porvaristo alituisessa ''uuden kapinan'' pelossa. Sen sanomalehdet käsittelevät jatkuvasti sitä. Helmikuulla 1919 piirittää Viipurin suojeluskunta viisi työläiskaupungin osaa. Pitää niitä saarroksissa koko päivän. Etsii ''uutta kapinaa''. 50 henkilöä vangitaan, mutta täytyy heidät vapauttaa (Iltalehti 10/2 -19). Suojeluskuntarazziat leviävät sitten ympäri maan (M.m. saarretaan Helsingin työläiskaupunginosat, samoin Hämeenlinnassa y.m.).

Aikojen kuluessa valkoinen terrori sitten vähitellen muuttaa muotoaan. Tämä ei suinkaan merkitse sitä, että vainotoimenpiteet työväenluokkaa kohtaan lakkaisivat tai vähenisivät. Ne käyvät vain suunnitelmallisiksi. Sensijaan, että aikaisemmat hajanaiset suojeluskuntaryhmät olivat pitäneet maata anarkian tapaisessa kaaoksessa, vanginneet ja teloittaneet summamutikassa työläisiä, siirtyy valkoinen järjestelmä nyt organiseerattuun väkivaltaan. Se ei enää käy työväenluokkaa vastaan ilman suunnitelmaa. Se alistaa koko porvarillisen hallituskoneiston palvelemaan kapitalismin tarkoitusperiä. Hankkii vainotoimenpiteilleen laillisuuden naamarin. Ikävä kyllä on tämän porvariston taktillisen tempun annettu monilla tahoilla sokaista silmät niin, että lapsellisesti on uskottu ''demokraattisten'' olosuhteiden palanneen maahan.

Vuoden 1918 jälkeinen historia Suomessa on kärjistyneen luokkataistelun historiaa. Se on suurten lakko- ja sulkutaistelujen historiaa. Kaikkialla pyrkii kapitalismi painamaan palkat alas. Se taistelee epätoivoisella, itse-

päisellä raivolla ammatillisten järjestöjen pienempiäkin vaatimuksia vastaan. Alistaen porvarillisen ja usein sosialidemokraattisenkin sanomalehdistön tarkoitusperiään palvelemaan, se niiden avulla pettää laajan talonpoikaisväestön. Levittämällä valheellisia ja vääristeltyjä tietoja Suomen vallankumouksellisen työväenliikkeen teoista ja tarkoitusperistä se provosoi maan sivistyneistön kommunisteja vastaan. Saa laajat kansalaispiirit antamaan siveellisen kannatuksensa vainotoimenpiteille. Lakonrikkuruudesta tehdään kansalaishyve ja jokainen urkkija ja ilmiantaja on ''isänmaan pelastaja''.

Järjestetty väkivalta tuo maahan poliittisten joukkojuttujen ajan.

Kun seuraavassa luettelemme joukon poliittisia joukkojuttuja, ei niihin käytettäväksi annettu tila salli meidän selostaa, mistä syystä niissä kussakin tapauksessa on tuomio annettu. Suurin osa tuomioista on kuitenkin langennut toiminnasta työväen julkisissa joukkojärjestöissä ja sellaisista jutuista, joissa on syytetty osallistumisesta Suomen Kommunistisen Puolueen julkaisujen levitykseen. Pienemmän osan muodostavat S.K.P:n muuhun toimintaan osallistuneet, kommunistisilla kursseilla tai kansainvälisessä sotakoulussa opiskelleet, n.s. ''etappiteiden'' hoitajat j.n.e.

"Valtiopetoskalenteri".

(Poliittisia joukkojuttuja jälkeen 1918.)

1. J. Lehtosaari y.m. Valt. rikosoik. 2 os. elok. 1919: 3 henkeä tuomitaan yhteensä 18 vuoden kuritushuonerangaistukseen ja 25 vuotta kansalaisluottamusta vaille.

2. Jääkärivääpeli Kaiho ym. Viipurin hovioikeus 10/10 -19: 3 miestä, 15 v. krh. 24 v. klv.

3. Iida Olli y.m. Kansalaissodan päätyttyä silloiselle N.-Venäjälle peräytyneet tai paenneet vallankumouksselliset työläiset perustivat Moskovassa elok. 29 — syysk. 5

p:nä 1918 pitämässään kokouksessa *Suomen Kommunistisen Puolueen* (S.K.P.). Maanpakolaiset pyrkivät yhteyteen vielä hengissä olevien omaistensa ja aatetoveriensa kanssa Suomessa. S.K.P. organisoi m.m. punaorpojen ja leskien taloudellisen avustuksen. Iida Ollia ja hänen ''rikoskumppaneitansa'' vastaan ilmeni oikeudenkäynnissä pääasiassa seikkoja, jotka aiheuttivat, että heitä pidettiin tällaisten avustusten jakajina. Viip. HO tuomitsi 14/11 -19 jutussa 11 naista ja 12 miestä. Naisten tuomiot: Iida Olli ja kolme muuta 10, kaksi 9, kaksi 8, kaksi 7 ja yksi 6 vuotta kuritush. Lähes puolitoista vuotta tutkintovankeudessa oltuaan saivat syytetyt Korkeimman oikeuden päätöksen 20/9 -20: 23 henk. 136 v. 2 kk. krh. ja 160 v. klv.

4. Rauha Autere y.m. THO 19/12 -19: 4 naista, 10 v. krh. ja 20 v. klv.

5. M. Korhonen y.m. Viip. sotaoik. 14/2 -20: 3 henkeä (näistä 1 nainen), 4 v. 2 kk. krh., 12 v. klv.

6. A. Kaplin y.m. Viip. HO 18/2 -20: 4 henk. 28 v. krh., 34 v. klv.

7. Liljelund y.m. THO 8/3 -20: 4 henk. (2) 7 v. 9 kk. 10 pv. krh.

8. L. Mikkonen y.m. Viip. HO 9/3 -20 (KO marraskuu 1920): 7 henk. (1), 26 v. krh., 52 v. klv.

9. A. Kuivanen y.m. Viip. HO 16/4 -20: 4 henk. 23 v. 6 kk. krh.

10. Jalmari Hupli y.m. THO huhtik. lop. 1920: 6 henk. 35 v krh., klv. Hupli ainiaaksi, toiset 35 v.

11. J. O. Jokinen y.m. 29/7 -20: 2 henk. 11 v. 10 kk. krh., 20 v. klv.

12. R. Ahola y.m. THO elok. 1920: 7 henk. (1), 38 v. 6 kk. krh. 48 v. klv.

13. A. Naukkarinen y.m. Sotaylioik. 3/9 -20: 9 henk. 33 v. krh., 56 v. klv.

14. Lassander y.m. Vaas. HO 24/11 -20: 8 henk. 37 v. krh., 40 v. klv.

15. Aleksander Veckman y.m. THO marrask. 1920: 3 henk. 28 v. krh.

16. Huikarinen y.m. KO marrask. 1920: 9 henk. 30 v. krh.

17. S. Kristo y.m. THO jouluk. 1920: 3 henk. 20 v. 6 kk. krh., 29 v. klv.

18. Aino Siika y.m. KO jouluk. 1920: 6 henk. (1) 20 v. krh.

19. Käkönen y.m. Terijoen sotaoik. 30/1 -21: 3 henk. 10 v. 10 kk. krh., 18 v. klv.

20. *Puolueen perustajain juttu.* Huolimatta edelläkerrotusta vainosta oli työväenliike Suomessa noussut haudastaan. Entisten liikkeen aktiivien kaaduttua rintamilla, tultua teloitetuiksi tai murhatuiksi, sortuessa tai viipyessä vankileireillä ja maanpaossa, pääsivät työväenliikkeen johtoon vapaanaolevat intelligenssi- y.m. puoli- ja täysporvarilliset ainekset. Mutta jo Suomen sosdem puolueen joulukuulla 1919 pidetyssä puoluekokouksessa esiintyi voimakas luokkataistelun kannalla oleva ryhmä. Se kutsui *Suomen Sosialistisen Työväenpuolueen* perustavan kokouksen Helsinkiin 13/5 -20. 14/5 päätti perustettu puolue liittyä Kominterniin. Tällöin kokous hajoitettiin ja vangittiin joukko siihen osaaottaneita. (Katso Georg Branting: ''Oikeudenkäyttö Suomessa'').

Puolueen perustajat tuomittiin THO 8/2 -21 ja KO 20/4 -21: 14 henk. (2) 39 v. 9 kk. 24 p. krh., 73 v. klv.

21. J. Kemppainen y.m. Vaas. HO 12/5 -21: 19 henk. 59 v. krh.

22. I. Törmänen y.m. Vaas. HO 31/5 -21: 5 henk. 21 v. krh., 34 v. klv.

23. Hannes Juvonen y.m. KO 27/7 -21: 3 henk. 11 v. 6 kk. krh., 23 v. klv.

24. J. Haverinen y.m. Vaas. HO 7/11 -21: 3 henk. 6 v. krh., 9 v. klv.

25. Nikke Karjalainen y.m. Vaas. HO 29/11 -21 ja KO 27/2 -22: 7 henk. (1), 21 v. krh., 35 v. klv.

26. Matti Paasonen y.m. Viip. HO 12/12 -21 ja KO 24/3 -22: 3 henk. 14 v. krh., 30 v. klv.

27. Elo Syvänen y.m. Viip. HO helmik. 1922: 13 henk. (2), 49 v. krh.

28. Ellen Mäkelin y.m. Vaas. HO maalisk. 1922 ja KO: 4 henk. (1), 12 v. 6 kk. krh., 20 v. klv.

29. M. Pajula y.m. Vaas. HO 12/4 -22: 4 henk. 8 v. krh.

30. A. Murumäki y.m. Viip. HO 2/6 -22 KO 8/9 -22: 16 henk. 44 v. 2 kk. krh.

31. Juho Mattila y.m. THO kesäk. 1922: 8 henk. (1), 10 v. 5 kk. krh., 31 v. klv.

32. Selander y.m. KO 14/6 -22: 2 henk. 10 v. krh., 18 v. klv.

33. *Rauhanjulistajien juttu.* Kun valkoiset suomalaiset rosvojoukot olivat v. 1921 loppupuolella jälleen hyökänneet hävittäen ja murhaten Neuvosto-Karjalan alueelle, aiheuttaen täten sodanvaaran neuvostomaiden ja Suomen välillä, antoi S. Sos. Työv. Puolue tammikuun alussa 1922 julistuksen Karjalan kysymyksestä (n.s. ''rauhanjulistus'').

Julistuksen johdosta vangittiin ja tuomittiin *maanpetoksesta* puolueen sanomalehtien vastaavat toimittajat ja johto (KO 20/10 -22), Satakunnan piiritoimikunta, joka oli lähettänyt samansisältöisen kiertokirjeen piirille (THO marrask. 1922) sekä sen puolueneuvoston kokouksen osanottajat, joka oli johdolle antanut tehtäväksi p.o. julistuksen laatimisen ja julkaisemisen (THO lokak. 1923).

Näissä kolmessa jutussa tuomittiin: 29 henk. 86 v. 5 kk. 15 p. krh., 134 v. klv.

34. K. Karjalainen y.m. Vaas. HO 31/8 -22: 4 henk. 7 v. krh., 15 v. klv.

35. Jokinen y.m. Vaas. HO 15/12 -22: 6 henk. (2), 15 v. krh., 26 v. klv.

36. ''Läskikapina''. Vaas. HO 5/12 -22: 15 henk. 26 v. 6 kk. krh., 63 v. klv.

37. Joel Sundqvist y.m. Viip. HO tammik. 1923: 9 henkeä (2), 19 v. 15 p. krh.

38. Erland Lahti y.m. Viip. HO helmik. 1923: 5 henk. (1), 11 v. krh., 22 v. klv.

39. Simo Pokka y.m. Vaas. HO 31/5 -23: 9 henk. 19 v. krh., 27 v. klv.

40. V. Hirvi y.m. KO 17/8 -23: 3 henk. 11 v. krh., 20 v. klv.

41. A. Meriläinen Viip. HO maalisk. 1923: 6 henk. 9 v. 10 kk. krh., 24 v. klv.

42. A. Sinkko y.m. Viip. HO 8/4 -24: 5 henk. 11 v. krh., 22 v. klv.

43. Pohjolan amm. piirijärjestö KO 30/5 -24: 5 henk. 9 v. krh., 17 v. klv. (Katso KO päätökset 1924 asia n:o 799).

44. *Suomen (Sos.) Työv. puol. juttu.* Edelläkuvatun puolueen perustajain vangitsemisen jälkeen, perustautui puolue 19/6 -20 uudelleen. Helsingissä 15. 17/5 1922 pidetyssä piirijärjestön edust. kokouksessa muuttui puolue uudeksi ''Suomen työväenpuolueeksi''.

3/8 -23 vangittiin puolueen johto, eduskuntaryhmä ja muita toimihenkilöitä, kaikkiaan lähes 200 henkeä. (Toistasataa jäi vankilaan). Arkistot takavarikoitiin. Kirjapainot suljettiin. Työväen lehdet ja julkaisut estettiin ilmestymästä. Joukko työväentaloja suljettiin j.n.e.

Toimihenkilöt tuomittiin THO 20/6 -24 ja KO huhtik. 1925: 189 henk. 380 v. 10 kk. 8 p. krh. (THO päät. muk).

Puolue, naisliitto ja nuorisoliitto lakkautettiin.

45. J. Huuskonen y.m. Viip. HO maalisk. 1925: 17 henk. (2), 35 v. krh., 77 v. klv.

46. A. Mannila y.m. THO maalisk. 1925: 8 henk. 7 v. 6 kk. krh.

47. *Pietarinkävijäin juttu.* THO 1923: vapautti syytetyt. Kumoten HO:n päätöksen tuomitsi KO huhtik. 1925: 4 henk. (joita ei oltu SSTP:n jutun yhteydessä jo tuomittu) 4 v. 6 kk. krh., 21 v. klv.

48. Aate (Heikki) Mustonen y.m. Viip. HO 22/5 -25: 15 henk. (2), 43 v. 6 kk. krh., 95 v. klv.

49. Kalle Lind y.m. Sotaylioik. 30/9 -25: 5 henk. 6 v. 9 kk. krh., 11 v. klv.

50. V. Riihinen y.m. Viip. HO 22/2 -26: 4 henk. 6 v. 6 kk. krh.

51. Kinnuset. Vaas. HO 9/4 -26: 5 henk. 11 v. 6 kk. krh., 22 v. klv.

52 U. Oras y.m. Viip. HO 13/4 -26: 6 henk. 11 v. krh.

53. K. Jokinen y.m. THO 22/6 -26: 4 henk. 5 v. krh.

54. *Sosialistisen Nuorisoliiton juttu.* S. Sos.-dem. Nuorisoliitto (perustettu 9/6 -06), joka sekin oli kansalaissodan myrskyissä hajonnut järjestyi nopeasti uudelleen. Kuudennessa edustajakokouksessaan 15—20/9 -19 se, valkoisen terrorin vielä vallitessa, ensimäisenä joukkojärjestönä Suomessa kansalaissodan jälkeen asettui luokkataistelukannalle. Liitolla oli huomattava ansio SSTP:n syntymiseen ja toimintaan. Kun Komm. Nuor. Internationale marraskuulla 1919 perustettiin Berlinissä, liittyi nuorisoliitto (liittoneuvoston päätöksellä 27/2 -21) siihen. Seitsemäs liittokokous, 27—30 maalisk. 1922, vahvisti liittoneuvoston päätöksen. S. sosdem NL lakkautettiin Hels. raastuvanoik. päätöksellä 11/4 -23 m.m. syystä, että oli liittynyt interniin.

Heti lakkautuksen jälkeen antoi joukko liiton jäseniä julistuksen, kutsuen perustamaan *Suomen Sosialistista Nuorisoliittoa.* Liitto perustettiin Helsingissä 6/5 23. 2/12 -23 perustautui liitto uudelleen nimellä *"Sosialistinen Nuorisoliitto".*

Marraskuun alussa 1925 vangittiin kymmenittäin liiton toimihenkilöitä — tyttöjä ja poikia. Liittoa ja sen toimihenkilöitä vastaan nostettiin juttu valtiopetoksen valmistelusta.

THO 29/6 -26 ja KO (julkaistu) helmik. 1927: 45 henk. (3), 71 v. 3 kk. krh.

Liitto lakkautettiin.

55. *Kainuun suuri kommunistijuttu.* Vaas. HO heinäk. 1926: 21 henk. (1), 64 v. krh., 108 v. klv.

56. Lasse Meriö y.m. THO 23/11 -26: 5 henk. 8 v. 6 kk. krh., 24 v. klv.

Yhteenvetoja ja lisäselvitystä.

Edelläkuvatuissa 56:ssa joukkojutussa on yhteensä tuomittu 637 työläistä. Heidän tuomioidensa yhteissumma on 1.707 vuotta 4 kuukautta 12 päivää kuritushuonetta (Näissä jutuissa parissa tapauksessa saadut vankeustuomiot sisältyvät myös loppusummaan).

Kansalaisluottamuksen menetyksestä puuttuu numerot 16 jutusta (joukossa SSTP:n ja Nuorisoliiton suurjutut). Muissa 40 jutussa menetetty kansalaisluottamus nousee 1,574 vuoteen.

Tässä ei ole käsitelty yhden ja kahden hengen tuomioita, mikäli samassa jutussa ei ole ollut syytettyinä useampia. Joku joukkojuttu on saattanut jäädä huomaamattakin, tulosta ei siinä mielessä ole ehditty tarkistaa. 1918 asioista tuomitut ovat sivuutetut. Samoin kaikki ehdolliset tuomiot.

Vankeinhoitohallituksen vuosikertomukset vv. 1919—1926 osoittavat, että maan eri rangaistuslaitoksiin on yhteensä "valtio- ja maanpettureita", jotka olivat tuomitut kuritushuonerangaistuksiin, saapunut eri vuosina seuraavasti: 1919 1,200, 1920 734, 1921 326, 1922 161 (eräs toinen tilasto 199), 1923 148, 1924 147, 1925 153 ja 1926 77 henkeä. Yhteensä siis 2,946 työläistä. (Kun edelläselostetuissa jutuissa on tuomittu vain 637 henkeä, käsitettänee, että ne muodostavat vain murto-osan poliittisista kuritushuonetuomioista).

Kuinka suuriin rangaistuksiin nämä kolmattatuhatta työläistä olivat tuomitut ei p.o. vuosikertomuksista käy selville.

Kun porvaristo jokaisen kommunistijutun yhteydessä

elämöi ''sotilasvakoilusta'', mainittakoon tässä yhteydessä, että maanpetoksesta v.v. 1919—1924 tuomittujen kokonaisluku — ed. main. vankeinhoitohall. vuosikertomusten mukaan — on kaikkiaan 185 henkeä. (Siihen sisältyvät sitten rauhanjulistajat, joukko 1918 asioista tuomittuja y.m. samanlaiset ''maanpetturit'' kuin myös vakoilusta tuomitut porvarit. V. 1924 jälkeen ei tilasto enää eroittele valtio- ja maanpetostuomioita toisistaan).

Valtio- ja maanpetostuomiot eivät ole ainoat, mitä tämän maan työväenliikkeessä toimineille on langetettu. Luetteloistamme jäävät syrjään kaikki hirvittävät painokannetuomiot, tuomiot julkisten julistusten (''Herää, käy taisteluun!'', ''Hirsipuujulistus'' y.m.s.) julkaisemisesta ja levityksestä, kaunokirjallisten tuotteiden julkaisemisesta, näytelmien esittämisestä, avustusten keräämisestä, vappumerkkien myynnistä, pidetyistä puheista, ''jumalanpilkasta'' j.n.e.

Kaikista puutteellisuuksistaan huolimatta toivomme edelläesitetyllä antavamme jonkinlaisen kuvan tässä maassa vallitsevasta valkoisesta kuritushuoneterrorista, niistä suurista kärsimyksistä, joita kantaen Suomen vallankumouksellinen työväestö on pitänyt luokkataistelulippuansa korkealla. Syventyköötkin tämän työväenluokan ja sen vapausliikkeen kaikki rehelliset ystävät — mihin puolueisiin tai luokkiin he sitten kuulunevatkin — ymmärtämään niitä mahdollisia erehdyksiäkin, joita sen valkoisen vainon alla uljaana ja sankarillisesti kamppailevat järjestöt ja aktiivit ovat saattaneet tehdä. Vain tältä pohjalta voidaan ymmärtää Suomen työväenliikettä. Vain tältä pohjalta käyvät täysin ymmärrettäviksi vuosien 1927 ja 1928 suurjutut, joissa porvaristo jälleen telkesi liikkeen parhaimpia, uljaimpia miehiä ja naisia, taitavimpia ja laajoissa joukoissa pidetyimpiä aktiiveja vuosikausiksi kuritushuoneisiin.

Ensimäinen vaihe.

Vangitsemiset syksyllä v. 1927.

Kun sosialidemokraatit astuivat maan hallitukseen joulukuussa 1926, niin toivoi moni työläinen ja talonpoika, että valtiollinen vaino ja sorto, jota porvaristo on harjoittanut kymmenisen vuotta työväenliikettä ja yksityisiä työläisiä vastaan, olisi jossain määrin tyyntynyt ja että työväestölle olisi turvattu lailliset oikeudet ja toimintamahdollisuudet. Näin ei kuitenkaan käynyt. Heti virkaan astuttuaan julistivat sosialidemokraattiset ministerit olevansa hallituksessa vain puolustaakseen ''koko kansan parasta'' s.o. vallassaolevan luokan etuja. Sen, että sos.dem. puolue ei ole luokkataistelupuolue, käsitti porvaristo paremmin kuin työläisjoukot, selittäen, että ''eniten ilahduttava tapaus, mitä Suomen itsenäisyyden aikana on tapahtunut, on sos.dem. puolueen kehittyminen maltilliseen suuntaan, niinkuin muissakin Skandinavian maissa. Puhdas luokkataistelupuolue on enää kommunistinen puolue'' (Sv. Dagblad.) Porvariston ja sos.dem. selityksiin nojaten voi siis päättää, että sos.dem. puolue, ottaessaan porvarillisen hallituksen ohjat käsiinsä, on julistautunut täydellisesti irti työväenluokasta. Tältä pohjalta on siis katseltava niitä tuhoamisvalmisteluja, joita tehtiin sos.dem. hallituksen aikana työväenluokkaa ja työväen luokkataisteluliikettä vastaan.

Sos.dem. hallitus yritti kaikkensa työläisten vainoamisessa. Minkään porvarillisen hallituksen aikana ei estetty työväen vaalitoimintaa, kuten tehtiin ''työväen hallituksen'' aikana. Hyvin osasi samai-

nen hallitus myöskin vangita työväen vappupuhujia ja yksityisiä työläisiä, jotka tulivat turvaa hakemaan sos. dem. ministereiltä, sekä toimittaa kotitarkastuksia ja nostaa syytteitä v. 1918 aikuisista asioista. Verrattain laaja on sosialidemokraattisen hallituksen ansio tässä suhteessa. Ammatillista liikettä ei edes jätetty rauhaan. Kun Ammattijärjestöä työläiset eivät halunneet alistaa sos.dem. puolueen puolueosastoksi, niin sosialidemokraattisen puolueen taholta tehtiin häikäilemättömiä hyökkäyksiä ja viittailuja myöskin sitä vastaan. Metallisulun aikana oli parjausprovokatsiooni kukkeimmillaan. ''Suomen sos.-dem.'' lausui, selostaessaan luottamusmies Virran edustusta Parisin kongressissa ''Virta siis menetteli täsmälleen moskovalaisen ohjeen mukaan. Hän esiintyi sokeasti sen noudattajana, totteli sen ehdotonta käskyä, mutta hän ei saanut kannatusta keltään.'' .... ''On käynyt ilmi, etteivät venäläiset ruplat olekaan olleet, kuten on väitetty, jalomielisen käden antamia avustuksia, vaan että ne ovat olleet ostorahoja.'' Samalla lehti ilkeää väittää, että Neuvostoliiton lahjoittama avustus metallisulkulaisille ei olisikaan tarkoitettu sulkuavustukseen, vaan että rahoilla olisi ostettu metalliliiton johto palvelemaan joitakin rikollisia ''hämäriä'' tarkoitusperiä.

Tällä tavalla sos.dem. ja porvarillinen sanomalehdistö muokkasi maaperää niille joukkovangitsemisille, joita toimeenpantiin lokakuun 29 p:nä 1927 ja huhtikuussa 1928.

Vangitsemiset lokakuussa 1927.

Kuten sanottu, vangittiin sosialidemokraattisena hallitusvuotena lokakuun 29 p:nä Helsingissä ja Tampereella kaikkiaan viisi työläistä. Vangittujen Eva Korhonen-Sassin, Allan Martteliuksen, Jalmari Rasin, Anni Kurvisen ja Agnes Rosendahlin vangitsemisesta sanottiin S. Sosialidemokraatissa: ''Perjantaina pidätettiin Helsingissä muutamia salaisen puolueen (S.K.P.) vakinaisia työntekijöitä, kohdistuen nämä pidätykset lähinnä Suomen Kom-

munistisen puolueen sotilaslinjaan, s.o. armeijassa tapahtuvan vakoilun ja kiihoituksen hoitajiin.... Pidätysten yhteydessä joutui viranomaisten haltuun huomattava määrä ainehistoa sekä salaisen puoluetyön että vakoilun ja sotilaskiihoituksen aloilta.''

Porvarillinen sanomalehdistö oli riemuissaan. Pientä ei myöskään ollut sosialidemokraattien riemu. Se, että etukäteen leimattiin vangitut syyllisiksi ohranan määrittelemiin rikoksiin, ei riittänyt, vaan pyrittiin kaikella tavalla häpäisemään vangittuja. Niinpä tamperelainen ''Kansan lehti'' (sos.dem.) kirjoitti no:ssa 39: ''Taitaa olla kiva sussu tuo Eva Korhonen — Stiina Sassi.... löytyy harkitsevia työläisiä, jotka antavat arvoa mokoman ruplasussun tollotuksille, niitäkin on ja vieläpä ammatillisen liikkeen johdossakin olevia.'' Sosialidemokraattisen lehdistön rivous oli niin räikeää, ettei ohranakaan voinut sitä hyväksyä, vaan ohranan päällikkö riensi selittämään: ''Puheet siitä että kommunistit arkaluontoisimmissa tehtävissä käyttäisivät katunaisia ja muita sellaisia aineksia, ovat asiantuntematonta arvailua, sillä ikävä kyllä, kommunistien toiminta maassamme on jonkunverran pätevämmissä käsissä.'' Sen lisäksi, että parjauksilla pyrittiin häpäisemään vangittuja vastustajia annetaan lopussa huomautus ohranalle, että on vielä vangitsematta ammatillisen liikkeen johdossa olevia tovereita.

Työläiset vastasivat ajojahtiin ja vangitsemisiin vastalauseilla.

Lukuisissa kokouksissa tehtiin seuraavanlaisia päätöslauselmia:

''Sos.dem. puolueen aikaisempien lupausten sokaisemat työläiset ovat odottaneet sos.dem. hallitukselta yleistä amnestiaa poliittisille vangeille. Sen pää-äänenkannattaja on sen puolesta kirjoittanutkin. Mutta sos.dem. hallitus on toteuttanut tämän odotuksen täyttämällä edelli-

sen hallituksen aikana tyhjentyneet ohranakomerot jälleen vangitsemillaan työläisillä. Nyt ehkä avautuvat lopultakin kaikkien työläisten silmät näkemään sos.dem. puoluejohdon siksi, mikä se on todellisuudessa: porvariston apuriksi.

Sos.dem. hallituksen toimeenpanemiin työläisvainoihin on luokkatietoisten työläisten vastattava toiminnalla. Sos.dem. puoluejohto naulattakoon kokonaisuudessaan häpeäpaaluun. Riehuvaan työläisvainoon ovat n.s. vasemmistososialidemokraattiset johtajat yhtä syyllisiä, kuin oikeistojohtajatkin. Kaikki sos.dem. sanomalehdet ovat antaneet hyväksymisensä herra Puron toimeenpanemille vangitsemisille ja kotitarkastuksille ja kilvan rientäneet tekemään uusia ilmiantoja työläisiä vastaan."

Mistä vangittuja syytetään?

Vangitsemisien tapahduttua selittivät porvarilliset lehdet, ohranapäällikön lausunnon mukaan, että "pidätykset ovat kohdistuneet lähinnä Suomen Kommunistisen puolueen sotilaslinjaan s.o. armeijassa tapahtuvan vakoilun ja kiihoituksen hoitajiin."

Sosialidemokraattiset lehdet olivat vangitsemisiin nähden taas toisella kannalla. Heidän mielestään ei vangitsemisia olisi sos.dem. hallitus toimittanut, elleivät vangitut olisi arvostelleet sosialidemokraattien toimintaa ja armotta paljastaneet heidän petoksiaan. Tämän todentaa S. S. kertomalla: "Tarkastuksessa on tavattu suomalaisten kommunistien julkaisuja "Punasotilas" ja "Nuorikommunisti". Edellinen on kuukausittain ilmestyvä Suomen kommunistisen puolueen sotilasjaoston lehti. Sotilasjaostoa johtavat Venäjältä Suomeen komennetut punaupseerit. "Punasotilasta" levitetään kiihoitus tarkoituksessa asevelvollisten keskuuteen. Lehden lokakuun numerossa kiihoitetaan asevelvollisia valheellisin ja vääristellyin tiedoin. Lehteä painetaan monistamalla n. 200 kpl. Ammattiagitaattorit tyrkyttävät lehtiä asevelvolli-

sille ja jos viimemainituilla sitten on lehteä tavattu, ovat sotilaat joutuneet kuritushuoneeseen. — — —

''Nuorikommunisti'' on samantapainen kuin ''Punasotilas'' ja levitetään sitä varmoille kommunisteille.

Näissä molemmissa lehdissä parjataan ja haukutaan häikäilemättömästi sosialidemokraattisia työväenliikkeen henkilöitä. (harvennus lehden)''.

Juuri sen perusteella että vangitut eivät voineet vaitiololla sivuuttaa sos.dem. hallituksen työväen pettämistä, saatiin aihe (S.S. mukaan) toimittaa vangitsemiset. Porvaristo vaati vangitsemisia ja syytteeseen asettamista sen perusteella, että syytetyt tekevät porvarillisen yhteiskunnan vastaista työtä ja sosialidemokraatit sen perusteella, että kommunistit arvostelevat heidän edesottamisiaan. Kummanko — porvareiden tai sosialidemokraattien — motiivit on asetettava toistensa edelle ja ovat rehellisemmät? Porvareiden, se on avomielisesti tunnustettava.

Tapahtuneita vangitsemisia selostetaan eduskunnassa.

Vangitsemiset joutuivat käsittelyn alaiseksi eduskunnassakin joulukuun 1 päivän istunnossa, käsiteltäessä tulo- ja menoarviota. Työväen edustaja Tanner lausui:

''Tämän laitoksen ohranan luokkaluonteesta tekemämme väite pitää paikkansa. Se on yksi ase meitä työläisiä vastaan. Aikaisemmin olen jo täällä todennut, että ammatillisen liikkeen puhujiakin ohranat vangitsevat. Viimeisten viikkojen ajalla ohranan toiminta ympäri maata todistaa, ettei työläisten kotirauha ja vapaus ole turvattu. Porvarit kyllä saavat maata rauhassa, kuten ed. Itkonen vakuutti lähetekeskustelussa porvaritolle. (Ed. Itkonen: Onhan sekin hyvä!) Nämä sosialidemokraattisen sisäministeriön alaiset ohranat toimittavat kuulusteluja entiseen raakaan tapaansa. Sillä tavalla he ovat esiintyneet esim. viime torstaina eräs'ä naista kuulustellessaan Porissa. Eikö sosialidemokraattinen hallitus ja

sisäasiainministeri voi pitää ohranoita paremmin kurissa tai opettaa niille hienompia käytöstapoja naisia kuulustellessaan. Mainittakoon vielä ohranoitten toiminnasta se, että joku viikko sitten kun Suomen Muurarityöntekijäin Liiton sihteeri Erkki Härmä tuli Neuvostoliitosta, niin vaunusta hänen palttoonsa taskusta oli viety kirjoja. Kuka sen teki? Luultavasti sosialidemokraattisen sisäasiainministerin alaiset ohranat. (Ed. Lohi: Luultavasti!) Samoin he olivat vieneet Vaatetustyöntekijäin Liiton sihteerin Luostarisen koko kirjapaketin hänen tullessaan Venäjältä viime viikolla. Vietyjen kirjojen joukossa oli m.m. Mannion kirjoittama kirjakin ''Työlainsäädäntö''. Se on jo julkeata kirjallista varkautta. (Keskustasta: Niin on!) Marraskuun 30 päivänä ilmestyneessä ''Työn Äänessä'' ohranan vangitsemisesta m.m. sanotaan: ''Joku viikko sitten palasi Amerikasta Suomeen, siellä lähes 5 vuotta oleskellut, tunnettu painijatoveri Sulo Kokko. Hän matkusti perheineen vaimonsa kotiin Ähtäriin t.k. 23 päivänä kello 4 tienoilla. Iltapäivällä saapui Kokon luo Ähtärin poliisi mukanaan joku tuntematon ohranan agentti ilmoittaen, että Kokko on pidätetty. Syytä pidätykseen ei ilmoitettu. Pidättäjät sanoivat, että eivät he siitä tiedä. Samalla toimitettiin Kokon luona kotitarkastus, jossa takavarikoitiin muutamia yksityisiä kirjoja sekä matkakirjoituskone. Kokko kuljetettiin Vaasaan ohranan tutkittavaksi. Tiedusteluun pidätyksen syystä vastattiin ohranan taholta: ''Emme voi ilmoittaa; kysykää sisäministeriltä''. Onko siis tämä hämmästyttävä pidätys tapahtunut sisäministeri Puron määräyksestä? Jos ohrana hallituksen ja sisäministerin luvalla toimeenpanee niitä lukuisia vangitsemisia, joita on tapahtunut eri puolilla maata, niin täytyy kysyä, kuuluuko sosialidemokraattisen hallituksen ohjelmaan se, että työläisiä on vangittava ja ohranalaitos on välttämätön.

Tämän kysymyksen teen siksi, kun hallitus ei ole sanallakaan asettunut yleiskeskustelun kuluessa ohrana rahan

koroittamista vastustamaan. Siitä päättäen sosialidemokraattinen hallitus hyväksyy ohranalaitoksen olemassaolon ja sen käyttämisen työläisiä vastaan. Tämän inhoittavan laitoksen säilyttäminen osoittaa, että sosialidemokraattinen hallitus ei haluakaan puhdistaa ummehtunutta valtiollista ilmaa tässä maassa, josta pääministeri täällä pitämässään puheessa äsken huomautti. Sellainen hallitus, joka puolustaa porvarillisen ohranalaitoksen ylläpitämistä, laitoksen, jota käytetään työläisiä vastaan, ei ole mikään työväen hallitus, vaan porvariston toimitusministeristö. Tämän pääluokan kohdalla on syytä merkitä, että nykyinen hallitus ja se porvaristo, jonka asioita hallitus on niin menestyksellisesti viimeisen vuoden hoitanut, ovat yhtä mieltä m.m. valtiollisen poliisin säilyttämisestä. Hallitus on esityksessään ehdottanut ohranan ylläpitämiseen vain vähän vaatimattomampaa erää kuin valiokunnan porvarillinen enemmistö. Muuta eroa ei ole, periaate on sama, nimittäin että ohranalaitos on tarpeellinen ja sitä tarvitsee yhtä hyvin sosialidemokraattinen hallitus kuin kapitalistinenkin hallitus, mitä eroa näillä hallituksilla muuten lieneekään.

Sosialidemokraattinen ''työväen hallitus'' on siis tällä tahtonut merkitä, että luokkataistelun kannalla olevan työväestön toimintaa ei voida jättää senkään mielestä vapaaksi ohranalaitoksen inhottavasta urkinnasta, toisin sanoen, että sosialidemokraatit taistelevat tämän luokkataisteluliikkeen nujertamiseksi urkinnan ja poliisivoiman avulla. Suomen Sosialidemokraatti kirjoitti erään toisen asian yhteydessä tämän kuun 16 p:nä m.m. seuraavaa: ''Meillä sosialidemokraattisessa puolueessa on demokraattinen järjestys. Korkeimpana määrääjänä on puoluekokous, joka on kokoonpantu rivimiesten puoluekokouksen edustajiksi äänestämistä, ja sitten seuraa puolueneuvosto ja puoluetoimikunta, sitten eduskuntaryhmä, ja hallituksen on näiltä otettava toimintaohjeensa. Sellainen käsitys, että puolue ja sen elimet ovat eri juttu ja hallitus

eri, on porvarillinen, syvästi aristokraattinen eikä sillä ole kansanvaltaisessa puolueessa kannatusta, olkoon että joku sellaista esittäisikin.'' Kun siis sosialidemokraattien omien sanojen mukaan hallitus on yhtä sosialidemokraattisen puolueen kanssa ja saa puolueelta ja sen johtavilta elimiltä toimintaohjeensa, niin se merkitsee siis, että sosialidemokraattisen puolueen nykyisten johtajien mielestä ohrana on tarpeellinen.

Kokoomuksen maaseutulehti Savo toteaakin nähtävällä mielihyvällä: ''Etsivä keskuspoliisi (ohrana) kuten tunnettua, toimii välittömästi hallituksen antamien ohjeiden mukaan.'' Tämähän merkitsee sitä, että nykyinen hallitus on viimeaikaisten työläismetsästysten suoranainen johtaja. Tätä voi päätellä myöskin siitä, että Suomen Sosialidemokraatti lainaa palasen etusivuaan ohranan toimittamien työläisvangitsemisten puolustukseen. Missä on sosialidemokraattisten johtavien ainesten siveellinen suuttumus häpeällisen urkinnan harjoittamisesta työväestöä vastaan? Ohrana on tervetullut apu ylläpitääkseen oman puolueen ja samalla kapitalistiluokan diktatuuria. Siinä on teidän moraalinne (Eduskunnasta: Onko meillä diktatuuri jo?) Porvarillinen diktatuuri, jota te harjoitatte meitä vastaan. Paraillaan viruu ohranan vankiluolissa kymmeniä työläisiä ja sosialidemokraattiset lehdet ovat yksissä tuumin porvarillisten lehtien kanssa rientäneet nämä työläiset tuomitsemaan, vaikka kuulusteluja ei ohranan ilmoitusten mukaan ole vielä ehditty suorittaa. Työläisten joukkovangitsemisen uhrit viruvat edelleen ohranan kauhun kopeissa, vaikka monta viikkoa on jo kulunut heidän vangitsemisestaan. Vangitut, etenkin naiset saavat kokea kovia kärsimyksiä näissä äärimmäisen epäinhimillisissä oloissa, missä poliittisia vankeja ohranassa pidetään. Vankien suhteen noudatetaan suurta salaperäisyyttä, mutta tiedetään kuitenkin, että kaksi vangituista naisista on vaikeasti sairaana. Tätä seikkaa käyttävät kuulustelijat hyödykseen toimittamalla kuulusteluja sitä

ahkerammin. Muista käytetyistä kidutuskeinoista pirullisimpana mainittakoon....

(Puhemies: Kehoitan puhujaa käyttämään parlamenttaarisempia sanoja).

että vangitut naiset eivät ulkopuolisten ystäviensä monista pyynnöistä huolimatta saa vastaanottaa puhtaita alusvaatteita. Eräille vangittujen omaisille on ohrana selittänyt syyksi siihen, miksi vangittuja niin kauan pidetään siellä, sen että he eivät tunnusta sitä, mitä heiltä vaaditaan. Vangitsemisen syyksi selitetään, että vangituilta tavattiin Venäjällä painettua kirjallisuutta. On ilmeistä, että on annettu määräys vangita kaikki työläiset, jotka omistavat Venäjällä painettua kirjallisuutta, tällainen menettely on törkeää laittomuutta. Lain mukaan on työläisillä aivan samoin kuin kaikilla muillakin Suomen kansalaisilla oikeus omistaa missä maassa painettua kirjallisuutta tahansa. Mutta vieläkin enemmän kuin tuollaisessa määräyksessä kaiken Venäjällä painetun kirjallisuuden julistamisesta rikolliseksi ilmenee laittomuutta, herättää huomiota määräyksen suunnaton mielettömyys. Suomessa voidaan nyt sen perusteella vangituttaa työläisiä, jotka omistavat vaikkapa vain Venäjällä painetun mittausopin tai keittokirjan. (Ed. Juutilainen: Ei suinkaan siellä niitä painetakaan!) Tarkoituksella painostaa ohranan suurta merkitystä ovat porvarilliset ja sosialidemokraattiset lehdet julkaisseet palstamääriä ohranan antamaa aineistoa. Merkillistä vain on, minkä vuoksi sitä tämän budjettikäsittelyn aikana nyt enää tarvitaan. Täällähän ovat kaikki muut paitsi meidän ryhmämme ohranan säilyttämisen kannalla. Ei tällä hälytyksellä siis pitäisi olla mitään asiallista saavutettavissa. Ei suinkaan siellä luulla, että eduskunta saataisiin yksimielisellä päätöksellä myöntämään ohranamiljoonat ja hyväksymään samalla työläisten joukkometsästyksen.

Minä en katso tarpeelliseksi mainita yksityiskohtia ohranan viimeaikaisesta toiminnasta. Se on sanomalehdis-

tön välityksellä kyllin tunnettua. Tunnettua on myöskin, että ajojahti käy nykyisen hallituksen johdolla ja osittain herra ministerin henkilökohtaisen vaikutuksen alaisena. Tunnettua on myöskin, miten hallituspuolueen sanomalehdistö on porvarislehtien ohella lainautunut ohranan äänenkannattajaksi. Ne asiat eivät tarvinne enää lisää mainintaa. Yksi seikka minulla on vielä tämän yhteydessä sanottava. Sosialidemokraatit ovat aikaisemmin joissakin tapauksissa olleet sen käsityksen puoltajina, että työväen luokkataistelua ei yleensä voida kukistaa ulkonaisilla keinoilla, olivatpa nämä keinot sitten minkälaisia tahansa. Sosialidemokraatit ovat itse vedonneet historian antamiin opetuksiin tässä suhteessa ja maininneet esimerkiksi m.m. vuoden 1918 tapaukset. Työläisten joukkoteurastuskaan ei ole kyennyt köyhälistön luokkataistelua lopettamaan ja niin tulee käymään vastakin. Se liike on voittamaton siitä syystä, että se on sellaisen yhteiskuntaluokan liikettä, joka on ainoa hyödyllinen luokka yhteiskunnassa, se on kapitalistisenkin yhteiskunnan ainoa toimeentulon ja rikkauden lähde. Se on yhteiskunnan tyytymättömin, mutta samalla välttämättömin aines, eikä sen poispyyhkiminen olisi mahdollista.

Herrat sosialidemokraatit näyttävät nyt yhdessä porvariston kanssa käytännössä kokeilevan pitääkö tämä totuus paikkansa. Minä olen vakuutettu siitä, että se voitto, jonka työläisten vainoamisesta tulee saavuttamaan sosialidemokraattinen puolue ja tämän maan porvaristo, ei tule johtamaan pysyviin tuloksiin. Historian häpeätä se tulee harjoittajilleen merkitsemään."

Työväen edustajan tosiasioihin perustuvaa esitystä ei kuitenkaan annettu rauhassa suorittaa, vaan yksinpä sosialidemokraattiset edustajatkin heittelivät puhujalle rivouksiaan. Kukkein ja porvareita mairittelevin oli sosialidemokraattisen edustajan, ministeri Puron lausunto:

"Ottaessaan määrärahan valtiollista rikospoliisia varten, lähti hallitus siitä, että hallituksen käytettävissä tulee

olla jonkun verran poliisivoimaa valvomassa sellaisia toimia, jotka tähtäävät maan vahingoittamiseen. Hallitus lähtee siitä, että tämän poliisivoiman täytyy olla kiinteästi hallituksen, lähinnä sisäasiainministeriön käytettävissä, ja että sen täytyy toimia niiden ohjeiden ja toivomuksien mukaisesti, mitä hallituksen taholta sille annetaan. Hallitus katsoi tällaisen poliisivoiman tarpeelliseksi ensinnäkin siitä syystä, että eräät oman maamme kansalaiset ovat antautuneet vieraiden valtioiden palvelukseen, harjoittaen meidän maassamme salaista vakoilutoimintaa, erittäinkin puolustuslaitoksen keskuudessa vieraan valtion hyväksi. Toisekseen on hallitus katsonut tällaisen poliisivoiman tarpeen vaatimaksi senvuoksi, että toisista valtioista harjoitetaan vakoilutoimintaa tietojen saamiseksi meidän maastamme ja siis näiden tietojen käyttämiseksi tarpeen vaatiessa toisten valtioiden hyväksi. On luonnollista, että mikään hallitus, joka tahtoo pitää huolta siitä, että maan etuja, maan parasta, erittäinkin maan puolustuslaitosta ei tällaisilla toimenpiteillä saa vahingoittaa, ei voi jättää tällaisia toimenpiteitä valvomatta ja sellaisten esiintyessä ryhtymästä tarpeellisiin toimenpiteisiin. Nämä näkökohdat ovat hallituksella olleet määräävinä ottaessaan valtiollista rikospoliisia varten määrärahan.

Ed. Tanner mainitsi myöskin vangitsemisista. Hän tahtoi väittää, että vangitsemisia on toimitettu pelkästään senvuoksi, että nämä vangitut henkilöt olisivat työläisiä ja että nämä olisi vangittu siinä nimenomaisessa mielessä, että he eivät saisi harjoittaa luokkataistelua. Tällaiset väitteet ja syytökset ovat aivan vääriä. Ei ainakaan näinä aikoina ole vangittu ei työläisiä eikä muitakaan kansalaisia nimenomaan heidän ammattinsa perusteella, vaan jos vangitsemisia on toimitettu, on ne toimitettu määrättyjen rikosten perusteella ja määrättyjen rikosten selvillesaamiseksi. Minä olen tävsin vakuutettu siitä, että olkoonpa rikollinen sitten työläinen tai joku muu

ammattilainen, on se vangittu vain sillä perusteella, että hänen syyksensä on voitu havaita joitakin rikoksia. Vielä kerran torjun sellaisen väitteen, että vangitsemisia olisi toimitettu pelkästään senvuoksi, että vangittu on ollut työläinen.

Edelleen ed. Tanner tahtoi tehdä uskottavaksi, että vangitsemisia on toimitettu syyttömästi, ja että siis näillä henkilöillä, jotka ovat joutuneet vangituiksi tai kuulusteltaviksi, ei olisi ollut mitään pahaa omallatunnollaan, vaan että he olisivat olleet kaikinpuolin nuhteettomia yhteiskunnan jäseniä. Minä vakuutan, että tällainen väite ja syytös on väärä. Mutta kun tällainen syytös on tehty arvatenkin vakavassa mielessä, niin ehkä minun täytyy muutamalla sanalla osoittaa, että pidätyksiin on ollut täysin perusteltuja syitä. Minä arvaan, että ed. Tanner kohdisti lähimmät syytöksensä äkkiaikoina toimeenpantuihin pidätyksiin, ja senvuoksi minä valaisen muutamalla sanalla vain näitä pidätyksiä. Ensinnäkin on mainittava äskettäin pidätetty Jalmari Rasi. Tämä henkilö on toiminut maassamme useita vuosia Suomen salaisen kommunistisen puolueen yleisorganisaattorina, likinnä sotilasorganisatsionin järjestämisessä. Hän kävi Pietarissa lännen vähemmistökansallisuuksien yliopiston ja saatuaan sen jälkeen Pietarissa kommunistisen puolueen keskusjohdon taholta perusteellista opetusta salaiseen toimintaan, komennettiin hänet Suomeen ja saapui hän salateitse meidän maahamme. Tämän jälkeen Jalmari Rasi toimi ensinnä salaisena piiriagitaattorina eräässä piirissä. Tästä toiminnasta oli sangen hyviä tuloksia; siitä näet oli seurauksena noin 20 työläisen vangitseminen ja heidän tuomitsemisensa useiksi vuosiksi kuritushuonerangaistukseen. Tästä havaitaan, minkälaista tuhoisaa jälkeä tämmöisen salaisen toiminnan miehet tekevät herkkäuskoisten työläisten keskuudessa. Tämän urotyön jälkeen koroitettiin Rasi yleisorganisaattoriksi ja siirtyi hän toimimaan Helsinkiin. Hänen tehtävänään oli m.m. Suomen kom-

munistisen puolueen piiri- ja paikalliskomiteain sekä solujen toiminnan järjestäminen ja tiedoittaminen Suomen kommunistisen puolueen keskusjohdolle Pietariin ja niinikään sieltä saamiensa määräysten täytäntöönpaneminen. Minä voisin kyllä kertoa aika mielenkiintoisia seikkoja niistä määräyksistä, mitä hän on saanut, mutta ehkä jätän tällä kertaa. (Keskustasta: Eiköhän se olisi hyvä kuulla). Vielä tahtoisin mainita, että Rasin kautta lähetettiin Venäjältä Suomeen rahavaroja Suomen kommunistisen puolueen alajärjestöille niiden organisaattorien palkkauksiin y.m. menoihin. Tahdon sivumennen huomauttaa, että nämä salaiset organisaattorit ja sotilasvakoilijat toimivat säännöllisellä kuukausipalkalla, jotenka siihen aika lailla tarvitaan rahaa. Näitä rahoja on lähetetty dollareina ja nämä dollarit sitten vaihdettu Suomen rahaksi sopivalla tavalla.

Minusta nämä seikat osoittavat, että on ollut riittävää syytä ottaa Jalmari Rasi kuulustelun alaiseksi ja luultavaa on, että hänen vaelluksensa ei pääty tässä suhteessa ainoastaan kuulusteluihin (Eduskunnassa hilpeyttä).

Jokainen meidän maassamme tuntee n.s. Eva Korhosen jutun (Eduskunnasta: Kyllä! Hilpeyttä). Sehän on ollut hyvin mielenkiintoinen asia sanomalehtikirjoituksille ja ihmiset ovat suurella mielenkiinnolla lukeneet niitä lukuisia kirjoituksia ja pakinoita, joita tämän asian johdosta on kirjoitettu. Kuten tunnettua, julkaistiin vuonna 1922 täkäläisessä vasemmistolehdessä kirjoitus, jossa väitettiin, että Eva Korhosen paljastus, joka silloin toimitettiin, olisi sosialidemokraattisen puolueen toimesta järjestetty, ja että siis se kirjelmä, joka oli tavattu ja jossa kehoitettiin työpaikoilla varkauksiin, olisi siis järjestämällä järjestetty. Tämä väite paljastettiin sen kautta — nykyinen rikostutkimustekniikka on nimittäin aika lailla kehittynyt — että otettiin kirjoituskoneesta jäljennöksiä ja yksityiskohtaisesti näytettiin, että salaiset kirjelmät olivat vasemmistolehden toimituksessa kirjoitetut. Näiden

kirjoittaminen pantiin sitten Eva Korhosen syyksi. Mutta Eva Korhonen ei ollut tällöinkään mikään kokeileva näissä toimissaan, vaan hän oli ennenkin tätä toimintaa jo harjoittanut. Hänhän oli sitä ennen jo kulkenut salateitse pikalähettinä Suomen ja Venäjän välillä, kuljettaen Venäjältä Suomeen ja päinvastoin tärkeitä salaisia ohjeita ja määräyksiä. Sen jälkeen kävi Eva Korhonen eli Sassi Pietarissa kommunistisen yliopiston, jonka jälkeen hänelle uskottiin Suomen kommunistisen puolueen piiriorganisaattorin tehtävät Pohjois-Hämeen ja Satakunnan piirissä. Pidätettäessä tavattiin Korhoselta huomattava joukko salaista kiihoitus- ja vakoilutyötä kuvaavaa aineistoa. Eräässä raportissa, joka tavattiin Eva Korhosen hallusta, ilmenee, että Suomen salainen kommunistinen puolue ja sen paikallisjärjestöt värväävät vakoilijoita sotaväkeen niistä nuorukaisista, jotka joutuvat sotapalvelukseen. Sivumennen mainittakoon vielä, että Eva Korhonen oli kirjevaihdossa Martta Lehtosen kanssa (Keskustassa hilpeyttä).

Äskettäin takavarikoitiin eräästä Suomen salaisen kommunistisen puolueen sotilasjaoston kansliasta huomattava määrä sotilasvakoilua koskevaa aineistoa. Tästä aineistosta on mainittu kyllä sanomalehdistössäkin. Tämä aineisto on kuitenkin sitä laatua, että sen tarkka yksityiskohtainen selostaminen ei olisi paikallaan. Tämä aineisto osoittaa, että meidän maassamme harjoitetaan sangen häikäilemätöntä sotilasvakoilua oman maan kansalaisten taholta vieraan maan hyväksi. Tämä sotilasvakoilu on järjestetty Venäjältä käsin, ja on tässä vakoilutyössä mukana, niinkuin mainitsin, oman maamme kansalaisia, jotka ovat harjoitetut Venäjällä tähän ammattiinsa. Ne asiakirjat, jotka äskeisten takavarikoiden yhteydessä on saatu, ovat tässä suhteessa sangen kuvaavia. Tämän vakoilukeskuksen paljastamisen yhteydessä pidätettiin pari naista ja pari mieshenkilöä. Tahdon mainita näistä henkilöistä, että eräskin heistä on äskettäin käynyt punaup-

seerikoulun Venäjällä ja tavattiin häneltä pidätettäessä suruehko rahamäärä, kaikkiaan 16,000 markkaa. Näistä rahoista oli asianomaisen henkilön tuotava 10,000 markkaa maahan salaista työtä varten, jota paitsi hän oli saanut 4,000 markkaa päästörahaa punaupseerikoulusta ja 2,000 markkaa erinäisten varusteitten myynnistä. Sangen humaaninen tuo mainittu koulu asianomaisten oppilaiden rahoittamiseen katsoen, koska 4,000 markkaa annetaan koulun päästörahaakin. — ehkä on tarpeetonta jatkaa tämän pitemmälle näistä pidätysasioista. Eräitä muitakin pidätyksiä on äskettäin toimitettu, mutta ainehisto on suunnilleen samanlaista, niin että ehkä on turhaa ja liiaksi väsyttävää ruveta sen pitemmältä niitä selostamaan, ellei minua siihen nimenomaan vaadita (Vasemmalta: Riippuu kommunisteista. Tarvitseehan Uusi Suomi palstantäytettä).

Julkisuudessa on toiselta puolen väitetty, että salainen sotilasvakoilu ja rikollinen työ maatamme vastaan olisi viime aikoina suuresti lisääntynyt. Tällaisia väitteitä on tehty vallankin sanomalehdissä usein hyvinkin kiivaassa äänilajissa. Sen seikan arvioiminen lisääntyykö tai väheneekö kunakin aikana tämmöinen salainen toiminta, on sangen horjuva. Se, että maanalaista rikollista toimintaa saadaan tärkeiltäkin osilta selville, ei vielä suinkaan tarkalleen osoita sitä, että tämä rikollinen toiminta olisi suuresti lisääntymässä taikka ylimalkaankaan lisääntymässä, vaan voi se toiselta puolen osoittaa myöskin valvontatoimien laadun ja tehokkuuden. Ne pidätykset siis, jotka äsken ovat toimeenpantu, eivät suinkaan osoita, että salainen vakoilutoiminta olisi meidän maassamme lisääntynyt eivätkä sellaisenaan kuvasta tätä seikkaa, vaan voidaan sanoa ja se on todistettavissa, että tämä salainen vakoilutyö ja nekin paljastukset, mitkä siitä nyt ovat tehty, pohjautuvat useille aikaisemmille vuosille; tämä toiminta ei ole syntyään tältä ajalta, vaan se pohjautuu aikaisempiin useisiin vuosiin. Ainehisto on kyllä tuore.

Näin ollen siis ei tunnu asianmukaiselta tehdä näiden paljastusten johdosta sitä johtopäätöstä, että salainen työ olisi lisääntynyt, eikä myöskään siitä, että se olisi vähentynyt. Selvästi on havaittavissa, että meidän maassamme, niinkuin aikaisempinakin vuosina, harjoitetaan salaista toimintaa ja kaikista vastatoimenpiteistä huolimatta tätä toimintaa kuitenkin ilmenee. Sen saatan kuitenkin mainita, että se ainehisto, mikä salaisesta toiminnasta nykyisten äskeisten paljastusten yhteydessä on ilmi saatu, on senlaatuista, että siihen on vakavasti suhtauduttava. Mutta mihinkään varsinaiseen erikoisempaan levottomuuteen maan ja yhteiskuntaelämän turvallisuudesta tämä ainehisto ei nyt, enempi kuin samanlaatuinen selville saatu ainehisto aikaisempinakaan vuosina, anna mitään aihetta. Torjuisin sellaiset väitteet, jotka julkisuudessakin on tehty, että tämä ainehisto nyt olisi aivan sellaista laatua, että se olisi omansa osoittamaan, että sellainen toiminta suorastaan järkyttää meidän yhteiskuntaelämäämme.

Mitä nykyisen hallituksen kantaan ja toimintaan tässä suhteessa tulee, on jyrkästi torjuttava sellaiset julkisuudessakin esitetyt syytökset, että hallitus olisi sallinut sellaisen rikollisen kiihoituksen ja vakoilun rauhassa rehottaa. Hallitus on ollut päättäväsi sitä mieltä, että tällaista rikollista toimintaa ei missään muodossa ole sallittava, ja on hallitus yhteistoiminnassa asianomaisten viranomaisten kanssa tehnyt rikollisen toiminnan selvillesaamiseksi ja vastustamiseksi kaiken, mitä maan ja yhteiskuntaelämän turvallisuus on vaatinut. Voin vakuuttaa, että hallitus tulee edelleenkin kaikkia lain sallimia keinoja käyttäen tekemään tässä suhteessa, mitä sen velvollisuus maata ja yhteiskuntaelämää kohtaan vaatii.''

Ministeri Puron lausunnon innoittamana lausui maalaisliiton edustaja Lohi:

''Minä tahtoisin nimenomaan mielihyvällä panna merkille sen, että meidän yhteiskuntaolomme ovat siitä läh-

tien erittäin suuressa määrin tervehtyneet. Tämän minä tahtoisin lausua nimenomaan myöskin sen takia, että tänään olemme yhä enemmän saaneet tulla vakuutetuiksi, että myöskin sosialidemokraattien riveissä alkaa isänmaallinen käsitys yhä enemmän voittaa jalansijaa, että myöskin sillä taholla aletaan käsittää täydellisesti, että meidän itsenäisyyttämme ja meidän kansan itsenäisenä kansana olemista vastaan tähdättyjä suunnitelmia vastaan täytyy kaikkien oikein ajattelevien kansalaisten yksimielisesti taistella. Tämä on minusta sen takia mielihyvällä merkille pantava, että juuri työväenluokan piireissä on niin paljon tehty sellaista työtä, jolla on koetettu saada työväen joukkoja poiskääntymään siitä ajatuksesta, että tämä maa on meidän isänmaamme ja että meillä itsenäisenä kansana olemisella ei ole mitään merkitystä. Vieläpä on tehty suuressa määrin työtä suorastaan sen eteen, että saataisiin tuhotuksi meidän oma kansallinen olemassaolomme.''

Jutun käsittely Turussa alkaa.

Jutun tullessa helmikuun 14 päivänä 1927 vihdoinkin esille Turun Hovioikeudessa esitti kanneviskaali seuraavan syytekirjelmän:

"Turun Hovioikeudelle.

Kirjeissä joulukuun 24 päivältä 1927 n:rot 6260/V ja 6261/V on etsivä Keskuspoliisi sellaisen syytteen nostamista varten, johon asianhaarat saattoivat antaa aihetta, kanneviskaalinvirastolle lähettänyt Keskuspoliisin toimesta pidätettyjä rautasorvaria Hjalmar Viktor Rasia, Pohjois-Pirkkalan pitäjän Tohlopin kylästä, ompelijaa Eva Stina Sassia, Viipurin kaupungista, muurari Juho Allan Marteliusta, Lappträskin pitäjän Porlammin kylästä; ompelijaa Anna Dagmar Kurvista ja kauppiaanvaimo Agnes Petronella Rosendahlia, molemmat Helsingin kaupungista sekä Helsingin pitäjän Oulunkylän kylästä olevaa sekatyömiestä Allan Fredrik Kurvista, kuulusteltaessa laaditut pöytäkirjat niihin kuuluvine liitteineen, samalla ilmoittaen että Hjalmar Viktor Rasia säilytetään Etsivän Keskuspoliisin tutkintovankilassa sekä Eva Stina Sassia, Juho Allan Marteliusta, Anna Dagmar Kurvista ja Agnes Petronella Rosendahlia Helsingin lääninvankilassa, mutta että Allan Fredrik Kurvinen oli kuulustelujen jälkeen laskettu vapaalle jalalle.

Tarkastettuani tämän johdosta jutun asiakirjat olen havainnut seuraavaa:

Sittenkuin maassa 1918 vuoden alussa puhjennut valtakunnan silloisen hallitusmuodon ja yhteiskuntajärjestyksen väkivaltaista muuttamista tarkoittanut kapina oli saman vuoden keväällä tullut kukistetuksi, olivat useat siihen osaaottaneet Suomen kansalaiset ja varsinkin monet tuon kapinaliikkeen johdossa olleet henkilöt paenneet Venäjän Neuvostotasavallan alueelle. Jo saman vuoden syksyllä perustivat mainitut henkilöt Moskovan kaupungissa Suomen Kommunistiseksi Puolueeksi nimittämänsä järjestön, jokan toiminta alusta pitäen tietoisesti tähtäsi samaan päämäärään, mikä oli jäänyt alussamainitulla kapinalla saavuttamatta, nimittäin Suomen laillisen hallitusvallan kukistamiseen ja voimassa olevan hallinto- ja

yhteiskuntajärjestyksen tuhoamiseen sekä köyhälistödiktatuurin voimaan saattamiseen Suomessa. Kolmanteen eli Kommunistiseen Internationaleen liittyneenä Suomen Kommunistinen Puolue, hyläten n.s. Amsterdamin Internationalen käsityksen rauhallisen, vähitellen tapahtuvan sosialismiin siirtymisen mahdollisuudesta, on ottanut ohjeekseen välittömän toiminnan aseelliseen taisteluun saakka. Valmistaakseen henkilöitä edellä kerrotun tarkoitusperän toteuttamiseksi on puolue muun muassa perustanut Pietarin kaupunkiin Venäjän valtakuntaa sotakoulun eli n.s. punaupseerikoulun ja ''Lännen Vähemmistökansallisuuksien Kommunistinen Yliopisto''-nimisen oppilaitoksen eli kuten se puolueen jäsenten kesken tavallisesti kutsutaan, puoluekoulun. Puolueen toimintaa johtaa Pietarissa oleva puolueen keskuskomiteaksi kutsuttu toimeenpaneva elin ja puolueen toiminta Suomessa tapahtuu laajan verkoston kautta. Keskuskomitean alaisena toimii Suomessa n.s. ''Suomen Byroo'', joka täällä on puolueen korkein elin. ''Suomen Byroon'' toiminta jakaantuu kolmeen päälinjaan, nimittäin puolue- eli poliittiseen linjaan, nuorisolinjaan ja sotilaslinjaan. Puoluelinja on tärkein. Siihen kuuluu varsinainen poliittinen puoluetyö, uusien jäsenten hankkiminen, työväestön keskuudessa olevien virtausten seuraaminen, puolueelle hyödyllisten tietojen hankkiminen ja kommunistisen kiihoitustyön harjoittaminen sekä suullisesti että levittämällä puolueen painattamaa kiihoituskirjallisuutta. Puoluelinjan tehtävänä on myös huolehtia puolueen järjestäytymisestä koko maassa. Maa on jaettu eri piireihin, joita johtavat piirikomiteat ja piiriorganisaattorit ja näiden johtajana taas toimii Helsingin kaupungissa asuva yleisorganisaattori. Eräillä seuduilla on sitäpaitsi olemassa vielä alapiirikomiteoita. Piirit ovat sitten jaetut vielä pienempiin alueisiin, joiden johdossa ovat alue- ja paikalliskomiteat. Viimeksimainittujen komiteain alaisina ovat puolueen perusjärjestöt eli n.s. solut, joita muodostetaan eri työpaikoille. Puoluelinjaan läheisesti liittyvänä on nuorisolinja organisoitu samaan tapaan kuin puoluelinja. Sotilaslinjan toiminnan tarkoituksena on Suomen armeijan keskuudessa harjoitettavan vallankumouksellisen kiihoituksen järjestely ja armeijaan kohdistetun vakoilun harjoittaminen. Se huolehtii myös värväyksestä edellämainittuun punaupseerikouluun, josta taas komennetaan sanottua koulua käyneitä henkilöitä tämän linjan toimitsijoiksi Suomeen. Sotilaslinjaa johtaa n.s. armeijaorganisaattori apunaan divisioonan organisaattoreita, jotka toimivat neljällä eri maantieteellisellä linjalla. Divisioonaorganisaattorien johdon alaisina ovat n.s. Paikallis Sotilas Komiteat, jotka ovat kokoonpannut siviilihenkilöistä ja on niitä muodostettu tärkeimpiin garnisoonikeskuksiin. Mainittujen komiteain tehtäviin kuuluu muun muassa yhteyden ylläpito joukko-osastojen sisällä oleviin sotilaslin-

jan järjestäytymisessä alimman asteen muodostaviin sotilassoluihin ja näiden johtajiin, rykmentin- ja pataljoonanorganisaattoreihin, jotka viimeksi mainitut ovat armeijan palveluksessa olevia henkilöitä. Sotilaslinja on kiinteässä yhteistoiminnassa sekä puolue. että nuorisolinjan kanssa. Puoluelinja ottaa nimittäin osaa Suomen Kommunistisen Puolueen maassamme harjoittamaan vakoiluun ja kiihoitukseen siten, että se värvää ja opastaa puolueen asiamiehiksi sotaväkeen joutuvia nuorukaisia, joille puolue- ja nuorisolinjan toimitsijat antavat erikoiset tunnustukset, jotka sitten tiedoitetaan ''Suomen Byrolle'' ja edelleen sotilaslinjalle, jotta tuohon linjaan kuuluvat henkilöt tietäisivät kääntyä oikeitten miesten puoleen sotaväessä.

Edellä kerrottuun Suomen Kommunistisen Puolueen ja varsinkin sen puolue- ja sotilaslinjan toimintaan Hjalmar Viktor Rasi, Eva Stina Sassi, Juho Allan Martelius, Anna Dagmar Kurvinen ja Agnes Petronella Rosendahl ovat osallistuneet seuraavasti:

Hjalmar Viktor Rasi on marraskuussa vuonna 1922 matkustanut Pietarin kaupunkiin ja siellä opiskellut edellä mainitussa ''Lännen Vähemmistökansallisuuksien Kommunistisessa Yliopistossa'' 1923 vuoden loppuun. Seuraavan vuoden tammi- tai helmikuussa joutui hän Suomen Kommunistisen Puolueen keskuskomitean palvelukseen liittyen samalla puolueeseen. Mainitussa palveluksessa ollessaan on Rasi käsitellyt Suomesta tulleita piirikomiteain lähettämiä muun muassa suojeluskuntia, puolueen järjestelyä ja mielialoja eri seuduilla Suomessa koskevia selostuksia sekä tehnyt niistä yhteenvetoja ja antanut ne keskuskomitean käytettäviksi. Keskuskomitean palveluksessa oli Rasi 1924 vuoden loppuun saakka, jolloin hän sai mainitulta komitealta määräyksen lähteä Suomeen ja, sittenkuin hän ensin oli järjestänyt puolueen toiminnan Kuopion piirissä, joka puolueen varsinaisena piirinä oli silloin vasta suunnittelun alaisena, siirtyä Helsinkiin piirikomiteain yleisorganisaattoriksi. Tämän jälkeen eli joulukuun lopussa 1924 tai seuranneen tammikuun alussa matkusti Rasi sitten Kuopion kaupunkiin, jossa hän toimi Kuopion piirin organisaattorina tammikuun alkuun 1926. Tuossa toimessaan Rasi järjesti ja kehitti puolueen toimintaa Kuopion ja Kajaanin seuduilla sekä hankki jäseniä puolueeseen ja perusti alapiirikomiteoita, joille hän antoi ohjeita ja lähetti kiihoituskirjallisuutta ja joilta hän vastaanotti ilmoituksia niiden toiminnasta. Piiriorganisaattorina kävi Rasi kerran, joskus kaksikin kertaa kuukaudessa Helsingissä, keskustelemassa piirikomiteain yleisorganisaattorin ja ''Suomen Byroon'' jäsenten kanssa niistä keinoista ja toimintatavoista, joilla puolueen toimintaa voitaisiin edistää, saaden silloin toimintaansa varten sekä suullisia että kirjallisia ohjeita kuin myös kiihoituskirjallisuutta. Tammikuun

alussa 1926 muutti Rasi sitten Kuopiosta Helsinkiin ja otti vastaan yleisorganisaattorin toimen. Yleisorganisaattorina Rasi antoi ohjeita ja määräyksiä piirikomiteoille, teki esityksiä puolueen tarkoitusperien edistämiseksi ''Suomen Byroolle'', lähetti kiihoituskirjallisuutta piiriorganisaattoreille ja laati tilanneselostuksia piirikomiteoilta saatujen raporttien sekä sanomalehdistä ja aikakausjulkaisuista hankittujen tietojen perusteella. Heinäkuussa 1927 teki Rasi matkan Venäjälle ja oli silloin keskusteluissa Suomen oloista ja asioista Suomen Kommunistisen Puolueen johtohenkilöiden kanssa. Palattuaan seuranneen elokuun lopussa Venäjältä Helsinkiin, pidätettiin Rasi Etsivän Keskuspoliisin toimenpiteestä sitä seuranneen marraskuun 18 päivänä;

Eva Stina Sassi on vuonna 1920 liittynyt Suomen Kommunistiseen Puolueeseen ja valmistuakseen toimitsijaksi maassamme toimeenpantavaksi suunnitellun uuden kapinan varalle vuosina 1921—1922 opiskellut edellämainitussa ''Lännen Vähemmistökansallisuuksien Kommunistisessa Yliopistossa''. Vuosina 1920—1922 oli Eva Stina Sassi sen lisäksi puolueen keskuskomitean vastuunalaisena lähettinä Eva Korhosen nimeä käyttäen tehnyt salaisia matkoja Venäjän ja Suomen välillä sekä 1922 vuoden alussa Helsingissä kirjoituskoneella monistanut erään mainitussa kaupungissa levitetyn sanotun vuoden helmikuun 3 päivälle päivätyn ja ''Suomen Byroon'' laatiman salaisen kirjelmän, jossa annettiin lähempiä ohjeita niistä menettelytavoista, joita Suomen Kommunistiseen Puolueeseen kuuluvien henkilöiden tuli noudattaa puolueen tarkoitusperien edistämiseksi. Vuonna 1926 ja seuraavan vuoden alusta aina lokakuun 26 päivään asti, jolloin hänet pidätettiin Tampereen kaupungissa, oli Eva Stina Sassi Hilja Hiltusen nimeä käyttäen toiminut sanotussa kaupungissa Pohjois-Hämeen ja Satakunnan piirien piiriorganisaattorina;

Juho Allan Martelius on valmistuakseen Suomen Kommunistisen Puolueen sotilaslinjan sotilasorganisaattoriksi maassamme toimeenpantavaksi suunnitellun uuden kapinan varalle opiskellut edellämainitussa punaupseerikoulussa syyskuun alusta 1925 syyskuun 1 päivään 1927, jolloin hän sai puolueen keskuskomitealta määräyksen lähteä Helsinkiin ''poliittisvalistukselliseen työhön''. Viime mainitun kuun loppupuolella saapuikin Martelius sitten Helsinkiin, jossa hänet seuranneen lokakuun 28 päivänä pidätettiin;

Anna Dagmar Kurvinen on vuosina 1920—1922 Suomen Kommunistisen Puolueen keskuskomitean vastuunalaisena lähettinä tehnyt useita salaisia matkoja Venäjän ja Suomen välillä sekä vuodelta 1922 yhtäjaksoisesti lokakuun 28 päivään 1927 tapahtuneeseen pidättämiseensä saakka ollut väärien nimien suojassa yhteistoiminnassa sotilaslinjan sotilasorganisaattorin Vilho Honkasen kanssa;

ja Agnes Petronella Rosendahl on tietoisena Suomen Kommunistisen Puolueen tarkoitusperistä syyskuun 15 päivänä 1927 vuokrannut talossa n:o 26 Fredriksberginkadun varrella Helsingissä olevan huoneustonsa puolueen sotilaslinjan toimistohuoneistoksi sekä itsekin siinä työskennellyt monistamalla kiihoituskirjallisuutta, minkä ohessa hän on sanotun syyskuun 26 päivästä 1927 asunnossaan talossa n:o 27 Pakaankadun varrella mainitussa kaupungissa piilotellut Juho Allan Marteliusta, jonka rikollisesta toiminnasta hän oli ollut tietoinen.''

Tämän jälkeen syytöskirjelmässä esitetään Eva Korhosta vastaan syyte osallisuudesta myöskin v. 1922 Rauhanjulistuksen antamiseen, koska hän kanneviskaalin väittämän mukaan on täysivaltaisena edustajana ottanut osaa tammikuussa 1922 pidettyyn Sosialistisen Työväenpuolueen puolueneuvoston kokoukseen.

Loppuyhteenvetona esitetään syytekirjelmässä seuraavaa:

''Edellä esittämäni nojalla ja koska katson, että Hjalmar Viktor Rasi, Eva Stina Sassi, Juho Allan Martelius, Anna Dagmar Kurvinen ja Agnes Petronella Rosendahl yllä kerrotulla toiminnallaan ovat tehneet itsensä syypäiksi valtiopetoksen valmisteluun ja Eva Stina Sassi sitä paitsi rikokseen valtakunnan ulkonaista turvallisuutta vastaan, saan kunnioittaen vaatia kaikkien syytettyjen tuomitsemista rangaistukseen rikoslain 11 luvun 4 ja 6 §:n nojalla, kuten ne ovat muutettuina asetuksessa heinäkuun 21 päivältä 1894, sekä Eva Stina Sassin tuomitsemista rangaistukseen sitä paitsi rikoslain 12 luvun 5 §:n 1 momentin 2 kohdan ja 9 §:n mukaan, sellaisina kuin nämäkin lainpaikat ovat äsken sanotussa asetuksessa.

Samalla kuin ilmoitan, etten ainakaan toistaiseksi todistusten puutteessa katso voivani asettaa Allan Fredrik Kurvista syytteeseen mistään valtiorikoksesta, pyydän että Hjalmar Viktor Rasi, Eva Stina Sassi, Juho Allan Martelius, Anna Dagmar Kurvinen ja Agnes Petronella Rosendahl tilattaisiin johonkin hovioikeuden istuntoon asiassa kuultaviksi ja vastaamaan sekä pidättäen kanneviskaalinvirastolle oikeuden tutkimuksen kestäessä tehdä ne lisä- ja loppuvaatimukset, joihin voi olla aihetta. Turun Hovioikeuden kanneviskaalin virastossa tammikuun 26 päivänä 1928.''

Gunnar Forss.

Syytetyistä tunnusti Jalmari Rasi toimineensa S.K.P:n piiriorganisaattorina ja sittemmin pääorganisaattorina. Eva Sassi-Korhonen tunnusti olevansa kommunisti, mutta kielsi syytteen muissa kohdissa. Juho Allan Martelius tunnusti käyneensä Venäjällä punaupseerikoulun, selitti

olevansa kommunisti, mutta kielsi osallistuneensa S.K.P:n toimintaan. Anni Kurvinen ja Agnes Rosendahl kielsivät syytteen.

Tähän juttuun yhdistettiin myöhemmin pidätetytn työmies Akseli Lindforsin juttu. Lindforsia syytettiin valtiopetoksen valmistelusta. Hän tunnusti toimineensa S.K.P:n divisionaorganisaattorina, mutta kielsi harjoittaneensa sotilasvakoilua.

Kanneviskaali yritti monilla todistajilla näyttää toteen syytteen niissä kohdissa, joissa syytetyt sen kielsivät, mutta huonolla menestyksellä. Oikeudenkäynnissä herätti erikoisesti huomiota Eva Sassi-Korhonen voimakkaalla esiintymisellään. Sittemmin ilmiantajaksi osoittautunut Jalmari Rasi vaikeni täydellisesti. Hänellä ei ollut puolustuksekseen mitään sanottavaa. Hän esiintyi kuin Juudas, jonka taskussa hopeapenningit polttivat.

Kun syytetyt saivat tilaisuuden vastata syytteeseen, lausui Eva Sassi-Korhonen:

Tiedän olevani luokkatuomioistuimen edessä enkä varro teiltä oikeutta.

Minut on tuotu tämän tuomioistuimen eteen syytettynä valtiopetoksesta ja tullaan varmasti myöskin valtiopetturina tuomitsemaan. Vaan koska minä puolestani en pidä itseäni rikollisena ja tiedän miljoonien työläisten olevan kanssani samaa mieltä, niin silloin täytyy olla kysymyksessä kahden oikeuskäsitteen vastakkaisuus ja niin todellisuudessa onkin. Kun minun siis väkivallan edessä täytyy asettua teidän oikeuskäsitteidenne mukaan istumaan tuomittuna, niin en voi pitää tuomiotani muuna kuin luokkatuomiona. Minä olen vakaumuksellinen kommunisti ja olen vakaumukseni perusteella sanonut, sekä tulen sanomaan, kapitalistinen järjestelmä on kuolemaan tuomittu. Tämän tähden te vainoatte ja tuomitsette mi-

nut, sekä tuhansia työläisiä. Siis vakaumuksemme tähden! Jos te tämän tosiasian myöntäisitte, niin silloin olisi meitä kaksi rehellistä pelaajaa ja pelisäännöt selvät. Lain mukaan ei ketään saisi vainota, eikä tuomita vakaumuksensa tähden, mutta silloin kun sitä tehdään, täytyisi se myöskin rehellisesti sanoa. Kysyn: onko teidän yhteiskuntanne todellakin jo niin heikossa tilassa, että minun vapaanaoloani pelkäätte? Aijon osoittaa toimintani historiallisen perustan ja vakaumukseni oikeutuksen kehityksen kannalta.

Tuntuu todellakin siltä, etteivät kapitalistit itsekään jaksa uskoa järjestelmänsä pysyväisyyteen.

He koettavat vakuuttaa maailmalle, että kaikki taistelut leivän ja järjestelmän rappiosta on kommunistien keksintöä. Tässä toistamisessa tuntuu kuitenkin epävarmuuden särähdys. Jos todellakin asianlaita olisi niin, että kommunistien todistelut olisivat ilmasta temmattuja, niin kapitalisteilla olisi varsin vakava asema ja tuomioistuimilla ei olisi kiirettä, niinkuin niillä nyt näyttää olevan, enkä minäkään istuisi tuomittujen joukossa. Tämä tuomitsemiskiihkonne on jo yksi kapitalistisen järjestelmän heikkouden merkki, todiste siitä, että historiallinen kehitys on lukenut järjestelmänne kuolemantuomion. Tätä historian antamaa tuomiota kapitalistit eivät pysty hermostuneisuudessaan näkemään ja luulevat välttävänsä sen tuomitsemalla joitakin satoja työväenluokan yksilöitä vuosikausiksi linnaan, senvuoksi, että he ovat sanoneet historian osoittaman totuuden. Totuuden, joka teistä tuntuu karvaalta. Näiden sanojien joukkoon kuulun minäkin ja sen takia minut tuomitsette. Te ette huomaa, että historia on määrännyt koko työväenluokan tehtäväksi teidän järjestelmänne kukistamisen ja kun siis työväenluokka kokonaisuudessaan, jonka työn tuloksista yhteiskuntanne pysyy pystyssä, on asettunut historialli-

sen välttämättömyyden pakosta teidän järjestelmäänne vastaan, niin voimattomat ovat teidän tuomioistuimenne. Niiden tuomiot ovat, kuvaannollisesti sanoen, kuolemaisillaan olevan kouristuksentapaisia otteita, joiden voima ja pysyväisyys on kovin rajoitettu, eivätkä ne lopullisen voittajan leirissä olevia peloita. Historian julistama tuomio kapitalistista järjestelmää vastaan ei ole yksinomaan teoreettisesti todistettu, vaan se on eräältä osalta maapalloa jo kapitalistista järjestelmää kohdannut. Neuvostojärjestelmän synty 1/6 osalle maapalloa hävitti yhtä suurelta osalta kapitalistisen järjestelmän. Nämä tosiasiat ovat lujittaneet minun vakaumustani entisestäänkin ja saaneet minusta entistä kiihkeämmän kapitalistisen järjestelmän vastustajan. Olen sanonut myöskin edellämainitut totuudet työväenjoukoille ja he ovat olleet kanssani samaa mieltä, koska ovat kokeneet, nähneet ja tunteneet kuin minäkin, vieläpä useimmat tutkimuksiensa perusteella luoneet vakaumuksensa. Tätä viimeksi mainittua te kutsutte kiihoitukseksi ja minä sanon sitä totuuden puolesta puhumiseksi. Te tuomitsette minut totuuden puhumisesta, vaan se ei saa minua totuutta salaamaan. Entä minun tekoni, niistä ei myöskään rikollista löydetä, jos niitä arvostellaan oikeudenmukaisesti. Sanon:

jos oikeutta on olemassa, niin teidän keräämänne todistusainehisto minua vastaan, muuttuu minun puolustukseksi.

Olen puhunut työtovereilleni aina järjestötoiminnan edullisuudesta, kehoittanut heitä itseopiskeluun sekä luopumaan kaikista kapitalistisen järjestelmän tarjoamista paheista, kuten juoppoudesta, monenlaisista petkutuspeleistä, epäterveestä huvittelusta y.m., y.m. ja ylipäänsä neuvonut tovereitani käyttämään aikaansa niin, ettei se kuluisi hukkaan, vaan tulisi käytettyä oman itsemme ja

luokkamme fyysillisen sekä psyykillisen kulttuurin kohottamiseksi. Paperit, jotka ohrana minulta takavarikoi, todistavat harrastuksistani luokkani sivistystason kohottamiseksi. (Minulla on nimittäin sellainen vakaumus, ettei luokkayhteiskunnassa ole puolueetonta sivistystä, eikä kaikille sopivaa oikeutta, yleispätevää oikeutta.) Onko tässä mitään väärää tai rikollista? Parantaaksemme elinehtojamme olemme me työläiset pakoitetut hankkimaan tietoisuutta itsellemme ja eikö koko ihmiskunnan historia todista ihmisten juuri tietojensa kohoamisen kautta pystyneen parantamaan elinehtojaan. Jos työläiset taas tietojensa kohotessa tulevat yhä paremmin selville historiallisesta tehtävästään, kapitalistisen yhteiskunnan kukistamisesta, niin se on todiste työväenluokan edistyksellisyydestä, sen kyvystä seurata kehitystä, joka onkin luonnollista, koska työväenluokka on kiinteästi tuotantovoimien yhteydessä, itse osa niistä ja kehittyy näin ollen niiden kehittyessä. Kapitalistien on siis tuloksetonta syyttää työväenluokkaa ja vielä vähemmän sen yksilöitä, jos he itse eivät loismaisen elämänsä tähden ole pystyneet seuraamaan oman järjestelmänsä kehitystä, vaan jäävät kehityksen pyörän murskattavaksi, eikä minun tuomitsemiseni teitä siitä litistyksestä pelasta.

Vallankumouksellinen toiminta ei lopu vaikka yksilöitä suletaan lukkojen taa.

Kapitalistien tuomioistuimet ovat niin pienessä maassa kuin Suomessa, tuominneet viimeisen kymmenen vuoden aikana kymmeniätuhansia työläisiä, vieläpä toisia niin perusteellisesti, että on otettu henki. Sellaisen puhdistuksen olisi luullut turvaavan teille rauhan vallankumouksellisista, mutta onko niin käynyt? Vuodesta toiseen saatte tuomittavia lisää ja toiminta jatkuu parannetulla vauhdilla. Ohrana sanoi minulle, jos ei teidän lai-

sianne olisi, ei olisi vallankumouksellista toimintaa. Jos te tuon tuloksettoman toistamisen sijasta syventyisitte tarkastamaan mistä niitä vallankumouksellisia syntyy kuin sieniä sateella, niin huomaisitte meidät oman järjestelmänne kasvateiksi ja huomaisitte, että työväki ja kommunismi ovat eroittamattomia kuin aine ja voima. Te tuomitsette nyt minut lukkojen taa ja monia muita samalla kertaa, kuitenkin tulevat vallankumoukselliset pitämään hermojanne jännityksessä entistä enemmän. Työväenluokan täytyy kasvavalla tarmolla ponnistaa parempaa tulevaisuutta kohti, ellei aijo sortua kapitalistien ruoskakomennon alle ja vaikka yksilöitä sortuisikin, niin luokkana työväki kulkee eteenpäin sekä tulee nostamaan keskuudestaan totuuden julistajia. Näiltä totuuden mukaisilta perusteilta asioita katsoen, en katso olevani rikollinen, enkä syyllinen mihinkään tekoon, joka sotisi kehityksen lakeja vastaan ja joka ei olisi sopusoinnussa ihmiskuntaa hyödyttävien ainesten vaatimusten, toivomusten ja ihanteiden kanssa. Myöskin puolustukseni on samalla koko työväenluokan asian puolustamista. Eikä toisin voi olla, sillä kommunisteilla ei ole mitään työväen eduista poikkeavaa ajettavanaan. Tämän seikan totesi Marx jo 80 vuotta sitten. Miten paljon selvempänä esiintyykään tämä seikka meidän päivinämme. Sanotte ehkä, että tahdon kiertää ydinkohdan, josta minua syytettäessä on kysymys, nim. keinoista, kuinka vallankumous suoritetaan ja väitätte, että minä olisin kehoittanut työläisiä näitä luvattomia keinoja käyttämään. Minusta on selvää, että tulevaisuudessa niinkuin tähänkin asti

työväenluokka tulee löytämään aina kutakin tilannetta varten keinot taistelunsa käymiseen.

Ensinnäkin, työläiset eivät tarpeettomasti hae vaikeampia keinoja taistelunsa käymiseen, vaan turvautu-

vat niihin ainoastaan silloin, jos porvaristo heidät siihen pakottaa. Te sanotte, Suomessa toimii Kommunistinen Puolue salaisesti, laittomasti. Tällä te tunnustatte Suomen porvariston taantumuksellisuuden, heikkouden sekä tyhmyyden. Jos te kerran olette oikealla puolella, niin eikö vääryys paljastuisi paremmin, kun kansa näkisi sen. Sanotte kommunistien olevan pikkusen koplan haihattelijoita ja eikö tämäkin silloin ole oman heikkoutenne tunnustus, kun teidän on täytynyt ryhtyä sortotoimenpiteisiin merkityksettömiä vastaan. Kuitenkin täytyy ajattelemattomimmankin kaikesta teidän touhustanne ja huudostanne päättää, että kommunistit eivät ole merkityksettömiä. Kommunistit ovat, kuten edellä todistin, historiallisen kehityksen tulos ja vaikka kiellätte heiltä julkisen toiminnan, niin olemattomaksi ette voi heitä tehdä. Kun siis Kommunistinen Puolue toimii salaisena, johtuu se omista sortotoimenpiteistänne.

Syytös minua vastaan salaisesta toiminnasta on tuulesta temmattu. Syyttömyyteni voisin todistaa, jos minulle annettaisiin mahdollisuus kutsua Venäjältä todistajat ja taattaisiin todistajieni vapaus täällä turvatuksi. Minä olen ollut nimittäin vuosia maasta pois, enkä näin ollen ole voinut järjestää salaista toimintaa Suomessa ja juuri tämän poissaoloni voisin todistaa, jos minulle mahdollisuudet siihen annettaisiin. Vaikka minun papereiteni joukossa on ollut schema maanalaisen puolueen organisatsionin osasta, niin se ei merkitse sitä, että minä olisin ollut sitä järjestämässä. Minulla on tutkimustarkoituksia varten oikeus lakien mukaan pitää hallussani 1 kpl. vaikka kuinka salaista julkaisua, schemaa y.m. opiskeluvälinettä. Samoin toiset minulta takavarikoidut paperit, joita on väitetty maanalaisen puolueen raporteiksi, ovat vain muistiinpanojani työläisten opiskelu- ja järjestötoiminnasta, eikä niillä ole mitään tekemistä maanalaisen toiminnan kanssa. Minä en kiellä maanalaisen toi-

minnan merkitystä ja tarpeellisuutta, mutta torjun omalta kohdaltani aiheettomat syytökset.

Entä syytöksenne minua vastaan kirjelmän johdosta Venäjän nälänhätäisille v. 1922, johon minulla ei ollut muuta osuutta kuin se, että kirjoitin sen koneella. Kirjelmä on kaikkea muuta kuin poliittinen, se on kauttaaltaan kehoitus Suomen työläisille avustaa hätää kärsiviä. Onko siinä siis mitään rikollista, josta vuosien päästä vielä täytyy syytöksiä nostaa. Halpamaiset parjaukset, että kirjelmässä muka kehoitettiin varastamaan, ovat demokraattien keksimiä, parjaamistarkoituksessa, poliittisesta voimattomuudesta johtunutta kiukkua, joka ei ansaitse edes asiallista vastausta.

Syytökset käynnistäni Suomessa v.v. 1920—21 ovat todistamattomia väitteitä. Olen ollut Venäjällä v:sta 1919 v:een 1921 syksyyn, jolloin tulin tänne omaisiani tapaamaan ja palasin takaisin v. 1922 maaliskuussa, siitä saakka olin taas Venäjällä viime vuoden syyskuuhun saakka, joten syytökset minun olostani tällä välillä Suomessa ovat aiheettomat.

Minulle on koetettu hakemalla hakea syytöksiä, tarjottu nimiäkin melkein jokaiselta kalenterin sivulta ja jokaisen nimen mukana joukko syytöksiä, sekä lähdetty lisäksi tutkimusretkelle menneisyyteen.

Vuosia sitten haudatut herätetään uudelleen tarkastettaviksi jos mahdollisesti joku atomi kommunismia löytyisi.

On nimittäin otettu tarkastettavaksi minun kohdaltani Sosialistisen Naissihteeristön ja S. S. T. P:n toiminta, järjestöjen, jotka toimivat täysin laillisesti. Eikä niitä laittomuuden takia voitu tuomita, vaan saivat tuomion sen tähden, että Suomen porvaristo katsoi ne eduilleen vahingollisiksi. Minun toimintani näissä järjestöissä oli,

niinkuin näiden tarkoitus edellytti, työväenluokan luokkatietoisuuden kohottaminen. Teillä ei ole yhtään todistetta, joka osoittaisi minun poikenneen tästä toimintalinjasta. Edellä mainitun johdosta pidänkin syytöstä minua vastaan, niinkuin kyseessä olevia järjestöjäkin kohtaan, osaltaan luokkatuomioina.

Joka tilanteessa olen pitänyt toimintaohjeenani suorittaa tehtäväni niin, että niistä on etua työväenluokalle ja että tekoni ovat sopusoinnussa luokkani oikeudentunnon kanssa, sekä samalla edistävät luokkani vapautusta kapitalismin orjuudesta. Tiedän toimintani olleen teille epämieluista, koska teidän etunne ovat vastakkaiset työväenluokan etujen kanssa, vaan se ei ole minun syyni, eikä johdu minun toiminnastani, jos työn ja pääoman edut ovat sovittamattomat. Olen kommunisti ja kapitalistisen järjestelmän leppymätön vastustaja, sekä tiedän kommunistina tulevani tuomituksi, vaikka ei teillä olekaan mitään todisteita minun toiminnastani, eikä siis lakiin perustuvaa oikeutta minua tuomita. Edellämainitun johdosta en minäkään lausu puolustustani senvuoksi, että uskoisin sen vaikuttavan tuomiooni lieventävästi, päinvastoin uskon tuomioni tämän kautta suurenevan. Ainakin ohrana minulle vakuutti, että nuorisoliittolaisten jutussakin laskettiin puolustuspuheet raskauttavaksi asianhaaraksi ja vaikutti se tuomioiden suuruuteen. Puolustukseni perustuu asiani oikeutuksen puolustamiseen ja toiselta puolen

tahdon osoittaa sen oikeusilveilyn, jota asiassani käydään.

Kysyn, miksi käsittelette juttuani suljettujen ovien takana? Miksi ette sano suoraan, että tuomioni on luokkatuomio? Sanon teidän paenneen minua tuomitsemaan suljettujen ovien taa sen vuoksi, että oikeutenne ei kärsi päivän valoa. Pelkäätte puolestanne työtätekevien tuomiota, jota ette tälläkään tavoin voi välttää. Samoin

työläisten tuomiota peläten koetatte hakea kaikenlaisia verhoja, muka todistaaksenne ettette tuomitse kommunisteja vakaumuksensa tähden, jonka todellisuudessa kuitenkin teette. Pelkäätte oikeitten tietojen antamista, mutta huudan teidän tuomioistuimienne yli työtätekevien kuultavaksi, että tuomionne minulle on luokkatuomio. Ja mitä pitempi tuomioni on, sitä selvempi todiste se on teidän heikkoudestanne. Suuremmatkaan tuomiot eivät estä kommunismin voittokulkua, senvuoksi voinkin voitonvarmana huudahtaa tuomitsijoideni edessä: Eläköön maailman proletariaatin vallankumous! Eläköön sen johtaja III Internationale!

Puolustuspuheessaan sanoi Allan Martelius m.m.:

"Me kommunistit toimimme työläisten riiston lopettamiseksi."

"Minua syytetään siitä, että olen vuonna 1925 mennyt Venäjälle, suorittanut siellä punaupseerikoulun ja päässyt koulusta 1927 syyskuussa; koulun kurssin suoritettuani tullut Suomeen harjoittamaan vallankumouksellista toimintaa. Katson tarpeelliseksi syytöksien johdosta selostaa vähän matkaani. Sen aiheutti halu tutustua olosuhteihin Venäjällä, maahan, jossa työväellä oli valta ja nähdä miten sosialistista rakennustyötä tehdään. Sanomalehtien tiedot olivat siitä varsin ristiriitaiset. Kun minulle sittemmin sattumalta tarjoutui tilaisuus opiskelemaan, niin halusin käyttää sitä hyväkseni.

En pitänyt minään rikollisena opiskella sotatiedettä,

koska se aikana, jolloin kaikkialla väkevämpi sortaa heikompaa, on tuiki tarpeellista. Tämän tosiasian ovat tunnustaneet porvaritkin, sillä onhan heilläkin ollut jääkäriliikkeensä. Miksi siis työläisen sotataidon opetteleminen olisi rikos. Kyllä työväellä on oikeus käyttää samoja me-

nettelytapoja. Tässä maassa on olemassa porvareilla suojeluskunnat taistellakseen työväkeä vastaan tarpeen tullen ja siksi työläistenkin on sen taistelun varalta varustauduttava. On otettava huomioon, ettei kommunistit suinkaan varustaudu yksinomaan aseelliseen taisteluun. Me emme ole militaristisen hengen läpitunkemia, vaikka erinäisissä tilanteissa joudummekin vastustajan pakoituksesta turvautumaan aseisiin. Me hyväksymme ja toimimme myöskin parlamenttaarisesti, vaikka niillä keinoilla ei yksin taistelua työläisten elinehtojen oikeudesta voittoon saada viedyksi.

Nykyisinkin on olemassa ilmeinen sodanvaara ja työläiset aiotaan syöstä teurastamaan toisia työläisiä ja ''isänmaan'' puolesta tuhoamaan toisten ''isänmaata''. Jo yksin tätä vastustaakseen on työläisten sotataitoa opiskeltava, sillä paha voidaan vaan pahalla poistaa. Sentähden menin sotakouluun ja olen mielipiteiltäni vallankumouksellinen. Mutta ajatus ja mielipiteet eivät sisällä mitään tekoa ja rikosta.

Me kommunistit toimimme työläisten riiston lopettamiseksi

ja ensimmäinen tehtävämme on vapautuminen riistäjistä. Meistä on monia suljettu vankilaan ja porvaristo ohranoineen ja suojeluskuntineen uskoo sillä asemansa turvaavan, mutta he eivät ota huomioon, ettei työväkeä voida saada enään taistelemaan omaa itseään vastaan ja sortotoimenpiteillään ei porvaristo voita mitään. Ilman työläisiä ei saada mitään rakentavaa työtä aikaan, se on työläisten voiton takeena.

Marttelius lopetti: Olen vakaumukseltani marxilais-leniniläisen maailmankatsomuksen omaava vallankumouksellinen ja mahdollinen tuomioni ei tule vakaumustani muuttamaan. Vakaumuksesta ei voida lain mukaan tuomita ja matkani Venäjälle ei ollut rikos, koska minulla ei ollut yhteyttä kenenkään kanssa, eikä minua kukaan

matkalle kehoittanut. Opiskeluni Venäjällä ei myöskään ollut rikollista ja sieltä palattuani syyskuussa oleilin Suomessa vasta kuukauden tekemättä mitään rikollista. Jos minut tuomitaan, ei sillä poisteta syitä, jotka synnyttävät kumouksellisia.''

Syytettyjen avustaja Asser Salo lausui vastineessaan:

''Kun kerran yhteiskunnassa on eri luokkia, on niiden välillä taistelua.''

''Avustamieni syytettyjen puolesta saan kunnioittavimmin esittää seuraavaa:

Niin etsivän keskuspoliisin kuulustelupöytäkirjat kuin kanneviskaalin syytekirjelmäkin perustuvat kokonaan siihen, että Suomessa salaisena toimiva Suomen Kommunistinen Puolue (SKP) on rikoksellinen, valtio- ja maanpetosta ammattimaisesti harjoittava järjestö, johon jäsenenä kuuluminen on jo sinänsä ainakin valtiopetoksen valmist lua. SKP:n rikoksellisuus ei ole mikään väittämä, jota edes yritettäisiin todistaa, vaan sitä pidetään luonnostaan lankeavana tosiasiana, jota ei tarvitsekaan todistaa. Pelkkä usko riittää. Minä pyydän kuitenkin huomauttaa, ettei laki eikä oikeudenkäyttö tunne eikä saa tuntea tällaisia uskonkappaleita. Ei silloinkaan, vaikka ne olisivat hypoteesejä, joita ei voikaan todistaa.

Kanneviskaalin syytekirjelmä alkaa siitä, mihin sen pitäisi päättyä. Se alkaa SKP:n rikoksellisuuden olettamisella, vaikka sen tulisi päättyä sen todistamiseen. Minä en tahdo väittää, että tämä olisi huomaamattomuuden tai taitamattomuuden syytä. Sitä se ei ole. Syynä tähän on se, että

kanneviskaali ja etsivä keskuspoliisi ovat havainneet mahdottomaksi todistaa, että SKP meidän lakiemme mukaan olisi rikollinen järjestö.

Todistusten puuttumiseen on siis syynä ylivoimainen este. Mutta tämä ylivoimainen este pitäisi olla myöskin tuomitsemisen este.

Tehtäväni syytettyjen puolustajana olisi täytetty toteamalla, ettei syyttäjä ole todistanut SKP:n rikollisuutta näyttämällä toteen mikä sen toiminnassa on valtio- tai maanpetoksellista. Vaikka syyttäjän velvollisuus tavallisen oikeudenkäyntijärjestyksen mukaan onkin todistaa väitteensä todenperäisyys, tahdon kuitenkin osoittaa kanneviskaalin todistamattoman väitteen vääryyden.

Kanneviskaali lausuu: ''Sittenkun maassa 1918 vuoden alussa puhjennut valtakunnan silloisen hallitusmuodon ja yhteiskuntajärjestyksen väkivaltaista muuttamista tarkoittanut kapina oli saman vuoden keväällä tullut kukistetuksi, olivat useat siihen osaaottaneet Suomen kansalaiset ja varsinkin monet tuon kapinaliikkeen johdossa olleet henkilöt paenneet Venäjän Neuvostotasavallan alueelle. Jo saman vuoden syksyllä perustivat mainitut henkilöt Moskovan kaupungissa Suomen Kommunistiseksi Puolueeksi nimittämänsä järjestön, jonka toiminta alusta pitäen tietoisesti tähtäsi samaan päämäärään, mikä oli jäänyt alussa mainitulla kapinalla saavuttamatta, nimittäin Suomen laillisen hallitusvallan kukistamiseen ja voimassaolevan hallinto- ja yhteiskuntajärjestyksen tuhoamiseen sekä köyhälistödiktatuurin voimaan saattamiseen Suomessa. Kolmanteen eli Kommunistiseen Internationaleen liittyneenä Suomen Kommunistinen Puolue, hyläten n.s. Amsterdamin internationalen käsityksen rauhallisen, vähitellen tapahtuvan sosialismiin siirtymisen mahdollisuudesta, on ottanut ohjeekseen välittömän toiminnan aseelliseen taisteluun saakka.'' Asian tuntemattomuuden syytä on se, että kanneviskaali suo Amsterdamin internationalelle ansaitsemattoman kunnian vertaamalla sitä Kolmanteen Internationaleen vaikka hänen pitäisi puhua toisesta internationalesta. Olettakaamme, että syyttäjän

melko onnistunut toisen ja kolmannen internationalen eron määritteleminen olisi oikea.

Käsittääkö nyt kuuluminen puolueeseen, jolla on syyttäjän väittämä ohjelma ja tarkoitusperä, valtiopetoksen tai sen valmistelun?

Empimättä täytyy tähän kysymykseen vastata: Ei. Valtiopetos edellyttää konkreettista tekoa, joka on ajalleen määrätty. Sekä rikoslakimme isä, professori Jaakko Forsman että sen nykyinen parhain tuntija, professori Allan Serlachius ovat tässä kohden aivan samaa mieltä. Kirjassaan "Anteckningar enligt Professor Jaakko Forsmans föreläsningar öfver de särskilda brotten" III osan sivulla 23 sanoo Forsman valtiopetoksellisesta salahankkeesta (Rikoslaki 11:3): "Härvid är dock att observera att komplotten måste gälla utförandet af en *bestämd högförrädisk handling,* som tillhör någon af de nämnda paragraferna." (Rikoslaki 11:1 ja 11:2). Edelleen: "Ett aftal om förräderi i allmänhet är något, som saknar en kriminell handlings faktiska karaktär." Valtiopetoksen valmistelusta sanoo hän saman teoksen sivulla 29: "Liksom för komplott till högförräderi erfordras ett bestämdt högförräderibrott, till hvilket komplotten sker, måste äfven med avseende å förberedelsehandlingar ett bestämdt högförräderibrott finnas, till hvilket förberedelsen sker. Hvad som tidigare yttrats angående komplott i detta avseende har mutatis mutandis även här sin fulla tillämpning." Kirjassaan Suomen Rikosoikeuden Oppikirja II 2. osan sivulla 340 sanoo Serlachius Rikoslain 11 luvun 3 §:ssä mainitusta rikoksesta, jota hän samoin kuin Forsmankin pitää vain erityisenä lajina valtiopetoksen valmistelua: "Sopimuksen täytyy koskea ainakin suunnilleen määrättyä rikosta eikä vain valtiopetosta yleensä." *Pelkkä ohjelmajulistus ei ole edes suunnilleen määrätty valtiopetos.*

Se, että SKP:n tarkoituksena on nykyisen yhteiskuntajärjestyksen kukistaminen keinoilla, jotka määrää kulloinkin vallitseva tilanne, ei oikeuta syyttämään tämän puolueen jäseniä valtiopetoksen valmistelusta. Se on edellä selvästi osoitettu. Syyte on oikeutettu ainoastaan siinä tapauksessa, että voidaan osoittaa joku konkreettinen valtiopetoksen luontoinen teko, johon syytetty on tehnyt itsensä syypääksi. Tämän osoittaa oikeaksi, paitsi meidän lakimme, myöskin n.s. länsimaiden suhtautuminen kommunistisiin puolueisiin ja sellaisten jäseniin.

Kommunististen puolueiden ohjelma on kaikkialla sama. Kaikki ne kuuluvat Kolmanteen Internationaleen. Tästä huolimatta

kommunistiset puolueet toimivat julkisina järjestöinä ainakin seuraavissa Euroopan maissa:

Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa, Saksassa, Tshekkoslovakiassa, Itävallassa, Sveitsissä, Ranskassa ja Englannissa. Nämä puolueet julkaisevat sanomalehtiä, niiden jäseniä on edustajina parlamenteissa j.n.e. Valtiovallan taholta ei missään mainitsemassani maassa ole ryhdytty toimenpiteisiin puolueiden lakkauttamiseksi tai jäsenten syyttämiseksi pelkästään puolueeseen kuulumisen tai puhtaan puoluetyön harjoittamisen vuoksi. Kuitenkin on jokaisen mainitsemani maan rikoslaissa valtio- ja maanpetospykälät, jotka asiallisesti eivät poikkea meidän lakimme vastaavista pykälistä. Kun meillä aina vedotaan länsimaihin, niin otettakoon sieltä esimerkkiä tässäkin suhteessa. En usko olevan kunniakasta Suomelle kuulua valkoisen terrorin maiden Unkarin, Balkanin ja Itämerenmaiden joukkoon. Tässä jutussa on tilaisuus sanoutua irti tästä vähemmän kunniallisesta seurasta.

Koska kommunistien syyttäminen ja tuomitseminen pelkästään sen vuoksi, että he ovat mielipiteiltään kommunisteja, näyttäisi liian räikeältä, eikä oikein soveltuisi

''länsimaiseen demokratiaan'', jonka Suomessa sanotaan olevan voimassa:

on varsinkin viime aikoina koetettu n.s. kommunistijuttuihin sekoittaa sotilasvakoilua.

Asiaa tuntemattomille kansalaisille on uskoteltu, että SKP harjoittaa vakoilua armeijan ja suojeluskuntain keskuudessa. Isänmaa on vaarassa, siksi täytyy konsulien valvoa! Erikoisesti sosialidemokraattinen hallitus, jota nähtävästi vielä kainostutti etsivän keskuspoliisin tavanmukainen syysapajan vetäminen, puhalsi tällä hälyytystorvella. Sisäasiainministeri O. H. Puro ei löytänyt kyllin voimakkaita sanoja kuvatessaan budjettikeskustelussa etsivän keskuspoliisin tekemiä ''paljastuksia''. Syytetyt olivat muka harjoittaneet sotilasvakoilua vieraan vallan, Venäjän hyväksi ja oli heiltä tavattu asiakirjoja, jotka olivat valtakuntamme turvallisuudelle niin tärkeitä, ettei niitä sopinut eduskunnalle esittää! Sosialidemokraattinen sanomalehdistö lauloi kuorossa samaa. Yksinkertaiset ihmiset, jotka uskovat pelkkiin sanoihin, eivätkä vaadi todistuksia, saattavat tällaisiin puheisiin uskoa. Koska kanneviskaalikin on syytekirjelmässään väittänyt SKP:n sotilaslinjan tarkoituksena olevan armeijaan kohdistetun vakoilun harjoittamisen, on tämä väite mitä jyrkimmin torjuttava.

SKP:n äänenkannattajan ''Proletaarin'' viime joulukuun numerossa 5 (37) selostetaan SKP:n sotilasjärjestön tehtäviä ja toimintaa.

Kirjoituksessa, jonka otsakkeena on ''Kiihoitusta ja vakoilua'' sanotaan m.m. seuraavaa:

'' 'Kiihoitusta, vakoilua, urkintaa.' Tällaisilla voimasanoilla nyt koetetaan mustata maamme kumouksellista työväenliikettä. Ei ole tarpeellista ruveta torjumaan syy-

töstä kommunistien harjoittamasta kiihoituksesta, sillä rikollista kiihoitusta on porvarien ja niiden kätyrien mielestä kaikenlainen työväen luokkataistelun kysymysten käsittely, tapahtukoonpa se kuinka asiallisella ja rauhallisella tavalla tahansa. Sitäpaitsi on tämä voimasana jo vanhentunut. Se ei enää työläisiä pelota, sillä kaikkialle maahamme on levinnyt tieto siitä, että tämä n.s. kommunistien kiihoitus ei olekaan mitään eriskummallista, silmitöntä, harkitsemattomiin seikkailuihin yllyttämistä, vaan järkevää, käytännöllistä, suurille työväenjoukoille ymmärrettävää työväen luokkataistelukysymysten selittämistä, rehellistä ja johdonmukaista kiinnipitämistä Marxin opeista, joita luokkatietoinen työväki kaikkialla maailmassa on oppinut pitämään arvossa luokkataistelunsa tien rohkeina ja varmoina viitoittajina.

Niiden voimasanojen joukossa, jotka nyt on päästetty liikkeelle, näyttelee 'vakoilu' keskeisintä osaa. SKP:n väitetään harjoittavan suurisuuntaista sotilasvakoilua, sotasalaisuuksien urkintaa 'vieraan vallan hyväksi'. Vaikka oletammekin, että tämän lukijat ilman muuta tajuavat tuollaisen väitteen kataluuden, on mielestämme siitä huolimatta, syytä lähemmin sitä kosketella, varsinkin kun tässä yhteydessä tarjoutuu tilaisuus valaista SKP:n sotilastyötä, jonka suhteen siellä täällä puolueemme jäsentenkin keskuudessa voi vielä vallita jotakin epäselvyyttä.

Vaikka varsinkin 'S. Sosialidemokraatti' rennosti nimittää kaikkia kommunisteja poikkeuksetta sotilasvakoilijoiksi, niin kohdistuu väite sotilasvakoilusta ensi sijassa SKP:n sotilasjärjestöön, jonka väitetään armeijan keskuudessa harjoittamansa 'kiihoituksen' ohella myöskin harjoittavan 'sotasalaisuuksien urkintaa'. Kun sotilasjärjestön toiminta olosuhteitten pakosta on ollut ankarasti konspiratiivista ja sen lisäksi vielä muusta puoluetoiminnasta järjestöllisesti eristettyä, joten suurin osa puolueen jäsenistä ei ole joutunut tämän työn kanssa

kosketuksiin, voi usealla puolueen jäsenelläkin olla sellainen käsitys, että sotilasjärjestöllä on joitakin erikoisia, salaperäisiä tehtäviä, joita tavallinen 'sivili-ihminen' voi vain hämärästi aavistaa. On sen vuoksi paikallaan lyhyesti valaista SKP:n sotilasjärjestön tarkoitusta ja tehtäviä.

SKP:n sotilasjärjestön tehtävänä on ollut sen perustamisesta alkaen ja on yhä edelleenkin kommunistinen valistustyö sotaväen keskuudessa. Tällaisen valistustyön järjestelmällinen harjoittaminen on jokaisen kommunistisen puolueen velvollisuus. Joissakin vanhanmallisen kapitalistisen valtakomennon ja sen mukaisen porvarillisen demokratian maissa, esim. Itävallassa, Ranskassa ja Ruotsissa, voidaan tätä työtä harjoittaa verrattain julkisesti ja vapaasti. Kommunistisen puolueiden julkaisemat sotilaslehdet 'La Caserne' (Kasarmi) Ranskassa, 'Der rote Soldat' (Punainen sotilas) Itävallassa ja 'Manskapsbladet (Sotamiesten lehti) Ruotsissa ilmestyvät *julkisesti*. Myöskin suullisen valistustyön harjoittamiseen tarjoutuu jonkun verran julkisia, 'laillisia' tilaisuuksia. — — —

SKP:n sotilasjärjestö on armeijassa palvelevien ja sen sisällä puoluetyötä tekevien kommunistien järjestö. Se muodostuu eri joukko-osastoissa toimivista kommunistisista soluista ja yksityisistä puolueen jäsenistä. Se on SKP:n eroittamaton osa eikä sillä ole muita tehtäviä kuin on SKP:llä yleensä. Se ei ole mikään *erikoinen* järjestö aseellisen kapinan valmistelemiseksi, vaikka se tietysti voi näytellä hyvin tärkeää osaa silloin kun aseellinen luokkataistelu astuu päiväjärjestykseen. Sen välitön, suoranainen tehtävä, johon sen on kaikki huomionsa kiinnitettävä, on nykyään kommunistinen valistustyö armeijan keskuudessa, samoinkuin tällainen työ työtätekevien kansankerrosten keskuudessa yleensä on koko SKP:n tehtävä. — — —

Vielä vähemmän kuin tällainen erikoinen järjestö

aseellisen kapinan teknilliseksi valmistelemiseksi on SKP:n sotilasjärjestö mikään vakoilujärjestö.

Minkä vuoksi sitten on tarpeen erikoinen sotilasjärjestö erikoisine toimitsijoineen, elimineen ja sanomalehtineen? Senvuoksi, että sotilaat ovat muusta maailmasta eristettyjä, eivätkä siten voi ottaa osaa yhteisiin työläissoluihin, sen vuoksi, että työ armeijan keskuudessa on erikoisen vaikeaa, vaatii erikoisia työn muotoja ja erikoista 'ammattitaitoa'; että kasarmiolot suuresti eroavat työväen oloista yleensä ja vaativat senvuoksi sotilaita erikoisesti koskevien kysymysten käsittelyä.

Voidakseen mahdollisimman asiallisesti valvoa sotilaitten etua ja valistustyössään ajallaan ja oikealla tavalla käsitellä sotilaitten mieltä kiinnittäviä kysymyksiä, on puolueen ja lähinnä sen sotilasjärjestön johdon saatava säännöllisesti mahdollisimman tarkat tiedot siitä, mitä kasarmeissa tapahtuu, sotilaitten elinehdoista, heidän mielialastaan, yhteiskunnallisesta kokoonpanostaan, kaikenlaisista epäkohdista, upseerien mielivallasta, sotilaitten keskuudessa harjoitettavasta porvarillisesta pimitystyöstä, pappien ja muiden porvariston agitaattorien toiminnasta j.n.e. Tällaiset tiedot on parhaiten ja luotettavimmin saatavissa sotilailta itseltään ja ennenkaikkea sotilasjoukkojen keskuudessa toimivilta puoluejärjestön jäseniltä. Sotilaat samoinkuin muutkin työläiset eivät pidä ylimalkaisesta suunsoitosta, niille on puhuttava ja kirjoitettava tosiasiain valossa. Tällaisten sotilaitten omasta elämästä otettujen tosiasiain esittäminen on yksi sotilasjärjestön tärkeimmistä tehtävistä. — — —''

''Käytännössä on kuitenkin asianlaita niin,

että ei SKP eivätkä mitkään sen elimet harjoita eivätkä aijo harjoittaa minkäänlaista vakoilua minkään valtion, ei edes Neuvostoliiton hyväksi,

vaikka sen veljespuolue on siellä hallituspuolueena. Emme tiedä, harjoitetaanko Suomessa vakoilua Neuvostoliiton hyväksi, ja jos harjoitetaan, niin miten se on järjestetty, mutta ei SKP eivätkä mitkään sen elimet ole tällaisen toiminnan kanssa minkäänlaisissa tekemisissä, eikä ohrana voi tällaisen väitteen tueksi esittää vähäisintäkään pätevää todistuskappaletta. SKP on Suomen työväen poliittinen kumouksellinen puolue, jolla on omat määrätyt tehtävänsä, eikä näihin tehtäviin kuulu vakoilu, eli toisin sanoen salaisten tietojen hankkiminen jonkun Suomen ulkopuolella olevan valtion hyväksi. SKP ei edes 'sivutöikseen' sekaannu tällaiseen toimintaan, ei siksi, että se umpimähkään halveksisi sellaista työtä, etenkin, jos sillä voitaisiin auttaa olemassaolevaa proletaarista valtiota ja siten viedä eteenpäin kansainvälisen proletariaatin asiaa, vaan käytännöllisistä tarkoituksenmukaisuussyistä. Jo yksistään siitä syystä, että ei suotta annettaisi vastustajalle tilaisuutta syyttää ja tuomita puolueen jäseniä todellisesta vakoilusta.''

Minun ei ole tarvis mitään lisätä siihen, mitä siteeraamissani kohdissa SKP:n äänenkannattaja kirjoittaa puolueen sotilasjärjestön työstä ja tehtävistä. Kirjoituksen avomielisyyttä ja rehellisyyttä ei ole pienintäkään syytä epäillä. Vastaansanomattoman selvästi käy siitä ilmi, että sotasalaisuuksien urkinta ei kuulu SKP:n tehtäviin. Puolueen harjoittama työ armeijan keskuudessa ei poikkea sen työstä sen ulkopuolella. Minulla ei ole mitään sitä vastaan, että tätä työtä nimitetään vallankumouksselliseksi propagandaksi, sillä sitä se on, mutta sitähän tekevät kaikki vallankumoukselliset puolueet. Kommunistiset puolueet harjoittavat sitä julkisesti useissa Europan maissa eikä sitä pidetä rangaistavana. Yhteiskunnan, jossa vapautta edes hiukankin on olemassa, on mahdotonta rikoslaki kädessä taistella vallankumouksellisten puolueiden propagandaa vastaan. Kun yhteiskunnassa kerran on eri luokkia, on niiden välillä taistelua, ja val-

lassa olevan luokan mielestä on toisten luokkien taistelu laitonta, mutta sen omankaan edun mukaista ei ole sulkea kuritushuoneisiin poliittisia vastustajiaan. On turhaa puhua oikeuden vaatimuksista ja siitä, mitä rikoslaki vallankumouksellisesta propagandasta sanoo.

Luokkataistelu on yhteiskunnallinen kysymys eikä sitä vielä koskaan mikään yhteiskunta ole kyennyt rikoslain ja kuritushuoneen avulla ratkaisemaan.

En ymmärrä, mitä syytä meillä on näin tehdä.

Yksityisten syytettyjen osuutta SKP:n toimintaan ei ainakaan tässä yhteydessä tarvitse pitkälti kosketella. Heistä ovat Jalmari Rasi, Juho Martelius ja Eva Sassi tunnustaneet olevansa SKP:n jäseniä. Mitään sellaista konkreettista tekoa, jota voitaisiin pitää valtiopetoksen valmisteluna, ei heidän viakseen ole näytetty. Ei punaupseerikoulun käyminen ole sinänsä sen suurempi rikos kuin Italian sota-akatemiassa opiskeleminen. Ei Lännen Vähemmistökansallisuuksien yliopistossa opiskeleminen voi olla valtiopetoksen valmistelua. Vallankumouksellisen propagandan harjoittaminen, johon näistä syytetyistä Jalmari Rasi on tunnustanut itsensä syypääksi, ei kuulu enempää rikoslain 11 luvun kuin 12 luvunkaan rankaisemiin tekoihin. Rangaistavan propagandan varalle on olemassa rikoslain 16 luvun 8 §. Jos jonkun syytetyn katsottaisiin tehneen itsensä syypääksi mainitun pykälän alaiseen rikokseen, niin siitä tuomitseminen ei kuulu Turun Hovioikeuden toimivaltaan, vaan on siitä syytettävä sen paikkakunnan alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä rikos on tapahtunut.

Eva Sassin on väitetty olleen Suomen Sosialistisen Työväenpuolueen puolueneuvoston tammikuun 6—8 päivinä 1922 pidetyssä kokouksessa edustajana hyväksymässä tunnetut kolme pontta, joiden perusteella myö-

hemmin samassa kuussa puoluetoimikunta julkaisi n.s. rauhanjulistuksen. Ennenkuin kanneviskaali on tämän väitteensä näyttänyt toteen, ei minulla ole syytä tätä kysymystä kosketella.

Anni Kurvinen ja Agnes Rosendahl ovat kieltäneet kuuluvansa SKP:hen, jonka toimintaan he eivät ole ottaneet osaa. Ne todistukset, joista kuulustelupöytäkirjoissa mainitaan, eivät riitä syytettyjen kieltoa vääräksi osoittamaan. Etsivän keskuspoliisin tieteellinen ''todisteluhan'' ei sisällä juuri muuta kuin että eräästä hajuvesipullosta on tavattu erään syytetyn sormenjälki!

Edellä esittämäni perusteella anon kunnioittavammin, että syyte avustamiani syytettyjä vastaan hylättäisiin ja että heidät heti määrättäisiin laskettavaksi vapaalle jalalle.''

Uusi hyökkäys.

Sosialidemokraattisen hallituksen kukistuttua ja Sunilan ''edistysmielisen'' hallituksen astuttua remmiin alkoi porvarillinen sanomalehdistö räikeän hyökkäyksen työväen liikettä vastaan. Juhliessaan ''vapaussota'' muistoja antoi se tavalla, joka ei jättänyt toivomisen varaa, hallituksen ja viranomaisten ymmärtää, että olisi korkea aika ryhtyä jatkamaan edellisen hallituksen aikana aloitettuja vangitsemisia ja ajojahtia työväenliikettä vastaan. Kirjoituksissa vaadittiin, että ''päätään nostavasta kommunismista'' on tehtävä loppu. Tampereella ilmestyvä ''Aamulehti'' vaati 1928 v:n tammikuun 14 päivän numerossa hallitukselta ''ratkaisevia toimenpiteitä''. Kirjoituksessa, joka etsii vertaistaan, sanottiin: ''Tämä voi tapahtua ainoastaan siten, että valtiovalta vihdoinkin reageeraa kommunistiseen hirmuvaltaan ja vehkeilyyn niin että tuntuu ja näkyy! Kuinka kauan aijotaan antaa näiden isänmaataan häpäisevien hirttämättömien temmeltää vapaina eduskunnassa ja sen ulkopuolella? Koska puhdistetaan parlamentti kommunisteista?'' Samalla hyökättiin kiivaasti työväenlehtien kimppuun ja vaadittiin toimenpiteitä niitä vastaan. Asianomaisille annettiin seuraava ohje: ''heidän suunsa on joko täällä tukittava tai annettava heille tilaisuus käyttää puheenvuoronsa Moskovassa.'' Hallituspuolueen, maalaisliiton, viipurilainen äänenkannattaja ''Maakansa'' vaati tämän tästä jyrkkiä toimenpiteitä kommunisteja vastaan, tarkoittaen lehti kommunisteilla vasemmistolaisessa työväenliikkeessä toimivia. Helmikuun 25 p:nä vaati ''Maakansa'' hallitukselta ''selvää

peliä kapinakiihoittajiin nähden.'' Lehti sanoi puhuvansa talonpoikien puolesta ja yllytti lukijoitaan ''tehdastekoa olevan tulkin avulla'' puhumaan oikeuksiaan vaativien työläisten kanssa.

Räikeimmän muodon sai kiihoitus niissä ''vapaussotajuhlissa'', joita porvaristo vietti joka päivä eri paikkakunnilla. Viipurin valtauksen muistopäivänä kirjoitti viipurilainen fascistilehti: ''Me emme ole tulleet tänne Karjalan vanhaan, kunnianarvoiseen pääkaupunkiin unohtaaksemme tammikuun ja sitä seuraavat kuukaudet v. 1918, vaan juuri siinä tarkoituksessa, että palauttaisimme ne mieliimme ja saisimme niistä uutta rohkeutta, innostuisimme ylevistä muistoista ja päättäisimme aina ja ikuisesti toimia ja menetellä samalla tavalla, milloin niin tarvitaan''.

Tämä porvariston hillitön kiihoitus kohdistui erikoisesti sosialistisen työväen ja pienviljelijäin eduskuntaryhmään, ammatillisiin järjestöihin, työväen sanomalehtiin ja niihin työläisiin, jotka Työväen Urheiluliitossa taistelivat sosialidemokraattien puoluepolitiikkaa vastaan.

Tässä ajojahdissaan sai porvaristo apua sosialidemokraateilta. Kun nyt jälkeenpäin lukee niitä hyökkäyskirjoituksia, joita sosialidemokraattiset sanomalehdet olivat tulvillaan, ja kiinnittää huomionsa niissä oleviin ohranalle tarkoitettuihin salaviittauksiin, huomaa selvästi, että sosialidemokraattisen hallituksen aikana toimitetut vangitsemiset olivat vain valmistelua suurempaa hyökkäystä varten. Niistä selviää, että ainakin eräällä taholla sosialidemokraattien leirissä oltiin tietoisia siitä, että vangitsemisia tultaisiin jatkamaan. Mutta antakaamme heihän itse puhua! Sosialidemokraattisen puolueen pää-äänenkannattaja kirjoitti n.s. Eva Korhosen jutun johdosta marraskuun 19 p:nä 1927 m.m. seuraavaa:

''Meillä on taas näin suuri valta ohranoita tässä Eva-Korhosjutussa .... Ammattijärjestön v.t. puheenjohtajaa Edv. Jokelaa ja sihteeriä Poika Tuomista me tahtoi-

simme säästää. Ja siksi me näin julkisesti heitä neuvomme, että ottaisivat Eva Korhosen asian pöyhiäkseen ja antaisivat Ammattijärjestön nimessä siitä ankaran tuomion. Ohranan käsiin on kuulemma joutunut Evan kassoista tavaton määrä kaikenlaisia asiakirjoja, kirjeenvaihtoa ja "valistuskirjallisuutta". Nyt se kuuluu ohrana nimittäin, tuon ainehiston perusteella tutkivan kommunistien maanalaisen ja maanpäällisen maanpetoksellisen toiminnan laajuutta. Jos nyt olisi vähemmän rauhallinen mies kuin Riekki ohrananpäällikkönä ja sisäministerinä joku Åkesson tai vaikkapa Vilkku Joukahainenkin, puhumattakaan Gustav Ingnatiuksesta, niin kylläpä vedettäisiin valtava kommunistinuotta".

"Nyt olisi erinomainen tilaisuus Poika Tuomisellakin joka on viksu mies, ja varmasti käsittää, että etappikommunistien sotkut ammatillisessa liikkeessä ovat suureksi vahingoksi työväelle, sanoa kirkkaat sanat evakorhoslaisesta myyräntyöstä .... Mutta anna olla, että nosken hallitus kaatuisi ja remmiin tarttuisi joku Kallion tai vaikkapa Ingmanninkin hallitus, niin kyllä moni poika saisi taas lillukan varret kinttuihinsa .... Luulemme, että tämä on siksi selvää puhetta, että jokainen sen ymmärtää."

Tämä lainaus osoittaa, että jo syksyllä 1927 ajateltiin vangitsemisien laajentamista, mutta sosialidemokraattinen hallitus ei nähtävästi katsonut olevan otollista itse ryhtyä työn suorittajaksi. Syyt tähän ovat kyllä ymmärrettävissä. Sisäasiainministeri O. H. Puron budjettikeskustelussa joulukuun 1 p:nä 1927 pitämässä puheessa on kohtia, jotka osoittavat, että ainakin hänen tiedossaan oli Jalmari Rasin ainakin jo pidättämisensä jälkeen ohranalle tekemä ilmianto. Ministeri Puro sanoi m.m.: "Tahdon sivumennen huomauttaa, että nämä salaiset organisaattorit ja sotilasvakoilijat, useatkin niistä, toimivat säännöllisellä kuukausipalkalla, jotenka siihen aika lailla tarvitaan rahaa. Näitä rahoja on lähetetty dollareina ja nämä

dollarit sitten vaihdettu Suomen rahaksi sopivalla tavalla.'' Kuten tunnettua, syytti kanneviskaali 49:n jutussa kenkäkauppias Aksel Adolf Järvistä juuri siitä, että tämä olisi toiminut dollareiden vaihtajana Suomen rahaksi. Kun ottaa huomioon, että Puro koetti olla mahdollisimman pidättyväinen, jottei salaisuus tulisi liian aikaisin ilmi, voi hänen lausunnostaan lukea rivien välistä enemmän kuin mitä ne näyttävät sisältävän. Tässä yhteydessä mainittakoon myöskin eräs tapaus, joka tukee väitettä, että Puron tiedossa oli Rasin ilmianto, joka ei sisältynyt Rasin siihen kuulustelupöytäkirjaan, mikä luettiin Rasin oman jutun ollessa esillä hovioikeudessa. Kesällä 1927 Venäjällä käyneeseen Suomen Ammattijärjestön valtuuskuntaan valitulta Vaasasta kotoisin olevalta työmies Urho Harjunpäältä oli maaherra kieltänyt passin. Kiellosta tehtiin valitus sisäasiainministeriölle. Sisäasiainministeriö hylkäsi kuitenkin valituksen ja kielsi Harjunpäältä passin. Urho Harjunpää oli seuraavan vuoden huhtikuussa pidätettyjen joukossa! Kun ei ollut olemassa mitään passiasetukseen perustuvaa syytä passin kieltämiseen, voi päättää siihen olleen syynä sen, että Harjunpää oli ohranan vagittavaksi määräämien listalla.

Joulukuun 2 päivänä 1927 kehitti ''Suomen Sosialidemokraatti'' edelleen Puron budjettipuheessa tekemiä viittailuja seuraavasti: ''Eilen eduskunnassa on käyty ohranakeskustelua. Ministeri Puro, tyrkätessään kommunisteille luun kurkkuun eilen, kun raotti vähän esiripun verhoa ja näytti minkälaisilla asioilla nämä kommunistien suojatit liikkuvat, viittasi puheessaan sanomalehdistöön. Olisi saanut enemmänkin puhua sanomalehdistön merkityksestä kommunistisen myyräntyön paljastajana. Sillä jos meidän sosialidemokraattinen sanomalehdistömme ei olisi niin selvillä kommunistien toiminnasta kuin se on, tai panisi — kainoussyistä ja hienotunteisuudesta — kynttilänsä vakan alle silloin kun on tärkeätä paljastaa etappimiesten ja -naisten myyräntyötä, niin minkälaisia

olisivatkaan laajuudeltaan ne apajat, joita valtiollinen poliisi joutuisi vetämään''. Hillittömässä kiukussaan sosialistisen työväen ja pienviljelijäin eduskuntaryhmän jäseniä vastaan, kun nämä eduskunnassa paljastivat ''työväenhallituksen'' todellisen luonteen, menivät sosialidemokraatit niin pitkälle, että ryhtyivät tekemään ohranalle ilmiantoja nimeltä mainituista henkilöistä. Varsinkin sai vihat päällen kansanedustaja Yrjö Enne, joka tarmokkaalla toiminnallaan Työväen urheiluliitossa oli pannut sulkuja sosialidemokraattien häikäilemättömän puoluepolitiikan tielle. Mies oli tullut liian vaaralliseksi, hänet täytyi raivata pois tieltä! Joulukuun 3 päivänä 1927 kirjoitti ''Suomen Sosialidemokraatti'':

''Eilen koetti Enne, tuo mestarisoluttaja, jota TUL:n johto vielä pitää käenpoikasena liiton sihteerinä, vaikka hänelle olisi jo pitänyt ajat sitten antaa potku hänen hajoitustyönsä tähden, korjailla Williamin puheen synnyttämää tilannetta. Mutta hänelle kävi vielä onnettomammin kuin William Tannerille. Huomasimme, että ohrana höristi lehteriltä korviaan kun Enne todisti, että pidätettynä oleva Jalmari Rasi — ei olekaan sotilasvakoilija. Ohrana luonnollisesti teki saman kysymyksen kuin tavallinen talonpoikaisjärjellä varustettu maallikkokin: ''No, mikäs mies se sitten oikeastaan on se Rasi, kun se kuitenkin sellaisista hommista tavattiin? Enne ehkä voisi, kamarille kutsuttuna, antaa siitä tietoja?''

Eikä meitä ihmetytä ollenkaan jos ohrana kutsuu Enteen eduskuntapuheensa jälkeen ristikuulusteluun maanpetospuuhailusta ja sotilasvakoilusta pidätetyn Rasin kanssa. Voi, voi solumuna Enne, kun menitte pahasti puhumaan. Teidän olisi pitänyt olla kokonaan tietämätön Rasista ja puhua vain umpikuljulta, eikä vakuutella sellaista, jonka takia voitte joutua itse kuulusteluihin. Mutta sitä taisteiun kiivaudessa näkyy sotkevan korttinsa niinkin korkeasti Pietarissa noteerattu mies kuin Enne, johon

Kullervo Manner panee kaiken toivonsa Työväen Urheiluliiton soluttamisessa.

Mutta jospa ministeri, huomauttaessaan Rasin sotilasvakoilulinjalla puuhailusta, heittikin sen vain kompastuskiveksi jollekin kommunistille, saadakseen varmuuden minkä linjan miehenä kommunistit itse pitävät Rasia? Jos sisäministeri näin teki, niin Enne paljasti Rasin kieltämällä jyrkästi hänen olevan sotilaslinjojen ammattimiehen. Näillä linjoilla, sotilas- ja puoluetoimintalinjoilla, joita salaisessa kommunistisessa toiminnassa on, ei kyllä ole asiallisesti paljon eroa. Ne yhtyvät toisiinsa, tai ovat ainakin kiinteässä vuorovaikutuksessa ja sotilaslinjan mies saattaa olla myöskin puoluetoimintalinjan miehenä. Ja niitä vaihdettaneekin linjalta toiselle.

Enne tuntee ilmeisesti Rasin. Niin tyhmä hän ei sentään ollut, että olisi sitä paljastanut eduskunnan edessä. Mutta sekin tyhmyys, johon hän teki itsensä syypääksi, jo riittää. Allekirjoittaneella on, kuten sanottu, varma vakaumus siitä, että herra Enne tuntee Rasin, sillä Rasi on toiminut Kuopion ja Kajaanin seuduilla samoina vuosina jolloin Enne oli täältä Helsingistä komennuksella Kuopiossa, Kaarlo Luodon vormintarina kuopiolaisessa kommunistilehdessä — sanomalehtimiestä ei Enteestä kyllä kuulu koskaan tulevan, vaan jää hän siinä suhteessa aina jukertajaksi. Onko Enne ollut tietoinen Rasin salaisesta toiminnasta, sitä emme niiden tietojen perusteella, joita allekirjoittaneella on Rasin toiminnasta, voi mennä sanomaan sitä tai tätä. Tulevaisuus selvittää sen puolen. Mutta sen tiedämme, että Rasin omallatunnolla on syy sen rikollisen toiminnan valmistelemisessa, joka vuoden 1925:n seuduilla johti Kajaanin puolesta vangitsemisiin.

Eduskunnassa käyty keskustelu valaisi tällä kertaa tavallista enemmän julkisen kommunistisen toiminnan suhdetta salaiseen. Se, että eduskuntakommunistit ottivat niin Rasin kuin Eeva Korhosenkin siipiensä suojaan to-

distaa jos mikä, minkälaiset suhteet ovat maanpäällisen ja maanalaisen kommunismin välillä.

Toissapäiväisessä numerossaan huudahtaa ''Ilkka'', maalaisliiton suurimman porvarillisen puolueen pää-äänenkannattaja: ''Äkessonia tarvittaisiin!'' Huudahdus on oireellinen, sillä, kuten muistetaan, vangitutti Äkesson vt. sisäministerinä ollessaan koko silloisen kommunistisen eduskuntaryhmän, joka joutuikin sittemmin oikeuden päätöksellä kuritushuoneeseen. Ja kuitenkaan, me uskallamme väkuuttaa, silloisessa kommunistisessa eduskuntaryhmässä ei ollut montakaan vaarallista kommunistia. Olihan vain tavallisia suunsoittajia, jotka eivät olleet suhteessa maanalaisiin, vaan yrittivät viedä retuuttaa kommunismiaan eteenpäin maanpäällisin keinoin ja sikäli mikäli.''

Kirjoitus sisältää suoran kehoituksen Enteen vangitsemiseen. Selvyydessään se ei jätä toivomisen varaa. Siinä uhkaillaan myöskin sosialistisen työväen ja pienviljelijäin eduskuntaryhmää. Se tehdään lisäksi tavalla, joka panee ajattelemaan, että kirjoituksen laatijakin on saanut kurkistaa Rasin ilmiantokirjelmään.

Kun Suomen ammatillisesti järjestynyt työväki ei antanut tukeansa sosialidemokraattien yrityksille Suomen Ammattijärjestön valtaamiseksi, vaan käänsi selkänsä rintaman hajoittajille, turvautuivat sosialidemokraatit vanhaan koeteltuun keinoonsa: ohranan usuttamiseen pahimpien vastustajiensa kimppuun. Erääksi vaarallisimmista vastustajistaan katsoivat he Ammattijärjestön sihteerin Arvo Tuomisen, joka menestyksellä oli ajanut ammatillisen liikkeen yhtenäisyyttä sekä kansallisesti että kansaivälisesti. Siksi tulikin hän yhdeksi hyökkäyksen kohteeksi. Tässä kelpasi sosialidemokraateille kaikki aseet, sellaisetkin, joita ei olisi luullut heidän julkeavan käyttää. Kun Norjan Ammattijärjestö joulukuun 6 päivänä 1927 lähetti tervehdyksen Suomen työväenluokalle, vakuuttaen muistavansa ''niitä Suomen monia tuhansia työ-

läisiä, jo... sankarillisesti ovat antaneet elämänsä taistelussa työväenluokan vapauttamisen puolesta'', katsoi ''Suomen Sosialidemokraatti'' mahdolliseksi syyttää tästä Arvo Tuomista. Joulukuun 12 päivänä 1927 sanoi lehti: ''Kun lehdistä olemme lukeneet, että Suomen Ammattijärjestön sihteeri Arvo Tuominen on ollut kongressissa meidän Ammattijärjestöämme edustamassa, niin edellämainitun sähkösanoman synnystä lankeaa raskas varjo hänen päälleen.'' Saman vuoden maaliskuun 8 päivänä uhkasi lehti ammatillisen liikkeen toimihenkilöitä vankilalla, kirjoittaen m.m.: ''Täytyisi ammatillisen liikkeen äkkijyrkkien johtajien, jos tahtovat ammatillisessa liikkeessä noudattaa sitä puolueettomuutta, josta Ammattijärjestön kokouksessa päätettiin, ottaa solutoiminnan harrastajat toisella tavalla kuranssattavakseen. Yrittäköötviedä kommunismiaan ja muita salaisia harrastuksiaan muita teitä, eikä pakkautumalla julkisen työväenliikkeen liepeille myrkkyään kylvämään. Tietäähän sen mikä siitä taas lopuksi tulee. Linnareisuja, ei mitään muuta, ja kenties syyttömillekin (harv. meidän). Kun nyt Poika Tuominen, Ammattijärjestön sihteeri, on parhaillaan Pietarissa, Suomen Ammattijärjestön edustajana ''Leningradin läänin ammattiliittojen edustajakokouksessa'' — kovinhan tämä Poika rupeaakin tiheään reissaamaan Venäjällä (harv. meidän) — niin toivottavasti hän valaisee siellä suomalaisille emigranttikommunisteille kuinka tuhoisasti voi työväenliikkeeseen ammatilliseenkin, vaikuttaa tuollainen etappihomma.'' Tällaisia enemmän tai vähemmän verhottuja viittailuja ja ilmiantoja vilisi kaikissa sosialidemokraattisissa lehdissä. Viittauksilla yhteyksistä Venäjälle tahdottiin luonnollisesti valmistaa maaperää sille, mitä odotettiin ja toivottiin.

Jottei totuus unohtuisi, täytyy lainata muutamia rivejä ''Suomen Sosialidemokraatin'' siivottomasta hyökkäyksestä Suomen metallityöntekijäin liiton luottamus-

miestä Artturi Virtaa vastaan metallityöläissulun aikana. Sen johdosta, että Virta rohkeni Parisissa elokuussa 1927 pidetyssä kansainvälisen metallityöntekijäin liiton kongressissa ehdottaa yhteistyötä venäläisten metallityöläisten kanssa, kirjoitti ''Suomen Sosialidemokraatti'' syyskuun 10 päivänä 1927 m.m. seuraavaa: ''Suomen metallityöntekijäin liiton luottamusmies Artturi Virta kävi taas elokuulla Parisissa plaskaamassa itsensä venäläisten advokaattina, ollen hänellä nyt kovin vaikea asema kun pitäisi hoitaa metallisulkulaisten asiaa täällä, ja siinä on tosi kysymyksessä, mutta Virran Parisin matkan jälet haisevat niin venäläiseltä, että länsimaiden metallityöläisten veljesjärjestöt saattavat kohta asettaa avustuksen saannin ehdoksi sen että Virran on lähdettävä.. Olisihan herra Virran täytynyt ymmärtää olkoon hän sitten sydämiään ja munaskuitaan myöten kuinka oikeaoppinen moskovalainen tahansa, että ei hänen asemassaan olevan henkilön sovi ottaa länsimaisen ammatillisen työväen kongresseissa tai konferensseissa tehtäväkseen olla moskovalaisten e t a p p i m i e h e n ä (harv. meidän). Kun hänelle tuollaista tehtävää tarjottiin, niin hänen olisi pitänyt sanoa kohteliaasti: ''Ei hyvä tavaritsh Iivana, ei se minulle nyt sovi, ... Etsikää, veljet, joku toinen etappimiehekseenne tällä kertaa. Minä tarjoudun tuollaisia tehtäviä suorittamaan toisten, aikana, jolloin siitä ei olisi niin suurta riskiä edustamalleni järjestölle kuin nyt.'' Tällaista kirjoittelua voi täydellä syyllä kutsua tikarinpistoksi taistelevien metallityöläisten selkään.

Sosialidemokraattisen hallituksen kukistuttua kiihdyttivät sosialidemokraatit hyökkäystään vasemmistolaista työväenliikettä vastaan. He tahtoivat toisilla teettää sen, mihin ei itsellä taktillisista syistä ollut riittänyt uskallusta. Peiteltyjen viittailujen asemasta alettiin esittää suoranaisia vangitsemisvaatimuksia. Niinpä kirjoitti ''Suomen Sosialidemokraatti'' tammikuun 2 päivänä 1928 näin: ''Olisi tietysti pitänyt vangita paitsi näitä päämestareita

(tarkoitetaan Eva Korhosen jutussa pidätettyjä) ne kymmenet ja sadat näiden etappikommunistien pauloihin joutuneet työläiset, joita on varsinkin Tampereen, Kajaanin, ja Kuopion puolessa, missä nämä kuuluisuudet ovat työtään harjoittaneet .... Työläisille antaisimme sen neuvon, että he havahtaisivat kommunisteja. Verrattain viattomin elein esiintyvät, huomattavassakin julkisessa asemassa olevat heistä saattavat olla kukahan milläkin tavalla suhteissa etappeihin.''

Lainauksia ei tarvinne pitemmälti jatkaa, vaan riittävät nämäkin osoittamaan, että porvaristo ja sosialidemokraatit valmistelivat sulassa sovussa ja yhteisymmärryksessä ratkaisevaa hyökkäystä. Kauan ei heidän tarvinnutkaan odottaa. Helmikuun 28 päivänä 1928 eduskunnassa käydyssä sosialidemokraattisen hallituksen työläisvangitsemisia koskevassa välikysymyskeskustelussa tiedusteli edustaja Lauri Ingman, onko hallitus ajatellut ryhtyä toimenpiteisiin sitä hillitöntä kiihoitusta vastaan, jota kommunistilehdissä on harjoitettu. Oikeusministeri vastasi Ingmannille, ilmoittaen että hallitus on jo ryhtynyt toimenpiteisiin. Maaliskuun 3 päivänä ilmoitettiinkin, että oikeusministeriö on määrännyt nostettavaksi syytteen Työväenjärjestöjen Tiedonantaja-nimisen sanomalehden 22 (11) numerossa julkaistun otsakkeella ''Luokkasota'' varustetun pääkirjoituksen johdosta sekä samassa numerossa olleen ''Muurinmurtajat''-nimisen runon johdosta kuin myöskin lehden 40 (20) numerossa otsakkeella ''Kymmenen vuotta sitten'' julkaistun kirjoituksen johdosta. Samoin ilmoitettiin oikeusministeriön määränneen nostettavaksi syytteen Oulussa ilmestyvän ''Pohjan Voiman'' päätoimittajaa vastaan lehden 25, 26 ja 27 numeroissa julkaistujen otsakkeilla ''Kohtalon hetkenä'', ''Milloin tarvitaan'' ja ''Kymmenvuotispäivänä'' varustettujen kirjoitusten johdosta.

Nämä syytteet kahta johtavaa työväenlehteä vastaan eivät olleet mikään tarkoitus sinänsä, vaan valmistava toi-

menpide. Lakkauttamalla molemmat suurimmat työväenlehdet tahdottiin estää työväestön mielipiteen aijotuista vangitsemisista tulemasta julki. Tämän tarkoitusperän saavuttamiseksi ei löydetty parempaa asetta kuin syytteiden nostaminen kirjoituksista, joissa kunnioitettiin kymmenen vuotta sitten kaatuneitten työläisten muistoa. Oulussa toimi kaupunginviskaali liiankin ripeästi, arvellen kai vangitsemisien jo alkavan. Hän nimittäin vangitsi ''Pohjan Voiman'' vastaavan toimittajan Ilmari Sormusen. Sormunen sai olla vangittuna koko oikeudenkäynnin ajan. Näissä jutuissa osoitettiin vastaajien taholta, ettei syytteen aiheuttaneita kirjoituksia voida pitää yllytyksenä valtiopetokseen josta rangaistusta vaadittiin.

Syytteen ''Pohjan Voiman'' vastaavaa toimittajaa Ilmari Sormusta vastaan ollessa käsiteltävänä Oulun raastuvanoikeudessa perjantaina maaliskuun 30 päivänä esitti Sormusen avustaja Asser Salo vastineen, jossa m.m. sanottiin:

''Herra Oikeusministeri on katsonut vastuullani ilmestyvän ''Pohjan Voima'' nimisen sanomalehden eräiden kirjoitusten sisältävän yllytystä valtiopetokseen ja 1918 vuoden luokkasodan ylistämistä. Ennen kuin käyn yksityiskohtaisesti syytteen aiheuttaneita kirjoituksia tarkastamaan, haluan lausua muutaman sanan n.s. painokannejutuista yleensä.

Painovapaus, kuten puhe- ja kokoontumisvapauskin, kuuluvat perustuslaissa turvattuihin kansalaisoikeuksiin, joiden puolesta käydyn taistelun on uskottu kuuluvan jo menneeseen aikaan. Ainakin meidän maassamme, jossa tsaarin aika surullisen kuuluisine painokanne- ja majesteettirikosjuttuineen pitäisi olla jokaisen tuoreessa muistissa, luulisi kaikkien tunnustavan painovapauden välttämättömyyden. Vallassaolijat eivät voi ummistaa silmiään siltä kiertämättömältä tosiasialta, että nykyisessä yhteiskunnassa on muitakin luokkia ja puolueita, kuin se, johon he kuuluvat. He eivät voi eivätkä ole oikeutettuja

edellyttämään, että kaikilla olisi sama mielipide kuin heillä. Eri luokkien etujen vastakkaisuuden seurauksena on luokkataistelu, joka ei suinkaan lopu sillä että kaikilta muilta kuin vallassolevalta luokalta kielletään puhe- ja painovapaus. Ajatuksenvapautta ei kuitenkaan voida hävittää, mutta painovapaushan on vain edellisen johdonmukainen ja välttämätön seuraus.

Sanomalehtiä ei voi lukea rikoslaki toisessa kädessä. Jos herra oikeusministeri ja syyttäjä tällaista lukemista johdonmukaisesti harjoittaisivat, olisi siitä sellainen seuraus, ettei Suomessa pian ilmestyisi muita lehtiä kuin "Virallinen Lehti". Julkinen sana olisi silloin kyllä ihailtavan yksimielinen, maassa olisi rauha, mutta se olisi hautuumaan rauha. Minä luulen, että ilma tulisi pian niin raskaaksi, että ikkunat täytyisi jälleen aukaista. Julkisella sanalla täytyy olla oikeuksia, joiden laajuutta ei määritellä rikoslaissa eikä punnita raastuvassa. Ellei sille niitä hyvällä anneta, niin ottaa se ne väkisin."

Antamassaan päätöksessä katsoi raastuvanoikeus toimittaja Sormusen tehneen itsensä syyppääksi jatkettuun valtiopetokseen viettelemiseen ja rikoksen ylistämiseen, tuomiten Sormusen 2 vuodeksi vankeusrangaistukseen. Tuomio oli uskomattoman ankara. Se oli sellainen, ettei sille löydy vertaa Suomen sanomalehdistön historiassa. Vaasan hovioikeus alensikin sen 4 kuukauden vankeusrangaistukseksi. Mutta molemmat oikeudet olivat yksimielisiä siitä, että Pohjan Voima on lakkautettava 3 kuukaudeksi eli korkeimmaksi mahdolliseksi ajaksi.

"Työväenjärjestöjen Tiedonantajan" vastaavaa toimittajaa August Niemistöä vastaan nostetun jutun ollessa esillä Helsingin raastuvanoikeudessa huhtikuun 14 p:nä 1928 osoitti Niemistön avustaja Eino Pekkala, ettei syytettä voida juriidisesti perustella. Vastineessa osoitettiin, että syytteen ovat aiheuttaneet muut näkökohdat. Siinä sanottiin m.m.:

''Tämän maan taantumuspuolueet eivät ole koskaan laillisuutta suuressa kurssissa pitäneet. Erityisesti työväenluokka on saanut olla laittomuuksien ja sorron kohteena, mutta onpa siitä saanut joskus osansa maan vähemmistökansallisuuskin, ruotsinkielinen väestön osa, sillä kansalliskiihkoisten taantumuksellisten ohjelmaan kuuluu kaikkialla myöskin vähemmistökansallisuuden sortaminen. On syytä tässä yhteydessä palauttaa mieliin kokoomuslais-maalaisliittolaisen hallituksen aikana v. 1923 toimeenpantuja vangitsemisia, työväenlehtien lakkauttamisia ja työväen kirjapainojen takavarikoimisia. Kirjapainojen takavarikoiminen oli niin ilmeinen laittomuus, että se täytyi myöhemmin peruuttaa. Voimassaoleva laki ei tunne sellaista takavarikoimistoimenpidettä jolla silloin useat kirjapainot riistettiin työläisten hallinnosta. Muistettaneen, miten silloin perusteltiin kirjapainojen takavarikoimista. Vedottin siihen, että metsästyslain sekä kalastuslain säännösten mukaan voidaan luvattomasti kalastavalta ja luvattomasti metsästävältä takavarikoida pyyntivehkeet ja että näitä säännöksiä voitaisiin analoogisesti sovelluttaa kirjapainojen takavarikoimiseen. Tämä perustelu oli juriidiselta kannalta naurettava. Sillä ensiksikin sellaisen takavarikoimistoimenpiteen oikeutuksen täytyy perustua nimenomaiseen lainsäännökseen, jota ei ole ja toiseksi ei tähän tapaukseen voitu muutenkaan soveltaa analoogista tulkintaa paitsi jos todistellaaan seuraavasti: etsivän keskuspoliisin miehet ajoivat työläisiä takaa, joista parisen sataa vangittiin; se oli eräänlaista metsästystä — siis tähän tapaukseen voi soveltaa metsästyslain säännöksiä. Kokoomuspuolue ajoi maalaisliittolaiset tähän laittomuuteen. Nyt, vaikka maalaisliittolaiset yksin ovat hallituksessa, näyttää kokoomuspuolueella jälleen olleen sormensa pelissä. Kokoomus on vaarallinen naapuri. Sen suhteen on paras olla varuillaan, ennenkaikkea silloin, kun se pyrkii esiintymään neuvonantajana.''

Helsingin raastuvanoikeus hylkäsi syytteen valtiopetokseen viettelemisestä, mutta tuomitsi August Niemistön rikoksen ylistämisestä 3 kuukauden vankeusrangaistukseen ja lakkautti Työväenjärjestöjen Tiedonantajan 2 kuukaudeksi.

Vangitsemiset ja kotitarkastukset.

Tällaisen huolellisen valmistelun jälkeen aloitettiin vangitsemiset huhtikuun alussa 1928. Huhtikuun 3 päivänä pidätettiin Helsingissä Suomen Sosialistisen Työväenpuolueen entinen puheenjohtaja Jaakko Severi Kivi ja työmies Allan Viljam Visanen. Vangitsemisia toimeenpantiin tiheästi, mutta noudatettiin niissä mitä suurinta salaperäisyyttä. Ohrana ei ilmoittanut keitä se oli pidättänyt. Kotitarkastuksia toimeenpantiin eri puolilla maata, mutta syytä ei suostuttu ilmoittamaan. Tällä tavalla hiljaisuudessa vangittiin pääsiäisen tienoissa kymmenkunta henkilöä.

Huhtikuun 18 päivän aamuna tapahtui sitten varsinainen suurhyökkäys kautta koko maan. Helsingissä saapuivat ohranat sen päivän aamuna Suomen Ammattijärjestön sihteerin Arvo Tuomisen asuntoon ilmoittaen vangitsevansa hänet, mutta mainitsematta syytä. Tuominen vietiin Ammattijärjestön toimistoon, missä toimenpantiin perusteellinen tarkastus, mutta tuloksetta. Samana aamuna pidätettiin asunnossaan ''Itä ja Länsi''-nimisen kuvalehden toimittaja Väinö Vuorio. Toimittamansa lehden toimituksessa pidettiin perusteellinen kotitarkastus, mutta saalis supistui eräisiin lehdelle lähetettyihin käsikirjoituksiin. Kello 9 aikaan aamulla vangittiin kansanedustaja Yrjö Enne asunnossaan. ''Työväenjärjestöjen Tiedonantajan'' taloudenhoitaja Emil Paajanen pidätettiin lehden konttorissa, missä toimitetussa tarkastuksessa ei ollut mitään tuloksia. Samana päivänä vangittiin työmiehet Anton Henrik Järvinen, Aleks Hirvelä ja Kalle Puranen.

Tietoja pidätyksistä saapui ympäri maata, ohrana riehui joka paikassa. Turussa vangittiin saman päivän aamuna ''Työväenjärjestöjen Tiedonantajan'' Turun konttorin hoitaja Väinö Hannula, työmiehet Albin Kårlund ja Arvi Puttonen; Kuopiossa ''Savon Työn'' toimittaja Aapeli Majanen, ''Savon Kansan'' Kirjapaino O.y:n'' talouden-hoitaja A. Salminen ja kaupunginvaltuuston jäsen, levy-seppä Mikko Lappalainen; Viipurissa ''Työn'' vastaava toimittaja Martti Koivisto, työmiehet A. Rouhiainen, A. Paukkunen, Johannes Valtonen ja rouva Miina Mölsä; Tampereella värjäri Joel Aalto, silittäjä Fanny Kuitunen, metallityömies Arvo Lamminen ja työmies Lauri Henriksson; Vaasassa kansanedustaja Toivo Latva, kirjatyöntekijä Urho Harjunpää, työmies Kalle Selin, talous-työläinen Elli Vilen, Lempi Viheriä ja neiti Anni Oksa; Oulussa työmies Erkki Viitanen, peltiseppä Heikki Stenius, ''Pohjan Voiman'' toimittaja Väinö Aalto ja hänen voimonsa Fiina Aalto, sekä suutari Teodor Lappalainen; Saloisten kirkonkylässä työmies Ilmari Urpilainen; Pietarsaaressa ''Työn Äänen'' Pietarsaaren konttorin hoitaja Yrjö Tuominen ja työmies Heikki Salonen; Lahdessa putkityömies Hugo Kunelius. Helsingissä jatkettiin vangitsemisia seuraavina päivinä pidättämällä useita henkilöitä. Kun ohrana ei ilmoittanut vangitsemiensa henkilöiden nimiä, on mahdotonta luetella kaikkia niitä, jotka noina päivinä pidätettiin, sillä useat päästettiin vapaiksi muutaman päivän kuluttua. Kaikkiaan lienee pidätetty noin 60 henkilöä.

Vangitsemiset toimitettiin kaikella sillä häikäilemättömyydellä, jolla Suomen ohrana viimeisten kymmenen vuoden ajan on työläisajojahteja toimeenpannut. Useat pidätetyt raahattiin yövuoteeltaan ohranan komeroon. Mitään hienotunteisuutta ei noudatettu. Kotitarkastuksissa ei pysytty edes lain rajoissa, vaan tuhottiin niissä pidätettyjen yksityisomaisuuttakin. Erikoisen törkeä oli se ''tarkastus'', jonka ohranat toimeenpanivat kansanedustaja Siina

Urpilaisen asunnossa Saloisissa. Käyttäen aiheena sitä, että kansanedustaja Urpilaisen mies Ilmari Urpilainen, oli vangittu, suorittivat ohranat toukokuun 7 päivän iltana ''kotitarkastuksen'' oikein meksikolaiseen malliin. ''Savon Työ'' kertoi tapauksesta toukokuun 19 päivänä seuraavaa:

''T.k. 7 p:nä illalla kello 5 aikaan saapui Raahen Saloisiin työmies Ilmari Urpilaisen asunnolle miehiä, joiden joukossa tunnettiin olevan ohranan edustajia. Asunnolla ei sanottuun aikaan ollut kotona ketään muita kuin Urpilaisen kolme alaikäistä lasta, mutta siitä huolimatta katsoivat miehet asiakseen alkaa siellä mellastaa täysin mielensä mukaan.

Urpilaisen veivät ohranat äskeisen nuotanvetonsa aikana ja on hän edelleen vangittuna. Hänen vaimonsa, kansanedustaja Siina Urpilainen oli myös kyseellisenä aikana pois kotoa.

Erästä Urpilaisen talossa asuvan vuokralaisen vaimoa joka yksin kaikista aikuisista oli talossa kotosalla mainittuun aikaan, olivat ohranan miehet käskeneet kanssaan tarkastusta seuraamaan, mutta ei tällä ollut aikaa ja tuskinpa haluakaan lähteä ohranan apuriksi. Niin olivat miekkoset, joiden joukossa kerrottiin olleen joitakin tavallisia poliisejakin, alkaneet tarkastuksensa. Toimitusta oli kestänyt sitten kaikkiaan yli 3 tuntia, sillä vasta kello puoli 9 jälkeen kerrotaan heidän lopettaneen työnsä, jota oli tehty erinomaisella perinpohjaisuudella. Työn tuloksista ovat niitä myöhemmin katselleet kertoneet seuraavaa:

Asuinrakennuksen portaat oli revitty kokonaan pois paikoiltaan ja muutenkin näytti talo lähemmin tarkasteltaessa kuin meksikolaiset ryövärit olisivat siellä olleet mellastelemassa. Asuinrakennuksen vinnin permanto oli revitty rikki, samoin navetankin lattia. Lisäksi oli revitty saunan vesikattoa ja päätyseinää, joita kuitenkin oli sitten koetettu hieman naulata takaisin paikoilleen.

Siina Urpilaista vastaan oli Lapin asemalla juuri kyseellisenä aikana tullut eräs ohranan mies, joka sitten kaikesta päättäen oli ollut Urpilaisella hulinoimassa, mutta Siina Urpilaiselle hän ei ollut puhunut aikeistaan mitään, vaikka muuten oli tunkeutunut sanotulla asemalla hänen seuraansa. Vasta tiistaina Siina Urpilaisen pyrkiessä ohranaan Oulussa tapaamaan miestään, oli hänelle ilmoitettu, että ohranat olivat käyneet Urpilaisella. Miestään ei Urpilaisen annettu kuitenkaan tavata ja selitettiin, että tapaaminen kielletään kokonaan.

Ohranan mellastelun tarkoitusta ei voi käsittää muulla tavoin kuin että ohranalla ei ollut mitään riittäviä syitä Urpilaisen pidättämiseen ja nyt koetettiin näin salaperäisellä tarkastuksella ''löytää'' jotakin ''raskauttavaa''. Saa sitten nähdä, onko ohranalla sisua käydä väittämään, että se on tällaisella salaperäisellä ''tarkastusmatkallaan'' löytänyt jotakin ''raskauttavaa'', kun ei mitään silloin löytynyt, kun ohranat jo Urpilaisen pidättäessään, todistajain läsnäollessa, pitivät perinpohjaisen kotinuuskinnan.

Tapahtuma ylittää jopa tsaarinajan santarmien riehunnat, ja olisi korkeimpain lainvalvojain velvollisuus puuttua tällaiseen ohranamielivaltaan. Väitetäänhän Suomessa elettävän oikeusvaltiossa, mutta tällaista mielivaltaa ei kukaan ajatteleva ihminen voi oikeudeksi tunnustaa.''

Tämä tapaus osoittaa, millä tavalla Suomessa kotitarkastuksia toimitetaan työläisten asunnoissa. Samaan tapaan menettelivät ohranat muuallakin kuin Saloisissa. Se into, jolla he veivät mukanaan jokaisen paperinpalankin, meni naurettavaisuuksiin saakka. Niinpä takavarikoitiin työmies Erkki Viitasen asunnosta Oulussa m.m. K.K:n kalenteri, pikkualmanakka, käytettyä hiilipaperia, tyhjä muistilehtiö j.n.e. Pääasiana noissa kotitarkastuksissa näytti olleen se, että jotakin mukaan saatiin.

Valkoisen terrorin uhri.

Huhtikuun 18 päivänä pidättivät ohranat Kuopiossa Särkiniemen sahalla työmies Aapeli Vilhusen, jonka veivät tämän asuntoon. Sieltä eivät poliisit kuitenkaan saaneet Vilhusta elävänä mukaansa, sillä ennen kuin poliisit ehtivät estää nautti Vilhunen sinihappoa ja kaatui kuolleena maahan.

Aktiivisemmin oli Aapeli Vilhunen mukana työväenliikkeessä vuodesta 1916 lähtien. Kansalaissodassa joutui hän valkoisten vangiksi ja sai kokea vankileirin kauheudet. Häntä oli kiusattu ja rääkätty kauhistuttavalla tavalla. Kun ohranat saapuivat Vilhusta pidättämään, tuli hänen mieleensä vuonna 1918 kokemansa kärsimykset. Kun hänen vangitsijansa vain nauroivat Vilhusen tiedusteluun, tultaisiinko häntä pahoinpitelemään, valitsi Vilhunen mieluimmin kuoleman kuin antautumisen ohranan tutkittavaksi.

Valkoiselta terrorilta rauhaan päässeen taistelijan hautaus muodostui valtavaksi surujuhlaksi. Kun ruumisvaunut huhtikuun 23 päivänä lähtivät liikkeelle Kuopion työväentalon luota, liittyi saattojoukoksi tuhansia työläisiä. Torvisoittokunnan soittaessa surumarssia saattoivat työläiset kaatunutta toveriaan tämän viimeisellä matkalla. Haudalla kaikuivat säveleet ''yli kuoleman kenttien''.

Porvaristo hyökkäyksen jälkeen.

Työväki jatkaa taistelua.

Nämä joukkovangitsemiset, jotka kohdistuivat vasemmistolaisen työväenliikkeen huomattavimpiin toimihenkilöihin, herättivät tavatonta huomiota. Hallitukselta odotettiin selitystä vangitsemisten syistä. Vangitsemispäivänä huhtikuun 18 päivänä tiedusteli ''Työväenjärjestöjen Tiedonantaja'' pääministeri Sunilalta syytä pidättämisiin. Pääministeri ilmoitti, että ''vangitsemiset eivät johdu hallituksen toimenpiteistä, vaan ne ovat etsivän keskuspoliisin asioita''. Niinikään huomautti hän, ''ettei ole kysymys toimenpiteistä Suomen Ammattijärjestöä vastaan. ''Sosialistisen työväen ja pienviljelijäin eduskuntaryhmän'' toinen puheenjohtaja Eino Pekkala kävi sisäministerin puheilla tiedustelemassa vangitsemisten syitä, mutta sisäministeri ei osannut antaa mitään selventäviä tietoja, ''koska hän itsekin oli saanut tapahtumista tietää vasta tänä aamuna''. Hallitus tekeytyi siis täysin tietämättömäksi vangitsemisista vetäytyen ohranan selän taa. Etsivän keskuspoliisin päällikkö Esko Riekki ilmoitti samana päivänä kaikkia vangittuja epäiltävän osanotosta Suomen Kommunistisen puolueen toimintaan, vakuuttaen ettei Arvo Tuomista ole vangittu Ammattijärjestön sihteerin ominaisuudessa, eikä Ennettä toimintansa takia kansanedustajana j.n.e.

Seuraavana päivänä käsittelivät kaikki sanomalehdet vangitsemisia ja pääministeri Sunilan hallituksen puolesta antamaa selitystä. Suurin piirtein katsoen lausuivat porvarilliset lehdet, varsinkin kokoomukselaiset, tyyty-

väisyytensä pidättämisiin. Niinpä kirjoitti ''Iltalehti'' huhtikuun 19 päivänä: ''Ei saata otaksua, että epäilykset olisivat aiheettomia. Onhan nykyisen Ammattijärjestön johto ollut lähellä Venäjältä ohjattua myyräntyötä, ovathan järjestön pidätetyn sihteerin Moskovan-matkat tunnettuja, ja hyvästi tiedetään, mitä kommunistinen lehdistö, joka näinäkin aikoina on ollut syytteessä ja osaksi saanut tuomioitakin rikollisesta toiminnasta, yllytystyöllään tarkoittaa. .... Kansassamme herättää joka tapauksessa yleistä tyydytystä, kun se näkee edes joitakin määrätietoisista maansa vapauden vainoojista joutuvan tutkittaviksi ja lain kouriin. Valtiovalta elimineen ei saa hellittää otettaan, ennenkuin se on varma turvallisuudestaan. Tässä eivät tietenkään saa valtiovallan edustajia säikyttää mitkään vastalausekokoukset, joita reklaamitarkoituksessa pidetään ''vapauden'' nimissä.'' Mutta vaikka tyytyväisyys lausuttiinkin julki, edellyttivät kaikki lehdet, että poliisilla on hallussaan ''riittäviä todistuskappaleita'' vangittujen syyllisyydestä. Lausunnoista kuulsi läpi hiljainen epäilys, että noita ''tarpeellisia todistuskappaleita'' ei olekaan riittävästi. ''Helsingin Sanomat'' kirjoitti huhtikuun 20 päivänä ''edistysmieliseen'' tapaansa: 'Erikoista huomiota ovat olleet omansa herättämään ne kommunistien johtomiesten pidätykset, joita toissapäivänä tapahtui eri paikolla maatamme. Kysymyshän on jo laajuudeltaan tavallisuudesta poikkeavista vangitsemis- tai pidättämistoimenpiteistä, se kun kohdistuu useihin kymmeniin nousevaan joukkoon. Useat pidätetyistä ovat lisäksi olleet sellaisessa asemassa, kuten kansanedustajina ja ammattijärjestön sihteerinä, että heidän pidättämisensä tälläkin perusteella herättää tavallista suurempaa huomiota.'' Lohdutettuaan ''edistysmielistä'' omaatuntoaan sillä, että etsivän keskuspoliisin päällikkö on ilmoittanut pidätykset puhtaaksi poliisitoimenpiteeksi lausuu lehti: ''Edellyttäen, että poliisilla on riittävät todistukset pidätettyjen rikollisuudesta, on sen puheena-

olevaa toimenpidettä tietenkin pidettävä täysin oikeana. Vaikka ketään ei voidakaan rangaista poliittisen vakaumuksensa vuoksi, ei kukaan voi myöskään tällä perustuksella vapautua joutumasta rangaistukseen teoistaan, joista voimassaolevan lain mukaan ovat rikollisina pidettävät.'' Pohdittuaan asiaa toiselta puolen ja toiselta puolen sanoo lehti: ''Poliisin tehtävä tällaisissa tapauksissa on sangen arkaluontoinen ja vaikea. Ei ole helppoa saada sitovia todistuksia sellaisen maanalaisen toiminnan rikollisuudesta, josta tässä on kysymys, mutta myöskään pelkkien epäluulojen perustuksella ei voida ryhtyä niin laajakantoisiin toimenpiteisiin kuin esim. nyt tapahtuneet pidätykset ovat.'' Lehteä vaivasi huolestuminen siitä, että ajojahtia ei ehkä voitaisi kyllin uskottavasti peittää laillisuuden verhoon.

Sama pelko ilmeni ''Hufvudstadsbladetin'' kirjoituksessa huhtikuun 20 päivänä. Lehti sanoi: ''On toivottava, että poliisilla on käytettävänään tarpeellinen ainehisto, voidakseen asoittaa huomiota herättäneiden toimenpiteittensä oikeutuksen. Elokuussa 1923 toimeenpannun kommunistiratsian jälkeen, joka myös toimeenpantiin maalaisliittolaisen hallituksen aikana, uskoi moni, että esille saatu ainehisto olisi aivan valtava. Nyt jälkeenpäin voidaan, joutumatta syypäiksi liialliseen avomielisyyteen, myöntää, että saalis, mitä todistusainehistoon tulee, olisi voinut olla runsaampi ottaen huomioon ratsian huomiotaherättävän luonteen.'' Vielä viileämmin suhtautui asiaan ''Svenska Pressen'', joka aivan oikein oli huolestunut maan kunniasta. Samana päivänä kirjoitti se: ''Kysymyksessä on varsin vakava asia. Ei vain sentähden, että kyseessä on eräiden henkilöiden vapaus vaan myös siksi, että maan maine on joutunut peliin. Sekä kotimaassa, että ulkomailla on kyllä niitä, jotka arvelevat, että on hyvinkin reipasta ''tehdä selvää'' kommunisteista nyt sovellutetulla tavalla.... Mutta sitä ei voida salata, että yhteiskuntaelämän vakaantuneisuutta tuskin todistavat

poliittisen poliisin nyt tarpeellisiksi katsomat toimenpiteet.'' Mitään erikoista riemua eivät vangitsemiset herättäneet muissa porvarillisissa lehdissä kuin maalaisliiton ja kokoomuspuolueen. Ilmeisesti vaivasi kaikkia epäilys, että ei olekaan niin yksinkertainen asia selviytyä tuon ''tavallisen poliisitoimenpiteen'' seurauksista.

Hallituksen kömpelöä yritystä piiloutua ohranan selän taakse ei hyväksynyt kukaan. Helsingin Sanomat kirjoitti huhtikuun 20 päivän numerossa: ''Nyt tosin on pääministeri ilmoittanut ettei hallitus ole lainkaan kysymystä käsitellyt, vaan että se on kokonaan etsivän keskuspoliisin asia. Mutta tällainen selitys ei voi pelastaa hallitusta vastuusta. Merkillistä muuten olisi, ellei hallitus, jonka yhden jäsenen, sisäministerin, alaisena etsivä keskuspoliisi välittömästi toimii, olisi ollut asiasta tietoinen, eikä olisi kiinnittänyt siihen mitään huomiota.'' Samaan tapaan kirjoittivat muutkin sanomalehdet. Hallitus huomasi joutuneensa kiusalliseen asemaan. Pääministeri antoi, mietittyään asiaa keskiviikosta perjantaihin, sanomalehdille seuraavan ''oikaisun'': ''Esiintyneen väärinkäsityksen oikaisemiseksi ilmoitetaan meille hallituksen taholta, että joskin näinä päivinä tapahtuneet kommunistipidätykset luonteeltaan ovat poliisitoimintaan ja oikeudenkäyttöön kuuluvia toimenpiteitä, joista valtioneuvosto ei päätä, on hallitus ollut niistä edeltäkäsin tietoinen, sekä asiasta saamiensa ennakkotietojen perusteella, pitänyt etsivän keskuspoliisin toimenpiteitä asianmukaisina.'' ''Oikaisu'' on oikea maalaisliittolaisen poliittisen lehmänkäännöspolitiikan näyte. Mutta hallituksen kiemurtelut ymmärtää, kun palauttaa mieliin 1923 vuoden Kallion hallituksen surullisen kohtalon. Halu pysyä hallituksessa oli voimakas.

Sosialidemokraattinen sanomalehdistö ilmaisi tyytyväisyytensä paljon rohkeammin kuin ''edistysmieliset'' porvarilliset lehdet. Ainoana poikkeuksena täytyy rehellisyyden nimessä mainita ''Arbetarbladet'', joka tuomitsi pi-

dätykset, jos pidätettyjä tullaan syyttämään vain Suomen Kommunistiseen Puolueeseen kuulumisesta. Huhtikuun 20 päivänä kirjoitti lehti m.m.: ''Tätä kirjoitettaessa on saatu tietää vain se, että nyt pidätettyjä henkilöitä syytetään ''valtiopetoksen valmistelusta''. Jos kysymyksessä on valitopetoksellinen teko (esim. sotilasvakoilu), niin on siitä sen mukaann tuomittava. Mutta jos se rajoittuu siihen, että syytetyt ovat kuuluneet salaiseen puolueeseen, jonka teoreettinen kanta on tässä maassa merkitty rikolliseksi, silloin on asianlaita toinen. Muutamia vuosia sitten tavanmukaiset syytteet periaatteellisesta liittymisestä kommunismiin eivät saa uusiintua.'' Tämä lehti jäi kuitenkin yksinään kantansa taakse. Muut sosialidemokraattiset lehdet kirjoittivat aivan toisella tavalla. ''Arbetarbladetin'' kirjoitustavan ymmärtää, sillä lehtihän on ainoa ruotsinkielinen sosialidemokraattinen sanomalehti. Sitä luetaan Skandinaviassa, siksi se oli p a k o i t e t t u arvostelemaan vangitsemisia ja tuomitsemaankin ne. Heti ajojahdin toimittamispäivänä riensi ''Suomen Sosialidemokraatti'' poliittisen pakinoitsijansa avulla siunaamaan vangitsemiset, haluamatta edes salata riemuaan. Lehti kirjoitti:

''Tiedot, joita vangitsemisten johdosta viranomaisten taholta on annettu, ovat sangen niukkoja, joten niiden perusteella ei voi paljoakaan vielä sanoa. Mutta täytyy edellyttää, että etsivällä keskuspoliisilla, toimittaessaan tämän leikkauksen, täytyy olla sangen vahvoja todistuksia siitä, että vangitut ovat Kommunistisen Byroon, Kullervo Mannerin firman miehiä, mikä viranomaisten taholta on ilmoitettu vangitsemisen syyksi. Nimenomaan on ilmoitettu, että Arvo Tuomisen toiminta Ammattijärtön sihteerinä sen enempää kuin Yrjö Enteen kansanedustajaominaisuudessa harjoittama valtiollinen toiminta eivät ole vangitsemisen syinä....

Jos Ammattijärjestön sihteerin paikalla ollut on sotkeentunut sillä tavalla kuin hänen vangitsemisensa edel-

lyttäisi, kommunistisiin hommiin, niin ammatillisesti järjestyneellä työväellä on syytä suhtautua mitä vakavammin kaikkiin niihin ammatillisen liikkeen toimitsijoihin, jotka samalla harjoittavat kommunistista agitatsioonia. Suomen työväellä ei ole varaa jättää ammatillista liikettä sellaisten käsiin, jotka sen liikkeen toimitsijoina harjoittavat ''viraapelitöinään'' byrootoimintaa ....

Me ymmärrämme jyrkkääkin työväenliikettä. Omassa puolueessamme on useita hyvin vasemmalla olevia kunnioitettavia puoluetovereita. Itseämme pidämme oikeistolaisena. Niin, saatamme ilman kiihkoa keskustella kommunistinkin kanssa ja kuunnella hänen kannunvalamisiaan. Mutta sitä, että meillä kommunistinen sanomalehdistö ajaa julkeasti ja peittelemättä vieraan vallan, Neuvosto-Venäjän, asiata, me emme jaksa käsittää. Johtuu pakostakin ajattelemaan lahjottua lehdistöä, sanomalehtiä, joita rahoittavat muutkin kuin Suomen kommunistit. Kun kommunistinen julkinen sana asettuu Neuvosto-Venäjän äänenkannattajaksi, niin siitä voi jo vetää johtopäätöksen, että täytyy olla olemassa salaista, maanpetoksellista vehkeilyäkin saman vallan hyväksi. Tämän tästä tuleekin ilmi milloin lievempiä, milloin karkeampia tämän tapaisia valtiollisia rikoksia.

Mutta vaikka tällaista ilmenee, niin meidän kommunistiset kellokkaamme, maanpäälliset härkäkommunistit, julistavat julkeasti ja röyhkeästi työväestölle, eikä vähimmin komentovallassaan olevissa ammatillisissa järjestöissä että kaikki puhe maanpetoksellisesta puuhailusta on ohranan ja nosken kavalaa keksintöä. Tahdotaan tukahduttaa ''oikea, rehellinen'' työväenliike ja viedä väki ''keltaisen sosialidemokratian'' helmaan.''

Kirjoituksessa ei kosketella sanallakaan kysymystä siitä, onko kommunistiseen puolueeseen kuuluminen Suomen lakien mukaan rikos. Se on laadittu niin täydellisessä ohranahengessä, ettei se jätä mitään toivomisen varaa. Samaan sävyyn jatkoi lehti seuraavinakin päivinä,

mennen ruokottomuudessaan niin pitkälle, että ryhtyi hyökkäämään niitä asianajajiakin vastaan, joiden arveli tulevan vangittujen oikeudenkäyntiavustajiksi.

Kun ei työväestö vastalausekokouksissaan saattanut yhtyä sosialidemokraattien riemuhuutoon vangitsemisten johdosta, vaan tuomitsi ne vainotoimenpiteeksi ja vaati pidätettyihin nähden noudatettavaksi lakia, raivostutti tämä ''Suomen Sosialidemokraattia''. Sosialidemokraattisen puolueen pää-äänenkannattaja ei tyytynyt vain hyväksymään vangitsemisia, vaan yllytti niitä jatkamaankin. Kuten edelläolevasta lehden huhtikuun 18 päivän numerossa olleesta kirjoituksesta tekemästämme lainauksesta näkyy, yllytti lehti viranomaisia käymään työväen sanomalehdistönkin kimppuun. Syytteet kahta työväenlehteä vastaan eivät tyydyttäneet sosialidemokraatteja. Vaadittiin lisää!

Kuinka yleinen sosialidemokraattien keskuudessa oli se kanta, jota edelläolevat lainaukset kuvastavat, osoittaa se, että puolueen ''vasemmiston'' äänenkannattaja ''Kansan Työ'' kirjoitti aivan samaan henkeen kuin pää-äänenkannattajakin. Huhtikuun 20 päivänä kirjoitti lehti: ''Ja sikäli kuin suomalaisen tshekan ylimmäinen pappi, Riekki, on eräille sanomalehtimiehille vakuuttanut, ei Poika Tuomisen pidätys johdukaan Ammattijärjestön sihteerin ominaisuudesta eikä edes Venäjän vankilakuvaustenkaan johdosta, vaan jostakin muusta. Vaikka tuota ''jotain muuta'' ei ole ilmoitettukaan, niin mahtanee se olla sellaista, joidenka nojalla Suomen lakeihin vedoten on uskallettu ottaa mieheltä vapaus pois..... Tämä suomalaisen tshekan apajanveto on muutoin terveellisenä opetuksena suomalaiselle työväelle. Se näyttää selvästi, miten lähellä kuritushuoneen portteja kommunistinen toiminta aina liikkuu.'' Kirjoituksessa ei sanallakaan tuomita vangitsemisia, niitä ei siinä edes arvostella, ne hyväksytään ilman muuta.

Tällä tavalla suhtautui sosialidemokraattinen sanomalehdistö työläisajojahtiin. Se oli aivan pakahtua vahingoniloon ja tyytyväisyyteen. Pidätetyt leimattiin jo etukäteen maankavaltajiksi ja sotilasvakoilijoiksi. Näin tehtiin jo ennen kuin etsivä keskuspoliisi edes oli julkaissut laajempaa selitystä vangitsemisien syistä. Se menettely, jota sosialidemokraatit tässä asiassa noudattivat, osoittaa kuinka syvälle he ovat vajonneet. Lukuunottamatta Arbetarbladetia eivät sosialidemokraattiset sanomalehdet puuttuneet lainkaan siihen kysymykseen, mistä johtuu, että Suomessa ei ole mahdollisuuksia työväestölle järjestäytyä julkiseksi kommunistiseksi puolueeksi, vaikka kaikissa sivistysmaissa ja oikeusvaltioissa mahdollisuudet siihen on.

Työväestö sensijaan reageerasi yksimielisesti ja voimakkaasti uutta vainotoimenpidettä vastaan. Samana päivänä kun joukkovangitsemiset alettiin, huhtikuun 18 päivänä, oli Helsingin Työväentalon pihamaalla illalla valtava vastalausekokous. Kokouksessa oli 4,000 työläistä. Tieto vangitsemisista herätti mitä syvintä suuttumusta ja katkeruutta. Yksimielisesti totesi kokous, että vangitsemiset on suunnattu tämän maan työväenliikettä vastaan, että ne on kohdistettu myöskin ammatillista työväenliikettä, Suomen Ammattijärjestöä vastaan. Tämä nelituhantinen työläisjoukko, joka osoitti luokkatietoisen työväen joukkovoimaa, hyväksyi yksimielisesti seuraavan vastalauseen:

''Helsingin työväestö kokoontuneena yleiseen kokoukseen äskeisten vangitsemisien johdosta, toteaa, että porvaristo on viime aikoina suunnannut entistä ankaramman hyökkäyksen työväkeä, sen järjestöjä ja sanomalehtiä vastaan vangiten samalla joukottain työläisiä ja että vangitsemisia tänään jatkettaessa on menty niin pitkälle, että on pidätetty työväen sanomalehdissä toimivia ja Suomen työväen taloudellisen taistelujärjestön, Ammattijärjestön sihteeri ja kaksi kansanedustajaa, ja

lausuu Helsingin työväestön nimessä vastalauseensa porvariston vainotoimenpiteiden johdosta vaatien vangittujen vapauttamista ja työläisiin kohdistuvan vainon lopettamista sekä

ilmaisee vakaumuksenaan, että sortotoimenpiteet eivät voi estää työväenluokan taistelua oikeuksiensa ja oikean asian puolesta.''

Koko maassa nostattivat vangitsemiset valtavan vastalauseliikkeen. Tuhannet ja kymmenet tuhannet työläiset ilmaisivat selvin ja suorin sanoin, että he käsittävät vangitsemiset iskuksi työväenliikettä vastaan, uudeksi vainotoimenpiteeksi ''itsenäisen'' Suomen kymmenvuotisten työläisvainojen historiassa. Se kiihtymys, minkä työläisajojahti herätti, oli sanoin kuvaamaton. Sen käsittää vain se, jolla oli tilaisuus olla läsnä noissa vastalausekokouksissa. Työläisten mielet hehkuivat vihaa sitä järjestelmää vastaan, jonka pystyssä pysyäkseen täytyy turvautua alkeellisimpien kansalaisoikeuksien riistämiseen. Noissa kokouksissa hyväksyttiin päätöslauselmia, joissa vaadittiin vangittujen viipymätöntä vapauttamista. Samalla niistä ilmeni työväestön järkkymätön usko siihen, ettei tällaisillakaan vainoilla voida työväenliikettä kukistaa. Kaikissa työväenjärjestöissä käsiteltiin vangitsemisia, jotka yksimielisesti tuomittiin ja päätettiin ryhtyä voimakkaaseen puolustustaisteluun vangittujen hyväksi. Ammatilliset järjestöt julkaisivat vastalauseita joka päivä. Suomen Metalliteollisuustyöntekijäin Liitto julkaisi huhtikuun 21 päivänä seuraavan voimakkaan vastalauseen:

'''Todeten viime päivinä tapahtuneiden vangitsemisien olevan jatkoa niille poliittisille vainotoimenpiteille, joita maamme porvaristo on herkeämättä harjoittanut 10 vuotta työväenluokkaa vastaan, kuin myös sen, että nämä viimeisimmät vangitsemiset ovat suunnatut ammatillista liikettä ja ennenkaikkea sen yhtenäisyyspyrkimyksiä vastaan, julkituo Suomen Metalliteollisuustyöntekijäin

Liitto r.y:n Liittotoimikunta näiden vangitsemisien johdosta järjestyneiden metallityöläisten vastalauseen.

Suomen järjestyneet työläiset tietävät, että S. Ammattijärjestön sihteeri, Arvo Tuominen, on yksi niistä, joka on varsin tarmokkaasti toiminut kansainvälisen ammatillisen eheyttämisen puolesta, jonka eheyttämisen ehkäiseminen on taantumuksellisen porvariston tärkeimpiä tehtäviä, minkä vuoksi S. Ammattijärjestön sihteerin — tärkeän toimenhoitajan — vangitseminen on isku ammatillisesti järjestynyttä työväkeä vastaan.

Työläiset! Yhä voimakkaammin liittykää yhteen vaatimaan vangitut toverimme vapaiksi!

Eläköön kansainvälinen luokkataistelu!''

Harvoin on Suomessa nähty sellaista joukkoliikehtimistä kuin se, minkä nämä vangitsemiset herättivät. Kautta Suomen kaikui työväestön vastalause! Yhtä voimakkaasti ilmaisivat mielipiteensä vasemmistolaiset työväenlehdet. Huhtikuun 19 päivänä kirjoitti ''Työväenjärjestöjen Tiedonantaja'' otsakkeella ''Rintamahyökkäys ja kiertoliike'' m.m. seuraavaa: ''Porvaristo on alkanut yleishyökkäyksen työväen järjestötoimintaa vastaan. Viime aikoina on kautta maan toimitettu lukuisia vangitsemisia, joiden ilmeisenä tarkoituksena on työväen järjestövoiman heikentäminen.... Viimeaikaiset vangitsemiset paljastavat mahdollisimman selvästi muidenkin viimeaikaisten vainotoimenpiteitten tarkoituksen. Nyt me ymmärrämme, miksi työväen sanomalehdiltä tahdotaan tukkia suu. Se tahdotaan tehdä sen vuoksi, että työläisiltä otettaisiin mahdollisuus paljastaa vainotoimenpiteiden todellinen luonne.... Mutta hyökkäys ei kohdistu ainoastaan työväen poliittiseen toimintaan, vaan myöskin sen taloudelliseen taistelujärjestöön, Suomen Ammattijärjestöön.... Työn jako on selvä. Porvaristo ohranoineen tekee rintamahyökkäyksen, sosialidemokraattiset johtajat tekevät kiertoliikkeen ja iskevät työläisiä selkään.... Toverit! Nyt käynnissä oleva hyökkäys ei ole

mikään erillinen ilmiö, vaan jälleen eräänlainen nousukohta porvariston viimeisten kymmenen vuoden aikana harjoittamasta työläisiä vastaan kohdistuneesta kuristuspolitiikasta. Mutta työläiset ovat lyöneet aikaisemmatkin hyökkäykset takaisin. Ne tulevat lyömään takaisin tämänkin hyökkäyksen!'' Ja huhtikuun 20 päivänä kirjoitti lehti m.m.: ''Kaikkien Suomen kansalaisten pitäisi perustuslakien mukaan olla turvatut m.m. henkilökohtaisen vapauden puolesta.... ja kansanedustajain pitäisi nauttia kaiken lisäksi vielä erikoista lain turvaa. Nyt on kuitenkin vangittu myöskin kaksi sosialistisen työväen ja pienviljelijäin eduskuntaryhmään kuuluvaa kansanedustajaa. Hyökkäys on tältäkin osaltaan kohdistettu työväen järjestötoimintaa, erityisestikin valtiollista toimintaa vastaan. Samaan suuntaan puhuvat eräisiin muihinkin henkilöihin kohdistetut vangitsemiset. On erikoisesti merkille pantavaa, että hyökkäys on kohdistettu m.m. eduskuntaryhmäämme vastaan.... Toverit! Voimat kokoon, rivit kuntoon, tietoisiksi tehtävistämme ja sitten eteenpäin!''

Luokkatietoinen työväestö ilmaisi yksimielisesti solidaarisuutensa vangituille tovereille, ilmaisten samalla, että taistelua jatketaan työväenluokan oikeuksien puolesta.

Kuulustelut kestävät. Tutkimukset viipyvät. Vastalauseliike jatkuu.

Siitä huolimatta, että työväenlehdissä vaadittiin pidätettyjen kuulustelujen viipymätöntä toimittamista, uudistui ohranan vakituinen menettelytapa: pidätettyjen säilyttäminen ohranan komeroissa määrättömiin jatkettujen ''kuulustelujen'' ja ''tutkimuksien'' varjolla. Mitään tietoja ei annettu julkisuuteen siitä, mistä pidätettyjä tullaan syyttämään. Pääministeri oli vakuuttanut, että vangitsemiset ovat vain tavallinen poliisitoimenpide. Olisi niinollen odottanut, että poliisi olisi rientänyt esittämään perusteet vangitsemisiin, varsinkin kun osa porvarillistakin sanomalehdistöä ilmoitti sellaisia odottavansa. Kesti kuitenkin lähes kaksi viikkoa ennen kuin etsivä keskuspoliisi antoi pidätyksistä mitään tietoja. Vasta huhtikuun 29 päivänä antoi ohranan päällikkö Suomen Tietotoimistolle selostuksen vangitsemisten syistä. ''Suomen Sosialidemokraatin'' mukaan sisälsi selostus m.m. seuraavaa: ''On ymmärrettävästi vielä liian aikaista ryhtyä julkisuudessa yksityiskohtaisesti selostamaan äskeisten kommunistipidätysten syitä ja asian tutkimuksen kulkua, eikä tietenkään ole lainkaan soveliasta sanomalehdistössä esittää todistuksia pidätettyjen syyllisyydestä, niinkuin eräiltä tahoilta on katsottu voitavan vaatia.'' Siitä huo-

limatta, että vangittujen joukossa oli kaksi kansanedustajaa ja työväenjärjestöjen huomattavimpia toimihenkilöitä, katsoi johtaja Riekki puolen kuukauden kuluttua vangitsemisista olevan liian aikaista selostaa niitä syitä, jotka joukkovangitsemiset olivat aiheuttaneet. Hän katsoi kuitenkin mahdolliseksi antaa eräitä ylimalkaisia selostuksia syistä. Selostus ei kuitenkaan sisältänyt muuta kuin Suomen Komm. Puol. järjestörakenteen selvittelyä ja väitteen, että vangitut kuuluivat tuohon puolueeseen. Selostuksensa lopussa vakuutti ohr. päällikkö: ''Se julkisesti esitetty väite, että pidätyksien syinä olisi joku määrätty maailmankatsomus tai kommunistiset mielipiteet, on jyrkästi torjuttava, sillä salaisen S.K.P :n koko toiminta tähtää väkivaltaisen vallankumouksen aikaansaamiseen Suomessa. Siihen ei sisälly yksinomaan aatteellista järjestötoimintaa, vaan myös yhtenä tärkeänä haarana puolustuslaitokseemme kohdistettu, vuosikausia jatkettu vallankumouksellinen kiihoitustyö, sekä teollisuuslaitoksiin ja armeijaan kohdistettu vakoilu, kuten lukemattomissa oikeusjutuissa on selvästi käynyt ilmi. Vielä on huomattavaa, etteivät nykyinen ja SST.-puolueen juttu 1923 ole verrannolliset muussa kuin siinä suhteessa, että tässäkin on pidätettyjen luku suhteellisen suuri, sillä nyt on kysymys *koko lailla kouraantuntuvammasta, kunkin yksilön rikollisesta toiminnasta.*'' (Harvennus meidän.) Herra Riekki ei ole peruuttanut eikä oikaissut tätä lausuntoaan. Me voimme siis katsoa hänen todella näin sanoneen. Poliisi vakuutti, että pidätyksien syinä eivät ole kommunistiset mielipiteet, vaan että on kysymys kunkin yksilön rikollisesta toiminnasta. Aikaisemmin oli ohranan päällikkö ''Helsingin Sanomien'' mukaan nimenomaan huomauttanut, ''etteivät toimenpiteet suoranaisesti kohdistu kommunistiseen puolueeseen ja sen järjestöjen toimintaan sinänsä.'' Me voimme pitää sanoista kiinni. Samanlaisia selityksiä toimitettiin täältä ulkomaille. Niistä sai sen käsityksen, että poliisi oli valp-

paalla toiminnallaan päässyt aseellisen järjestön perille ja ripeällä toiminnallaan onnistunut ehkäisemään kapinayrityksen toimeenpanon. Ulkoministeri Hj. Procopé vakuutti "Stockholms Dagblad"-nimiselle lehdelle antamassaan haastattelussa seuraavaa: "Vangitsemiset ovat luonteeltaan poliisihallinnon ja oikeudenkäytön piiriin kuuluva toimenpide. Pidätetyt on vangittu, *ei poliittisten mielipiteittensä takia*, vaan sen vuoksi, että he viranomaisten käsityksen mukaan ovat tehneet itsensä syypäiksi rangaistavaan rikoksen valmisteluun. Salainen järjestötoiminta, jonka tarkoituksena on olevan yhteiskuntajärjestyksen väkivaltainen kukistaminen, on lainsäädäntömme ja kauan sitten vakaantuneen tuomioistuinkäytännön mukaan rikoksellista...." Herra ulkoministerillä ei ilmeisesti ollut lakikirjaa mukanaan Tukholmassa! Ministeri Procopé vakuutti edelleen, että "tutkimuksia joudutetaan kaikin tavoin ja että pidätetyt aivan ensi tilassa asetetaan syytteeseen tuomioistuimessa". Olisi hauska tietää, mitä ministeri tarkoitti sanoillaan "aivan ensi tilassa" (med det första). Toukokuun 9 päivänä vakuutti ministeri tällaista ja heinäkuun 17 päivänä tuli pidätettyjen asia esille oikeudessa.

Päivät ja viikot kuluivat, mutta kuulusteluista ei vain tullut loppua. Vangittujen omaisten ja oikeusavustajien kysymyksiin vastattiin aina, että tutkimukset vievät vielä jonkun verran aikaa. Asianajajia ei päästetty millään ehdolla pidätettyjä tapaamaan. Vangittujen omaiset ja suuri yleisö ei saanut tietää mitään siitä, mitä tapahtui ohranan tutkintovankiloissa. Huolimatta siitä täydellisestä vaikenemisesta, jota ohrana noudatti, pääsi julkisuuteen kuitenkin tietoja siitä, että eräiden pidätettyjen terveydentila oli huono. Huolestumista herätti varsinkin Väinö Vuorion sairaus. Vaarallisella asteella olevaa keuhkotautia sairastavaa miestä pidettiin ohranan Helsingin tutkintovankilassa, jossa olosuhteet lyhyessä ajassa murtavat terveenkin miehen. Kun ei ohranalle tehdyistä

pyynnöistä, että Vuorio siirrettäisiin sairaalaan, ollut mitään apua, teki hänen vaimonsa huhtikuun 27 päivänä sisäasiainministeriölle seuraavan anomuksen:

''Sen johdosta, että miestäni, sanomalehdentoimittaja Väinö Aarre Vuoriota, joka pidätettiin etsivän keskuspoliisin toimesta huhtikuun 18 päivänä 1928, pidetään varsinkin hänen sairaalloisuuteensa katsoen erittäin epäterveellisessä sellissä, saan kunnioittaen esittää seuraavaa:

Kuten oheellisesta lääkärintodistuksesta käy selville, sairastaa mieheni keuhkotautia, joten raitis ilma on hänelle aivan välttämätöntä. Häntä säilytetään kuitenkin Fabianinkadun varrella Helsingissä olevassa etsivän keskuspoliisin tutkintovankilassa, jonka selleissä on mahdollisimman huono ilmanvaihto ja joihin ei edes pääse riittävästi päivänvaloa, niiden ikkunat kun eivät ole ulkoseinässä, vaan katsovat tutkintovankilan käytäviin, minkä vuoksi miehenikin sellissä palaa koko päivän pieni sähkölamppu. Kun sellit vielä kaiken lisäksi ovat hyvin pieniä, niin on niihin sulkeminen terveellekin ihmiselle suuri kärsimys, saati sitte sairaalle. Etsivän keskuspoliisin pidätysputkat Fabianinkadulla ovat sellaisia, että niitä on vankeinhoidon kannalta pidettävä erittäin epäterveellisinä ja ylimalkaan epäinhimillisinä laitoksina. Keuhkotautia sairastavan miehen pitäminen sellaisessa sellissä merkitsee hänen tautinsa edistämistä ja siten hänelle hengenvaaraa. Miehelläni onkin ollut useina päivinä kuumetta, mikä tietää sitä, että tauti on näissä perin huonoissa olosuhteissa alkanut jälleen tehdä hävitystyötään, joten mieheni elämä on ilmeisesti suuressa vaarassa. Kaiken tämän vuoksi on vähin vaatimus, että mieheni siirretään heti johonkin kunnolliseen sairaalaan. Tällainen vaatimus ei ole vain inhimillisyyden velvoitusten mukainen, vaan siihen täytyy olla myös ehdoton oikeus.

Edelläesitetyn perusteella anon kunnioittaen, että Sisäasiainministeriö, jos ei miestäni heti vapauteta, määrää

mieheni pikaisesti siirrettäväksi etsivän keskuspoliisin tutkintovankilasta keuhkotautia sairastavalle sopivaan sairaalaan.

Helsingissä, huhtikuun 27 päivänä 1928.

Anni Vuorio.
Sanomalehdentoimittajan vaimo
Helsingistä.''

Sisäasiainministeriö ilmoitti kylmästi, ettei anomus anna aihetta mihinkään. Ministeriö oli täysin kuuro alkeellisimman inhimillisyyden vaatimuksille. Sisäasiainministeriön mielestä kävi varsin hyvin päinsä, että alituisessa kuumeessa olevaa miestä, joka oli niin sairas, ettei voinut nauttia juuri mitään ravintoa, säilytettiin puolipimeässä, ahtaassa ja likaisessa kopissa. Kaiken lisäksi Vuoriota vielä kiusattiin alituisilla kuulusteluilla, joiden toimittamistavan ymmärtää vain se, joka itse on joutunut ohranan ''kuulusteltavaksi''. Kun Vuorio alkoi saada verensyöksykohtauksiakin, siirsi ohrana hänet, ei suinkaan sairaalaan, vaan lääninvankilaan. Ohrana ''vapautti'' näin itsensä vastuusta, siirtäen sen lääninvankilan johdolle. Koska lääninvankilaakaan ei voitu pitää minään heikon sairaan hoitopaikkana, teki Vuorion vaimo oikeusministeriölle toukokuun 24 päivänä uuden anomuksen pyytäen miehensä siirrettäväksi sairaalaan, jotta tämä olisi tilaisuudessa saamaan keuhkotautia sairastavalle sopivaa hoitoa. Anomuksen kohtalo oli sama kuin sisäasiainministeriöllekin tehdyn. Se ei antanut aihetta mihinkään. Oikeusministeriön mielestä oli lääninvankila verensyöksyjä saavalle heikolle sairaalle erinomaisen sopiva hoitolaitos! Se tapa, jolla viranomaiset leikkivät ihmisen elämällä, on suurimpia häpeäpilkkuja suomalaiskansallisen oikeudenkäytön historiassa.

Eikä Vuorio ollut suinkaan ainoa, jota kuulusteltiin ja tutkittiin kuulusteltavan sairautta hyväksi käyttäen.

Arvo Tuomista siirrettiin ohranasta kirurgiin ja kirurgista ohranaan. Kansanedustaja Toivo Latvaa säilytettiin Vaasan poliisivankilan kurjimmassa sellissä, jossa on ollut tapana pitää vain selviämään tuotuja juopuneita. Lääninvankilaankaan siirtämisen jälkeen ei hänelle annettu niitä oikeuksia, jotka lain mukaan kuuluvat poliittiselle vangille rangaistuksen kärsimisaikanakin. Vasta oikeusministeriölle tehdyn valituksen jälkeen määrättiin kaikille pidätetyille annettavaksi poliittisten vankien oikeudet. Tällä tavalla kohdeltiin kansanedustajaakin. Miten sitten muita.

Kansanedustajien Yrjö Enteen ja Toivo Latvan vangitseminen ilman eduskunnan suostumusta oli kansanedustajien loukkaamattomuuden rikkomista. Saadakseen oikeutta, päästäkseen vapaiksi, tekivät he huhtikuun 30 päivänä kantelun eduskunnan oikeusasiamiehelle:

"Sen johdosta, että meidät, eduskunnan jäsenet, on aiheettomasti ja lainvastaisesti vangittu ja pidetään edelleen vangittuina, minua Yrjö Ennettä Etsivän Keskuspoliisin tutkintovankilassa Helsingissä ja minua Toivo Latvaa Vaasassa, saamme kunnioittaen esittää seuraavaa:

Eduskunnan jäsenten koskemattomuuden suojaksi on parlamentarisesti hallituissa maissa annettu erityisiä säännöksiä. Suomenkin voimassaolevassa valtiopäiväjärjestyksessä on sitä tarkoittavia määräyksiä. Sen 14 §:n 1 momentissa säädetään, ettei edustajaa saa valtiopäivien aikana eduskunnan suostumuksetta vangita rikoksesta, ellei tuomioistuin ole määrännyt häntä vangittavaksi taikka häntä tavattu verekseltä rikoksesta, josta ei voi tulla vähempää rangaistusta kuin kuusi kuukautta vankeutta. Meidät on vangittu ilman eduskunnan suostumusta. Ylläm. lainkohdan mukaan voi sellainen vangitseminen — lisäksi täytyy olla yleiset vangitsemisedellytykset — tapahtua ainoastaan, jos joku kolmesta seuraavasta edellytyksestä on olemassa: 1. että tuomioistuin on antanut vangitsemismääräyksen; 2. että edustaja on ta-

vattu verekseltä jostakin törkeänpuoleisesta rikoksesta; 3. että vangitseminen tapahtuu valtiopäivien väliaikana. Mitään näitä edellytyksiä ei ole ollut. Tuomioistuin ei ole määrännyt meitä vangittavaksi eikä ole edes väitettykään, että meidät olisi tavattu verekseltä jostakin rikoksesta ja niinikään on riidatonta, että vangitseminen ei ole tapahtunut valtiopäivien väliaikana. Meidät on vangittu 18 päivänä kuluvaa huhtikuuta, siis sinä aikana, jolloin vuoden 1928 valtiopäiviä ei ole vielä lopetettu, vaan on ne ainoastaan keskeytetty. Tämän vuoden valtiopäivät kokoontuvat jälleen syksyllä ja lopetetaan vasta sen jälkeen kun ne ovat olleet koossa yhteensä 120 päivää, ellei eduskunta päätä niitä lopetettavaksi aikaisemmin tai myöhemmin. Vasta sen jälkeen kun valtiopäivät on erinäisin valtiopäiväjärjestyksessä säädetyin menoin lopetettu, lakkaa edustajain koskemattomuus siksi, kunnes seuraavat valtiopäivät alkavat tai tarkemmin sanoen siksi, kunnes edustaja on lähtenyt matkalle ottaakseen osaa seuraaviin valtiopäiviin. Kaikkina muina aikoina on edustajan koskemattomuus voimassa. Valtiopäiväjärjestyksen 14 §:n 1 momentin sanamuoto on tässä suhteessa aivan selvä, siinä kun sanotaan: ''valtiopäivien aikana älköön edustajaa eduskunnan suostumuksetta vangittako....'' Tätä sanontaa ei voi ymmärtää muuten kuin siten, että sillä tarkoitetaan aikaa valtiopäivien avaamisesta niiden lopettamiseen mahdollisesti keskeytykset mukaan luettuina. Vertailu vastaaviin säännöksiin ulkomaisessa oikeudessa todistaa lisäksi tämän käsityksen oikeaksi. Ranskan valtiopäiväjärjestyksessä on samantapainen säännös kuin Suomen valtiopäiväjärjestyksessä nimittäin, että kamarin jäsentä ei saa vangita istuntokauden aikana (pendant la durée de la session), ellei häntä ole tavattu verekseltä rikoksesta. Tunnettu oikeusoppinut A. Esmein tulkitsee tätä säännöstä seuraavasti: Koskemattomuus alkaa istuntokauden alkaessa ja pysyy voimassa, kunnes presidentti on julistanut valtio-

päivät päättyneiksi. Mutta jos presidentti keskeyttää valtiopäivät, niin istuntokausi jatkuu, minkä vuoksi edustajan koskemattomuus on voimassa keskeytyksen aikana. Saksan valtiopäiväjärjestyksen kyseellistä kohtaa on tulkittu samoin (m.m. Otto Meissner). Saksassakin on koskemattomuus voimassa istuntokauden aikana, s.o. valtiopäivien avaamisesta niiden lopettamiseen saakka. Valtiopäivien keskeytyksen (Vertagung) aikana on edustajan koskemattomuus voimassa. Ottaen huomioon valtiopäiväjärjestyksen sanamuodon ja vastaavat ulkomaiset säännökset ja niiden yleisesti tunnustetun tulkinnan on riidattoman selvää, että meidät on vangittu sellaisena aikana, jolloin vangitsemiseen täytyy saada eduskunnan suostumus. Kun sitä ei ole saatu eikä edes ole pyydetty, on meidän oikeuksiamme kansanedustajina syvästi loukattu, varsinkin kun meidät muutenkin on aiheettomasti pidätetty. Se on ilmaus siitä vainosta, jota tässä maassa harjoitetaan työläisiä ja heidän luottamushenkilöitään vastaan.

Kun Teidän tehtävänne, Herra Oikeusasiamies, on valvoa lakien noudattamista maassa ja ennenkaikkea suojata eduskunnan ja edustajain oikeutta, käännymme Teidän puoleenne anoen, että Te ryhtyisitte heti toimenpiteisiin meidän vapauttamiseksemme ja syytteen nostamiseksi niitä vastaan, jotka ovat syypäitä meidän laittomaan vangitsemiseemme.

Helsingissä huhtikuun 30 päivänä 1928.

Yrjö Enne.
Kansanedustaja Helsinki.

Toivo Latva.
Kansanedustaja Vaasa.''

Huolimatta siitä, että kantelussa vastaansanomattomasti osoitettiin ilman eduskunnan suostumusta tapahtuneen vangitsemisen laittomuus, antoi oikeusasiamies päätöksen, jossa hän vedoten siihen, että eduskunta 1923 oli antanut hyväksymisensä samanlaiselle menettelylle kuin Ennettä ja Latvaa kohdannut, katsoi ettei kantelu anna aihetta mihinkään.

Kuulustelut ja tutkimukset jatkuivat edelleen. Kun etsivä keskuspoliisi kieltäytyi jyrkästi antamasta syytettyjen avustajille jäljennöksiä poliisikuulustelupöytäkirjoista tutkimusten päätyttyä, tekivät asianajajat Georg Branting, Eino Pekkala ja Asser Salo toukokuun 25 päivänä oikeuskanslerille seuraavan anomuksen:

''Tämän kuun 4 p:nä teimme me allekirjoittaneet etsivän keskuspoliisin viime huhtikuussa pidättämien henkilöiden Arvo Tuomisen y.m. asiamiehinä Sisäasiainministeriölle anomuksen, jossa pyysimme Sisäasiainministeriön toimenpidettä siihen, että me saisimme jäljennökset pidätettyjen kuulusteluissa syntyneistä pöytäkirjoista etsivästä keskuspoliisista tutkimusten päätyttyä. Sisäasiainministeriöstä on meille nyttemmin ilmoitettu, että meidän anomuksemme on pantu ad acta, s.o. jätetty huomioon ottamatta. Kun meille ei ole annettu Sisäasiainministeriön päätöstä, ei meidän tiedossamme ole, millä perusteilla ministeriö on anomuksemme hyljännyt. Senvuoksi olemme pakoitetut uudistamaan ne samat perustelut, joita esitimme kirjelmässämme Sisäasiainministeriölle. Koska katsomme, että meidän anomuksemme hylkääminen sisältää Suomenkin lainsäädännössä tunnustetun syytettyjen puolustusoikeuden loukkaamisen, olemme pitäneet velvollisuutenamme kääntyä Herra Oikeuskanslerin puoleen ja siinä tarkoituksessa esittää seuraavaa:

Tässä maassa on meidän tietääksemme ollut poikkeuksettomana tapana, että poliisiviranomaiset ovat lopetet-

tuaan kuulustelut ja tutkimukset pidättämiensä henkilöiden suhteen luovuttaneet heille tai heidän asiamiehilleen jäljennökset poliisikuulustelupöytäkirjoista. Tämän menettelyn on katsottava muodostuneen vakiintuneeksi tavaksi. Etsivä keskuspoliisi ei ole kuitenkaan tätä hyvää tapaa noudattanut, vaan on se aina kieltäytynyt antamasta jäljennöksiä pidättämiensä henkilöiden kuulustelupöytäkirjoista, vaikka pidätettyjä vastaan olisikin määrätty nostettavaksi syyte. Kieltäytymiseensä ei se ole esittänyt muuta perustetta kuin työvoiman vähyyden, mikä peruste mielestämme ei ole pätevä. On helposti ymmärrettävää, että syytettyjen puolustaminen vaikeutuu, kun heidän avustajillaan ei ole mahdollisuutta tutustua kuulustelupöytäkirjoihin ennen jutun esillétuloa. Avustajilla ja syytetyillä ei ole muuta mahdollisuutta kuin pyytää lykkäystä pöytäkirjoihin tutustumista varten, mistä on seurauksena, että syytetyt joutuvat olemaan luonnottoman pitkän poliisitutkintoajan lisäksi kohtuuttoman kauan tutkintovankeudessa. Syytettyjen oikeus puolustautua tehdään miltei mitättömäksi, jos syytettyjen asiamiehille ei anneta tilaisuutta tutustua kuulustelupöytäkirjoihin hyvissä ajoin ennen asian oikeudellista käsittelyä. Kun Teidän tehtävänne, Herra Oikeuskansleri, on valvoa, ettei ketään hänen laillisessa oikeudessaan sorreta, niin rohkenemme toivoa, että Te Teille kuuluvan oikeuden nojalla ryhtyisitte sellaisiin toimenpiteisiin, että syytetyille tehdään mahdolliseksi käyttää hyväksi puolustusoikeuttaan. Se seikka, ettei liene nimenomaista lainsäännöstä, joka velvoittaisi poliisiviranomaiset antamaan jäljennöksen kuulustelupöytäkirjoista heti kuulustelujen päätyttyä, ei tee etsivän keskuspoliisin menettelyä oikeutetuksi, koska lain henki ja vakiintunut tapakin on toisenlainen.

Edellä esitetyn perusteella anomme kunnioittavimmin, että Te, Herra Oikeuskansleri, ryhtyisitte sellaisiin toi-

menpiteisiin, että meille annettaisiin nyt kysëessäolevassa asiassa kuulustelupöytäkirjat etsivästä keskuspoliisista heti kuulustelujen päätyttyä.

Helsingissä, toukokuun 25 päivänä 1928.

Georg Branting — *Eino Pekkala*
Asianajaja Tukholma — Lakit. kand. Helsinki

Asser Salo
Hov. ausk. Helsinki.''

Tähän anomukseen antoi maan lakien korkein valvoja seuraavan päätöksen: ''Ottaen huomioon, että Arvo Tuominen ynnä muut kantelukirjoituksessa mainitut, etsivän keskuspoliisin toimesta epäluulon alaisina valtiopetoksen valmisteluun pidätetyt henkilöt tulevat, mikäli asianomainen virallinen syyttäjä katsoo etsivän keskuspoliisin toimittamien tutkimusten tai asiassa mahdollisesti saatavissa olevan lisäselvityksen kautta laillista syytä ilmenneen syytteen nostamiseen heitä vastaan, saatettaviksi syytteeseen törkeästä rikoksesta, ja *kun etsivä keskuspoliisi on ilmoittanut* (harv. meidän) tutkintopöytäkirjojen jättämisen kantelukirjoituksessa mainitulla asteella vangittujen avustajille vaikuttavan haitallisesti asian selvittämiseen, ei kantelu siitä, ettei kantelijoille ole luvattu antaa tutkintopöytäkirjoja etsivästä keskuspoliisista, heti kuulustelujen siellä päätyttyä, ole aiheuttanut puoleltani toimenpidettä.''

Kantelukirjoituksessa pyydettiin tutkintopöytäkirjoja vasta kuulustelujen *päätyttyä*. On vaikea ymmärtää mitä johdonmukaisuutta on siinä, että jäljennösten luovuttaminen kuulustelupöytäkirjoista kuulustelujen ja tutkimusten päätyttyä vaikeuttaisi kuulusteluja ja tutkimuksia. Mutta kun etsivä keskuspoliisi oli ilmoittanut näin tapahtuvan, niin oikeuskansleri ei voinut asialle mitään!

Sillä välin, kun pidätetyt viruivat ohranan komeroissa, jatkoi työväestö herkeämättä taisteluaan tutkimuksien

jouduttamiseksi ja pidätettyjen vapauttamiseksi. Helsingissä muodostettiin komitea syytettyjen puolustamista varten. Vastalausekokouksissa otettiin esille kysymys vastalauselakkoihin ryhtymisestä ja sai tämä ehdotus yksimielistä kannatusta. Vastalauseliike levisi maamme rajojen ulkopuolellekin. Huhtikuun 27 päivänä lennätettiin Tukholmasta: Protestiliike Ruotsissa vangitsemisten johdosta Suomessa kasvaa kasvamistaan. Kymmenet ammatilliset järjestöt ovat jo lausuneet vainojen johdosta tuomionsa. Niinpä on Atlas-Diesel-tehtaan verstasklubi, jonka jäsenten suuri enemmistö on sosialidemokraatteja, jyrkästi tuominnut vangitsemiset päätöslauselmassa, missä sanotaan m.m.: "Olemme hämmästyksellä ja inholla saaneet tiedon, että Suomen vallassaoleva luokka on jälleen polkenut oikeuden jalkojensa alle. Se on väkivallan voimalla taistellut Suomen työläisten välttämättömiä ammatillisia järjestöjä vastaan." Samoin on Tukholman työttömäin yhdistys lausunut protestinsa. Hyväksytyssä päätöslauselmassa, missä viitataan menneihin kauhuihin ja siihen, että ammattijärjestö on nyt joutunut vainojen kohteeksi, sanotaan m.m.: "Kuritushuone- ja vankilarangaistus odottaa niitä, jotka rohkenevat omaksua toisen käsityksen yhteiskuntaolosuhteista ja avoimesti työskentelevät sen hyväksi." Ruotsin kommunistinen valtiopäiväryhmä lähetti Sosialistisen työväen ja Pienviljelijäin eduskuntaryhmälle sähkösanoman: "Ruotsin kommunistinen valtiopäiväryhmä on Suomen Tukholman lähetystössä tarmokkaasti protesteerannut valko-Suomessa jälleen toimeenpantua työväen luottamushenkilöiden ja eduskuntaryhmän jäseniin kohdistettua ajojahtia vastaan. Olemme vaatineet vangittujen vapauttamista ja sanomalehdistön sekä työväenjärjestöjen laillistuttamista. Tulemme käyttämään kaikki voimamme Ruotsin työläisten ja pienviljelijäin mobilisoimiseksi valkosuomalaista luokkavaltaa vastaan. Eläköön Suomen työläiset ja pienviljelijät." Vastalauseliike levisi yhä laajemmalle.

Toukokuun 5 päivänä hyväksyi Norjan työväenpuolueen keskuskomitea ja Norjan ammattijärjestön sihteeristö seuraavan vastalauseen Suomen työläisvangitsemisten johdosta: ''Suomen hallitukselle. Norjan työväen ammattijärjestö ja Norjan työväenpuolue panevat Norjan työväenluokan puolesta jyrkän vastalauseen viimeaikoina Suomessa toimeenpantujen työläisvainojen sekä tapahtuneitten poliittisten vangitsemisten, m.m. Suomen Ammattijärjestön sihteerin Arvo Tuomisen vangitsemisen johdosta. Näitten suomalaisten työläisten vangitsemisien syitä ei ole julkisuudessa ilmoitettu. Näyttää siltä kuin valtiollisen poliisin tarkoituksena olisi pitää heidät pitemmän aikaa vangittuina syytä tällaiseen toimenpiteeseen ilmoittamatta. Norjan työläisluokka panee vastalauseensa tällaista menettelyä vastaan ja Suomen valtiollisen poliisin käyttäytymisen johdosta tässä asiassa. Vaadimme Suomen hallituksen pikaisesti ryhtymään välttämättömiin toimenpiteisiin vangittujen työläisten vapauttamiseksi.''

Lähetystö, johon kuuluivat tunnetut Norjan työväenliikkeen toimihenkilöt J. Teigen, E. Volan ja V. Nielsen, meni jättämään vastalausetta Suomen Oslon lähetystöön. Mutta Suomen lähettiläs noudatti sisäasiainministeri Auran omaksumia ''kohteliaisuuskäsityksiä''. Hän ei suvainnut ottaa vastaan lähetystöä. Lähetystön jäseniä ei edes päästetty ovesta sisälle. Se oli oikeata aitosuomalaismaalaisliittolaista diplomatiaa!

Joka päivä saapui ulkomailta tietoja vastalauseista. Suomessa jatkoi työväestö keskeytymättä taisteluaan kuulustelujen jouduttamiseksi ja pidätettyjen vapauttamiseksi. Kun ei hallitusta ja poliisia vastalausekokoukset ja mielenosoitukset saaneet ripeämpään toimintaan, ryhtyi työväestö puhumaan selvempää kieltä. Vastalausekokouksissa oli nostettu kysymys mielenosoituslakkoihin ryhtymisestä. Suomen Ammattijärjestö ei kuitenkaan katsonut voivansa ryhtyä lakkojen johtoon, koska ne voi-

taisiin selittää voimassaolevien työehtosopimuksien vastaisiksi. Samanlaisen päätöksen tekivät myöskin Rakennustyöväen ja Muurarien liitot. Mutta työväestö otti aloitteen ja johdon omiin käsiinsä. Perjantaina kesäkuun 1 päivänä klo 2 puhkesi Helsingissä lakko. Kaikki rakennustyöläiset lopettivat työnsä, lakko levisi kaikille rakennuksille. Rakennustyöläisten voimakas mielenilmaisu tempasi mukaansa työläisiä muiltakin työaloilta. Suoraan työmailta saapuivat työläiset työväentalon pihamaalle, jossa oli valtava vastalausekokous. Tämä yli 3,000 työläistä käsittävä kokous hyväksyi yksimielisesti seuraavan päätöslauselman: ''Me Helsingin työläiset olemme tänään tahtoneet työpaikkojamme käsittävän vastalauselakon muodossa tuoda julki tinkimättömän vaatimuksemme, että työtätekevien valtiollisia ja yhteiskunnallisia oikeuksia ei saa polkea kapitalistisen mielivallan jalkoihin eikä yksityisiä työläistovereitamme, jotka pelkäämättä ovat taistelleet köyhälistön vapauden puolesta, heittää häikäilemättömän ajojahdin ja poliisivalvonnan kynsiin, kuten viimeisten joukkovangitsemisten uhreihin nähden on tapahtunut. Me olemme lähteneet taisteluun koko työväenliikettä vastaan tähdättyä valtiollista vainoa vastaan. Me emme ole voineet vaieten alistua siihen, että taantumus saa tuhota mielin määrin oikeutemme. Me emme myöskään voi alistua siihen, että ne toverimme, jotka ovat suorittaneet velvollisuutensa köyhälistön taistelussa, jätetään ohranamielivallan alaisiksi. Me vaadimme, että vangittujen työläisten kuukausia kestänyt tutkimisilveily heti lopetetaan ja heidät vapautetaan tästä kidutuksesta. Me vaadimme, että vangituille tovereillemme annetaan lain takaama oikeus puolustautua ohranan syytöksiä vastaan, joka heiltä tähän saakka on evätty. Me vaadimme, että heidät tässä tarkoituksessa vapautetaan ennen oikeudenkäyntiä ja heidän puolustusasianajajilleen luovutetaan heti ohranakuulustelujen tulokset. Samalla kun me täten tuomme voimakkaasti esille ne vaa-

timukset, joiden puolesta olemme lähteneet taisteluun, kehoitamme me kaikkien työalojen ja paikkakuntien työtätekeviä yhtymään meihin ja nousemaan yhteiseen taisteluun työtätekeville kalliiden oikeuksien ja luokkataistelun vuoksi vainottujen tovereidemme puolesta. Alas kapitalistisen taantumuksen hyökkäykset työväen luokkataistelurintamaa vastaan! Alas köyhälistön oikeuksien riistäjät!''

Helsingin työläisten taistelukutsu ei kaikunut kuuroille korville. Maan joka kolkasta lausui työväestö vastalauseitansa vaatien vangittujen vapauttamista ja puolustautumisoikeuden takaamista. Vastalauselakkoja puhkesi ympäri Suomea. Kemin ja Tornion seuduilla, Laitakarin Mansikkanokan, Karihaaran ja Röytän sahoilla pysähtyivät kaikki pyörät neljäksi tunniksi. Lakkoliike mainituilla sahoilla käsitti noin 3,000 työläistä. Valtavassa vastalausekokouksessa hyväksyivät lakkolaiset yksimielisesti päätöslauselman, joka päättyi seuraaviin ponsiin:

''1) että valtiollinen vaino on lopetettava ja vangitut toverimme vapautettava;

2) me tuomitsemme sosialidemokraattisten johtoherrain ilmaisun, että työläisten olisi toimettomana katseltava tovereihinsa kohdistuvaa vainoa;

3) me kutsumme kaikkia työläisiä tiiviiseen yhteisrintamaan taistelemaan kapitalistista riistojärjestelmää ja sen aiheuttamaa valtiollista vainoa vastaan.''

Se voimakas vastalauseliike, jonka vangitsemiset sekä kotimaassa että ulkomailla olivat nostattaneet, ja jota kuulustelujen tavaton pitkittäminen oli kiihdyttänyt, vaikutti varmaan suurelta osalta siihen, että kesäkuun alkupäivinä katsoi ohrana vihdoinkin olevansa pakoitettu siirtämään pidätettyjä lääninvankilaan ja selittämään kuulustelut päättyneiksi. Samalla raoittui hiukan se salaperäisyyden verho, joka oli peittänyt ohranan kuulusteluja ja tutkimuksia. Kävi ilmi, että ilmiantajana on toi-

minut kuritushuonevanki Jalmari Rasi. Likainen peli alkoi paljastua.

Vielä senkin jälkeen, kun pidätetyt oli siirretty tutkintovangeiksi lääninvankiloihin ja kuulustelut ja tutkimukset niinollen päättyneet, sekaantui poliisi asioihin, jotka kuuluvat yksinomaan vankilan johdolle. Se antoi puolustusasianajajille oikeuden neuvotella syytettyjen kanssa vain sillä ehdolla, että kaksi ohranan urkkijaa oli saapuvilla. Tässä saavutti syytettyjen puolustautumisoikeuden loukkaus huippunsa.

Oikeudenkäynti alkaa

Heinäkuun 17 päivänä alkoi vihdoin jutun käsittely Turun Hovioikeudessa. Oikeuden puheenjohtajana toimi asessori Gunnas Sahlsten ja jäseninä asessorit Lahja Kerppola, Pekka Westerling ja R. F. Angervo. Sihteerinä toimi notaari Veikko Tauleri ja syyttäjänä esiintyi kanneviskaali Olavi Honka. Oikeus istui Turun lääninvankilassa.

Syytettyjen, joita oli 49, avustajiksi ilmoittautuivat lakit. tohtori J. Herzfeld Berliinistä, asianajaja Georg Branting Tukholmasta sekä asianajajat Eino Pekkala ja Asser Salo Helsingistä.

Nimenhuudon jälkeen esitti kanneviskaali Honka seuraavan syytekirjelmän:

Maassa 1918 vuoden alussa puhjennut, valtakunnan silloisen hallitusmuodon ja yhteiskuntajärjestyksen väkivaltaista muuttamista tarkoittaneen kapinan tultua saman vuoden keväällä kukistetuksi, pakenivat useat siihen osaaottaneet Suomen kansalaiset ja varsinkin monet tuon kapinaliikkeen johdossa olleet henkilöt Venäjän neuvostotasavallan alueelle sekä perustivat jo saman vuoden syksyllä Moskovan kaupungissa Suomen Kommunistiseksi Puolueeksi (S.K.P.) nimittämänsä järjestön, jonka toiminta alusta pitäen tietoisesti tähdättiin yllämainitulla kapinalla saavuttamatta jääneeseen päämäärään eli Suomen laillisen hallitusvallan kukistamiseen ja voimassaolevan hallinto- ja yhteiskuntajärjestyksen tuhoamiseen sekä köyhälistödiktatuurin voimaansaattamiseen maassa. Kolmanteen eli Kommunistiseen Internationaleen liittyen Suomen Kommunistinen Puolue, hyläten toisen Internationalen käsityksen rauhallisen, vähitellen tapahtuvan sosialismiin siirtymisen mahdollisuudesta, oli ottanut ohjeekseen välittömän toiminnan aseelliseen taisteluun saakka yllämainitun tarkoitusperän saavuttamiseksi. Tässä tarkoituksessa oli puolue omaksunut Kommunistisen Internationalen siihen liitty-

neille puolueille osoittamat ohjeet toiminnan järjestämiseksi siellä, missä köyhälistödiktatuuri ei ollut vallalla eikä järjestön julkinen toiminta sellaisenaan ollut mahdollista, siten, että oli luotava salainen järjestökoneisto, joka rinnan legaalisten, mutta tosiasiallisesti samaan päämäärään pyrkivien järjestöjen kera toimisi useinmainitun päämäärän toteuttamiseksi. Tämän salaisen järjestön työssä oli erikoista huomiota kiinnitettävä kommunistisen kiihoitustyön harjoittamiseen niin hyvin suullisesti kuin jakamalla tarkoitusta varten painettua kiihoituskirjallisuutta, uusien jäsenten hankkimiseen järjestöön, puolueelle hyödyllisten tietojen hankkimiseen, työväestön keskuudessa olevien virtausten tarkkaan seuraamiseen sekä etenkin vaikutusvallan saamiseen julkisesti toimivissa työväen järjestöissä, sanomalehdistössä sekä näiden saattamiseen tosiasiallisesti asettamaan toimintansa päämääräksi yllämainitun tarkoitusperän ja siten valmistamaan työväenluokkaa sopivan tilaisuuden tullen ottamaan itselleen valtiollisen herruuden.

Suomen Kommunistisen puolueen järjestökoneiston ylimpänä toimeenpanevana elimenä oli aluksi Pietarissa ja sittemmin Moskovassa toimiva keskuskomitea, jonka alaisena oli laaja Suomessa toimiva salainen verkosto. Tämän verkoston korkeimpana elimenä oli n.k. Suomen Byroo, jonka toiminta jakaantui kolmeen päälinjaan, nimittäin puolue- eli poliittiseen linjaan, nuorisolinjaan ja sotilaslinjaan. Ensiksimainitun, joka linjoista oli tärkein, tehtäviin kuului varsinainen poliittinen puoluetyö ja puolueen järjestäytyminen maassa. Tarkoitusta varten oli maa jaettu eri piireihin, joita johtivat piirikomiteat sekä piiriorganisaattorit, jotka olivat läheisessä yhteydessä ja vuorovaikutuksessa Suomen Byroon kanssa. Eräillä paikkakunnilla toimi sitäpaitsi alapiirikomiteoita. Piirit olivat jaetut vielä pitempiin alueisiin, joiden johdossa olivat aluesekä paikalliskomiteat ja näiden alaisina olivat varsinaiset puolueen perusjärjestöt eli n.s. solut, jotka käsittivät pääasiallisesti samalla työpaikalla toimivien henkilöiden yhteenliittymän sekä n.k. fraktiot eli julkisissa työväenjärjestöissä puolueen tarkoitusperän ajamista varten puolueen jäsenistä muodostetut ryhmät. Puoluelinjaan läheisesti liittyvänä oli nuorisolinja organisoitu pääasiallisesti samaan tapaan kuin puoluelinjakin. Sotilaslinjan, jonka tarkoituksena oli Suomen armeijan keskuudessa harjoitettavan vallankumouksellisen kiihoituksen järjestäminen ja armeijaan kohdistuvan vakoilun harjoittaminen, toiminta oli taasen järjestetty huomioonottaen armeijan joukko-osastojen sijoituspaikat ja oli sanotut linjat kiinteässä yhteistoiminnassa niin hyvin puolue- kuin nuorisolinjankin kanssa. Valmistaakseen henkilöitä kykeneviksi toimintaan järjestöissä oli puolue järjestänyt erikoisia opastuskursseja muun muassa Ruotsissa ja Venäjällä ja kouluutti puolue sitäpaitsi jäse-

niään Pietarin kaupunkiin perustetussa sotakoulussa eli n.s. punaupseerikoulussa, jonka tarkoituksena oli sotilaallisen kasvatuksen antaminen sen oppilaille, joita sitten osaksi määrättiin toimintaan Suomessa puolueen sotilaslinjalla, sekä Lännen Vähemmistökansallisuuksien Kommunistinen Yliopisto-nimisessä oppilaitoksessa eli puoluekoulussa, jossa oppilaita valmistettiin toimintaa varten puolueen palveluksessa.

Kapinan kukistamisen jälkeen ei julkisesti toimivissa järjestöissä ollut havaittavissa köyhälistödiktatuuriin tähtäävää toimintaa ennenkuin joukko Suomen sosialidemokraattisen puolueen jäseniä oli, tyytymättöminä sanotun puolueen joulukuussa vuonna 1919 pidetyssä puoluekokouksessa tehtyihin päätöksiin, ryhtynyt toimiin uuden valtiollisen puolueen perustamiseksi ja erinäisten työväenjärjestöjen edustajat toukokuun 13 päivänä 1920 Helsingissä pitämässään kokouksessa perustivat Suomen sosialistiseksi työväen puolueeksi kutsumansa järjestön, jonka päämääränä kokouksessa hyväksytyn ohjelman mukaisesti oli kapitalismin poistaminen ja sosialistisen yhteiskunnan rakentaminen, minkä saavuttamiseksi porvarillinen valtiokoneisto oli poistettava ja sen sijaan järjestettävä köyhälistön valta työväenneuvostojärjestelmän muodossa siten, että neuvostoilla ja niiden valitsemilla valtaelimillä oli oleva kaikki valta, kunnes valtiovalta kaikissa muodoissaan häviäisi. Sanotun kokouksen tultua viranomaisten toimesta hajoitetuksi julistautui Helsingin sosialistinen kunnallisjärjestö seuranneen kesäkuun 19 päivänä Suomen sosialistinen työväenpuolue-nimiseksi järjestöksi, minkä jälkeen puolueen saman vuoden joulukuun 27 ja 28 päivänä pidetyssä puolueneuvoston kokouksessa hyväksyttiin niin hyvin mainitun kunnallisjärjestön puolueeksi julistautuminen kuin myös puolueen ohjelma sellaisena kuin se oli yllämainitussa perustavassa kokouksessa hyväksytty, minkä jälkeen puolue alkoi toimintansa, joka sitten jatkui kunnes viranomaiset vuoden 1923 loppupuolella ryhtyivät toimenpiteisiin puolueen, jonka nimi sillävälin oli muutettu Suomen työväenpuolueeksi, lakkauttamiseksi ja sen toimihenkilöiden asettamiseksi syytteenalaisiksi. Nämät toimenpiteet johtivat siihen, että erinäisiä puolueen toimihenkilöitä asetettiin Hovioikeudessa syytteeseen valtiopetoksen valmistelusta sekä että Hovioikeus asiassa kesäkuun 20 päivänä 1924 antamassaan päätöksessä tuomitsi useita henkilöitä rangaistukseen sanotusta rikoksesta sekä määräsi mainitun puolueen lakkautetuksi. Hovioikeuden sanotusta päätöksestä tehtyihin valituksiin maaliskuun 16 päivänä 1925 antamassaan päätöksessä Korkein oikeus lausui muun muassa, että Suomen työväenpuolue oli perustettu tarkoituksin kumota Suomen voimassaoleva hallitusmuoto ja sen yhteiskuntajärjestys sekä asettaa sen sijalle köyhälistön valta työväenneuvostojärjestelmän muodossa; että puo-

lueen toiminta oli suunniteltu sellaiseksi, että tuo tarkoitusperä saavutettaisiin väkivalloin puolueeseen liittyvien joukkojen avulla; että vaikkakaan siihen suunnitelmaan, jonka puolue oli laatinut tarkoitusperänsä saavuttamiseksi, ei ollut sisältynyt ennakolta määrättyä aikaa, jolloin vallankumous olisi suoritettava, puolueen toiminta oli kuitenkin suunniteltu tähtäämään siihen, että puolue jo läheisessä tulevaisuudessakin, jos olosuhteet muodostuivat sellaisiksi, että puolue katsoisi olevan toiveita menestyksellisestä toiminnasta, olisi valmis toimintaan kerrotun tarkoitusperän saavuttamiseksi; kuin myöskin, että kun puolueen toimintaa arvosteltaessa muun ohessa kiinnitettiin huomiota siihen, että puolueneuvosto yllämainitussa kokouksessaan joulukuun 27 ja 28 päivänä 1920 oli päättänyt saattaa puolueen jäsenten tietoon Kommunistisen Internationalen toisen kongressin asettamat ehdot, jotka muun muassa sisälsivät, että mainittua internationaleen yhtyvään puolueen on luotava puolueen kanssa rinnakkainen salainen järjestökoneisto, joka ratkaisevalla hetkellä auttaisi puoluetta vallankumouksen toimeenpanemisessa sekä että maassa toimi myös salaisia järjestöjä, jotka työskentelivät saman tarkoitusperän saavuttamiseksi kuin useinmainittu puoluekin, oli ilmeistä, että noiden salaisten järjestöjen olemassaolo, vaikkakin niiden toiminta oli muodollisesti ollut erillään puolueen toiminnasta, kuitenkin oli ollut puolueen toimihenkilöiden tiedossa ja heidän toimintansa edellytyksenä; ja on Korkein oikeus sanotussa päätöksessään katsonut, että henkilöt, jotka tietoisina puolueen tarkoitusperästä olivat ottaneet osaa puolueen toimintaan, olivat tehneet itsensä syypäiksi valtiopetoksen valmisteluun sekä jättänyt hovioikeuden päätöksen, mikäli puolue oli julistettu lakkautetuksi, voimaansa.

Suomen työläisnuorison valtiollisessa toiminnassa on kapinan kukistamisen jälkeen myöskin ollut havaittavissa edelläkerrotunlainen suuntataistelu. Syyskuun 20 päivänä 1919 perustettu Suomen Sosialidemokraattinen Nuorisoliitto-niminen yhdistys, jonka tarkoituksena sen sääntöjen mukaan alkujaan oli olla sosialidemokraattisella kannalla olevien yhdistysten yhdyssiteenä, luopui jo helmikuussa vuonna 1921 pidetyn neuvostokokouksen päätöksen mukaisesti sanotusta kannasta ja liittyi Kommunistiseen Internationalen yhteydessä ja sen osastona toimivaan Kommunistiseen Nuorisointernationaleen sekä päätti yhdistyksen maaliskuussa 1921 pidetyssä edustajakokouksessa ei ainoastaan olla kiinteässä vuorovaikutuksessa yllämainitun Suomen työväenpuolueen kanssa ja noudattaa sen antamia ohjeita, vaan myöskin muuttaa yhdistyksen säännöt sen toiminnan muuttuneen suunnan mukaisiksi. Sitten on Helsingin kaupungin raastuvanoikeus huhtikuun 11 päivänä 1923 julistamassaan päätöksessä katsonut liiton toimineen lakia ja hyviä tapoja

vastaan sekä sen vuoksi tammikuun 4 päivänä 1919 yhdistyksistä annetun lain 21 §:n nojalla julistanut sanotun yhdistyksen lakkautetuksi, jonka päätöksen varaan Hovioikeus raastuvanoikeuden päätöksestä tehdyn valituksen johdosta joulukuun 20 päivänä 1923 antamassaan päätöksessä asian jätti, jota paitsi useita henkilöitä on edellämainitussa Suomen työväenpuoluetta ja sen toimihenkilöitä vastaan ajetussa jutussa tuomitsi rangaistukseen osanotosta Suomen Sosialidemokraattisen Nuorisoliiton toimintaan.

Tämän järjestön siten tultua lakkautetuksi ryhtyivät erinäiset henkilöt ja nuorisojärjestöt välittömästi raastuvanoikeuden kerrotun päätöksen julistamisen jälkeen toimenpiteisiin siten hajoitetun vallankumouksellisen työläisnuorison järjestön uudelleen perustamiseksi, mitkä toimenpiteet johtivat siihen, että toukokuun 6 päivänä 1923 Helsingissä perustettiin Suomen Sosialistinen Nuorisoliittoniminen yhdistys, joka sitten Sosialistisen Nuorisoliiton nimellä on tammikuun 17 päivänä 1924 merkitty yhdistysrekisteriin. Päätöksellä kesäkuun 29 päivältä 1926 on Hovioikeus kanneviskaaliviraston tekemän päätöksen johdosta katsonut, että sanottu yhdistys sekä siihen liittyneet erinäiset muut yhdistykset olivat toimineet vastoin lakia ja sen vuoksi julistanut ne lakkautetuiksi sekä tuominnut useita niiden toimihenkilöistä rangaistukseen valtiopetoksen valmistelusta.

Mitä sitten tulee Adolf Taimeen ja muiden tämän syytekirjelmän alussa mainittujen henkilöiden osallisuuteen edelläkerrotunlaiseen valtiopetokselliseen toimintaan käy oheellisista asiakirjoista mielestäni ilmi, että he ovat ottaneet osaa sanotunlaiseen toimintaan pääasiallisesti siten

että Adolf Taimi, joka jo ennen bolshevikivallankumousta Venäjällä oli kuulunut sanottuun puolueeseen ja siellä ottanut osaa vallankumouksen toimeenpanemiseen, on keväällä vuonna 1917 tullut Suomeen ja valittu Venäjän bolshevikipuolueen Helsingin komiteaan, jossa ominaisuudessa Taimi, joka samalla oli täällä liittynyt sosialidemokraattiseen puolueeseen, on alkanut ajaa vallankumouksellista suuntaa äskensanotussa puolueessa, saavuttaen pian puolueessa siksi huomattavan aseman, että hänet valittiin vuoden 1917 marraskuussa puhjenneiden lakon ja epäjärjestysten aikana järjestyksenrikkojien laittomasti pidättämien henkilöiden kuulusteluja toimittamaan asettaman tutkijalautakunnan puheenjohtajaksi; että Taimi on tammikuun 24 päivänä 1918 valittu sosialidemokraattisen puolueen puolueneuvoston jäseneksi sekä jäseneksi sanotun neuvoston muodostamaan työväen toimeenpanevaan komiteaan, joka sanotun kuun 28 päivänä määräsi vallankumoustaistelun maassa aloitettavaksi tarkoituksella laittomalla tavalla kumota valtakunnan silloinen hallitusmuoto ja yhteiskuntajärjestys sekä

asetti maahan kansanvaltuuskunnaksi nimittämänsä hallituksen valiten Taimen sen sota- ja sisäasiainvaltuutetuksi; että Taimi on hoitanut sisäasiainvaltuutetun tehtäviä seuranneen helmikuun loppupuolelle sekä sota-asiainvaltuutetun tointa koko kapinan ajan, aluksi yhdessä erään toisen henkilön kanssa sekä kapinan viime aikoina yksinään, joissa ominaisuuksissaan Taimi on ottanut osaa monenlaisten laittomien lakien ja määräysten antamiseen; että Taimi on sitä paitsi kapinan aikana kuulunut kapinallisten aseellisen taistelujärjestön eli n.s. punakaartin ylipäällystöön ja yleisesikuntaan sekä ajoittain toiminut sanotun järjestön väliaikaisena päällikkönä ja näissä ominaisuuksissaan yhteistoiminnassa maassa majailevan venäläisen sotaväen ja Venäjän bolshevikipuolueen kanssa erittäin vaikuttavalla tavalla ottanut osaa kapinallisten sotilaallisiin toimiin; että Taimi on kapinan kukistumisen jälkeen paennut Venäjälle sekä siellä kesällä vuonna 1918 ottanut osaa Suomen Kommunistisen Puolueen perustamiseen sekä sen jälkeen, kuuluen puolueen keskuskomiteaan, jatkuvasti erittäin huomattavasti osallistunut puolueen toimintaan ja sen johtamiseen; että hänet on keskuskomitean toimesta viime vuoden syksynä lähetetty Suomeen ottamaan Suomen Byroon keralla osaa järjestön toiminnan johtamiseen ja tarkkailuun maassa, jossa Taimi on ollut hänen viime toukokuun 19 päivänä Helsingissä tapahtuneeseen pidättämiseensä asti;

että Jaakko Severus Kivi on ottanut osaa toukokuun 13 päivänä 1920 pidettyyn Suomen sosialistisen työväenpuolueen perustavaan kokoukseen sekä seuranneessa kesäkuussa pidettyyn ylläviitattuun Helsingin sosialistisen kunnallisjärjestön kokoukseen toimien sen puheenjohtajana, tullen kokouksessa valituksi uuden puolueen väliaikaiseen toimikuntaan ja myöhemmin toimikunnan puheenjohtajaksi, jona on toiminut vuoden loppuun; että Kivi on sen jälkeen jonkun aikaa toiminut puolueen paikallisena toimitsijana eli järjestäjänä, kunnes hänet seuraavana keväänä on valittu Keski-Suomen piirin piirisihteeriksi, jona hän on toiminut 1922 vuoden tammikuuhun asti ja sen jälkeen seuranneesta helmikuusta huhtikuuhun vuonna 1923 samanlaiseen toimeen Uudenmaan piirissä; että Kivi on sen jälkeen huomattavalla tavalla ottanut osaa Suomen Kommunistisen Puolueen toimintaan maassa, kuuluen ainakin viime vuosina täysivaltaisena ja toimivana jäsenenä Suomen Byrooseen, jossa ominaisuudessaan hän on muun muassa opastanut piiriorganisaattoreita ja ollut muutenkin osallisena järjestön työn johtamisessa Suomessa;

että Anton Järvinen on, liityttyään vuoden 1920 lopulla Suomen Kommunistiseen Puolueeseen, matkustanut Venäjälle, jossa hän on saman vuoden lopussa ja seuraavan vuoden alussa ottanut osaa

puolueen opastuskursseihin sekä sen jälkeen palannut Suomeen ja siitä lähtien tehokkaasti ottanut osaa puolueen salaiseen toimintaan, kuuluen pitemmän aikaa viime huhtikuussa tapahtuneeseen pidättämiseensä asti Suomen Byrooseen täysivaltaisena jäsenenä, erikoistehtävänään puolueen organisaattorien opastus ja raha-asioiden hoito, sekä ottanut osaa kesällä vuonna 1926 Moskovassa pidettyyn puolueen keskuskomitean laajennettuun istuntoon eli pleenumiin;

että Väinö Aarre Vuorio on maaliskuusta vuonna 1922 kevääseen vuonna 1923 kuulunut Suomen sosialidemokraattisen nuorisoliiton liittotoimikuntaan; että Vuorio on ottanut osaa Suomen Kommunistisen Puolueen keskuskomitean edelläsanottuun plenumiin sekä viime vuosina toiminut Suomen Byroon jäsenenä;

että Arvo Tuominen on vaikuttavalla tavalla ottanut osaa Suomen sosialistisen työväenpuolueen yllämainittuun toimintaan ollessaan vuosina 1920 ja 1921 sen sihteerinä sekä tultuaan helmikuun 11 päivänä 1926 ehdollisesti vapautetuksi Korkeimman oikeuden marraskuun 20 päivänä 1922 hänelle maapetoksesta tuomitsemaa 4 vuoden kuritushuonerangaistusta loppuun kärsimästä jonkin aikaa sen jälkeen ryhtynyt osalliseksi Suomen Kommunistisen Puolueen toimintaan Suomen Byroon jäsenenä sekä ottanut kesällä vuonna 1927 Moskovassa osaa puolueen keskuskomitean plenumiin;

että Aleks Hirvelä on liittynyt Suomen Kommunistiseen Puolueeseen vuonna 1920 sekä ottanut osaa saman vuoden lopussa ja seuraavan vuoden alussa Pietarissa pidettyihin edellämainittuihin opastuskursseihin ja sen jälkeen, ollen läheisessä vuorovaikutuksessa Suomen Byroon kanssa, toiminut puolueen salaisessa työssä Suomessa, erikoisesti huolehtien salaisesta postinkuljetuksesta järjestön johdon ja Byroon välillä, kiihoituskirjallisuuden tuonnista ja edelleen jakelusta sekä järjestön salaisten kulkuyhteyksien ylläpitämisestä;

että Bernhart Sakarias Liimatainen, lähdettyään joulukuussa vuonna 1921 salateitse Venäjälle, on ollut tammikuun alusta 1922 marraskuuhun 1923 oppilaana Lännen Vähemmistökansallisuuksien Kommunistisessa Yliopistossa ja sen jälkeen määrätty puolueen organisaattoriksi toimien sanotunlaisessa toimessa aluksi Kuopion piirissä lokakuuhun vuonna 1924, tammikuusta 1925 saman vuoden lokakuuhun Vaasan piirissä, sen jälkeen marraskuuhun vuonna 1927 Turun piirissä sekä sittemmin Helsingin piirissä viime huhtikuussa toimitettuun pidättämiseensä asti;

että Antti Simon Ojala on kuulunut Suomen sosialistiseen työväenpuolueeseen sen perustamisesta asti, toimien marraskuun 1 päivästä 1920 puolueen Vaasan eteläisen piirin järjestäjänä seuraavan vuoden helmikuun alkupuolelle sekä sen jälkeisestä maaliskuusta

1923 vuoden kesäkuuhun sanotun piirin piirisihteerinä; että Ojala on, mentyään sanotun vuoden elokuussa salateitse Venäjälle, seuranneessa lokakuussa ottanut Pietarissa osaa Suomen Kommunistisen Puolueen keskuskomitean plenumiin sekä sen jälkeen samana syksynä lähetetty Suomeen tehtävänään ottaa lähemmin selkoa Etelä-Pohjanmaan talonpoikaisväestön mielialasta, josta toiminnastaan Ojala oli helmikuussa vuonna 1924 antanut selostuksen eräälle puolueen toimitsijalle; että Ojala on kesällä vuonna 1924 ottanut osaa puolueen Tukholmassa järjestämiin opastuskursseihin sekä saman vuoden syksystä toiminut organisaattorina, aluksi Oulun piirissä kevääseen vuonna 1926, sen jälkeen syksyyn vuonna 1927 Kuopion piirissä ja tämän jälkeen viime huhtikuussa tapahtuneeseen pidättämiseensä asti Turun piirissä, ottaen Ojala sen ohessa osaa kesällä vuonna 1925 puolueen Moskovassa pidettyyn puoluekokoukseen sekä kesällä vuonna 1927 sanotussa kaupungissa pidettyyn keskuskomitean plenumiin;

että Jalmari Vilenius on, lähdettyään toukokuussa vuonna 1921 salateitse Venäjälle, ollut oppilaana edellämainitussa yliopistossa 1922 vuoden syksystä 1926 vuoden kevääseen sekä sen jälkeen saman vuoden kesällä ottanut osaa puolueen keskuskomitean plenumiin Moskovassa; että Vilenius on, palattuaan äskenmainitun vuoden syksyllä Suomeen, määrätty organisaattoriksi, toimien aluksi Helsingin piirissä 1927 vuoden helmikuun loppuun, sen jälkeen Oulun piirissä saman vuoden lokakuuhun asti sekä tämän jälkeen Vaasan piirissä viime huhtikuussa tapahtuneeseen pidättämiseen asti;

että Lauri Leonard Gustafsson on vuonna 1920 liittynyt Suomen sosialistiseen työväenpuolueeseen tullen samalla valituksi puolueen Etelä-Hämeen piiritoimikunnan puheenjohtajaksi sekä, toukokuussa vuonna 1921 salatein lähdettyään Venäjälle ollut seuranneen vuoden huhtikuusta 1926 vuoden kevääseen oppilaana useinmainitussa yliopistossa ja ottanut osaa useinmainittuun keskuskomitean plenumiin; että Gustafsson on syksyllä äskensanottuna vuonna palannut Suomeen ja sen jälkeen toiminut viime huhtikuussa tapahtuneeseen pidättämiseensä asti Tampereen piirin organisaattorina, ottaen myöskin kesällä vuonna 1927 osaa Moskovassa pidettyyn keskuskomitean plenumiin;

että Eerikki Evert Nissinen on kuulunut sosialidemokraattisen nuorisoliiton Pohjois-Hämeen piiritoimikuntaan vuonna 1922 sekä matkustettuaan saman vuoden lokakuussa Venäjälle, ollut oppilaana useinmainitussa yliopistossa ja toiminut sittemmin Suomen Kommunistisen Puolueen organisaattorina vuonna 1926 ja seuraavana vuonna marraskuuhun asti Vaasan piirissä sekä sen jälkeen

Kuopion piirissä viime huhtikuussa tapahtuneeseen pidättämiseensä asti;

että Lauri Emanuel Lamminen on syksystä vuonna 1922 kevääseen 1925 ollut oppilaana useinmainitussa yliopistossa sekä sen jälkeen tullut määrätyksi organisaattoriksi Helsingin piiriin, jossa toimessa ollut syyspuoleen 1927, jolloin on siirtynyt organisaattoriksi Viipurin piiriin, jossa hän toiminut viime huhtikuussa tapahtuneeseen pidättämiseensä asti, ollen Lamminen muun muassa erinäisissä maassa ilmestyvissä sanomalehdissä ja julkaisuissa julaistuissa kirjoituksissaan valmistanut maaperää järjestön toiminnalle;

että Martti Henrik Stenius on ollut oppilaana yllämainitussa yliopistossa loppupuolella vuotta 1922 kevääseen vuonna 1925, ottanut äskensanotun vuoden kesällä Moskovassa osaa ennenmainittuun Suomen Kommunistisen Puolueen puoluekokoukseen sekä sen jälkeen toiminut puolueen organisaattorina Viipurin piirissä juhannukseen asti vuonna 1927 ja ottanut osaa edellämainittuihin keskuskomitean plenumeihin kesällä vuosina 1926 ja 1927;

että Aapeli Majanen on ottanut osaa Suomen Kommunistisen Puolueen toimintaan ollen kevättalvesta vuonna 1926 kevääseen vuonna 1927 Oulun piirin organisaattorina, ottaen kesällä vuonna 1926 osaa useinmainittuihin puolueen keskuskomitean plenumiin;

että Martti Villiam Koivisto on jo vuodesta 1925 ottanut osaa Suomen Kommunistisen Puolueen toimintaan maassa, kuuluen sanotusta vuodesta alkaen Viipurin piirikomiteaan ja hoitaen vuonna 1927 jonkin aikaa Viipurin piiriorganisaattorin tehtäviä;

että Allan William Visanen on ollut oppilaana yllämainitussa yliopistossa lokakuusta vuonna 1923 kevääseen vuonna 1927, minkä jälkeen hän on saman vuoden elokuussa palannut maahan ja senjälkeen toiminut puolueen Kuopion piirin apulaisorganisaattorina viime huhtikuussa tapahtuneeseen pidättämiseensä asti;

että Ilmari Matti Urpilainen on liittynyt Suomen Kommunistiseen Puolueeseen ainakin jo vuonna 1925 ja ottanut osaa puolueen saman vuoden kesällä Moskovassa pidettyyn puoluekokoukseen sekä toiminut sen jälkeen Oulun piirikomitean jäsenenä ja apulaisorganisaattorina;

että Toivo Verneri Latva on niinikään ainakin vuodesta 1925 kuulunut yllämainittuun järjestöön, ollut yhteydessä sen salaisten toimitsijoiden kanssa sekä kuuluen Vaasan piirikomiteaan tehokkaasti edistänyt järjestön toimintaa Vaasan läänissä, jota paitsi Latva on kesällä vuonna 1926 ottanut osaa useinmainittuun keskuskomitean plenumiin;

että Yrjö Emil Enne on vuosina 1921 ja 1922 toiminut Suomen sosialistisen työväenpuolueen ja sosialidemokraattisen nuorisoliiton

piirijärjestäjänä Pohjois-Hämeen piirissä sekä alkupuolella vuotta 1923 samanlaisessa toimessa Etelä-Hämeen piirissä ja jo vuodesta 1922 alkaen ollut osallisena Suomen Kommunistisen Puolueen toiminnassa, aluksi jonkun aikaa Tampereella sekä sittemmin toimiessaan kesästä 1926 seuraavaan kesään Kuopiossa ilmestyvän ''Savon Työ''-nimisen lehden toimittajana ollut yhteistoiminnassa puolueen salaisten toimitsijoiden kanssa järjestön tarkoitusperien edistämiseksi;

että Hugo Arvi Kunelius on liittynyt yllämainittuun järjestöön jo vuonna 1920 ja lähtenyt seuraavan vuoden kesällä salateitse Venäjälle ottaen osaa Pietarissa tällöin pidettyyn puoluekokoukseen sekä sen jälkeen Lempaalassa pidettyihin noin kolme kuukautta kestäneisiin opastuskursseihin, minkä jälkeen hän on palannut Suomeen ja aloittanut täällä varsinaisen toimintansa järjestön palveluksessa vuonna 1925, toimien sanotun vuoden syksystä 1927 vuoden lokakuuhun Uudenmaan piirikomitean jäsenenä samalla kuuluen myös Helsingin paikalliskomiteaan, jonka organisaattorina Kunelius on toiminut vuoden ajan vuosina 1926 ja 1927;

että Johan Emanuel Soininen on ainakin vuodesta 1926 toiminut useinmainitun järjestön Hangon paikalliskomitean organisaattorina sekä ollut yhteistoiminnassa piiriorganisaattorin kanssa;

että August Hämäläinen on ollut mukana perustamassa tammikuussa vuonna 1925 Varkauden ja ympäristön Sos. Nuorisoyhdistysten Aluejärjestöä ja toiminut sen puheenjohtajana sen samana vuonna tapahtuneeseen lakkauttamiseen asti, sekä ainakin vuodesta 1925 alkaen kuulunut Suomen Kommunistiseen Puolueeseen ja sanotun vuoden kesällä ottanut osaa puolueen Moskovassa pidettyyn puoluekokoukseen, toiminut sen jälkeen tammikuusta vuonna 1926 kevääseen vuonna 1927 Varkaudessa järjestön toimissa sekä äskensanotun vuoden syksystä alkaen Helsingin paikalliskomitean puheenjohtajana ja organisaattorina;

että Arvo Valdemar Lamminen on liittynyt Suomen Kommunistiseen puolueeseen syyskesästä vuonna 1920, matkustanut saman vuoden syksyllä salatein Venäjälle ottaen osaa Pietarissa pidettyihin puolueen opastuskursseihin, joiden päätyttyä tammikuussa 1921 Lamminen on palannut Suomeen sekä senjälkeen seuraavana kesänä ollut yhteistoiminnassa puolueen salaisten toimitsijoiden kanssa; että Lamminen on vuodesta 1921 alkaen ottanut osaa Suomen sosialistisen työväenpuolueen ja sosialidemokraattisen nuorisoliiton toimintaan niiden lakkauttamiseen asti sekä sen jälkeen vuonna 1924 toiminut Pohjois-Hämeen Sosialistisen nuorisopiirijärjestön toimikunnan jäsenenä sekä seuraavana vuonna Tampereen sosialistisen nuoriso-osaston puheenjohtajana, ryhtyen samana vuonna uudelleen edelläkerrottuun salaiseen toimintaan ja ottaen osaa

useinmainittuun Moskovassa vielä mainitun vuoden kesällä pidettyyn puoluekokoukseen, jonka jälkeen Lamminen on valittu järjestön Tampereen piirikomiteaan ja seuraavana vuonna myös Tampereen paikalliskomiteaan, joissa hän on toiminut viime huhtikuussa tapahtuneeseen pidättämiseensä asti;

että Joel Emil Aalto on liittynyt Suomen Kommunistiseen Puolueeseen syystalvella vuonna 1924 sekä valittu syksyllä vuonna 1926 Tampereen paikalliskomiteaan ja seuraavan vuoden kesällä myös Tampereen piirikomiteaan sekä toiminut niissä viime huhtikuussa tapahtuneeseen pidättämiseensä asti;

että Fanny Amanda Kuitunen on toiminut Tampereen sosialistisen työväenyhdistyksen johtokunnassa 1923 vuoden helmikuusta yhdistyksen seuraavana syksynä tapahtuneeseen lakkauttamiseen asti ja samana vuonna valittu Pohjois-Hämeen sosialistisen piirijärjestön naisjaostoon tullen valituksi sen puheenjohtajaksi sekä pidemmän aikaa Tampereella ottanut osaa Suomen Kommunistisen Puolueen toimintaan kuuluen Tampereen piiri- ja paikalliskomiteoihin;

että Lauri Johannes Henrikson on vuodesta 1926 alkaen toiminut äskensanottujen Tampereen piiri- ja paikalliskomiteoiden jäsenenä;

että Eva Elmina Peltolehto on huomattavalla tavalla ottanut osaa Suomen Kommunistisen Puolueen toimintaan Helsingissä kuuluen ainakin vuodesta 1926 alkaen Helsingin paikalliskomiteaan ja sen naisjaostoon;

että Mikko Lappalainen on vuonna 1921 kuulunut Suomen sosialistisen työväenpuolueen Kuopion läänin läntisen vaalipiirin piiritoimikuntaan sekä liittyttyään vuonna 1924 Suomen Kommunistiseen Puolueeseen kuulunut Kuopion piirikomiteaan vuodesta 1925 syksyyn vuonna 1927;

että Anselmi Salminen on liittynyt Suomen Kommunistiseen Puolueeseen ainakin vuonna 1925 kuuluen Kuopion piirikomiteaan ja ollut sen jälkeen siinä ominaisuudessa ja toimien sitäpaitsi sanotussa kaupungissa ilmestyvän ''Savon Työ''-nimisen lehden taloudenhoitajana ja kustantajana yhteistoiminnassa järjestön salaisten toimitsijoiden kanssa järjestön tarkoitusperien edistämiseksi;

että Juho Hämäläinen on ainakin viime vuoden marraskuusta alkaen ollut yhteistoiminnassa Kuopion kaupungissa Suomen Kommunistisen Puolueen salaisten toimitsijoiden kanssa järjestön tarkoitusperien edistämiseksi sekä tietoisena Eerikki Nissisen toiminnasta ja hänen itsestään antamistaan vääristä henkilötiedoista majoittanut häntä asunnossaan;

että Kaarle Kustaa Selin on kuulunut aikoinaan lakkautettuihin Palosaaren sosialidemokraattiseen nuoriso-osastoon ja Palosaaren

sosialistiseen nuorisoseuraan, toimien ensiksimainitun puheenjohtajana ja viimeksi mainitun rahastonhoitajana, niinikään puheenjohtajana Etelä-Pohjanmaan sosialidemokraattiseen nuorisopiiritoimikuntaan sekä jäsenenä Vaasan läänin eteläisen vaalipiirin sosialistiseen piirijärjestöön sekä sittemmin ollut yhteistoiminnassa Suomen Kommunistisen Puolueen salaisten toimitsijoiden kanssa ja kuulunut järjestön Vaasan piirikomiteaan;

että Vera Wilhelmiina Lihr on ollut oppilaana useinmainitussa yliopistossa syksystä vuonna 1921 seuraavaan syksyyn sekä loppupuolella vuotta 1923 lähetetty Suomeen Suomen Kommunistisen Puolueen toimintaan ja toiminut sen jälkeen salaisten toimitsijoiden lähettinä pääasiallisesti kiihoituskirjallisuuden ja kirjeiden toimittamista varten määräpaikkoihinsa;

että Urho Aleksanteri Harjunpää on ainakin vuodesta 1926 alkaen ottanut osaa Suomen Kommunistisen Puolueen ja erikoisesti sen nuorisolinjan toimintaan Vaasassa ollen yhteistoiminnassa järjestön salaisten toimitsijoiden kanssa;

että Yrjö Tuominen on ainakin vuodesta 1927 alkaen ottanut osaa edellämainitun järjestön toimintaan ja kuulunut sen Pietarsaaren alapiirikomiteaan;

että Heikki Salonen on ainakin keväästä vuonna 1925 alkaen ottanut osaa vielämainitun järjestön toimintaan kuuluen sen äskensanottuun alapiirikomiteaan;

että Erkki Antti Viitanen on liittynyt edelläsanottuun järjestöön ainakin jo vuonna 1926 sekä ottanut sanotun vuoden kesällä osaa puolueen keskuskomitean plenumiin Moskovassa ja toiminut sen jälkeen järjestössä kuuluen jäsenenä Oulun piirikomiteaan;

että Yrjö Brynolf Ahlberg on ainakin vuoden 1927 alusta alkaen kuulunut edelläsanottuun järjestöön ja erääseen sen soluista Helsingissä toimien yhteistoiminnassa järjestön salaisten toimitsijoiden kanssa järjestön tarkoitusperien edistämiseksi;

että Arvi Einar Puttonen on liittynyt sanottuun järjestöön ainakin vuonna 1924 ja ottanut osaa järjestön saman vuoden kesällä Tukholmaan järjestämiin opastuskursseihin sekä seuraavana kesänä Moskovassa pidettyyn puoluekokoukseen, ottaen näihin aikoihin osaa järjestön toimintaan Turussa;

että Karl Albin Kårlund on ainakin vuodesta 1926 ottanut Turussa osaa järjestön toimintaan ja ollut yhteistoiminnassa järjestön salaisten toimitsijoiden kanssa järjestön tarkoitusperien edistämiseksi;

että Väinö Aadolf Hannula, tietoisena sanotun järjestön tarkoitusperästä, on ainakin vuodesta 1927 alkaen Turussa yhteistoiminnassa järjestön salaisten toimitsijoiden kanssa järjestön tarkoitusperien edistämiseksi;

että Antti Rouhiainen, niinikään tietoisena järjestön tarkoitusperästä, on ainakin vuodesta 1927 alkaen ollut Viipurin kaupungissa yhteistoiminnassa järjestön salaisten toimitsijoiden kanssa järjestön tarkoitusperien edistämiseksi;

että Taito Emil Paajanen on maaliskuusta vuonna 1922 kuulunut Suomen sosialidemokraattisen nuorisoliiton liittotoimikuntaan sekä syksyllä vuonna 1924 erään Suomen Kommunistisen Puolueen salaisen toimitsijan pyynnöstä vienyt Ouluun eräälle toiselle järjestön toimitsijalle järjestön rahoja sisältävän kirjeen ja ohjeita sekä matkalta palattuaan tehnyt toimeksiantajalleen selkoa matkansa tuloksista;

että Teodor Lappalainen on syksystä vuonna 1923 alkaen kesään vuonna 1927 Oulussa ajoittain ollut yhteistoiminnassa mainitun järjestön salaisten asiamiesten kanssa ottaen muun muassa osaa salaisen kirjallisuuden ja asiakirjojen kuljetukseen;

että Antti ja Aino Kirvesniemi ovat, tietoisina sanotun järjestön tarkoitusperästä, viime vuosina luovuttaneet asuntonsa Helsingin kaupungissa järjestön salaisten toimitsijoiden kokoontumis- ja järjestön omaisuuden säilyttämispaikaksi sekä syksystä vuonna 1927 viime toukokuun 19 päivään asunnossaan piiloittaneet Adolf Taimea tietoisina hänen toiminnastaan, jota paitsi Aino Kirvesniemi on muutenkin toimellaan tahallansa avustanut järjestön toimintaa sekä Taimen pidätyksen jälkeen yrittänyt hävittää ja kätkeä hänen asunnostaan tavattuja järjestön rikollista toimintaa valaisevia todistuskappaleita;

että Vilhelmina Mölsä on vuodesta 1925 alkaen, tietoisena järjestön tarkoitusperästä, tahallansa luovuttanut asuntonsa Viipurin kaupungissa sanotun järjestön salaisten toimitsijoiden asumis- ja kokoontumispaikaksi;

että Karl Robert Puranen on, tietoisena järjestöstä ja sen tarkoitusperästä, kesällä vuonna 1924 moottoriveneellä kerran kuljettanut järjestön jäseniä Pietarsaaresta salatein Ruotsiin ja sieltä takaisin sekä kesällä vuonna 1927 niinikään moottoriveneellä kerran vienyt salaisesti järjestön jäseniä Venäjälle ja tuonut heitä sieltä takaisin;

että Madilta Hidman on, tietoisena järjestön tarkoitusperästä, vuoden 1927 loppupuolella ja kuluvan vuoden alkupuolella tahallansa luovuttanut asuntonsa Helsingissä järjestön salaisten toimitsijoiden oleskelu- ja kokoontumispaikaksi sekä salaisen kirjallisuuden säilytyspaikaksi;

että Aksel Adolf Järvinen, tietoisena järjestön tarkoitusperästä, on sitä tahallansa avustanut toimimalla vuodesta 1925 alkaen Anton Henrik Järvisen järjestön toimintaa varten maassa salatein saaman ulkomaisen rahan vaihtamisen suorittajana, luovuttamalla

vuonna 1926 ainakin kaksi kertaa liikehuoneistonsa Suomen Byroon kokouspaikaksi sekä ottamalla vuonna 1927 järjestölle kuuluvan, salaisiin matkoihin käytettävän moottoriveneen omiin nimiinsä siten estääkseen sillä tehtävien matkojen tulemasta ilmi ja sen joutumasta viranomaisten käsiin.

Edellä esitetyillä perusteilla minä vaadin kunnioittaen, että Adolf Taimi rikoslain 11 luvun 2 §:n ja 6 §:n mukaan, kuten ne ovat muutettuina huhtikuun 21 päivänä 1894 annetussa asetuksessa, tuomittaisiin rangaistukseen valtiopetoksesta sekä Taimi sitäpaitsi samoin kuin Jaakko Severus Kivi, Anton Henrik Järvinen, Väinö Aarre Vuorio, Arvo Tuominen, Aleks Hirvelä, Bernhart Sakarias Liimatainen, Antti Simon Ojala, Jalmari Vilenius, Lauri Leonard Gustafsson, Eerikki Evert Nissinen, Lauri Emanuel Lamminen, Martti Henrik Stenius, Aapeli Majanen, Martti Villiam Koivisto, Allan William Visanen, Ilmari Matti Urpilainen, Toivo Verneri Latva, Yrjö Emil Enne, Hugo Arvi Kunelius, Johan Emanuel Soininen, August Hämäläinen, Arvo Valdemar Lamminen, Joel Emil Aalto, Fanny Amanda Kuitunen, Lauri Johannes Henriksson, Eva Elmina Peltolehto, Mikko Lappalainen, Anselmi Salminen, Juha Hämäläinen, Kaarle Kustaa Selin, Vera Wilhelmina Lihr, Urho Aleksanteri Harjunpää, Yrjö Tuominen, Heikki Salonen, Erkki Antti Viitanen, Yrjö Brynolf Ahlberg, Arvi Puttonen, Karl Albin Kårlund, Väinö Adolf Hannula, Antti Rouhiainen, Taito Emil Paajanen ja Teodor Lappalainen rikoslain 11 luvun 4 ja 6 §:n nojalla, kuten ne ovat muutettuna yllämainitussa asetuksessa, tuomittaisiin rangaistukseen valtiopetoksen valmistelusta, ynnä Antti Kirvesniemi, Aino Kirvesniemi, Vilhelmiina Mölsä, Karl Robert Puranen, Matilda Hidman ja Aksel Adolf Järvinen äskenmainittujen lainkohtien sekä rikoslain 5 luvun 3 §:n nojalla avunannosta valtiopetoksen valmisteluun.

— — — — — —

— — — — — —

Sen ohessa pidätän oikeuden tutkimuksen kestäessä tehdä ne lisä- ja loppuvaatimukset, joihin saattaa aihetta ilmaantua. Turun hovioikeuden kanneviskaalivirastossa kesäkuun 25 päivänä 1928.

Kun kanneviskaali oli lopettanut syytekirjelmänsä lukemisen, pyysi syytetty Arvo Tuominen puheenvuoron esittäen oikeuden jäseniä vastaan jäävimuistutuksen. Hän vetosi siihen, että tuomari tuomarinvalassaan vannoo tuomitsevansa oikeudenmukaisesti. Monet tuomarit ovat kuitenkin liittyneet sellaisiin järjestöihin, joiden tarkoituk-

sena on kommunismin vastustaminen, ja ovat sitoutuneet noudattamaan sääntöjä, jotka ovat ristiriidassa tuomarinvalan velvoitusten kanssa. Tuominen jatkoi: "Minä en tiedä, kuuluvatko tämän oikeuden jäsenet johonkin sellaiseen järjestöön, mutta jos niin on, niin oikeudenkäymiskaaren 13 luvun 1 §:n nojalla vaadin niiden tuomarien jäävääimistä. En kuulu kommunistipuolueeseen, mutta olen aatteellinen kommunisti ja katson sellaiset tuomarit vihamiehikseni." Esitettyyn jäävimuistutukseen yhtyivät kaikki syytetyt, toiset sillä perusteella, että kuuluvat Suomen Kommunistiseen Puolueeseen ja toiset sen vuoksi, että ovat aatteellisia kommunisteja. Antamassaan välipäätöksessä oikeus hylkäsi jäävimuistutuksen ja ryhtyi käsittelemään juttua.

Syytettyjen avustajat pyysivät nyt, että jutun käsitteleminen siirrettäisiin muutamiksi päiviksi ja että avustajille varattaisiin tilaisuus saada tutustua poliisikuulustelupöytäkirjoihin voidakseen perehtyä juttuun. He perustelivat pyyntöänsä sillä, että enempää etsivä keskuspoliisi kuin hovioikeuskaan ei ole tähän mennessä luovuttanut heille jäljennöksiä kuulustelupöytäkirjoista, joihin tutustuminen kuitenkin on tehokkaan avustamisen ensimmäinen ehto. Antamassaan välipäätöksessä oikeus hylkäsi lykkäyspyynnön ja lausui lisäksi, ettei se pidä mahdollisenakaan antaa avustajille oikeutta tutustua kuulustelupöytäkirjoihin jutun tässä vaiheessa. Tämä päätös oli ihmeellinen. Tohtori Herzfeld piti sitä ennenkuulumattomana ja lausui, että tällaisen päätöksen jälkeen olisi puolustajien oikeastaan pitänyt mielenosoituksellisesti poistua istuntosalista ja luopua avustajatehtävästään, kun sen kunnollinen suorittaminen tuollaisella päätöksellä tehtiin mahdottomaksi.

Avustajat Pekkala ja Salo pyysivät nyt saada esittää kirjallisen vastineensa kanneviskaalin syytekirjelmään, mutta oikeus *kielsi* sen, ilmoittaen ryhtyvänsä syytettyjen kuulustelemiseen.

Heti oikeudenkäynnin ensimmäisenä päivänä antoi oikeus päätöksiä, joilla riisti puolustusasianajajilta mahdollisuuden tutustua syytettyjen poliisikuulustelupöytäkirjoihin, kieltäen lisäksi vastineiden esittämisenkin. Tällaisissa merkeissä oikeudenkäynti alkoi.

Mitä syytetyt oikeudessa kuulusteluista kertoivat.

Syytettyjen kuulustelupöytäkirjojen lukeminen kesti monta päivää, sillä pöytäkirjat olivat tavattoman pitkiä. Syytettyjen kertomukset eivät niissä paljoa tilaa vieneet, mutta niissä oli sensijaan sivumäärin etsivän keskuspoliisin omia mietelmiä ja johtopäätöksiä. Ne eivät vaikuttaneetkaan kuulustelupöytäkirjoilta, vaan syytekirjelmiltä. Syytetyt huomauttivatkin tästä ja oikoivat pöytäkirjoihin merkittyjä lausuntojaan. Useat syytetyt esittivät pöytäkirjojen lukemisen yhteydessä mieltäjärkyttäviä kuvauksia siitä, millä tavalla kuulusteluja ja tutkimuksia oli toimitettu.

Kun syytetylle Aleks Hirvelälle oli luettu kuulustelupöytäkirja, lausui Hirvelä pikakirjoituspöytäkirjan mukaan seuraavaa:

"Herra puheenjohtaja. Saanko kysyä avustajaltani neuvoa eräässä asiassa, josta tahtoisin oikeudelle mainita, seikoista, jotka tapahtuivat kuulustelujen yhteydessä. (Kun oli saanut siihen kehoituksen, jatkaa.) Ne miehet, joiden kanssa olin kuulusteluissa tekemisissä, ne tiukkasivat ja kiristivät minulta Suomen byroon arkistoa ja vaativat, että minun pitää sanoa missä se on. Minä sanoin, etten tiedä siitä mitään, koska en ole ollut Suomen byron kanssa kosketuksissa. Ne jatkuvasti kiristivät ja sanoivat, että täydyin siitä sanoa. Koska en tietänyt mitään, en voinut siitä myöskään mitään mainita. Nyt ne sanoivat, että saan 50,000 markkaa rahaa ja matkarahat sekä

paperit Amerikkaan, kun luovutan Suomen byroon arkiston. Torjuin tämän tarjouksen niin viekottelevalta kuin se tuntuikin. Sitten edelleen toukokuun 3 päivänä kello 9,40 illalla, minut kutsuttiin n.s. kuulusteluhuoneeseen. Siellä oli paljon miehiä. Toiset läksivät pois ja yksi jäi jälelle. Tämä sanoi minulle, että ilmoittaa hänelle missä Suomen byroon arkisto on. Nyt on puoli tuntia aikaa miettimiseen. Ellen tuolla ajalla ilmoita, että hän saa sen, niin jälkeenpäin on myöhäistä ja että tulen jälkeenpäin sitä katumaan. Koska en tiennyt tuota sanoa, niin en voinut siihen mitään vastata. Nyt tulivat ulosmenneet miehet sisälle ja keskustelivat hiljaisesti keskenään. En tiedä mitä nämä puhelivat, mutta yksi meni telefooniin ja soitti jonnekin ja pyysi autoa ja mainitsi että se tulisi olla kupee auto. Nyt minut pantiin käsirautoihin, ensin paltto päälle ja lakki päähän, ja vähän päälle 10 lähdettiin ulos. Ulkona odotti auto portin kohdalla. Autoon sijoittui muutamia miehiä mukaan. Vierelläni istuva mies otti pitkän kapean hantuukin taskustaan ja näytti minulle mikä se on. Sanoin, että se on hantuuki. Auto läksi liikkeelle ja miehet sanoivat, että nyt lähden viimeisen kerran semmoiselle reissulle etten enää elävänä takaisin palaa. Auto läksi Hakaniemeen päin ja Eläintarhan tielle kunnes tultiin Eläintarhan kohdalle. Täällä sidottiin hantuuki silmien eteen lujaan, ettei ollut mahdollisuutta nähdä minne päin kuljettiin. Mentiin aina eteenpäin, mutta en tiedä mihin suuntaan. Lopuksi tie kävi hyvin huonoksi, jota miehet itsekin kuuluivat valittaneen. Vierelläni istuva mies painoi jollakin kovalla esineella ohimoani ja kysyi, että tiedänkö mikä tämä on. Vastasin että en tiedä. Edelleen jatkettiin matkaa, vierelläni istuva mies sanoi edessä oleville että joko ammun? Nämä vastasivat että älä helvetissä vielä ammu, täällä on ihmisiä. Taas mentiin eteenpäin, en voi aikaa määritellä, mutta lopuksi auto pysähtyi ja sanottiin minulle että astu alas. Hantuuki on edelleen kiinteästi

pään ympärillä, mutta minut otetaan käsipuolesta kiinni ja talutetaan kuin sokeaa ainakin johonkin huoneeseen. En tiedä mikä se on. Huoneessa otettiin hantuuki pois silmiltäni, mutta käsiraudat olivat yhä edelleen käsissä. Huone oli pikkuinen, siellä oli pieni pöytä ja kaksi tuolia. Akkuna oli myös, mutta se oli peitetty sotilasviltillä ja lyöty rautanauloilla kiinni, ettei siitä ollut mahdollisuutta ulos nähdä. Ja nyt alkoi kuulustelu. Sitä ei voisi oikein kertoa, mutta kerron nyt että pääsette selville. Minulta ruvettiin Suomen byroon arkistosta kyselemään. Vakuutuksistani huolimatta eivät uskoneet puhettani, vaan minua revittiin ja pukittiin, yksityisiä jäseniä väännettiin luonnottomiin asentoihin. Sormia, kun kädet olivat raudoissa, eivät voineet vääntää, ja samalla keskustelivat että heillä on tilaisuus olla täällä kaksi päivää että heitä on niin paljon täällä. Kun yksi väsyi, niin toinen muuttui tämän tilalle, kunnes kaikki olivat väsyneitä. Sitten eräs mies alkoi hieroa vatsaani ja kylkiäni nyrkillä kuin raakalainen. En voinut tehdä vastarintaa enkä yrittänytkään koska olin raudoissa. Kun tämä oli aikansa tätä tehnyt, niin tarttui kaulassa olevan huivin päähän kiinni, kietasi kätensä ympäri ja kuristi minua. Kaulahuivi on tässä (näytti taskustaan kaulahuivia), arvostelkaa, saako sillä hengen pois. Pyörryin, ja kun virkosin, niin mies oli poissa ja toinen hänen tilallaan, joka ihmetteli, että mitä täällä on. En voinut selittää mitä oli tapahtunut, kun suussa oli irtonainen hammas. Otin sen käteeni. Nyt tulee sisään mies ja istuu tuolille ja alkaa pelata brovningin kanssa ja puhuu, että on tullut monta kertaa vahingonlaukaus, ja kysyi, että enkö pelkää. Sanoin, että kyllä pyssymiestä aina pelkää. Huomautin, että ei tarvitse leikkiä aseen kanssa, se on konin leikkiä, mutta mies ei siitä välittänyt. Sitten kun taas uusi mies muuttui ja kun tämä ei nähnyt rautoja käsissäni, niin kysyi että missäs raudat ovat. Ne olivat kokonaan lihan sisällä, kun kädet olivat puristuksesta turvonneet, niin että vain

väliketjut olivat näkyvissä. Kun hän tämän näki, niin aukaisi raudat mutta ne eivät lähteneet käsistä pois. Kun aikansa olivat tällaista mekastusta pitäneet, niin tietysti väsyivät myöskin itse ja kirosivat että.... saanko kirota samalla tavalla? (Puheenjohtaja nyökäytti päätään) viedään se saatana avantoon. Tämän jälkeen sidottiin taas hantuuki hyvin tiukkaan kiinni, miehet kävivät käsipuoleen kiinni ja veivät autoon, joka läksi liikkeelle. Kun oli taas ajettu, en ajasta tiedä, otettiin hantuuki pois silmiltä, niin huomasin, että oltiin Itä-Viertotiellä Siltatehtaan kohdalla tulossa Söörnäisistä päin. Kello oli yli 3, neljättä kävi. Kun tultiin Fabianinkadun 31 kohdalle, niin siinä seisoi kaksi virkapukuista poliisia, jotka tulivat auton luo ja kuulin näiden sanovan, ettei vain olisi varkaita. Mukana olleet miehet puhuivat näiden poliisien kanssa, mutta en kuullut mitä he keskustelivat ja minut vietiin koppiin. Tunsin pakotusta leukaluissa ja käsivarsissa, mutta pelkäsin tästä valittaa, sillä ajattelin että jos valitan, niin se uudistuu taas sama rääkkäys, koska seuraavana päivänä samanlaisella uhattiin. Olen ollut siitä hiljakseen enkä ole aikaisemmin puhunut avustajillekaan, jotka ovat käyneet minua tapaamassa. Näitä uhkauksia oli joka kerta kun kuulusteluja pidettiin. Näitä oli kaikkiaan 16 kertaa. Yksi kuulustelu oli sellainen, että siinä ei puhunut kukaan yhtään sanaa. Minua pidettiin 12 vuorokautta pimeässä putkassa, siellä ei ollut paljon yhtään valoa. Vielä pidätettiin ulkoapäin tuleva ruoka-avustuskin. Sitä ei saanut niinkuin tavallisesti, vain täytyi tyytyä siihen normiin, mitä talon puolesta suvaittiin antaa. Ensin minua kuulusteltiin kuulusteluhuoneessa, mutta loppuaikoina tämä tapahtui n.s. vartiahuoneessa. Silmäni olivat käyneet niin sameiksi, että en nähnyt kulkea eteenpäin. Vartia tuli ja katsoi ja kun näki minut niin sanoi, että onko silmät niin pahoina ja talutti minut sitten. Olisi hyvinkin paljon kertomista kuulusteluista,

mutta palaan myöhemmin siihen jutun käsittelyn aikana.''

Syytetty Joel Emil Aalto kertoi:

''Pyydän lausua muutaman sanan. Siitä alkaen kun minut vangittiin huhtikuun 18 päivänä tunsin pahoinvointia ja sairastuin. Tämä sairauteni seuraavina viikkoina yhä jatkui ja paheni. Kun minua Tampereella kuulusteltiin, niin väitettiin, että minä olisin kuulunut piirikomiteaan ja kaupunkikomiteaan ja että tuntisin jonkun Eva Korhosen ja Gustafssonin. Väitettiin, että he ovat pitäneet kokouksia minun kotonani. Väitin, että en ole kuulunut piirikomiteaan enempää kuin kaupunkikomiteaankaan, kun en olisi ehtinyt muiden toimien tähden näissä toimimaankaan. Viimeinen tällainen kuulustelu oli muistaakseni toukokuun 6 päivän illalla. Tätä kuulustelua pitivät herra Vuori Tampereelta ja herra Mäkelä Helsingistä. He tekivät samanlaisen väitteen ja minä vastasin samoin kuin aikaisemmin. Kuulustelun lopussa herra Mäkelä teki minulle ehdotuksen karkaamisesta, jonka minä kuitenkin hylkäsin. 7 päivänä toukokuuta klo 5 aikaan aamulla tuli selliini herra Mäkelä ja sanoi, että nyt lähdetään, käskien panemaan kengännauhat kiinni, sillä mahdollisesti täytyy pistää juoksuksikin. En tiedä oliko tarkoitus laskea minut juoksemaan ja sitten takaapäin pamauttaa. Sitten lähdettiin ja mentiin asemalle, jossa noustiin junaan ja lähdettiin Helsinkiin. Sairauteni paheni yhä, minä tuskin pysyin jaloillani. Kun sitten oltiin päästy perille, annettiin minulle morfiiniruiskeita ja lopuksi sain lääkärinhoitoa. Tällaista kesti koko kuulustelujen ajan, jolloin usein vain kahden miehen tukemana pysyin pystyssä. Kuulusteluissa kirjoitettiin paperille minua vastaan joitakin syytöksiä, joista en mitään tiennyt. Niihin kohtiin mitkä tarkemmin kuulin, tein tällöin erinäisiä oikaisuja, mutta mi-

nulle sanottiin, ettei ole väliä miten se on. Ehkä myönsinkin jotakin päästäkseni kiusaajistani rauhaan. Tällainen syytöspöytäkirja, joka on näin tehty ja tällaista tilannetta hyväksi käyttäen, on sellainen, että en voi hyväksyä sitä enkä myöntää sitä sanelemakseni.''

Syytetty Hugo Kunelius kertoi siitä tavasta, jolla hänen kuulustelunsa oli suoritettu, seuraavaa:

''Pöytäkirja on kuulustelijoiden väite, jonka he panivat minut tunnustamaan, uhaten, että ellen sitä tunnusta, ei siitä hyvää seuraa. Kun tämä pöytäkirja minulle luettiin, niin en tunnustanut sitä omakseni, vaan sanoin että he saavat laittaa pöytäkirjaan mitä ikinä tahtovat.... Ihmettelen, miksi pöytäkirjaa ei ole täydellisenä esitetty. Siinä ei kerrota mitään siitä, että ohrana tarjosi minulle suurta summaa rahaa, jos olisin tunnustanut kaiken mitä he tahtovat ja suostunut sitten heille todistajaksi. He väittivät tietävänsä suuren joukon henkilöitä, jotka ovat kuuluneet Helsingin piirikomiteaan sekä paikalliskomiteaan, mutta heiltä puuttuu miehiä, joita saisivat todistamaan. Minulle luvattiin, että jos minä suostun todistamaan näitä vastaan, he laittavat minulle passit valmiiksi, jotta pikaisesti voin poistua maasta, kun oikeusjuttu on ohi. Mitä muuten tulee kuulustelutapoihin etsivässä keskuspoliisissa, niin ne ovat sellaisia, etten voi niitä hyväksyä miksikään kuulusteluiksi, sillä niissä käytetään pakotuskeinoja, moraalia vailla olevia temppuja, pakkovaltaa ja myöskin lahjomista. Jos tällaisten keinojen käyttämisen johdosta jotain kertoo ja tunnustaa, niin sellaiset tunnustukset ovat epäpäteviä.''

Syytetty Heikki Salonen kertoi, ettei hänelle oltu lainkaan luettu kuulusteluistaan kirjoitettua pöytäkirjaa ja jatkoi:

''Kun kysyin, miksei pöytäkirjaa lueta, vastasivat kuulustelijat, ettei siinä ole mitään sellaista, mitä tarvit-

sisi lukea. Kun sitten kysyin, minkä takia minut vankilaan passitetaan, vastasivat kuulustelijat: ''Kyllä sinusta syyllinen tehdään vaikka väkisin.'' Sitten minulla olisi sanottavaa siitä, millä tavalla kuulusteluja toimitetaan. Ensiksi koetettiin työpaikkoja lupaamalla narrata tekemään perättömiä tunnustuksia. Kun ei se vaikuttanut, niin uhattiin vaikuttaa hovioikeuteen ja tällä tavalla yritettiin hermostuttaa. Sitten otti kuulustelijoista se mies, jonka toinen jalka on toista lyhyempi, hiilihangon ja uhkasi sillä lyödä. Kun ei se auttanut, niin toinen kuulustelija lupasi vääntää nenäni puolitoista kertaa ympäri ja puoli kertaa takaisin, niin että mäti tulee ylöspäin. Ei pitäisi tällä tavalla tutkia vaan inhimillisemmin.''

Syytetty Toivo Latva kertoi kohtelutavoista:

''Haluaisin mainita niistä olosuhteista, joissa kuulustelu tapahtui. Vaasan poliisilaitoksessa on kolminkertainen säilytyssuoja. Minut sijoitettiin alakertaan, jossa käytetään juopuneita. Poliisitkin sanoivat, että siellä ei säilytetä kriminaalirikoksellisiakaan, vaan ainoastaan juopuneita. Huomautin tästä vahtimestarille, mutta hän sanoi, että ohrana on näin määrännyt. Siellä oli etenkin iltaisin kauhea melu kuin hullujenhuoneessa. Alkupäivät olin sellaisessa sellissä, jossa ei saanut ikkunaa lainkaan auki, mutta koppia lämmitettiin. Kysyin vahtimestarilta eikö ikkunaa voisi avata, mutta hän vastasi, ettei saa siihen lupaa. Minä sain siellä verensyöksyn. Vaimoni ryhtyi nyt toimenpiteisiin ja sai Vaasan läänin maaherran tulemaan minua katsomaan. Vasta tämän jälkeen minut siirrettiin toiseen selliin. Sen jälkeen kuin minut oli siirretty Vaasan lääninvankilaan, pyysin saada käydä lääkärissä sairauteni takia. Tähän myönnyttiin ja me lähdimme autolla lääkäriin. Ohrana Eerolainen vei minut lääkäriin ja toi sitten takaisin lääninvankilaan. Muutaman päivän kulut-

tua ilmoitettiin minulle, että autolasku lääkärissäkäynnistä on 64 markkaa. Kun vaimoni otti selvää, mistä noin suuri lasku johtuu, ilmeni, että ohrana Eerolainen oli ajellut autolla minun kustannuksellani ympäri kaupunkia. Olen tämän maininnut, koska siitäkin ilmenee millaisia miehiä ohranalaitoksessa on.''

Tällaista kertoivat syytetyt siitä tavasta, millä kuulusteluja suoritettiin ja pöytäkirjoja niistä laadittiin.

Mitä kanneviskaalin todistajat tiesivät.

Kanneviskaali nimesi jutussa todistajiksi 27 siviilihenkilöä ja 25 etsivän keskuspoliisin miestä eri puolilta maata. Viimemainittujen joukossa oli etsivän keskuspoliisin päällikkö Esko Riekki ja apulaispäällikkö Ville Bang. Sitäpaitsi ilmoitti kanneviskaali kuulustelevansa neljää henkilöä ilman valaa.

Syytettyjen avustajat katsoivat kaikki etsivän keskuspoliisin miehet jäävillisiksi ainakin valallisesti kuultavaksi, perustellen jääväystään sillä, että näiden todistajien täytyy katsoa todistavan omassa asiassaan, onhan luonnollista, että kuulustelujen toimittajat tulevat todistamaan kuulustelupöytäkirjansa oikeiksi, heidän oma etunsahan vaatii heitä todistamaan määrätyllä tavalla. Antamassaan välipäätöksessä hylkäsi oikeus tehdyn jäävimuistutuksen.

Todistajina kuullut etsivän keskuspoliisin miehet todistivat tietysti laatimansa kuulustelupöytäkirjat oikeiksi ja täysin virheettömiksi. Syyttäjän siviilitodistajat eivät tienneet mitään asiaan vaikuttavaa. Näytteeksi siitä, mitä syyttäjän todistajat tiesivät, esitettäköön muutamia heidän lausuntojaan pikakirjoituspöytäkirjan mukaan.

Syytettyä Anton Henrik Järvistä vastaan kuultiin todistajana autonkuljettaja Kalle Lehtistä.

Puheenjohtaja: Te Lehtinen olette poliisikuulustelussa kertonut, että olette ollut S. K. P:n järjestämillä kursseilla vuosien 1920 tai 1921 alussa, joilla on myös ollut

Erkki Piirainen, Hanna Malm ja Järvinen. Onko tämä sama mies?

Todistaja Lehtinen: Ei tämä ole sama mies.

Puheenjohtaja: Edelleen te olette kertonut, että kurssien tarkoituksena oli kasvattaa S. K. P:n työhön kelvollisia toimihenkilöitä, ja oli aineina aseiden käsittely ja topografia, ja oli opetus tapahtunut ankarasti kommunistisessa hengessä. Olette Järvisen usein Helsingissä nähnyt ja tiedätte hänen osallistuneen S. K. P:n toimintaan.

Lehtinen: Ei tämä ole minun lausuntoani. Kun minua kuulusteltiin, oli pöytäkirja jo olemassa ja sen mukaan tehtiin minun pöytäkirjani. En minä ole sanonut sellaista kuin siinä on.

Puheenjohtaja: Oliko tämä sama mies, joka oli Pietarissa?

Lehtinen: Ei ole sama mies.

Puheenjohtaja: Te olette lisäksi kertonut, että 1921 pidettiin Helsingissä eräässä saaressa neuvottelukokous, jossa oli saapuvilla Piirainen, Ville Honkanen, Aleks Hirvelä, Hanna Malm, Järvinen, Eva Korhonen, Anni Kurvinen j.n.e. Oliko tämä Järvinen siinä neuvottelukokouksessa saapuvilla?

Lehtinen: Missä neuvottelukokouksessa?

Puheenjohtaja: 1921 Helsingissä eräässä saaressa.

Lehtinen: En tiedä mitään koko tuollaisesta neuvottelukokouksesta.

Puheenjohtaja: Edelleen te olette kertoneet, että käydessänne työväentalolla Sosialistisen Työväenpuolueen Uudenmaan piiritoimikunnan toimistossa, olette nähnyt siellä Kiven, Arvo Tuomisen ja Hirvelän yhdessä ja että siellä on säilytetty kommunistien salaisia julistuksia, joita sieltä jaettiin levitettäväksi. Onko näin?

Lehtinen: En minä näin kertonut, se oli kerrottu jo, pistivät sen vain minun pöytäkirjaani, en ole tietoinen tuollaisista tapauksista.

Puheenjohtaja: Vielä te olette poliisikuulustelussa kertonut, että olitte nähnyt viime vuosina Antin ja Eskon Kiven kanssa yhdessä Töölössä. Oletteko nähnyt nämä yhdessä?

Lehtinen: En.

Puheenjohtaja: Ettekö koskaan poliisikuulusteluissa tuollaisia tunnustuksia ole tehnyt?

Lehtinen: En ole sellaisia tunnustuksia tehnyt. Siellä sanottiin, että heillä on erään miehen pöytäkirja, joka mies on ilmiantanut, että minä olen ollut kursseilla. Minä sanoin, että pankaa siihen mitä parhaaksi näette.

Puheenjohtaja: Te ette ole tällaisia kertonut?

Lehtinen: En.

Syytettyjä Martti Koivistoa ja Vilhelmiina Mölsää vastaan kuultiin todistajana Maria Helmistä Viipurista.

Puheenjohtaja: Tämä todistaja on kuulusteluissa kertonut, että syyskesällä 1927 oli hän kerran nähnyt Mölsän pihalla vieraita kahvia juomassa. Vuodenaika oli sellainen, että omenat puissa olivat punaiset ja kun todistaja tuli vertailleeksi oman pihansa ja Mölsän pihan omenapuita, niin hän huomasi Mölsän pihalla kahvivieraita, joista toisen tuntee Koivistoksi. Oletteko nähnyt Koiviston juomassa kahvia Mölsän puutarhassa?

Todistaja Helminen: Olen.

Vilhelmiina Mölsää vastaan todistajana kuultu myyjätär Martta Kostiainen Viipurista tiesi seuraavaa:

Puheenjohtaja: Te Martta Kostiainen, kun teitä on tästä Mölsän asiasta kuulusteltu, olette kertonut, että Mölsä kävi tavallisesti teidän kaupassa ostoksilla jo pitemmän aikaa. Tänä vuonna hän osteli enemmän pullaa kuin tavallisesti ja sanoi jotain sellaista, että on paljon vieraita, joita ei ole nähnyt kymmeneen vuoteen. Te ette ollut pannut merkille olivatko ne sukulaisia vai muita. Kun te olette maitopuolella, niin ette tiedä mitä sekatavarapuolelta Mölsä on ostellut. Joskus on Mölsä

käynyt puodissa pienen pojan kanssa. Onko tämä oikein?

Todistaja Kostiainen: On.

Puheenjohtaja: No Mölsä, oletteko käyneet pullaostoksilla?

Mölsä: Olen minä pullaa ostellut, mutta en ole puhunut kymmenvuotisista vieraista ja kuuluvatko nämä kymmenvuotiset vieraat tähän asiaan.

Puheenjohtaja: Eivät kuulu.

Mölsä: Kyllä kai minulla on oikeus ostaa pullaa?

Avustaja Salo: Minä haluaisin vain huomauttaa, ettei Mölsää voida tuomita maksamaan tämän todistajan palkkiota. Kanneviskaali saa sen itse maksaa, kun kerran raahaa Viipurista saakka tänne tällaisen pullatodistajan.

Kanneviskaali: Todistuksen sisältö ei tässä kyllä vaikuta asiaan, mutta tämä todistus osoittaa, minkälaista kiertelemistä Mölsä on harjoittanut.

Mitä syytetyt syytteeseen vastasivat.

Syytetty Adolf Taimi lausui:

Herra kanneviskaali syyttää minua valtiopetoksesta ja valtiopetoksen valmistelusta. Koska kanneviskaalin perustelut ovat hyvin yksipuoliset, niin haluan minua vastaan nostettujen syytteiden johdosta lausua seuraavaa:

On yleensä tunnettua, että porvarillisten maiden kanneviskaalien pyrkimyksenä ei ole muuta kuin tehdä syytösluettelo ja vaatia sen mukaan rangaistusta. Sillä taholla ei vähimmässäkään määrässä pyritä selvittämään niitä syitä, jotka ovat pakoittaneet syytetyn menettelemään sillä tavalla kuin hän on menetellyt. Näin on laita minunkin asiassani. Minä en ole kieltänyt enkä kiellä osuuttani 1918 vuoden kansalaissotaan. Tämän vuoksi pidän oikeutenani esittää ne syyt, jotka velvoittivat minut teollisuustyöväen ja maalaisköyhälistön vallankumouksellisten ainesten mukana nousemaan aseelliseen taisteluun porvarillista järjestelmää vastaan.

Jo pian Venäjän vuoden 1917 maaliskuun vallankumouksen jälkeen oli selvästi havaittavissa, että Suomen porvaristo, nojautuen Venäjän porvariston suosiolliseen apuun, pyrki lujittamaan omaa riisto- ja valta-asemaansa jättämällä teollisuustyöväestön ja maalaisköyhälistön entiseen paaria-asemaansa. Kuvaavimpana todistuksena tästä on porvariston eduskunnassa suorittama jarrutus, kun oli kysymyksessä 8-tunnin työaikalain ja kunnallisvaalilain hyväksyminen.

Ainoastaan ulkoparlamenttaarinen toiminta pakotti porvariston alistumaan köyhälistön sanelemaan tahtoon.

Porvariston taholta on jatkuvasti hämäämistarkoituksessa vatkutettu, ettei se koskaan taistele parlamenttaarisia toimintamuotoja ja tapoja vastaan. Mutta kuinka kävi n.s. Mannerin eduskunnan, jossa oli sosialidemokraattinen enemmistö? Porvaristomme kääntyi Venäjän väliaikaisen hallituksen puoleen saadakseen tämän hajoittamaan porvariston pyrinnöille vaaralliseksi käyneen eduskunnan. Väliaikainen hallitus kiiruhtikin apuun. Aseiden avulla hajoitettiin Mannerin eduskunta ja määrättiin uudet vaalit. Näin polki porvaristo maahan ''pyhittämänsä'' parlamenttaariset oikeudet. Ja näin tulee se tekemään vast'edeskin, kun tarve vaatii. Tämä on työväestölle osoituksena siitä, ettei ole luottamista yksinomaan parlamenttaariseen toimintaan eikä sitä voida käyttää ainoana taistelumuotona köyhälistön valtaan nousemiseksi ja riiston lopettamiseksi. Tarvitaan muitakin taistelumuotoja.

Porvariston paljon ennen kansalaissodan puhkeamista suorittama varustautuminen — aseiden hankinta, sotakoulujen perustaminen Mommilaan, Vimpeliin y.m. paikkakunnille ja suojeluskuntien perustaminen — osoitti, että porvaristo valmistautuu aseelliseen taisteluun työväen vapauspyrkimyksiä vastaan. Tämä oli luonnollisesti omiaan kärjistämään tilannetta.

Näissä merkeissä kulki kehitys marraskuun suurlakkoon saakka.

Venäjällä tapahtunut voittoisa proletaarinen vallankumous muutti asemaa.

Työväen taistelukuntoisuuden heikkoudesta huolimatta siirtyi alote sen käsiin. Sosialidemokraattisen puolueen

johto ei kuitenkaan osannut eikä ymmärtänyt käyttää hyväkseen näin syntynyttä tilannetta. Se päästi alotteen uudelleen porvariston käsiin. Porvaristo kiiruhtikin käyttämään tätä hyväkseen, varsinkin kun se tiesi lisäksi saavansa tukea ja kannatusta saksalaisilta imperialisteilta, joiden avun varaan porvaristo rakensi koko toimintansa. Saatuaan näin helposti alotteen uudelleen käsiinsä alotti porvaristo kiireellisen varustautumisen aseelliseen taisteluun maan vallankumouksellista köyhälistöä vastaan. Porvaristo hyökkäsi, työväestö valmistautui puolustamaan saavutettuja oikeuksiaan ja etujaan, pyrkien samalla valtaamaan valtiovallan turvatakseen asemansa. Näin kuljettiin 1918 vuoden tammikuun tapahtumia kohti.

Lähtemättä nyt erikoisesti väittelemään siitä,

oliko Svinhufvudin hallitus edes mikään laillinen hallitus

— olihan sen valinnut eduskunta, joka oli valittu senjälkeen kuin edellinen laillinen eduskunta oli laittomasti hajoitettu — tahdon esittää muutamia tosiasioita vuodelta 1917, jotka osoittavat, että luokkasota työläisten puolelta oli todella puolustustaistelua. Tämän myöntävät valkoisetkin kansalaissotaa käsittelevässä kirjallisuudessa. Valkoisten sotilaallisia valmisteluja joudutettiin kuumeisesti ja neuvotteluja saksalaisten sotajoukkojen tuomisesta tänne käytiin yhtenään. Jo kesäkuulla kävi porvariston edustaja Mexmontan neuvotteluja suurten asemäärien ostamisesta Saksasta ja kahden armeijakunnan lähettämisestä tänne. Aseet hänelle luvattiin, mutta armeijakuntia ei.

Elokuun 1 p:nä 1917 pidettiin Rügenin saarella salainen kokous, jossa porvarien edustajana oli Donner. Neuvotteluissa sovittiin aseiden hankkimisesta ja Suomeen kulettamisesta 100,000 miestä varten, ''ja se sopimus täytettiinkin'' sanotaan Suomen Vapaussota-teoksessa si-

vulla 286. Mitä pitemmälle aika kului, sitä kiihkeämmäksi kävi valkoisten asestautuminen. Mainitakseni vain muutamia esimerkkejä, huomautan, että syyskuussa tuotiin Uumajasta useita lasteja räjähdysaineita valkoisille. Samaten 31/10 Vaasan saaristoon 4,500 kivääriä, 30 kuularuiskua, 2,800,000 patruunaa, 1,500 käsipommia y.m. 7 p:nä marraskuuta 1917 tuotiin Loviisan edustalle vedenalaisella huomattavat määrät sotatarpeita. Lisäksi ostettiin aseita venäläisiltä. Aseiden hankinta oli niin voimaperäistä, että jo syksyllä 1917 oli valkoisilla Suomen Vapaussota-teoksen mukaan maassa aseita 10,000 miehelle. Rinnan asestautumisen kanssa kiihdytettiin muitakin sotavalmisteluja. Suojeluskuntia perustettiin melkein joka kuntaan. Yksin Etelä-Pohjanmaalla oli suojeluskuntia 82 kunnassa ja niissä 8,000 miestä. Koko maassa oli valkoisten hyökätessä heillä ainakin 20,000 miestä aseistettuna. Muista valmisteluista mainittakoon senaattori Åkermanin yritykset, tultuaan senaattoriksi syyskuun alussa, elintarpeiden kokoomiseksi sopiviin paikkoihin sotaa varten. Hän hankki lisäksi suuria varastoja bentsiiniä valkoista armeijaa varten. 3 p:nä lokakuuta Pörssiklubilla pidetyssä teollisuus- ja rahamiesten kokouksessa puhuttiin jo selvää kieltä. Hyökkäystä varten työläisten kimppuun annettiin sotilasjohdon käytettäväksi tässä kokouksessa 3 miljoonaa ja myöhemmin kartutettiin tämä kassa 9 miljoonan suuruiseksi.

Tammikuussa 1918 olivat sitten valkoisten varustelut ehtineet niin pitkälle, että hyökkäykseen voitiin lähitulevaisuudessa ryhtyä ja se olikin päätetty asia. Tammik. 11 p:nä valittiin Mannerheim valkoisten ylipäälliköksi. 13 p:nä Tukholmassa pidetyssä kokouksessa päätettiin tuoda jääkärit Suomeen. 18 p:nä siirtyi Mannerheim esikuntineen Vaasaan hyökkäystä lopullisesti valmistamaan ja jo 20 p:n seuduilla valkoisten hyökkäys Karjalassa alkoi.

Punaisten varusteluista kertoo Suomen Vapaussota sivulla 262 m.m., että Tampereella, jossa oli punaisten aktivistien keskus

muodostettiin vasta lokakuun lopulla 4 punakaartilaispataljoonaa,

joilla ei kuitenkaan ollut kuin 500 kivääriä. "Myöskin Helsingissä oli silloin muodostunut ensimäinen vielä aseistamaton punainen rykmentti. Kotkassa, Viipurissa ja Turussa oltiin a i k e i s s a seurata esimerkkiä." Tällaisen todistuksen punaisten aseistautumisesta antavat valkoisten asiantuntijat mainitussa teoksessa. Minulla ei ole siihen paljon lisättävää. Punaisia ei ollut aseissa tammikuun 27 p:nä valkoisten yleisen hyökkäyksen alkaessa kun korkeintaan 1,000 miestä. Punakaartin koko miesluvun ollessa n. 11,000 miestä. Punakaartin johtajat eivät tietysti voineet näin pienillä joukoilla ryhtyä hyökkäämään valkoisten vähintäin 20,000 miestä käsittävän hampaisiin asi aseistetun ja välttävästi harjoitetun armeijan kimppuun. Moiset väitteet punaisten hyökkäyksestä, joita vaan arvostelukyvyttömät voivat tehdä, kukistuvat, kuten edellä olen osoittanut, valkoisten itsensä antamiin todistuksiin.

Porvaristo oli heittänyt taisteluhaasteen.

Suomen köyhälistöllä ei ollut muuta valinnan varaa, kuin joko häpeällisesti antautua porvariston armoille tai turvautua aseelliseen puolustustaisteluun. Vallankumouksellinen köyhälistö valitsi viimeksimainitun tien. Se ei antanut itseään vapaaehtoisesti naulata häpeäpaaluun.

Jouduttuani työväestön luottamustoimiin, puoluetoimikunnan jäseneksi ja kansanvaltuuskunnan sota-asiain valtuutetuksi koetin kykyni mukaan tehdä parastani, jotta työväenluokka selviytyisi taistelusta voittajana. Jos siinä olen epäonnistunut, niin arvostelkoon minua ja tuo-

mitkoon minut siitä Suomen vallankumouksellinen köyhälistö. Vain sillä on siihen oikeus. Porvarillisen oikeuden tehtävänä on tuomita minut siitä, mitä jo olen ehtinyt tehdä köyhälistön vapaustaistelun hyväksi.

Sota-asiain valtuutettuna jouduin huolehtimaan kymmentuhantisen punakaartin aseistamisesta, muonittamisesta, rintamalle lähettämisestä ja rahoittamisesta. Kanneviskaalin syytös, että minä muka olisin henkilökohtaisesti käynyt nostamassa pankista Viipurissa 3 milj. markkaa, on kuitenkin väärä. Raha-asioissa käännyin minä aina raha-asiain valtuutetun puoleen kirjeellisesti, pyytäen tätä antamaan maksumääräyksiä, joilla alaiseni rahastonhoitaja nosti rahat.

Minua syytetään edelleen siitä, että kansanvaltuuskunnan jäsenenä olen allekirjoittanut kansanvaltuuskunnan antamia lakeja ja asetuksia, jotka koskevat teollisuustyöväestön, pientalonpoikien ja maalaisköyhälistön elinehtojen parantamista, maan hankkimista sitä tarvitseville, verojen ja vuokrien huojentamista j.n..e.

Jo tammikuun 31 p:nä 1918 antoi kansanvaltuuskunta lain torpparien, lampuotien ja mäkitupalaisten julistamisesta maan omistajista riippumattomiksi. Sen mukaan kaikki torpparit, lampuodit ja mäkitupalaiset julistettiin ilman korvausvelvollisuutta maanomistajista riippumattomiksi oikeudella pitää siihen asti asumansa alueet kaikkine niihin kuuluvine etuineen.

Siten ratkaistiin ainoalla oikealla ja vuokramiehiä tyydyttävällä tavalla polttava maanvuokrakysymys

ja tehtiin torppareista ja lampuodeista itsenäisiä pikkuviljelijöitä ja mäkitupalaisista oman asuntotontin omistajia. Miten toisenlainen olikaan se vuokramiesten ”itsenäistyttäminen”, joka pantiin toimeen heti kansalaissodan jälkeen, — tähän puolinaiseen toimenpiteeseenkin porvaristo ryhtyi vain kansalaissodan kokemuksen pakot-

tamana. Torpparit ja muut vuokramiehet itsenäistytettiin siten, että he olivat pakotettuja maksamaan maanomistajille korvauksen saamastaan alueesta, jopa viljelykseenkin raivaamastaankin maasta, samalla kun maata annettiin liian vähän. Näin synnytettiin pikkuviljelijöitä, joita velkataakka painaa ja jotka kärsivät maan puutetta, sekä viljelys-, metsä- että laidunmaan puutetta. Pikkuviljelijöillä on yhä vaan nälkä ja hänen elämänsä muutenkin kovin raskasta, kun velkojen korot on maksettava ja veroruuvi kiristää. Kovin on pikkuviljelijä nykyään tyytymätön. Sellaisen itsenäistyttämisen jälkiä on koetettu parannella Lex Kallioilla ja muilla samanlaisilla lääkkeillä, mutta ei niistä ole apua tullut.

Eikä pikkutalonpojan elämään parannusta tule niin kauvan kuin pankkiherrat ja manttaaliporhot valtaa pitävät.

Kansanvaltuuskunnan antamalla lailla, jonka minäkin olen allekirjoittanut, olisi maakysymys ratkaistu peltomiesten etujen mukaisesti.

Työläiset olivat aina vaatineet vanhan v. 1865 annetun Palkollisäännön kumoamista, mutta turhaan, vaikka sen säännökset asettivat palkollisen orjan asemaan. Antoihan se eräässä tapauksessa isännälle oikeuden ruumiillisesti kurittaa palkollista. Kansanvaltuuskunta kumosi palkollissäännön ja antoi palkollisille oikeuden sanoa irti orjakontrahdit. Porvaristokaan ei voinut kauvan kansalaissodan jälkeen pitää palkollissääntöä voimassa, vaan katsoi viisaammaksi kumota sen seuraten siinä kansanvaltuuskunnan jälkiä, mutta korvasi sen verhotulla palkollissäännöllä työsopimuslain muodossa, joka ei turvaa työntekijän oikeuksia.

Kun työnantajat kieltäytyivät maksamasta työntekijöilleen palkkaa käyttäen tekosyynä kansalaissodan al-

kaessa sattuneita työnseisauksia, määräsi kansanvaltuuskunta palkat maksettaviksi.

Köyhän kansan verotaakkaa kansanvaltuuskunta lievensi

antamalla lain kunnallisen tuloveron huojennuksesta. Kaupungeissa vapautettiin kokonaan verosta kaikki ne, joiden tulot nykyisen rahanarvon mukaan laskien tekivät vähemmän kuin noin 20,000 markkaa. Maaseudulla oli verovapaan tulon aliraja jonkun verran alempi. Senlisäksi myönnettiin pienempituloisille verovelvollisille useita verohelpotuksia. Verot siirrettiin rikkaitten kannettavaksi. Sitä tarkoitti myöskin kansanvaltuuskunnan antama laki suurten huoneustojen ja liikehuoneustojen haltijain verottamisesta huoneiden luvun ja liikehuoneiston vuokran perusteella. Samaan tähtäsi kaupunkikiinteimistöjen omistajain maksettavaksi pantu vero kiinteimistövuokratuloista. Kirkollisiin tarkoituksiin menevät verot ja maksut lakkautettiin kokonaan.

Pyrkimyksenä saattaa naiset tasa-arvoiseksi miesten kanssa antoi kansanvaltuuskunta lain, jonka mukaan nainen, myöskin naimisissa oleva on yhtä kelpoinen kuin mies valtion ja kunnan toimiin.

Kansanvaltuuskunnalla oli rehellinen pyrkimys tositeoilla auttaa porvariston ikeen ja riiston alaisia teollisuustyöläisiä, pientalonpoikia ja maalaisköyhälistöä. Tämän vuoksi allekirjoitin minäkin kansanvaltuuskunnan antamat lait ja asetukset. Jos tästä minulle langetetaan porvarillinen luokkatuomio, niin koko Suomen köyhälistö näkee ja ymmärtää, että se on annettu työstä, jolla rehellisesti on pyritty parantamaan riistettyjen etuja ja oikeuksia.

Edelleen syytetään minua siitä, että olen ottanut osaa Suomen Kommunistisen Puolueen perustamiseen ja että olen liittynyt siihen jäseneksi. Tahdon perustella niitä syitä, jotka kannustivat minua näin menettelemään.

Jouduttuaan kansalaissodassa tappiolle, joutui Suomen köyhälistö porvariston raivoisan terrorin uhriksi.

Köyhälistön vallankumouksellisimman, tietoisimman ja uhrautuvaisimman osan murhasi voitostaan humaltunut porvaristo.

Tuhansia ammuttiin sorakuoppiin ja tuhansia näännytettiin nälkään vankileireille. Terrorinsa avulla tahtoi porvaristo lopullisesti kukistaa työväestön luokkataistelun. Siinä se ei kuitenkaan onnistunut. Eikä voikkaan onnistua, sillä niin kauan kuin on olemassa kaksi luokkaa, työväestö ja porvaristo, jatkuu luokkataistelu. Riistettyjen ja riistäjien kesken ei kapitalistisessa maassa voi koskaan syntyä sopua ja rauhaa.

Suomen köyhälistö ja varsinkin sen tietoisin osa, teollisuustyöväestö, ryhtyi pian kokoamaan joukkojaan ja järjestämään taistelurintamansa. Se halusi sen tehdä siksi ja sillä tavalla, että se seuraavassa valtataistelussa selviytyisi voittajana. Taistelurintamaa järjestettäessä oli otettava oppia niistä syistä, jotka aiheuttivat 1918 vuoden kansalaissodan tappion. Kun kansalaissotaan osallistunut ja Venäjälle paennut osa työväestöä tappion syitä harkitsi, tulivat työväen vallankumoustaistelulle uskollisina pysyneet tarkistettuaan periaatteellisen kantansa ja menettelytapansa siihen tulokseen, että

Suomen kansalaissodassa oli suurimpana syynä köyhälistön häviöön se, ettei proletariaatilla ollut tosi marxilaista, kommunistista puoluetta.

Tämän vuoksi päättivät vallankumouksen lippua uskollisesti seuranneet toverit perustaa Suomen Kommunistisen Puolueen ja ryhtyä toimimaan sen ohjelman ja peri-

aatteiden mukaisesti. Minä yhdyin näihin tovereihin ja liityin Suomen Kommunistiseen Puolueeseen, koska sen eräänä tärkeimpänä tehtävänä on kasvattaa köyhälistöä ymmärtämään luokkataistelua ja käsittämään sen eri vaiheita ja tehtäviä ja siten auttaa köyhälistöä pääsemään suureen päämääräänsä. Ne taistelumuodot, joita köyhälistö on pakotettu käyttämään vallan valtaamiseksi, määrää kulloinkin vallitseva tilanne. Puolue valmistaa joukkoja mahdollisen aseellisenkin taistelun varalle. Kommunistinen puolue velvoittaa kaikkia sotapalvelukseen astuvia jäseniään käyttämään tilaisuutta hyväkseen oppiakseen aseiden käyttö- ja sodankäyntitaidon. Saman neuvon antaa puolue kaikille työväen luokkataistelua rehellisesti kannattaville työläis- ja talonpoikaisnuorukaisille. Näin joutuu porvaristo itse kouluuttamaan ja kasvattamaan meille aseellisia voimia. Valta-asemansa ja järjestelmänsä säilyttämiseksi on porvaristo pakoitettu pitämään vakituista armeijaa, mutta sen on samalla pakko ottaa tuohon armeijaan työläis- ja talonpoikaisnuorisoa. Meidän kommunistien tehtäväksi jää kasvattaa työläis- ja talonpoikaisnuorisosta tietoisia ja kelvollisia luokkataistelijoita. Nämä ovat puolueemme lähimmät tehtävät. Nämä ovat myöskin ne syyt, jotka minusta ovat tehneet Suomen Kommunistisen Puolueen jäsenen. Ja koska Suomen porvaristo ei salli puolueemme toimia julkisena, niin olemme me pakoitetut työskentelemään salaisina.

Kuulustelupöytäkirjassa mainitaan, että minä vuosina 1919—20 olisin ollut Leningradin linnoitusalueen ja sotilaspiirin esikuntien tiedusteluosastojen päällikkönä. Tämä ei ole totta. Väite johtuu siitä, että Sormunen ja Muurumäki ovat tietoisesti ja tarkoituksellisesti tehneet minusta väärän ilmiannon. Mainittuina vuosina minä kylläkin palvelin Leningradin linnoitusalueen ja sotilaspiirin esikunnissa, mutta en tiedusteluosastojen päällikkönä, vaan ensin 1920 vuoden alkuun saakka esikunnan

ja operatiivisen osaston komissaarina ja senjälkeen sotilaspiirin esikunnan vallankumouksellisen sotilastribunalin kollegion jäsenenä sekä myöhemmin saman tribunalin varapuheenjohtajana. Tässä tehtävässä olin minä 1920 vuoden alusta seuraavan vuoden loppuun. En siis voinut olla samaan aikaan aivan eri aloja koskevassa toimessa.

Valheellinen väite, että minä olisin ollut tiedusteluosastojen päällikkönä, johtuu siitä, että minusta pyritään tekemään syyllinen vakoilun harjoittamiseen. Tämän avulla yritetään sitten iskeä Suomen Kommunistista Puoluetta, kun minun lisäksi perättömästi väitetään olevan Suomen Kommunistisen Puolueen keskuskomitean jäsen. Jotta asia näyttäisi uskottavammalta, on kuulustelupöytäkirjaani otettu eräs kohta ''Kommunisti''-nimisen aikakauslehden 1920 vuoden jossakin numerossa julkaisemastani kirjoituksesta ''Vielä v. 1918 kansalaissodan tappion syistä''. Kuulustelijoillani ei ole ollut halua vaivautua tarkemmin tutustumaan mainitun kirjoituksen sisältöön, koska siinä tapauksessa putoaisi pohja pois vakoilujutun alta. Se, joka lukee kirjoitukseni kokonaisuudessaan, huomaa heti, että ''vakoilua'' koskeva kohta ei ole muuta kuin vastaus niihin syytöksiin, joita eri tahoilta kansalaissodan jälkeen tästä kysymyksestä tehtiin. Kuulustelijat ja kanneviskaali ovat tarkoituksellisesti tehneet toisen johtopäätöksen kuin mitä kirjoitukseni sisältö edellyttää.

On vielä kerran alleviivattava, ettei Suomen Kommunistisen Puolueen tehtävänä ole kouluuttaa henkilöitä sotilasvakoilua varten

ja ettei se harjoita minkäänlaista vakoilua minkään valtion hyväksi. Niin tärkeätä kuin rintamantakainen tiedustelu taistelun aikana onkin, ei siihenkään tarvitse erikoisesti henkilöitä valmistaa. Siitä pitää huolen porva-

rillinen järjestelmä sotilasopetuksineen. Kanneviskaalin pyrkimyksenä on vakoiluväitteellään herättää Suomen köyhälistön keskuudessa epäluuloa ja halveksumista Suomen Kommunistista Puoluetta kohtaan. Hän ei kuitenkaan tässä tehtävässään tule onnistumaan. Suomen työväestö on jo niin paljon perillä Suomen Kommunistisen Puolueen toiminnasta ja menettelytavoista, ettei se anna itseään pettää.

Kuulusteluissa olen jo selittänyt Suomeen saapumiseni tarkoituksen ja ajan. Tältä osalta ei minulla olisi enää mitään lisättävää, ellei kuulustelupöytäkirjaan olisi merkitty minulle aivan tuntemattomia asioita. Kuulusteluissa näytettiin kerran minulle kahta valokuvaa ja sanottiin, että ne ovat Eskon ja Antin valokuvat — henkilöiden täydellisiä nimiä ei mainittu. Minulta kysyttiin tunnenko minä kuvien esittämiä henkilöitä. Vastasin kieltävästi ja toistan vieläkin, etten ole edes aikaisemmin nähnyt kuvien esittämiä miehiä eikä heillä ole ollut mitään tekemistä minun Suomeen tulossani. Tämä on selvää jo senkin vuoksi, että etsivän keskuspoliisin ilmoituksen mukaan pidätettiin nuo henkilöt viime huhtikuun 17 tai 18 p:nä, siis kahta viikkoa ennen minun Suomeen tuloani. Aivan tuntematon on minulle myöskin kuulusteluissa kysymyksessä ollut lukkojuttu. Minulla ei ole mitään tietoa siitä, onko Kirvesniemen aviopuolisoiden huoneiston ovessa ollut muuta lukkoa, kuin se, jonka siinä näin. En edes tiedä, onko huoneistosta mitään lukkoa löydettykään. Sen voin varmasti vakuuttaa, ettei minun asuinhuoneestani löydetty muuta, kun ne asiakirjat ja rahat, jotka minulta pidätettäessä takavarikoitiin. Minulta takavarikoitu raportti, sen sifferoitu osa ja sifferi ovat minun kirjoittamiani ja näin ollen olen minä yksin niistä vastuussa.

Kuulusteluissa vakuutettiin minulle mahtipontisesti,

että Suomen Kommunistisen Puolueen toiminnasta tässä maassa on vihdoinkin tehty loppu. Minä en tähän vakuutukseen usko. Vaikka etsivän keskuspoliisin onkin onnistunut, käyttäen hyväkseen sosialidemokraattisten johtajien ja provokaattorien katalaa apua, vangita muutamia Suomen Kommunistisen Puolueen jäseniä ja useita työväenliikkeen vasemmistosuunnan tietoisimpia, aktiivisimpia ja uhrautuvaisimpia toimihenkilöitä, niin

ei tämä vielä merkitse sitä, että Suomen Kommunistisen Puolueen marxilainen, vallankumouksellinen toiminta olisi lopetettu.

Puolueemme perusjärjestöt ovat vankalla pohjalla. Rintamasta poistuneitten sijaan astuvat uudet toverit. Porvariston iskuun annetaan vastaisku. Jokaiseen vangitsemiseen vastaa puolueemme uusien jäsenien ottamisella. Aktiivisuutemme ja tietoisuutemme kasvaa samassa suhteessa kun lukumäärämmekin. Näin tulee tapahtumaan kaikista vainotoimenpiteistä huolimatta. Luokkien välinen taistelu on takeena siitä, että kommunistiselle propagandalle ja agitatiolle on jatkuvasti olemassa otollista maaperää. Porvariston vainotoimenpiteet eivät tiivistä ja aktivisoi vain Suomen Kommunistisen Puolueen rivejä, vaan myöskin koko työväenliikkeen taisteluriveiä. Kun porvaristo ei pystynyt hukuttamaan vereen työväen vallankumouksellista liikettä 1918 vuoden joukkomurhillaan niin ei se kykene sitä tekemään muillakaan vainotoimenpiteillä. Työväestön vallankumouksellinen tietoisuus kasvaa päivä päivältä. Suomen Kommunistisen Puolueen tehtävänä ja velvollisuutena on edistää tätä kehitysprosessia. Se on sitä tehnyt ja tulee edelleenkin tekemään siksi, kunnes valtiovalta on siirtynyt porvariston käsistä teollisuustyöväestölle, pikkutalonpojille ja maalaisköyhälistölle.

Proletaarinen vallankumous murskaa koko porvarillisen järjestelmän,

rakentaakseen sen raunioille uuden, sosialistisen yhteiskunnan.

Eläköön proletariaatin vallankumous!
Eläköön Suomen Kommunistinen Puolue!
Eläköön Kommunistinen Internationale!

Syytetty Jaakko Kivi esitti seuraavan vastineen:

Minua vastaan tähdätyt syytteet perustuvat yksinomaan tämän maan valtiaitten poliittisiin näkökantoihin. Tämän osoittamiseksi ja valtiollisen poliisin keksintöjen ja häikäilemättömyyden paljastamiseksi tahdon esittää seuraavaa:

Kuulustelupöytäkirjastani käy ilmi, että olen toiminut tämän maan sosialistisen työväenliikkeen riveissä aina vuoden 1918 luokkasodasta lähtien. Sen vuoksi jouduin yli kahdeksan vuotta sitten ottamaan osaa Suomen Sosialistisen Työväenpuolueen perustavaan kokoukseen, jonka Helsingin silloinen poliisimestari Honkanen laittomasti hajoitti. Kokouksen hajoittamisen luokkaluonne ja useita kokoukseen osaaottaneita työläisiä kohdanneet luokkatuomiot on jo aikaisemmin tämän saman tuomioistuimen edessä siksi selvästi esiin tuotu ja perusteltu, ettei minulla ole syytä tähän asiaan koko laajuudessaan puuttua. Ohrana kyllä väitti, osanottoni mainittuun kokoukseen olevan yksi raskaimpia syytteitä, josta tuomio epäilemättä tullaan langettamaan. Mutta jos näin tapahtuu, merkitsee vain sitä, että noiden yli kahdeksan vuotti sitten tapahtuneiden toimenpiteiden luokkaluonne saa minun kohdaltani entistä selvemmän valaistuksen. Tuon tapauksen jälkeenhän minä olen saanut toimia samalla aatteellisella pohjalla olevassa puolueessa, vieläpä sen pu-

heenjohtajanakin, ilman että minua tästä toiminnasta olisi syytteeseen asetettu.

Kun edelläsanotusta sekä v. 1922 helmikuussa ja v. 1923 elokuussa uusiutuneista vainotoimenpiteistä sosialistista työväenliikettä vastaan pyysin ainoan kerran minua kuulustelevalta tuomari Bangilta lakiin nojautuvia perusteluja, ei hän voinut sellaisia antaa, mutta tuli tämän yhteydessä paljastaneeksi erään tärkeän tosiasian: hän nim. sanoi, että heidän toimintaansa ovat vaikuttamassa myöskin poliittiset näkökannat.

Mitä merkitsevät ohranan "poliittiset näkökannat".

Ne merkitsevät tässä yhteydessä samaa kuin avoin mielivalta. Poliittisiin näkökantoihinsa on ohrana ja koko valkoinen valta aina turvautunut kun se on tämän maan sosialistisen työväenliikkeen suonta iskenyt. Olemme nähneet, että kaikissa näissä leikkauksissa on porvaristo sanonut etsivänsä Suomen Kommunistista Puoluetta. Sitä se tässäkin jutussa sanoo etsivänsä. Mutta tuo puolue on yhä löytämättä, mikä näkyy kaikista sen jättämistä jäljistä. Ohrana, porvarillinen ja sosialidemokraattinen sanomalehdistö on toitottanut, että S. K. P. on muka nyt lukkojen takana. Mutta tämä väite ei kestä arvostelua. Työväen joukkoliikkeessähän ei ole esiintynyt pienintäkään merkkiä sinnekäsin, että S. K. P. olisi nyt toimettomana. Työväen toimintahan on pitkin linjaa osoittanut elpymistä, missä epäilemättä on myöskin mukana S. K. P:n osuutta. Minä sanon peittelemättä uskoni, joka on se, että

porvaristo ei kykene lopettamaan eikä hävittämään kommunistista joukkoliikettä

tästä maasta, sillä se on elävä, suurissa työväen joukoissa asuva liike. Valkoinen valta ei voi sitä kahlehtia.

Minä olen kommunisti ja odotan suurella mielenkiinnolla minkä verran minulla on turvaa Suomen perustuslaista, jonka pitäisi taata kaikille kansalaisille yhtäläinen värinsä tunnustamisen oikeus. Mitä enemmän olen tutustunut kommunismin oppeihin, sitä suuremmaksi on käynyt haluni päästä S. K. P:n riveihin, kuten olen kuulusteluissakin ilmoittanut, voidakseni käytännöllisesti edistää kommunistista liikettä. Kun näistä asioista oli ohranassa puhetta, sanoi itse hra Riekki minulle, etteivät nämä asiat häntä suurestikaan kiinnosta, hän vain haluaa nähdä, tunnustanko minä heidän asettamansa syytteet, lisäten vielä, että jos en tunnusta, tulevat he kulkemaan päämääräänsä muita teitä. Kahta päivää ennen tätä oli minulle tarjottu provokaattorin pestiä muka vapauteni hinnalla, sitten tullaan sanomaan, että tuomio on kiertämättömän selvä, enkä minä vielä itse ollenkaan tietänyt mistä oikeastaan oli kysymys. Vasta myöhemmin sain tietää, millä tavalla ohrana aikoi kulkea päämääräänsä.

Herra Riekki nimittäin sanoi, että ohrana on valtio valtiossa

ja Turun Hovioikeuden herrat ovat kyllin viisaita tietääkseen tämän. Tällaisten näytelmien jälkeen alkoivat sitten varsinaiset kuulustelut, joissa alettiin pitämään pöytäkirjaa. Mutta silloin alkoivat myös nyrkit paukkua pyötään. Uhkauksia ja parjausta tulvi monesta suusta. Kalisteltiin välillä pöytään musteen kuivaus välineellä, poistuttiin toiseen huoneeseen ja minulle annettiin muka ajattelemisen aikaa, jonka tarpeessa minä en ollenkaan ollut. Eräs ohrana otti ammatikseen käydä kuiskimassa, että on parasta puhua muuten vangitaan vaimoni ja poikani ja kymmeniä muita viattomia muka minun tähteni. Lopulta miehet sentään talttuivat kun näkivät, että minä jaksoin rauhallisena heidän ilvehtimistään katsella.

Tunnusvaatimukset oli ohrana suunnitellut erittäin ovelasti. Siellä oli paperilla noin neljäänkymmeneen nou-

seva syytösten sarja ja minä huomasin, että se oli laadittu vain siinä mielessä, että kun minä olen kommunisti niin luultavasti niistä syytöksistä jonkun omistan. Näiden syytösten yhteydessä huomasin, että ohranan kiukkua minua kohtaan oli omiaan kiihoittamaan se seikka, että minä elokuussa v. 1923 toimitetussa suuressa leikkauksessa onnistuin välttämään sen kynnet. Se luvattiin nyt kaksinkerroin kostaa. Sanon senkin, että neljän ja puolen vuoden oleskeleminen puoleksi henkipattona oli minulle ja perheelleni verrattain raskasta. Mutta toisaalta minä olin vapauteni säilyttämiseksi pakoitettu turvautumaan omiin keinoihini, koska selvästi näin, että

minulla ei ollut porvarillisesta laista vähääkään turvaa.

Vaikka mainittuna aikana olin ammatillisen liikkeen palveluksessa, kohdisti ohrana minua vastaan ankaran ajojahtinsa; kodissani toimitettiin tarkastuksia, työpaikalleni lähetettiin nuuskijoita. Eräskin urkkija teeskenteli sokeata ja oleskeli työpaikallani Metalliliiton toimistossa erään tekosyyn nojalla melkein koko päivän päästäkseen selville työskentelinkö minä siellä. Tällaisen ohranan ajojahdin takia täytyi minun jättää paikkani mainitussa liitossa syyskuussa 1923. Päivää ennen elokuussa 1923 toimitettuja vangitsemisia satuin matkustamaan maalle kesälomaani viettämään. Ohrana ei uskonut tätäkään vaan sanoi minun törkeästi valehtelevan koska muka karkasin Venäjälle, jonne minun muka piti saapuneen elokuun lopulla. Mutta minä tulen osoittamaan, että minä puhun tässäkin totta ja että ohranan väitteet ovat kaikkea perää vailla. Sillä, kuten tulen todistamaan minä olin Suomessa ja aijoin ryhtyä entiseen toimeeni, mutta en saanut ohranalta rauhaa. Tämä selviää liiton pöytäkirjastakin, koska vielä syyskuussa otin osaa sen hallinnon kokoukseen.

Minä lasken tämän oikeudenkäynnin alkavan heti pidätyshetkestä ja pyydän huomauttaa, että ei voida osoittaa toista porvarillisen demokratian maata, jossa oikeutta käytäisiin niin puolueellisesti kuin meillä. Eräs avosuinen ohrana erehtyi minulle sanomaan, että tuomari G. Branting on käymässä Suomessa. Arvasin heti, että hän on pyrkinyt meidän vangittujen puheille, koska hän on käynyt samanluontoisissa asioissa muissakin maissa. Nyttemmin olen päässytkin selville, että ohrana ei laskenut tuomari Branting'ia meidän puheillemme. Syy tähän oli siinä, että silloin olisi paljastunut sarja epäkohtia meidän oloistamme. Minuakin oli jo kiusattu noin kuukausi pelkän sähkövalon varassa, mikä tavattomasti rasitti minun heikkoja silmiäni.

Noin kolmestatoista virtsaämpäristä löyhkäsi putkiin inhoittavaa hajua,

sillä putkat ovat kaikki toistensa kanssa yhteydessä eräänlaisten ''ilmareikäin'' kautta. Tyhjänäkin nuo ämpärit löyhkäsivät kauheasti, sillä ne olivat ylt yleensä virtsasta johtuvan valkoisen suolakerroksen peittämänä. Kun tähän vielä lisään, että minulta oli otettu pois kirjat, kielletty ulkona kävely ja ulkoa tuotu ruoka sekä kahvi, joidenka takaisin saamisen sanottiin riippuvan kuulusteluista. Nämä seikat osoittavat, missä se todellinen syy oli miksi ei tuomari Branting päässyt puheilleni. Avustajani tuomari Salo sai myöskin kolme kuukautta ponnistella, ennenkuin pääsi puheilleni. Ohranan taholta on annettu määräys vankilan johtajalle, ettei minun sallita tilata sanomalehteä, joka muuten kuuluisi minun oikeuksiini. Vasta 24 p:nä kesäkuuta ilmoitettiin minulle, että lehtien tilaus tullaan sallimaan tästä päivästä alkaen. Kaikella tällä ohrana pyrki heikentämään minun ja kanssa-syytettyjeni puolustusta keksimiään syytteitä vastaan. Myöskin kotini on saanut olla ohranan laittomuuksien kohtee-

na. Siellä toimitettiin nuuskinta, ilman, että siitä olisi pidetty pöytäkirjaa tai että nuuskintatilaisuudessa olisi ollut läsnä edes kotini laillista jäsentä. Vaimoni läsnäollessa koetin saada tähän hämäräperäiseen tekoon jonkinlaista valaistusta sillä ohranalta, joka ilmoitti nuuskinnan toimittaneensa, mutta turhaan. Hän sanoi vaan vähäsen tarkastelevansa nurkkia. Mitä minun kodistani on ohranalle kelvannut tai onko mitään, se ei vieläkään ole tiedossani, sillä en ole saanut näistä asioista vaimoni kanssa puhua. Minulla on syytä kuitenkin pelätä, että tässä asiassa on vieläkin pahempaa. Minun kotini nurkkia on käyty tarkastelemassa silloinkin, kun siellä ei ole ollut kukaan kotona, koska kaikki ovat päivällä toimissa. Tätä epäilystäni tukee se, että ohrana piti avaimiani hallussaan kolmen viikon ajan, vaikka minä heti ensimäisessä kuulustelussa pyysin ne toimittamaan vaimolleni. Kun sitten asiaa myöhemmin tiedustelin vastattiin minulle, että ne on jo toimitettu perille. Mutta tämä osoittautuikin vaan ohranan katalaksi valheeksi, sillä avaimet olivat yhä ohranassa ja sai vaimoni, kuten hänen kuittaamastaan kuitista näin, nuo avaimet vasta päivälleen kolmen viikon kuluttua minun pidätyksestäni. Kun ohrana ei voinut esittää mitään asiallista syytä minun avaimieni hallussaan pitoon, uskon minä, että se on vaaninut kotiani minulta pakollisesti riistettyjen avaimien avulla.

Se hyökkäysten sarja, jonka porvaristo v:n 1918 luokkasodan jälkeen herännyttä sosialistista ja kommunistista työväenliikettä vastaan jo kymmen vuotta sitten aloitti, jatkuu yhä.

Suurempien leikkauksien tapahtuessa ovat sosialidemokraatit käyttäneet niitä hyväksensä

yrittäen kaikenlaisilla silmänkääntötempuilla hankkia joukkojen kannatusta. Sosialidemokraattinen sanomaleh-

distö on osaltaan valmistanut kaikkia hyökkäyksiä, parjaamalla vasemmistoliikettä ja tekemällä sitä vastaan ilmiantoja. Mutta jokaisen hyökkäyksen jälkeen on samalta taholta kohotettu äänekäs, farisealaismainen laillisuussaarna. Tosin sosialidemokraattien asenne vasemmistoliikkeeseen nähden oli aikaisemmin paljon horjuvampi, kuin mitä se on viime vuosina ollut, josta johtui, että he saattoivat joskus puolustaa vasemmistotyöväenliikettä. Mutta sen mukaan kuin sos.dem. johtajat ovat päässeet valtion virkapaikoille ja varsinkin kun porvaristo salli heidän vuoden ajan hoitaa hallitustoimia, on heistä kehittynyt ehdenveroisia kommunistisyöjiä taantumuksellisen porvariston kanssa. Muistamme vielä varsin hyvin, miten karsain silmin sosialidemokraattinen hallitus katseli sosialistisen työväen ja pienviljelijäin viime vaaleissa saavuttamaa vaalivoittoa, ja voimmepa sanoa, Ammattijärjestön voimien kasvua. Pian saimmekin nähdä, että sos.-dem. hallitus ja sen sanomalehdistö ryhtyi asettamaan sulkuja tälle työväenliikkeen edistymiselle. Sosialidemokraattisen ja porvarillisen lehdistön hetken aikaa ulvottuaan, alkoivat sos.dem. ministeri Puron apurit toimia, ja Ammattijärjestöä vastaan uudistettiin tunnettu hajoituspuuha, jonka itse pääministeri Tanner on alulle pannut ja johtanut. Tuomari Bang lausui minulle ohranassa, ettei tällaisia lakkautuksia toimeenpanna kaikkien hallitusten aikana. Tämän olemme nähneet myös käytännössä. Kokoomuslaiset pitävät viisampana järjestää nämä hyökkäykset maalaisliittolaisen tai sosialidemokraattisen hallituksen aikana. Tämä on kokoomuslaisille edullista politiikkaa, he kun pysyttelevät tällä tavalla pois julkisesta edesvastuusta, mutta sitä lyhytnäköisempää se on noilta heidän apureiltaan. Kokoomuslaiset laskivat, että sos.-dem. hallituksen avulla voidaan suorittaa eräs tärkeä tehtävä: vetää työväen laajat joukot valkoisen vallan suojamuuriksi. Käytännössä tapahtui päinvastoin, että sos.-

dem. menettivät työväestöstä entisiäkin kannattajiaan, porvaristolle tekemiensä palvelusten takia. Tästä suuttuneena alkoi sos.dem. hallitus suoranaisen ajojahdin kommunistista ja sosialistista vasemmistoliikettä vastaan, ottamalla siten yhä pidemmän askeleen oikealle. Tätä sos.-dem. puolueen kehitystä kuvaa selvästi eräs ministeri Puron puhe eduskunnassa. Nykyisellä maalaisliittolaisella hallituksella on tavattoman ovela ohjelma, jonka yksinomaisena tarkoituksena on talonpoikain pettäminen ja niiden kannatuksen hankkiminen kapitalisteille, jotka tähystystorneissa odottavat Englannista käsin merkkiä, milloin yleinen imperialistinen hyökkäys alkaa Neuvostoliittoa vastaan. Nykyisen hallituksen teot vetävät vertoja minkä taantumushallituksen tekojen kanssa hyvänsä. Hyökkäys meitä kommunisteja vastaan yhtäältä ja suurporvariston etujen ajaminen toisaalta, on se hinta, jonka hallitus suurporvaristolle maksaa saadakseen pitää hallitustuolit. Mutta talonpoikain tosiedut jäävät siltä valvomatta.

Työväki on jo niin raskaasti verotettu, että sen nahasta ei voida kiskoa enempää,

mutta talonpoikia voidaan kiristää, koska heillä on maansa jota uhkaa ryöstövoudin vasara. Tätä suoranaista ryöstötietä porvaristo kyllä yrittää välttää, niin paljon kuin suinkin on mahdollista, koska se laajemmassa mitassa ei voisi kovinkaan kauvaa menestyä synnyttämättä suoranaisia talonpoikaiskapinoita. Kun Karjalan puolessa pari vuotta sitten oli 400 taloutta vasaran alla, tuntui ilma talonpoikain keskuudessa aika sähköiseltä. Tähän nähden täytyykin porvariston keksiä mahdollisimman viattomilta näyttäviä eksytyskeinoja. Yksi niistä on se, että hallitus annetaan olla maalaisliiton johtajien, joskin muuten taatusti taantumuksellisissa käsissä. Tämän hal-

lituksen avulla porvaristo on ryhtynyt talonpoikia hyväkseen käyttämään. Siten uskoo porvaristo saavuttavansa sen, että lähdettäessä imperialistiselle sotaretkelle, joka on suunnattu Neuvostoliittoa kohti, talonpojat nurkumatta luovuttavat viljansa, hevosensa ja rekensä imperialistisen sodan hyväksi.

Minun on vaikea uskoa, että hallitus, vaikka se on maalaisliittolainenkin, on niin perin yksinkertainen, että se tällaisilla leikkauksilla, mitkä nytkin on käynnissä, luulee voivansa ehkäistä kommunistisen liikkeen voittokulun tässä maassa. Suurempi syy minulla on uskoa siihen, että nämä, parin kolmen vuoden perästä uusiutuvat hyökkäykset palvelevat ainoastaan ohranan olemassaolon pysyttämisen tarkoitusta.

Ohrana tarvitsee leikkauksia voidakseen kaikessa rauhassa nostaa valtion kassasta vuotuiset miljoonansa.

Vieläpä se rehentelee sillä, että ne ovat hyvin ansaittuja, laskien nämä ansionsa meidän kommunistien pääluvun mukaan. Ohrana asettaakin kysymyksen siten, että se aina silloin tällöin tulee tällaisia leikkauksia toimeenpanemaan. Minulle ohranan miehet sanoivat, että kuluu ainakin kolme vuotta ennenkuin seuraava leikkaus on odotettavissa. Monet heistä toivoivat kovasti, että siksi jo syntyisi julkinen S.S.T.P:n tapainen puolue, että he saisivat suuremman apajan.

Niissä maissa, joissa fascismi täysin mustana rehoittaa, kuten esim. Puolassa, ei sullota vankiloihin ainoastaan kommunisteja, vaan siellä saavat monet seurata kommunistien jälkiä kansallistenkin syiden takia. Puolassa asuva valkovenäläinen kansallinen ryhmä on jo joutunut kulkemaan vankilan teitä. Sitäpaitsi ei näitä esimerkkejä tarvitsisi Puolasta asti etsiä niitä löytyisi kyllä lähempääkin.

Ei meillä aitosuomalaisten ja ruotsalaisten välien tarvitse paljonkaan kärjistyä, kun jälkimmäiset saavat tehdä meidän kommunistien kanssa tuttavuutta Tammisaaressa. Jos nykyistä menoa vielä joitakin vuosia jatkuu, niin saamme nähdä, että kansallisuusvaino puhkee kukkaansa vielä meilläkin. On vallan väärä luulo, että kansallisuuskysymys olisi meillä Suomessa jokin ohimenevä ilmiö. Sellainen se ei voi olla, ennenkuin se on ratkaistu itsemääräämisperiaatteen mukaisesti. Ei tämä kysymys ole ratkaistu sillä, että järjestellään, mitä kieltä missäkin virastossa puhutaan. Kysymyshän on ruotsalaisten kansallisten oikeuksien tunnustamisesta. Ja minä rohkenen väittää, että

Suomen Kommunistisella puolueella on tässäkin suhteessa terveempi kanta, kuin yhdelläkään toisella puolueella tässä maassa.

Ei kommunisteja pelota se, että ruotsinkielinen porvaristo on onnistunut pitämään ruotsinkielistä työväkeä kahleissaan ja kannattajinaan. Tämä kyllä tulee aikanaan muuttumaan, kunhan routsinkielinen työväestö herää valvomaan etujaan. Me kommunistit kannatamme ruotsalaisten kansallisia oikeuksia, esim. ahvenanmaalaisten itsemääräämisoikeutta aina täydelliseen riippumattomuuteen asti.

Porvarit ja sosialidemokraatit ylistävät mielellään kotona ja ulkona Suomen korkeata kulttuuria ja demokraattisuutta, mutta yhtä kaukana kuin taivas on maasta, on demokratia tästä maasta, jossa kaikilla puolueilla ei ole toimintavapautta. Onhan päivän selvää, että Suomen Kommunistisen Puolueen toiminta ei voi olla toisenlaatuisempaa, kuin sen veljespuolueiden toiminta esim. Ruotsissa, Norjassa ja Saksassa y.m. maissa, joissa se saa vapaasti toimia. Porvaristo väittää, että tässä maassa täy-

tyy, työväen toiminnalle asettaa esteitä sen takia, että v:n 1918 tapaukset ovat yhä liian lähellä. Miten naurettava väite, esim. Saksassa ovat luokkasodan tapaukset paljon lähempänä, mutta silti siellä, kuten ja sanoin saa Kommunistinen puolue melko vapaasti toimia. Joskus kuulee myös sanottavan, ettei meillä voi sallia kommunistisen puolueen toimintaa syystä, että satumme olemaan Neuvostoliiton naapuri. Mutta mitä syytä Suomen herroilla on pelätä Neuvostoliittoa, jonka kanssa on solmittu ystävyys-suhteet. Kaikki nämä porvariston selitykset ovatkin vain pelkkiä verukkeita. Todellinen syy on siinä, että Suomen porvaristo pyrkii käyttämään kaikki keinonsa vaikeuttaakseen uuden yhteiskunnan puolesta taistelevien vaikeata työtä.

Kuten sanottu, olin minä jo pidemmän aikaa koettanut päästä järjestöllisesti S. K. P:n jäseneksi. Ja olikin tämä pyrkimykseni johtanut jo niin pitkälle, että minut luvattiin viedä S. K. P:n perusjärjestöön sisälle. Samalla minua pyydettiin välittämään pari kirjettä eräälle henkilölle, jota minä en sattuneen erehdyksen takia tavannut ja ne kirjeet jäivät siis minulle. Niiden sisältö oli minulle tuntematon, kunnes vasta ohranassa sain niihin tutustua. Ne luettiin minulle siellä niin, että pääsin selville jotenkuten niiden sisällöstä, eikä yksikään kirjeissä olleista kirjoituksista sisältänyt vähääkään valtiopetoksellisuutta. Niissä käsitellään työväen yleistä toimintaa sekä aatteellisesti, että organisatorisesti ja olisi ne kaikki voinut eräillä pienillä korjauksilla julkaista sanomalehdissä. Pyysin kuulustelijaa etsimään löytäisikö hän noista kirjoituksista jotakin valtiopetoksellista ja osoittaisi sen minulle. Mutta vaikka hän niitä aikansa katseli ei hän niissä mitään sellaista löytänyt, eikä voinutkaan löytää, koska niissä ei sellaista ollut. Nämä kirjoitukset sisältävät erittäin arvokkaita neuvoja miten työväen eri järjestöissä tulee toimia, ja minä olen valmis milloin hyvänsä otta-

maan vastuulleni niiden julkaisemisen. Ohranalle kaikkein mielenkiintoisin oli eräs, jossa annettiin neuvoja,

miten kommunistin tulee esiintyä ohranassa.

Tätä kirjoitusta ei minulle ensinkään luettu, mutta silti ei kirjoitus jäänyt minunkaan osaltani mielenkiintoa vaille, mikä johtui siitä, että ohrana tämän kirjoituksen jälkeen liitti kuulustelupöytäkirjaan oman lausuntonsa, että minä olen esiintynyt kirjoituksessa annettujen neuvojen mukaan. Tällainen lausunto on minulle erittäin suuriarvoinen, joten ohrana tässä erehtyi auttamaan minua vaikka sen tarkoitus oli lyödä. Toinen minulla olleista kirjeistä sisälsi ''Punasotilas''-lehden, jonka sisältöön minulla ei ollut tilaisuutta tutustua. Mutta se ei asiaan vaikuta onko sen sisältö hyvä tai huono, kysymyshän on siitä, mitä tarkoitusta varten lehti ilmestyy. Ja minä käsitän, että sen tehtävänä on kommunistisien aatteiden propageeraminen sotaväessä olevien nuorukaisten keskuudessa. Siis aivan sama tarkoitus, jonka puolesta monissa toisissa maissa tuon tapaiset lehdet saavat aivan julkisesti ilmestyä. Sen vuoksi olisi meilläkin jo korkea aika antaa sotilaillekin aatteellisen toiminnan vapaus. Ainoa tekele mikä minun omaisuudestani takavarikoitiin oli minun saksankielestä suomentamani ''Kansainvälisen Punaisen avun 5-vuotismanifesti'', joka on julkaistu hyvin monien maiden kommunistisissa ja ehkä muissakin lehdissä. Tätäkin pitivät ohranat tärkeänä ja raskauttavana seikkana, mutta kun osoitin, että suomennos on suoritettu lehdestä joka on minulle Saksasta aivan laillisia teitä tullut muuttuikin juttu heille suureksi pettymykseksi. Tuota pettymystään he kyllä yrittivät paikata sillä, että ryhtyivät jälleen uhkailemaan. Minua kuljetteleva poikanen sanoi, että kyllä meillä kivikin pehmennetään,

mutta Kivi olikin liian kova pehmennettäväksi ja liian suuri nieltäväksi.

Kuulustelija taas pahoitteli sitä, että aikaa on ollut liian vähän

ja sen takia ei minulta ole saatu tunnustuksia, vaikka minä sain vhrua päivälleen puolitoista kuukautta heidän komeroissaan. Minua vaadittiin tunnustamaan eläneeni S. K. P:ltä saamilla varoilla. Mutta noita varoja en minä ole saanut. Olen käynyt säännöllisesti työssä ja elänyt siitä. Koetettiin sellaistakin temppua, että väitettiin minun saaneen mainitulta puolueelta ainakin perheavustusta 500 markkaa kuukaudessa. Miten lapsellista, joskaan ei tuomittavaa, sillä tuohan olisi kovasti kaunis teko, jos minä olisin ollut avun tarpeessa. Mutta apua en ole vielä tarvinnut. Näitä väitteitään ohrana ei voi todistaa, muilla kuin väärillä, ostetuilla todistuksilla.

Työkansa näkyy käsittävän, että minä ja kanssasyytetyt olemme teljetyt vankilaan porvariston luokkakoston uhrina, mikä käy ilmi lukuisista joukko-kokousten päätöksistä, joita kokouksia on pidetty pitkin maata, ja joista tiedot ovat kulkeutuneet minullekin yli vankilan muurin. Samoin olemme saaneet ottaa vastaan monet joukkoterveiset, vieläpä aineellistakin apua. Tähän nähden minä voin sanoa, että mahtavat voimat myllertävät meidän syyttömyytemme todisteena.

Työväki tietää, että meitä on uhannut ja uhkaa porvariston kosto

vain senvuoksi, että olemme sen leppymättömiä luokkavihollisia. Ei ohranakaan onnistunut meitä lepyttämään, ei ainakaan minua, vaikka se tähänkin suuntaan teki paljon työtä. Sillä oli aina Venäjältä asti hankittu ''asiantuntija'', joka minulle tunnin ajan ''luennoi'' Venäjän oloista ja yritti todistella bolshevismin pikaista luhistu-

mista. Mutta väitteensä tueksi ei hänellä ollut esittää yhtään järkevää syytä. Aikaansa seuranneet ihmiset tietävät, että elämä Neuvostoliitossa vaurastuu päivä päivältä, kaikilla elämän aloilla. Tosin imperialistien taholta pidetään jatkuvasti miekkaa Neuvostoliiton kaulalla ja tässä sillä on vakava vaara, joka on torjuttava. Kun me kommunistit sanomme: alas imperialistinen sota, rauha Neuvostoliiton kanssa, niin pitää porvaristo tätäkin valtiopetoksellisena yllytyksenä ja mahdollisesti yhtenä tuomiomme syynä.

Porvaristo pitääkin yllä sopua ja veljeyttä sellaisten ainesten kanssa, jotka suostuvat porvariston apureina rakentamaan sotalaivoja ja tykkejä Neuvostoliiton pään menoksi, jollaiseksi sosialidemokraattiset johtajat ovat ainakin viime vuosina osoittautuneet. Mutta meidät, jotka olemme puhuneet rauhan puolesta, on pistetty kahleihin.

Olen puhunut suoraa kieltä, mutta muutaman rivin tahdon vielä lisätä. Minulla on se usko ja toivo, että olen tällä puheellani osoittanut syyttömyyteni ja saanut puolelleni tuhansien työläisten ja muitten inhimillisesti ajattelevien Suomen kansalaisten sydämet, joita olen tahtonut kääntää hyvän asian puolelle porvariston harjoittamaa luokkavainoa ja sortoa vastaan. Kenties tämä puolustuksenikin luetaan minulla raskauttavaksi tekijäksi tuomiota langetettaessa, vaikka tässä ei edes puolella sanalla ole yllytetty joukkoja valtiopetoksellisiin tekoihin. Jos epäilykseni tulee todeksi, niin on minulla täysi syy huutaa,

missä on maan lait, missä oikeus?

Ei missään. Meillä on olemassa vain luokkalait ja luokkaoikeus. Kun nämä käyvät riittämättömiksi turvautuu porvaristo ''poliittisiin näkökantoihinsa''', eli mielivaltaan, jonka uhreina minä ja kanssasyytetyt olemme saaneet jo virua useita kuukausia.

Tällä tuomioistuimella on nyt tilaisuus näyttää, kumpaa se noudattaa, maan lakeja vaiko mielivaltaa. Jos uskaltaisin toivoa, että lakia noudatetaan silloin minut myöskin vapautetaan kanneviskaalin esittämistä syytteistä. Mutta olempa minä ''vapaudessa'' tai vankilassa, niin siitä huolimatta kommunistinen liike elää ja edistyy.

Poliisikuulustelupöytäkirjain ja poliisikuulustelujen johdosta esitti syytetty Arvo Tuominen seuraavan vastineen:

Kun täällä juuri esitetty Etsivän Keskuspoliisin laatima kuulustelujani koskeva pöytäkirja, kuulustelujeni päätyttyä, kesäkuun 7 p:nä minulle luettiin, ilmoitin silloin, kolmen todistajan läsnäollessa — josta ilmoituksesta pöytäkirjan lopussa näkyykin merkintä — että pöytäkirja on eräiltä kohdiltaan vääristelty, eikä siis ole yhtäpitävä tapahtuneiden kuulustelujen kanssa. Tällöin myöskin ilmoitin, että näinollen olen pakoitettu jättämään Hovioikeudelle kuulusteluista oman selostukseni ja oikaisuni. Täten pyydänkin kunnioittaen arv. Hovioikeuden tietoon saattaa seuraavaa:

Kun minut huhtikuun 18 p:n aamulla varhain pidätettiin ja kuljetettiin Etsivän Keskuspoliisin säilytyshuoneelle, Helsingissä Fabianinkadun varrella, tein heti tiedustelun, minkä takia minut on pidätetty ja mistä minua mahdollisesti syytetään?

Tiedusteluuni vastasi tuomari Bang, joka kuulusteluja toimitti, että olen Suomen Ammattijärjestössä ajanut kommunistien asiaa,

toimien siellä Suomen Kommunistiselta puolueelta saamieni ohjeitten mukaisesti. Hän väitti, että olin järjes-

tänyt monia lakkoja, m.m. Pohjolan sahatyöläisten lakon ja metallityöläisten sulun, jotka ovat olleet poliittisia (!) lakkoja, että olen ajanut ammatillisen liikkeen yhtenäisyysasiaa, joka on yksi SKP:n ohjelmakysymyksistä, että olen ollut viime talvena Köpenhaminassa eräitten ammattijärjestöjen konferenssissa ajamassa juuri yllämainittua ammatillisen liikkeen yhtenäisyyttä sekä myöskin Norjan Ammattijärjestön kongressissa, teettäen sielläkin noita kommunistisia yhteisrintama-päätöksiä.

Näistä ammatillista liikettä koskevista asioista toimitettiin sitten kuulusteluja pidättämispäiväni jälkeisinä päivinä, usean päivän aikana.

Esitin kuulustelijalleni seikkaperäisesti, moniin todistuksiin vedoten, että

> *Suomen Ammattijärjestössä olen toiminut Aj:n sääntöjen ja edustajakokousten päätösten sekä hallinnon antaminen ohjeiden ja määräysten mukaan.*

Selostin kuinka naurettavan typerältä tuntuu väite, että minä olisin järjestänyt nuo suuret työtaistelut noin vaan ilman muuta, ja että jos niinkin olisi, niin enpä totisesti voi käsittää, mikä niissä olisi ollut poliittista tai sellaista, joka oikeuttaisi minun vangitsemiseni. Mainitsin, että kaikista palkkaliikkeistä vastaa asianomaisten liittojen ja Aj:n hallinnot, eikä kukaan yksityinen henkilö. Osoitin, että Etsivän Keskuspoliisin tiedot ovat näistä asioista perin kummalliset, kun

> *se asettaa minut syytteeseen sellaisestakin taistelusta, kuin metallityöläisten sulusta,*

jonka julisti työnantajaliitto, sillä jo sanan *sulku*, pitäisi

osottaa, että se on työläisille puolustustaistelu ja eihän toki E. K:aan luulisi uskovan, että työnantajaliitotkin olisivat minun käskettävissäni, niin että ne julistaisivat kommunististen ohjeitten mukaan poliittisen sulun, silloin kun minä käsken. Se olisikin jo liian ihanteellinen olotila kommunistien kannalta katsoen.

Selitin myöskin, että kaikki edellämainittuihin ulkomaalaisiin kokouksiin on Aj:n hallinto minut valinnut ja velvoittanut matkustamaan, joten kaikki ulkomaanmatkani ovat olleet virallisia, toimestani aiheutuvia matkoja ja olen ne kaikki tehnyt U. L. maaherran antamilla passeilla ja että olen kaikista matkoistani antanut selostuksen toimeksiantajalleni Aj:n hallinnolle ja myöskin julkisuuteen työväen sanomalehtien välityksellä, eikä kukaan ole voinut osoittaa, eikä vastakaan voi, että näissä matkoissa olisi ollut jotain hämäräperäistä tai rikollista. Huomautin, että varsin huvittavalta tuntuu tuo väite, että olisin esim. Norjan Ammattijärjestön kokouksessa voinut teettää jotain erikoisia kommunistisia päätöksiä ja vakuutin, että

> *kun Norjan Aj:n johdossa olevat arvoisat sosialidemokraatit saavat kuulla, että minua syytetään täällä Suomessa heidän Aj:n kongressin päätöksistä, nauravat he*

varmasti kuollakseen ja säälivät Suomen valtiollista poliisia varmaankin enemmän kuin minua, vaikka olenkin sen vankina.

Kuten sanottu, kestivät kuulustelut yksistään näistä toimintaani Aj:ssä koskevista kysymyksistä monia päiviä ja kun niiden päätyttyä tiedustelin oliko siinä kaikki, mistä minua syytetään ja että olivatko kuulustelut minun osaltani loppuun suoritetut, vastasi kuulustelija, että

kylläpä siinä vaan on tarpeeksi syyttämisen aihetta ja että pääsisin paljon vähemmällä jos tunnustaisin, että olen ajanut noita asioita SKP:n ohjeitten mukaan. Samalla hän antoi minun ymmärtää, että kuulustelut minun kohdaltani olivat loppuunsuoritetut ja että minun mahdollinen syytteeseen asettamiseni ja vangittunapitämiseni ratkaistaan lähipäivinä. Mistään ''Byroon'' kokouksissaolosta ei näissä kuulusteluissa puhuttu mitään.

Kaikista näistä kuulusteluista teki kuulustelija muistiinpanot pöytäkirjaa varten, mutta kun kuulustelupöytäkirjan konsepti sitten myöhemmin minulle luettiin, oli siinä — syystä, joka myöhemmin minulle selvisi — mainittu näistä kuulusteluista vain eräitä kohtia. Kun huomautin tästä kuulustelijalle, vastasi hän, että hän se on joka tekee pöytäkirjan ja ottaa sinne mitä itse haluaa. Kun pöytäkirja sittemmin nykyisessä muodossaan minulle luettiin huomasin, että nekin kohdat näistä kuulusteluista, joissa vielä konseptissa mainittiin oli nyt jätetty kokonaan pois.

Etsivä Keskuspoliisi oli itsekin tullut huomaamaan, että nämä syytökset olivat kestämättömiä,

siksi se katsoi, että oli viisainta puhua niistä niin vähän kuin suinkin mahdollista ja keksi uusia keinotekoisia syytöksiä, kuten myöhemmin tulen osoittamaan.

Pari päivää myöhemmin, ylläkerrottujen kuulustelujen päätyttyä, kutsuttiin minut jälleen kuulusteluhuoneeseen. Tällöin ilmoitti kuulusteluja toimittanut tuomari Bang, että koska näiden pidätysten yhteydessä toimitetuissa tutkimuksissa on käynyt selville, että teidän osallisuutenne yhteistoimintaan SKP:n kanssa ei olekaan niin läheistä kuin ensin luultiin ja jos sitä onkin ollut niin näyttää se jokatapauksessa olevan luonteeltaan toisarvoista ja vähemmän rikollista ja koska teiltä pidätyk-

sen yhteydessä toimitetussa kotitarkastuksessa, sen paremmin asunnostanne kuin Aj:n toimistostakaan,

ei ole tavattu mitään sellaista, joka olisi todistanut teidän olleen yhteydessä SKP:n kanssa

ja kun Etsivän Keskuspoliisin johto nyt on saanut selville, keskustelussaan m.m. eräiden, teidän toimintaanne lähemmin seuranneiden sosialidemokraattien kanssa, että te olette ajanut Ammattijärjestössä sellaista maltillisempaa ja järkevämpää kommunismia ja lisäksi kun te olette kommunistisuutenne takia näistä asioista juuri äskettäin istunut kuritushuoneessa viidettä vuotta, joten

saattaisi olla kyseenalaista nostaisiko virallinen syyttäjä teitä vastaan tällä kertaa kannetta,

sillä monissa vastaavanlaisissa tapauksissa, kun asianomainen jo on kärsinyt samantapaisista poliittisista rikoksista annetun tuomion, on syyttäjä luopunut kanteesta, vaikka me olemme täältä lähettäneet kuulustelupöytäkirjat, mutta emme erikoisemmin painostaneet syytetyn rikollisuutta; siis kaiken tämän perusteella on Etsivän Keskuspoliisin johto tullut siihen tulokseen, että teidät tällä kerralla voitaisiin laskea vapaalle jalalle ja luopua syytteen nostamisesta, vaikka teitä vastaan onkin eräitä ilmiantoja ja syytöksiä, mutta tapahtuu vapauttaminen kuitenkin ehdolla, että sanomalehtiin ei panna uutisia, että te muka olette istunut syyttömästi pidätettynä ja että te vastaisuudessa ajatte Aj:ssä lakkoasioissa ja muutenkin maltillisempaa politiikkaa ja ennenkaikkea luovutte siitä kommunistisesta yhteisrintamapuuhasta taikka muussa tapauksessa me tulemme pidättämään teidät uudelleen heti ja syyttämisainehisto on täällä kyllä tallella.

Tämä tuomari Bangin esityksen, tai oikeammin hänen kiristysyrityksensä johdosta hämmästyin suuresti.

Vastasin että minä en toimita sanomalehtiä, enkä ole myöskään niiden uutishankkija, joten ne eivät minun toimestani ennenkään ole julkaisseet mitään suuria uutisia. Sanomalehdet eivät muutenkaan ole minun käskettävissäni, enkä niinollen voi mennä missään asiassa lupaamaan mitä sanomalehdet saavat kirjoittaa, mitä eivät. Olen yleensä sensuurin vihollinen ja kaikkein viimeksi minä sellaiseen virkaan rupeaisin. Ja eihän tuo toki niin vaarallista olisi vaikka vähän kirjoittaisivatkin, sillä totuuden ne vaan silloin kertoisivat.

Mitä sitten tulee tuomarin esittämään toiseen ehtoon — jatkoin minä edelleen — on se vieläkin hämmästyttävämpi kuin edellinen. Se on suorastaan häikäilemätön kiristysyritys.

Onko E. K. näin raa'alla tavalla ryhtynyt ajamaan työnantajaliiton asiaa,

sillä työnantajakapitalisteilla yksin on hyötyä Ammattijärjestön hajoittamisesta ja palkkaliikkeistä luopumisesta. Tämä menee jo liian pitkälle, se menee luullakseni jo yli ohranankin valtuuksien, niin rajattomat kuin ne yleensä ovatkin. Vankilan uhalla pakotettaisiin joku toimitsija ajamaan työväen järjestöissä kapitalistien asiaa. Millä oikeudella E. K. voi minulta sellaista vaatia.

Minä en voi, enkä halua antaa mitään ennakkolupauksia vastaiseen toimintaani nähden.

Saattaa olla mahdollista, että vapauduttuani edelleen tu-

len toimimaan Aj:n sihteerinä, mutta toiminnan suunnan määrää, kuten tähänkin asti Aj:n säännöt, edustajakokousten päätökset ja ennenkaikkea hallinto. Mutta kun E. K:n johto sanoo tietävänsä, vieläpä niin pätevältä taholtani kuultuna kuin toimintaani läheltä seuranneilta sosialidemokraateilta, että olen ajanut *järkevää* politiikkaa — johon todistukseen minun sallittanee yhtyä, niin omahyväiseltä kuin se kuulostaakin — niin tuohon vanhaan järkevään suuntaan on luullakseni jatkettava. Ja ilman muuta on selvää, että E. K. tulee seuraamaan toimintaani, kuten tähänkin asti, sillä en rohkene toivoa, että pääsisin ohranan valvonnan alaisuudesta vastaisuudessakaan pois, sillä ainakin tähän saakka te olette pitäneet kanssani jokapäiväistä ''yhteyttä'', komentamalla urkkijanne kulkemaan kintereilläni kaikkialla, jota tosiasiaa te ette kai halua kieltää, koska juuri äskettäin olette ilmoittaneet, että olette saaneet jokaisesta puheestani ja puheenvuorostani tarkan raportin. Näinollen on myöskin selvää, että te minut jälleen heti pidätätte, jos siihen pienintäkin aihetta ilmenee, joten kaikki tuollaiset ''ehdot'' ovat tarpeettomia, enkä minä, kuten sanoin, missään tapauksessa voi antaa mitään ennakkoehtoja, kaikista vähimmän ohranalle.

Mutta — jatkoin edelleen — pitäisi minun vapauttamiseni käydä päinsä ilman ehtojakin, koska, mikäli nyt kuulen, se kokonaan riippuu E. K:sta. Ja nyt senjälkeen, mitä tuomari Bang juuri edellä on lausunut toiminnastani ja syyttömyydestäni, pidän ilman muuta selvänä, että

> *minut on vapautettava ja rohkenen vaatia, että se tehdään heti, sillä tuolla tarjouksellaan on E. K:n johto osoittanut, ettei minun vangittuna pitämiseeni löydy laillisia perusteita.*

koska minut kerran voitaisiin vapauttaa, jos hyväksyisin asetetut ehdot. Ja tämän johdosta katson, että en E. K:n johdonkaan mielestä istu pidätettynä minkään rangaistuksen alaisen rikoksen takia, vaan sen takia etten voi suostua noudattamaan sopimattomia vaatimuksia.

Nyt komensi tuomari Bang minut vaikenemaan ja huomattavasti kiivastuneena lausui: Te unohdatte, että teidän kohtalonne nyt kokonaan riippuu E. K:sta. Ja jatkoi, että hän ei ole esittänyt mitään häpeällisiä ehtoja, sillä jos teidät olisi vaadittu antamaan edes tovereitanne ilmi, niin minä ymmärtäisin teidän kielteisen suhtautumisenne, mutta mitään sellaista ei ole teiltä vaadittu. Kerran aikaisemmin

Sosialistisen Työväenpuolueen jutun aikana, laskettiin eräs Aj:n toimitsija (?) vapaaksi ja siitä on ollut hyvät seuraukset hänelle itselleen

ja luullakseni koko työväenliikkeelle (!). Mutta jos te haluatte uhmata ja ilkeämielisesti suhtautua siihen ehdotukseen, jonka me hyvänhyvyyttämme olemme tehneet, niin te saatte istua täällä ja juttunne menee Hovioikeuteen, ja me kyllä pidämme huolen siitä, että tulette tuomituksi, sillä kyllä niitä voidaan teitäkin vastaan todistuksia hankkia.

Vastasin herra B:lle, että jos kerran niin on, niin mieluummin istun pidätettynä siksi, kunnes Hovioikeus on asian käsitellyt, sillä uskon, että ainakin oikeus, tutustuttuaan asiaan tulee huomaamaan mistä tässä oikeastaan on kysymys. Minä käsitän varsin hyvin mihin E. K:n johto minun suhteeni tällä ''vapauttamisella'' ja näillä kummallisilla ehdoilla pyrkii.

Te laskitte vangitsemiseni yhteydessä toimitetuissa kotitarkastuksissa löytävänne jotakin sellaista todistusainehistoa, jonka perusteella olisi päästy Aj:n kimppuun

ja jonka perusteella minut olisi voitu asettaa syytettyjen penkille. Eikö se ollut juuri sentakia, kun tuomari itse ryntäsi Aj:n toimistoon, kun tavalliset tarkastajat ilmoittivat, etteivät he mitään löydä ja takavarikoi m.m. Köpenhaminan konferenssin pöytäkirjan, jonka luuli hyvinkin arvokkaaksi todistuskappaleeksi. Mutta kun kaikesta huolimatta ette mitään löytäneet, täytyi tuo "vikapisto" likvideerata kaikessa hiljaisuudessa ja kuitenkin ohranalle edullisesti ja

teillä on kuten epärehellisillä uhkapelureilla yleensä monet kortit ja väärät varavaltit taskuissa

ja te vedätte ne nyt esille ja lyötte pöytään ja aijottepa siepata vielä kaksi kärpästä samalla iskulla. Korjaisitte erehdyksenne ja samalla ajaisitte tuon työnantajakapitalistin määräyksen lävitse, lujittaen siten provokatoorista toimintaanne ammattiyhdistysliikkeessä. Eikähän tuo ohranan kannalta hullumpi suunnitelma olisikaan, sillä uskallan vakuuttaa, että Aj:n sihteerin paikalla, keskeisessä asemassa oleva henkilö on sellainen tekijä, että ohranalla olisi hänestä suurtakin hyötyä, jos hän alistuisi teidän suunnitelmienne mukaan toimimaan. Ja juuri senvuoksi, että olen Aj:n sihteerin vastuunalaisella paikalla minulle tuollaisia tarjouksia tehdäänkin, sillä jos olisin merkityksettömämmällä paikalla, niin varmaankin säästyisin tuollaisilta tarjouksilta, mutta minusta olkoon kaukana ajatuskin, että alistuisin tekemään teille minkään-

laisia palveluksia. Eikä teillä ole mitään oikeutta sellaista vaatiakaan.

Te uhkaatte hankkia — jatkoin edelleen — minua vastaan todistuksia ellen alistu. En ensinnäkään epäile, etteikö E. K. niitä jonkinlaisia voisi hankkia esim. pakoittamalla tai houkuttelemalla heikot ihmiset lausumaan sellaista, joka ei ole totta, väärentämällä asiakirjoja t.m.s. Eikä E. K. tässä suhteessa olekaan aivan parhaimmassa maineessa.

Huomautin sitten, että

tiedossani on erään Etsivän Keskuspoliisin ja erään viraston välinen asiakirjajuttu,

jonka johdosta E. K:ssa joku aika sitten, ylempien oikeusviranomaisten määräyksestä, toimitettiin virallisia tutkimuksia, mutta joka juttu sitten on kaikessa hiljaisuudessa käsitelty, koska se ei sietänyt päivänvaloa, mutta, joka kaikesta huolimatta antaa pienen kuvan siitä, mitenkä E. K. asiakirjoja ''käsittelee'' ja hankkii ''todistuksia''. Jotain tämäntapaisia menetelmiä käyttäen te kyllä voitte hankkia minuakin vastaan todistuksia, ette oikealla tavalla. Mutta vapautetaan minut nyt tai vasta myöhemmin, tulen minä kuitenkin saattamaan julkisuuteen, tai ainakin Hovioikeuden tietoon kaiken tällaisen, samaten kun tämän teidän vapaaksilaskemistarjouksennekin ja koko tämän keskustelun.

Nyt kadotti tuomari Bang kokonaan itsehillintänsä. Raivostuneena hän vaati minut tunnustamaan, keneltä olen E. K:n ja tuon viraston välisen asiakirjajutun kuullut. Hän ärjyi ja uhkaili, ellen heti sanoisi kuka minulle on sellaista kertonut.

Huomautin, että sen ei pitäisi kuulua E. K:lle, mistä olen tuon tiedon saanut, sillä sen tietäminen ei ainakaan

liene sellainen rikos, että siitä voitaisiin rangaista. Pääasia on että se on totta ja totta se tuntuu olevan koska se tuomaria niin tavattomasti kuohuttaa.

Tuomari B. jatkoi edelleen raivostuneena, että olette varmaankin kuullut sen hallituksessa olleilta sosialidemokraateilta, joiden kanssa olette pitänyt yhteyttä. Hän valitti, että

kaikenlaiset henkilöt tässä maassa saavatkin olla hallituksessa.

Eivät käsitä näitä asioita ollenkaan, mutta ovat valmiit levittämään viranomaisista perättömiä tietoja. Mutta painakaa mieleenne, että tuollaiset herrat, jotka tekevät teille palveluksia, eivät tule hallitukseen enää, siitä kyllä tullaan pitämään huoli, ja — jatkoi herra B. edelleen — tämän jälkeen ei tule enää kysymykseenkään teidän vapauttamisenne, ei millään ehdolla, koska te tuolla tavalla alatte uhkailla ja suhtaudutte yltiöpäisesti esitykseemme, joten näyttää ilmeiseltä, että vapauduttuanne tulisitte jatkamaan entiseen tapaan ja levittämään E. K:sta perättömiä tietoja. Ja jos te oikeudessa yritätte tehdä näistä asioista jonkun numeron, niin muistakaa, että me voimme järjestää teille monin verroin ankaramman tuomion kuin mitä muuten saisitte. Pääsette ehkä muuten vuoden tai puolentoista ehdonalaisella tuomiolla. Ja on E. K:lla vielä toinenkin keino teidän kurissapitämiseenne. Me voimme tehdä teidät epäluotettavaksi tovereittenne silmissä. Te olette kunnianhimoinen mies ja teihin varmasti koskee, jos toverinne heittävät teidät yli laidan.

Vastasin, että ryöppy ja manaus sosialidemokraatteja vastaan tässä yhteydessä on aivan aiheeton, sillä minä vakuutan, etten ole kuullut tuosta jutusta yhdenkään sosialidemokraatin puhuvan, eikä minulla ole tietoa, josko he tietävät koko asiasta mitään. Minä olen kuullut asiasta

vitivalkoiselta porvarilliselta virkamieheltä; keneltä, ei kuulu teille. Olen kyllä vakuutettu, että te kaikki keinonne käytätte minun mustaamisekseni ja päästäksenne jotenkin tästä kiusallisesta jutusta ulos, mutta tuollaiset uhkaukset eivät minua peloita. Yritin myöskin huomauttaa, että ei suinkaan E. K. sentään määrää tuomitsemisesta ja tuomion suuruudesta, luulisin minä siinä Hovioikeudellakin olevan jotakin sanomista, joka jutun käsittelee ja tutkii.

Herra Bang selitti, että kyllä asia suurimmalta osaltaan riippuu E. K:sta, sillä

Hovioikeuden jäsenet, ollen vaan juristeja, eivät näistä poliittisista asioista voi päästä selville.

Heidän on mahdoton käsittää sitä monimutkaista organisationia, mikä näissä puoluejärjestöissä on, kun se tuottaa meillekin monasti vaikeuksia, vaikka tutkimme niitä työksemme. Oikeuden jäsenet eivät voi tietää mikä asiallinen ero on työväen ammatillisen ja poliittisen liikkeen välillä, mikä niistä on salaista, mikä julkista ja mikä toiminnan haara enemmän rikollista.

Kaikki riippuu siitä, minkälainen tehdään kuulustelupöytäkirja ja ennenkaikkea siitä, minkälaisen lausunnon E. K. viralliselle syyttäjälle antaa

kustakin asiasta ja henkilöstä, joka lausunto tulee tietysti oikeudenkin tietoon.

Lausuin epäilyni, tokko E. K:n valta ulottuu sentään noin pitkälle ja pyysin, että tuomarin tekemä vapauttamistarjous ehtoineen, samaten kun edelläkäyty keskustelu kokonaan otettaisiin pöytäkirjaan ja että heti kutsuttai-

siin sisään pari todistajaa kuulemaan, mitä tässä tilaisuudessa on kummaltakin puolen lausuttu sekä jatkoin, että minua on suuresti ihmetyttänyt, miksi ei tuomari anna täällä olla todistajain läsnä — kuten kuulusteluissa aina pitäisi olla — tietysti vaan E. K:n omien miesten — sillä tuntuu niin hämäräperäiseltä, kun yksi mies vaan toimittaa kuulusteluja ja tekee tarjouksia ja ei suinkaan teidän tarvitse epäillä, että E. K:n omat miehet todistaisivat minun hyväkseni, vaikka he saisivatkin kuulla mitä täällä tapahtuu.

Tähän herra Bang vastasi, ettei minun tarvitse antaa hänelle ohjeita kuulustelujen toimittamisesta ja että hän kyllä tietää, mitä hän pöytäkirjaan ottaa ja mitä ei ja että tämä ei ole ollut mikään virallinen kuulustelu, joten sitä ei oteta pöytäkirjaan ja loppujen lopuksi se on teillekin parempi, ettei sitä oteta.

Kun esitin uudelleen vaatimukseni, että se on otettava, tai minä olen pakotettu esittämään sen itse Hovioikeudelle, komensi tuomari B. minut ilman muuta koppiin.

Pari päivää myöhemmin edelläkerrotun ''kuulustelun'' jälkeen vietiin minut jälleen kuulusteluhuoneeseen, jossa olivat läsnä E. K:n päällikkö Riekki ja tuomari Bang. Herra Riekki lausui heidän keskustelleen, että minut olisi voitu vapauttaa, jos olisin avoimesti tunnustanut osallisuuteni SKP:n toimintaan, mutta nyt se ei enää käy päinsä, koska olen ollut jo niin kauan pidätettynä ja koska minusta on tehty lehdissä reklaamia ja tultaisiin varmasti siinä tapauksessa tekemään enemmän. (On huomattava, että herra Riekki ei puhunut mitään niillä ehdoilla vapauttamisesta, jotka tuomari B. oli esittänyt, puhui aivan kokonaan toisista, ikäänkuin hän ei olisi tietoinenkaan niistä aikaisemmin esitetyistä. En kuitenkaan jaksaisi uskoa, että tuomari B. hänen tietämättään, omalla vastuullaan olisi niitä tehnyt).

Vastasin herra Riekille, ettei sitä suinkaan voida lukea

minun syykseni, että sanomalehdet ovat kirjoitelleet pidättämiseni johdosta ja lisäsin käsitykseni olevan, että tuskinpa ne minun vapauttamisestani sellaista numeroa tekee, että sitä kannattaisi pelätä. Lausuin edelleen, että koska — kuten nyt herra Riekiltä kuulen — minut olisi voitu vapauttaa siinäkin tapauksessa, että oman tunnustukseni kautta tulisi todettua, että olen ollut yhteydessä SKP:n kanssa, siis E. K:n luulottelema syyllisyyteni täysin toteen näytettynä, luulisin vapauttamiseni olevan E. K:lle monin verroin helpompaa nyt, kun kuulustelut ja tutkimukset ovat osoittaneet, ettei minua voida todistaa mihinkään sellaiseen syypääksi, josta te olette minua epäilleet. Katsoen, että teidän velvollisuutenne on minut vapauttaa ilman muuta ja toivoisin, että se tehtäsiin mitä pikemmin.

Toimintani julkisena toimitsijana on ollut julkista ja kaikkien arvosteltavana eikä siinä edes arvostelevat sanomalehdet ole voineet mitään rikollista osoittaa

ja jos toimintani vastaisuudessa tulisi jollakin tavoin olemaan rikollista, niin minun ei kai tarvitse huomauttaa, että te voitte pidättää minut jälleen koska hyvänsä. Ehkä siihen mennessä voitte hankkia tarpeellisen lisäainehistonkin, että voitte ilman arvelua päästä selville, olenko syyllinen vaiko syytön.

Päällikkö Riekki vastasi, että kuten sanottu ei vapauttaminen enää voi tulla kysymykseen, vaikka se olisikin käynyt päinsä muutama päivä sitten (miksi se ei enää käynyt päinsä, siihen antaa selityksen edelläkerrottu keskustelu hra Bangin kanssa, vaikkei R. siitä maininnut) sekä jatkoi, että hän on kuullut tuomari Bangilta, että te olette luvannut oikeudessa esittää jotain asioita m.m.

E. K:n ja erään viraston asiakirjajutun, jollainen todella joku aika sitten on ollut, mutta minä kehoittaisin, että teille olisi viisaampaa, ettette sellaisia asioita sotkisi juttuunne.

Siitä asiakirjajutusta vastaan itse minä — jatkoi hra R. — eikä se mikään erikoinen ollut, vaikka eräät viranomaiset virkaintoisuudessaan yrittivätkin tehdä siitä suuren numeron.

Teille olisi viisainta pysyä E. K:n kanssa hyvissä väleissä, sillä te pääsette tästä jutusta varmasti vuoden tai puolentoista tuomiolla, taikka voidaan kanne kumota kokonaan, kun te olette juuri istunut kuritushuoneessa näistä samoista asioista täyden satsin ja kun teidän toimintanne aikakin on ollut niin lyhyt, vain toista vuotta, sensijaan kuin monet muut tässäkin jutussa osallisena olevista ovat harjoittaneet rikollista toimintaansa yhtämittää jo kymmenkunta vuotta.

Te ette taida tietääkään, mikä tekijä E. K. näissä asioissa on — jatkoi hra Riekki. Meistä riippuu kokonaan, miten teidän tulee Hovioikeudessa käymään.

Muuten ei tässä jutussa mitään erikoisen suuria tuomioita tule miestä kohti, vaikkakin yhteissumma saattaa nousta yli sadan vuoden, jota yhteissummaa te sitten serveeratte maailmalle. Tosin Jalmari Rasi, yksi tämän jutun päämiehistä sai 3 ½ vuotta, mutta hän olikin yksi kaikkein huomattavampia tekijöitä SKP:ssä: On käynyt vallankumousyliopistot Venäjällä, ollut vakinaisesti

SKP:n leivissä jo kauan, toiminut yleisorganisaattorina ja ollut Suomen Byroon jäsen jo monen monet vuodet ja hänen syyllisyytensä tuli kiistämättömästi toteennäytettyä, joten hänen meriittinsä on moninverroin suurempi, kuin esim. teidän. Eikä Rasikaan olisi saanut niinkään paljon, jos hän olisi heti alussa tunnustanut kaiken, eikä hänen nytkään tarvitse kauan istua, tekee armonanomuksen ja varmasti pääsee vapaaksi. Kuten sanottu — lisäsi herra Riekki — on teille parasta, että annatte juttunne mennä vähin äänin, niin ei kestä montakaan kuukautta kun olette jälleen vapaalla jalalla, mutta jos te ryhdytte hyökkäilemään oikeudessa E. K:ta vastaan, niin saattepa istua pitkän ajan.

Tähän päättyi tämä ''kuulustelu'' ja minut komennettiin jälleen koppiin, saamatta esittää vastaväitteitäni. Mitään pöytäkirjaa ei tästäkään kuulustelusta pidetty. Muuten on minun tunnustettava, että herra Riekki käyttäytyi aivan toisella tavalla kuin tuomari Bang. Uhkauksetkin lausuttiin hillitysti ja ikäänkuin sivumennen. Herra Bangkin luultavasti myöhemmin huomasi kiivastuksissaan puhuneensa ehkä vähän liikaa, koska hän ikäänkuin puolustukseksen selitti, että hänellä on sydänvika ja että on rasittunut, joten tahtoo kiivastua liikaa.

Kun minulle sittemmin E. K:ssa luettiin (yhden todistajan läsnäollessa) kuulustelupöytäkirjani konsepti ei siinä edelläesitetystä vapaaksilaskemistarjouksesta, eikä siinä yhteydessä käydystä keskustelusta, sen paremmin tuomari Bangin kuin päällikkö Riekinkään kanssa tapahtuneesta, mainittu sanaakaan. Huomautin tästä, mutta vastasi pöytäkirjan lukija, ettei se kuulu asiaan, nyt on kysymys siitä, onko ne kohdat oikein, mitä pöytäkirjaan on otettu.

Kuulustelija oletti, että tuskinpa minä, sen jälkeen kuin nuo uhkaukset oli ladeltu, uskallan puhua asiasta mitään ja kieltäytyi ottamasta pöytäkirjaan kyseessäole-

vaa keskustelua. Mutta kun minut sitten toukokuun 29 p:nä siirrettiin H:gin Lääninvankilaan ja siellä toukokuun 30 p:nä päästettiin avustajani, tuomari Salo puheilleni (sitä ennen 6-viikkoisen ohranassa oloaikanani ei saanut avustaja puhutella), ilmoitin hänelle, mitenkä minut olisi vapautettu erinäisillä ehdoilla ja mitenkä noita keskusteluja ja tarjouksia ei pyynnöistäni huolimatta otettu pöytäkirjaan, jonka konsepti oli minulle jo luettu, mutta, että tarkoitukseni oli esittää ne Hovioikeudelle sellaisenaan.

Tässä tilaisuudessa oli läsnä kaksi E. K:n miestä ja sai kuulustelija näinollen heti tiedon, että minä heidän varoituksistaan huolimatta olen jo saattanut asian julkisuuteen,

mainitsemalla siitä avustajalleni tuomari Salolle ja ilmoittamalla sen tekeväni Hovioikeudessakin. Mitä teki nyt E. K:n kuulustelija? Hän tuli kesäkuun 7 p:nä (siis toista viikkoa sen jälkeen kuin olin tavannut avustajani tuomari Salon) lukemaan kuulustelupöytäkirjaani uudestaan ja nyt hän oli siihen ottanut muutaman rivin noista keskusteluista, mutta sellaisena sekasotkuna, jota pöytäkirjan laatija ei voinut itsekään selittää, kun sitä häneltä kysyin. Pöytäkirjan laatija on luullut tästä pälkähästä pääsevänsä sillä, että on pöytäkirjaan eräälle kohdalle kirjoittanut muutamia, hämäräperäisiä, ristiriitaisia ja kaksimielisiä lauseita, mutta onkin joutunut ojasta allkkoon. Hän on koettanut saada pöytäkirjalleen sellaisen sävyn, ikäänkuin E. K. ei olisikaan mitään vapaaksilaskemistarkoitusta tehnyt, mutta erehtynyt kaikesta huolimatta kirjoittamaan m.m. että: kun kuulusteltavalle huomautettiin, että hänet olisi voitu laskea vapaalle jalalle jos hän olisi j.n.e.

Eikö tästä kiistämättömästi käy selville, että

E. K. on yrittänyt käydä kauppaa minun vapauttamisellani,

vaikkei siinä uskalletakaan sanoa niitä alkuperäisiä ehtoja, mutta koko totuutta ei ole kaikesta vääristelystä huolimatta voitu salata. Se on pujahtanut väkisinkin esiin. Mutta siinä on, alkuperäistä totuutta kierrettäessä jouduttu sanomaan sittenkin enemmän kuin oli tarkoitus. Siinä sanotaan juuri tuo, että minut olisi voitu vapauttaa kun olisin tunnustanut kaiken sen, mistä minua tämän kuulustelupöytäkirjan mukaan syytetään. Siis juridisesti katsoen E. K:n pöytäkirjaan merkitsemä vapauttamistarjous on minulle edullisempi kuin tuo toinen aikaisemmin tehty, koska minut tämän mukaan olisi voitu vapauttaa senkin jälkeen, kun E. K:n tiedossa oli kaikki se mihin se tämän pöytäkirjan mukaan yritti uskotella minut syylliseksi ja lisäksi kaikki pöytäkirjassa mainitut ''todistukset'', kunhan olisin tuon kaiken vahvistanut oman tunnustuksen kautta. Kuten tästä nähdään ei E. K. loppujenkaan lopuksi ole voinut minun ''syntejäni'' kovinkaan ''veriruskeiksi'' arvioida, koska kaiken tämän jälkeen, kuten tuon pöytäkirjan lause osoittaa, olisi minut laskettu vapaaksi, pelkäämättä, että lain ja oikeuden auktoriteetti siitä mitenkään kärsisi.

Se, että nyt olen pidätettynä, enkä vapaana, johtuu E.K:n omankin tunnustuksen mukaan vaan siitä, etten tehnyt sitä mitä ohrana käski.

Tuo yksi pöytäkirjan lause jo osoittaa, että kysymys minun kohdaltani ei ole rikos-, eikä oikeuskysymys, vaan ohranan kunniakysymys.

Kuten alussa jo mainitsin, ilmoitin tämän pöytäkirjan "uuden parannetun painoksen" lukemistilaisuudessa, kolmen todistajan läsnäollessa, että pöytäkirja niiltä kohdiltaan ei pidä yhtä tosiasian kanssa ja muistutin tuomari Bangille miten asia todellisuudessa oli. Tässä todistajain läsnäollessa herra B. ei yrittänytkään väittää, että hänen merkintänsä olisi oikea, lausui vaan, että hän on kirjoittanut sen niin kuin hän asian muistaa.

Kun tuo vapaaksilaskemishomma oli näin rauennut, alettiin kuulustelujeni uusi jakso, jossa ei enään puhuttu juuri mitään ammatillisesta liikkeestä, puhuttiin vain jostakin Jalmari Rasista ja hänen väitteistään. Näiden kuulustelujen osuudelta ei minulla ole pöytäkirjaa vastaan muuta muistuttamista kuin että tästä lopullisesta pöytäkirjasta on jätetty pois eräitä merkityksellisiä kohtia. M.m. ilmoitti kuulustelija tämän uuden kuulustelusarjan ensimäisenä kiistämättömänä faktana olevan, että K:n tiedossa on — ja Jalmari Rasi tulee sen todistamaan, — että olen ollut v:a 1925 kesällä Venäjällä pidetyssä SKP:n puoluekokouksessa ja että juuri tässä kokouksessa minut on valittu jonkin Byron jäseneksi. Kun ilmoitin, että tämä on ilmeinen valhe, väitti kuulustelija juuri sen seikan, että kiellän selvän tosiasian, jonka mukana ollut henkilö todistaa ja josta on muutakin todistusainehistoa olemassa, parhaiten osoittavan minun syyllisyyteni. Tämä merkittiin pöytäkirjaan, jonka jälkeen minä huomautin, että

> *tuomarin ei pitäisi jonkun Rasin väitteitä ottaa noin vakavalta kannalta, sillä minä vapauduin Tammisaaren Pakkotyölaitokselta vasta helmikuussa 1926, joten E. K:kin pitäisi uskoa, ettei suinkaan Tammisaaren Pakkotyölaitoksen johto ole raahannut minua v. 1925 kesällä Venäjälle kokouksiin.*

Ja jos minut olisi valittu johonkin Byroon tai vaikkapa kansankomissaariksi minun kuritushuoneessa istuessani, niin enhän minä siitä voi vastata, varsinkaan kun minä en ole edes asiasta tietoinen. Herra B. oli innoissaan unohtanut, koska vapauduin vankilasta ja nyt horjui hänenkin luottamuksensa näihin Rasin "faktoihin" nähden ja arveli hän tapahtuneen siinä jonkun pienen erehdyksen ja keskeytti kuulustelut peräätyäkseen uusiin asemiin. Tästä kuulustelusta ei tietenkään mainita pöytäkirjassa mitään ja niinollen onkin jäänyt kokonaan pöytäkirjassa mainitsematta, koska minut on tuohon Byroon valittu, kuka on valinnut, tai onko valittu ollenkaan, vai olenko ehkä itse valinnut itseni.

Seuraavat syytteet koskivatkin sitten väitteitä noista pöytäkirjassa mainituista Byroon kokouksista, joihin minun on väitetty ottaneen osaa jonkinlaisen ammatillisen liikkeen asiantuntijana. Ensin mainitsi herra B. nämä kokoukset päivän tarkkuudella, mutta kun minä vetosin eräisiin todistuksiin ja siten näytin toteen, että olen ollut ainakin niinä aikoina luento- ja järjestelymatkoilla maaseuduilla, oli nämä merkinnät muutettu pöytäkirjan konseptiin epämääräisiksi, mainitsemalla, että se ja se kokous on ollut siinä ja siinä kuussa, päivistä ei enää puhuta mitään. Tämäkin tuntui E. K:sta vielä epäilyttävän täsmälliseltä sanonnalta, sillä kun eräskin kokous väitettiin olleen heinäkuun alussa ja minä ilmoitin, että olen ollut silloin kaukana Helsingistä kesälomalla, joka on helposti todistettavissa on sanontaa vielä kerran muutettu, niin että sekin kokous on nyt ollut k e s ä l l ä sinä ja sinä vuonna. Ja kuten tästä lopullisesta pöytäkirjasta käy selville on tuo kokouksien aikaa koskeva sanonta nyt yleensä epämääräinen, puhutaan vaan summassa vuodenajoista, keväästä, kesästä j.n.e.,

ei uskalleta enää puhua edes kuukausien ''tarkkuudella''. Tällä tavalla on pöytäkirja 7 viikon aikana aste asteelta ''muokattu'' sellaiseksi,

että syytetyn olisi vaikea todistaa olleensa muualla, sillä täytyisi olla koko maasta pois ja vielä lisäksi kokonaisia vuosia. Mutta samalla se on muokkaantunut merkityksettömäksi syyteainehistonakin, sillä täytyneehän toki syyttäjän voida määritellä ja todistaa, minä päivänä mikin kokous on ollut.

Kuulustelija väitti m.m. Rasin todistavan, että

olen ollut s y k s y l l ä 1926 eräässä kokouksessa, jossa on suunniteltu järjestettäväksi ne suuret Pohjolan sahatyöläisten lakot, joista aikaisemmin oli puhetta. Huomautin, että tämä on jälleen tyypillinen ohranan todistus, sillä nuo lakot o l i v a t j o 1 9 2 6 k e v ä t k e s ä l l ä, joten se kokous on ollut pahasti ajastaan jälessä, joka näitä lakkoja vasta syksyllä suunnitteli. Tästäkään erehdyksestä (!) ei tietenkään mainita mitään pöytäkirjassa.

Tällaisia ovat ne kuulustelut, joita E. K. toimittaa ja pöytäkirjat, joita se laatii, ja näin ''vakuuttavaa'' on se ''syyteainehisto'' ja ne 'todistukset''', jotka se on jättänyt viralliselle syyttäjälle ja joilla se yrittää saada oikeuden vakuutetuksi niiden henkilöiden syyllisyydestä, jotka syystä tahi toisesta ovat joutuneet E. K:n kiroihin.

Kuulustelupöytäkirjani keinotekoinen tendenssi käy selville siitäkin, että

siellä esitetään jonkinlaisena raskauttavana asianhaarana m.m. että olen Vaasassa luennoinut ammattiyhdistysliikkeestä

ja työväenliikkeen historiasta, ikäänkuin tämäkin olisi jollakin tavoin rikollista tai ''kiihoittavaa'', mutta sillä on ilmeisesti pyritty siihen, että kun tässä saadaan sanotuksi, että hän on siinä yhteydessä puhunut myöskin Leninistä, maininnut tuon kauhistuttavan nimen, niin eiköhän oikeuden jäsenetkin jo huomaa, että mies on tuomittava.

Yhtä tarkoitukselliselta tuntuu pöytäkirjassa maininta, että olen ollut kirjeenvaihdossa Kustaa Rovion kanssa, miehen, joka on ollut tuttavani jo toistakymmenen vuoden ajan ja jonka kanssa olimme yhdessä m.m. edellämainitussa Köpenhaminan konferenssissa, jossa hän oli Venäjän Aj:n edustajain tulkkina. E. K. ei taaskaan uskalla edes väittää, että tuossa kirjeenvaihdossa olisi jotain rikollista, sillä näistä kirjeistä, jos mistään käy parhaiten selville, että olemme toimittaneet taloudellisia asioitamme avoimesti julkisessa postissa, käyttämättä mitään hämäräperäisiä etappiteitä tai Byron välitystä. Pyysin, että minulta takavarikoitu Rovion kirje liitettäisiin pöytäkirjaan, että Hovioikeuskin saisi nähdä sen ''rikollisuuden'' ,mutta se ei taaskaan sopinut E. K:n tarkoitusperiin. Sitä ei ollut pöytäkirjassa kun se minulle luettiin, mutta minä pyydän kuitenkin, että oikeus velvoittaa E. K:n jättämään sen oikeuden nähtäväksi.

Vielä on pöytäkirjassa yritetty jonkinlaisena todistuksena esittää, että

Rasilta on saatu numero ''Kutomatyöläinen'' nimistä lehteä,

jonka hän on muka saanut eräältä Jaakko Kiveltä ja joka on peräisin Aj:n toimistosta ja jossa näkyy minun käsialallani tehty merkintä ''Pyydän palauttamaan, minulla on vaan tämä kappale''. Tämän kai pitäisi sitten todistaman, että minulla on ollut kanssakäymistä mainitun

Jaakko Kiven kanssa, jonka väitettiin olevan SKP:n henkilöitä, jos hän kerran on saanut Aj:stä tuon lehden. Olettakaamme, että tuo lehti on Aj:n toimistosta ja että merkintä on minun, joka saattaa kyllä olla mahdollista, niin en voi käsittää, mitenkä sillä voisi tulla toteennäytetyksi, että minulla olisi jossain rikollisessa tarkoituksessa yhteys henkilön kanssa, joka on Aj:stä lainannut. Minulla ei ole tietoa, onko mainittu Kivi tuon lehden lainannut tai onko mahdollisesti itse Rasi tai joku E. K:n miehistä käynyt sen sieltä lainaamassa. Kuka hyvänsä on sen heistä sieltä saanut. Jokainen, joka vähänkin asioita tuntee, tietää, että Aj:n toimistosta lainataan Aj:n jäsenille ja toisten liittojen toimistoille kaikkia niitä julkaisuja mitä sinne tulee, eikä siellä panna siinä yhteydessä toimeen mitään poliisikuulustelua siitä, oletko sinä SKP:n tai sosdem puolueen jäsen. Enkä voisi nähdä mitään rikollista siinäkään, vaikka olisin antanut tuon lehden merkinnälläni varustettuna itselleen O. V. Kuusiselle, vaikka olenkin täysin tietoinen, että hän on niitä kommunistien napamiehiä. Ja varmaa onkin, että jos hän olisikin sieltä sattunut sellaista pyytämään, olisinkin sen vähääkään epäilemättä lainannut ja niin tekisi varmasti jokainen Aj:n toimitsija, sillä ei kukaan muu kuin ohrana voi nähdä julkisen painotuotteen lainaamisessa mitään rikollista. Tuo lehtien ja kirjojen lainaustapa työväenjärjestöjen toimistoista ja myöskin Aj:n toimistosta on ollut niin yleinen, etten ensinkään uskalla mennä väittämään, etteikö joku julkaisu löytyisi joskus jonkun murhamiehen tai hevosvarkaan asunnosta, sillä Aj:n 80,000 jäsenessä saattaa joskus olla joku rikollinenkin henkilö, niin hyvää joukkoa kuin se yleensä onkin ja silloin tämän E. K:n logiikan mukaan voitaisiin Aj:n toimitsijaa syyttää osallisuudesta niihin rikoksiin, joita ne henkilöt ovat tehneet, joilta lehti on tavattu.

Jos tällä tavalla ruvetaan todistuksia tekemään niin kaikki julkiset toimitsijat, ennen kaikkea lainakirjastojen hoitajat tulisivat mestattua muutaman viikon sisään,

sillä niin monenlaisten ihmisten kanssa he joutuvat kosketuksiin virantoimituksessaan.

Kuten arv. Hovioikeuden jäsenet huomaavat, ei tuossa kuulustelupöytäkirjassa esitetyillä todistuksiksi tarkoitetuilla väittämillä ole asiallisesti eikä juriidisesti mitään arvoa, eikä todistusvoimaa. Minä kiellänkin noilta väittämiltä kaiken todistusarvon; ensinnäkin, että ne henkilöt, joiden E. K. ilmoittaa minua vastaan jotakin väittäneen, ovat noihin perättömiin lausuntoihin joko houkutellut, lahjoitetut tai pakoitettu, kuten ennemmin tai myöhemmin tullaan huomaamaan, ja toiselta puolen he ovat ilmiantajia ja lisäksi syytteessä tai tuomitut sellaisista teoista, ettei heidän todistuksilleen senkään takia voi juriidisesti antaa mitään arvoa, eikä todistusvoimaa ja koska mitään asiakirjaa, josta kävisi minun syyllisyyteni ei ole esitettykään, eikä voidakaan esittää, on tämän pöytäkirjan todistusarvo nollan arvoinen.

Näin hämmästyttävän laiha on se tulos, jonka E. K. kaikista ponnistuksistaan huolimatta on saanut kokoon.

Minua kidutettiin noissa kauhistuttavissa ohranan komeroissa, joissa on ainainen pimeys, kuusi viikkoa.

Ja yrittivät kuulustelijat käyttää hyväkseen sitäkin seikkaa, että satuin siellä, ilmanvaihtoa vailla olevissa komeroissa sairastumaan, jolloin lääkäri määräsi minut liikkumattomana vuoteeseen ja jolloin en pariin viikkoon

saanut nauttia mitään ravintoa. Juuri tällöin raahattiin minut noihin kiduttaviin vastakkaiskuulusteluihin Rasin y.m. kanssa. Kuulusteltiinpa toisinaan yölläkin.

Se kuulustelutapa, mikä ohranassa on käynnissä, on kaikkea muuta kuin laillinen, puhumattakaan mistään inhimillisyydestä. Kidutus, kiristys, uhkaukset, viekottelu, lahjominen ja kaikenlaiset lainvastaiset menettelytavat ovat siellä käytännössä.

Että minuun nähden kaikesta tästä huolimatta ei päästy minkäänlaiseen sellaiseen tulokseen, johon ohrana pyrki, johtuu vaan siitä, että ankara elämän taistelu, jonka kässissä olen lapsesta saakka kamppaillut, ja monet aikaisemmat piinakuulustelut, ovat kasvattaneet minulle kyvyn suojella ja puolustaa itseäni, mutta minä vakuutan, että ohranan kynsistä selviäminen monasti kysyy suorastaan yli-inhimillisiä voimia. En ensinkään ihmettele, että moni henkilö siellä 6—7 viikon kidutuksen jälkeen saadaan sanomaan vasten parempaa tietoansa mitä käsketään, sillä siellä helposti joutuu ihminen epänormaaliseen sieluntilaan, sanoo mitä vaan, kunhan pääsisi sieltä pois. Tällä tavalla syntyy sitten niitä ''tunnustuksia'' ja ''todistuksia'', jotka ovat niin surullisen kuuluisassa maineessa, mutta joiden perusteella on satojen ihmisten kohtalo ratkaistu.

Että minun vangitsemiseni ja syytteeseen asettamiseni ei alunperin ole johtunut niistä seikoista, jotka tässä kuulustelupöytäkirjassa on keinotekoisesti koetettu vetää esiin peittämään todellista tarkoitusta, joka näytti menevän kokonaan karille, kun Ammattijärjestöä vastaan mitään erikoisia asiakirjoja ei löydetty ja kun minua ei voitukaan käyttää tarkoitettuna kauppatavarana, se käy jo

osittain esille esittämästäni. Jutun käsittelyn yhteydessä saanen tilaisuuden kuitenkin vielä lähemmin osoittaa, että

> *ohranan hyökkäys minua vastaan on todellisuudessa hyökkäys Suomen Ammattiyhdistysliikettä vastaan, jonka ohrana pakoittaisi palvelemaan työnantajakapitalistien asiaa*

ja ennenkaikkea se on hyökkäys Suomen Ammattijärjestön yhtenäisyyttä vastaan, sillä yhtenäinen työväen ammattijärjestö näyttää olevan ohranalle kauhistus.

Syytetty Väinö Vuorio lausui puolustuspuheessaan:

Kannekirjelmässä vaaditaan minut tuomittavaksi rangaistukseen valtiopetoksen valmistelusta. Tämä aiheuttaa minun puoleltani ensinnäkin toteamisen, että valtiopetos on hyvin epämääräinen ja horjuva käsite. Mikä tänään sanotaan valtiopetokseksi voidaan huomenna julistaa ihailtavaksi sankarityöksi (muistakaamme esim. v. 1917). Suomen rikoslaki määrittelee valtiopetokseksi: toimenpiteet keisarin — ehkä se nyt luetaan presidentti? — henkeä, vapautta ja vallankäyttövapautta vastaan, jonkun osan irroittamisen valtakunnasta tai saattamisen vieraan vallan alle, hallitusmuodon laittomalla tavalla kumoamisen tai muuttamisen. T e o t, joilla yllämainitut asiat toteutetaan tai yritetään toteuttaa, ovat valtiopetoksai Suomen rikoslain mukaan. Tällaisten t e k o j e n, lähinnä hallitusmuodon laitonta muuttamista tarkoittavan t e o n valmistelusta yleinen syyttäjä kai haluaa minua syyttää.

Tuntuu siltä kuin yleinen syyttäjä kannekirjelmää laatiessaan olisi pitänyt ilman muuta selviönä kahta asiaa: 1) että minun tarkoitukseni on muuttaa hallitus-

muotoa; 2) että sitä ei voi tehdä muuta kuin laittomalla tavalla — väkivallalla. Tälle jälkimäiselle vakaumukselleen on yleinen syyttäjä voinut saada tukea historiasta, sillä näyttää olevan asianlaita niin, että

> *kaikkien valtioitten kaikki hallitusmuodot ovat laittomalla tavalla syntyneet.*

Lieneekö yhtään poikkeusta? Tässä maassa nykyisen sukupolven aikana olleet hallitusmuodot ovat perustuneet sarjaan laittomuuden ja väkivallan tekoja: v. 1772 ja 1789 vallankaappauksiin, v. 1808—09 aseelliseen valtaukseen ja maankavallukseen ja v. 1917 onnistuneeseen valtiopetokseen. Jos ei näitä laittomuuksia olisi tehty, ei meillä olisi ollut eikä olisi yhtäläisiä hallitusmuotoja. Mutta vaikkakin entisyyteen nähden näyttää olleen sääntönä se, että hallitusmuotoja muutettiin vain väkivallalla, niin olen minä sitä mieltä, että niin ei tarvitse aina olla. Olenpa vallan vakuutettukin siitä, että ainakin sitten, kun sosialismi vallitsee koko maailmassa, väkivallan käyttö tässä niinkuin muissakin suhteissa kokonaan häviää. Väkivalta on olennainen osa kapitalistista järjestelmää niinkuin se oli olennainen osa ennen olleille samoin sortoon ja väkevämmän oikeuteen perustuville järjestelmille.

> *Nykyisessä luokkien välisessä taistelussa ei kuitenkaan ole kysymys vain joidenkin hallitusmuotojen vaan koko yhteiskuntajärjestelmän muuttamisesta.*

Vastatessani kannekirjelmässä esitettyyn syytökseen on minun siis määriteltävä suhteeni vallitsevaan kapitalistiseen yhteiskuntajärjestelmään. Se on tehty nopeasti:

Minä pidän tätä järjestelmää vääränä ja turmiollisena. Se tuottaa mittaamattomia kärsimyksiä kansan sorretulle enemmistölle ja hyötyä vain pienelle sortavalle vähemmistölle. Se tahraa maailman väkivallalla, verellä ja alhaisella saaliinhimolla ja estää ihmiskunnan kehittymästä korkeampaa ihmisyyttä kohden. On senvuoksi kumottava tämä jo paljon yli aikansa elänyt järjestelmä ja sen tilalle luotava kansan yhteiselle edulle perustuva sosialistinen yhteiskuntajärjestys, joka avaa ihmiskunnalle tien parempaan tulevaisuuteen, lopettaa riiston, sodan ja väkivallan, hävittää kapitalistisen järjestelmän synnyttämät paheet ja kohottaa ihmiskunnan sekä aineellisesti että henkisesti korkeammalle tasolle. Tällainen

yhteiskuntajärjestelmän muutos on saavutettavissa vain sorrettujen suorittaman luokkataistelun kautta

koska sortajat eivät vapaaehtoisesti luovu asemastaan ja riistoetuoikeuksistaan.

Tämä on minun mielipiteeni yhteiskuntajärjestelmän muuttamisesta. Tämän mielipiteeni vuoksi minut on vangittu. Minulle sanottiin etsivässä keskuspoliisissa, että minut on jo pitkän aikaa haluttu vangita, mutta ei ole keksitty mitään syytä ja siksi on minun askeleitani ja tekojani vuosikausia seurattu. Nyt on sitten muka syitä löydetty ja sellaisena esitetään yleisen syyttäjän kannekirjelmässä pääasiassa: 1) että minä v. 1922—23 olen kuulunut S. Sosdem Nuorisoliiton toimikuntaan ja 2) että minä olisin kuulunut Suomen Kommunistisen Puolueen erääseen toimielimeen ja ottanut osaa puolueen kokouksiin.

Väite minun kuulumisestani Kommunistiseen puolueeseen ja osanotosta sen toimintaan on väärä. Olen kyllä suurella mielenkiinnolla seurannut Kolmannen Interna-

tionalen — kommunistisen maailmanpuolueen taistelua kapitalismia ja fascismia vastaan. Olen ihaillut sitä uljasta sankaruutta, jota sen jäsenet kaikissa valkoisen terrorin maissa ovat osoittaneet käydessään kuolemaan ja vankilaan aatteensa puolesta ja olen tuntenut itseni syvästi liikutetuksi siitä suunnattomasta määrästä marttyyriverta, mitä he ovat saaneet uhrata. Olen myöskin lukenut mitä kapitalistista järjestelmää puolustava sanomalehdistö on kirjoittanut Suomen Kommunistisesta Puolueesta ja nähnyt sen suunnattoman pelon, mitä porvaristo sitä kohtaan osoittaa, josta päättäen se on mahtava ja voimakas puolue, muuta minä en ole ollut mainitun puolueen jäsenenä, en kuulunut mihinkään sen toimielimiin, enkä ottanut osaa sen kokouksiin.

Tämä siis ei kelpaa syyksi vangitsemiseeni, eikä osoitukseksi siitä, että minä valmistelen hallitusmuodon laitonta muuttamista tarkoittavaa tekoa. Se ei l a i n m u k a a n kelpaisi sittenkään, vaikka minä olisin kuulunut mainittuun puolueeseen, sillä olen kuullut, että Suomen laki tässä suhteessa on samanlainen kuin länsimaiden, joissa Kolmannen Internationalen osastot toimivat aivan julkisesti samoinkuin muutkin puolueet ja joissa osanottoa puolueen toimintaan ei katsota hallitusmuodon laitonta muuttamista tarkoittavan teon valmistamiseksi. Se että meillä ilmenee päinvastaista tulkintaa johtunee tsaarivenäläisestä perinnöstä.

Yleisen syyttäjän kannekirjelmässä huokuu aivan sama henki kuin tsaarin tuomioistuinten

antamien valtiopetostuomioiden kaavassa: ''osanotosta vallankumoukselliseen toimintaan, jonka tarkoituksena on joko läheisessä tai kaukaisessa tulevaisuudessa kukistaa nykyinen hallitus'' j.n.e.

Mitä sitten tulee minun kuulumiseeni S. Sos.dem. Nuorisoliiton toimikuntaan v. 1922—23 niin se on totta, mutta ei sekään millään tavalla todista minun valmistelleen valtiopetosta. Ja muuten tuntuu kovin haetulta, että toiminta, josta on jo kulunut yli puolen vuosikymmentä ja joka silloin oli tiedossa, nyt otetaan esille. Joudun täten jo keski-iälle päässeenä selvittelemään nuoruusaikani ihanteita ja toimintaa:

S. Sos.dem. Nuorisoliitto omaksui jo perustamishetkellään (1906 jouluk. 9—10 p.) luokkataistelun ja kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän muuttamisen sosialistiseksi ja nämä periaatteet sillä olivat muuttumattomina myöskin sinä lyhyenä aikana, minkä minä olin järjestön johdossa. Mutta liiton jokapäiväisen toiminnan muodosti työ työläisnuorison elämän kohottamiseksi. Liitto teki työtä nuorison suojeluksen, parempien työehtojen ja nuorison valtiollisten oikeuksien puolesta. Liitto pyrki kohottamaan nuorisoa tietoiseksi asemastaan ja ihmisarvostaan, pyrki lisäämään sen yleistä sivistystasoa, tekemään sen raittiiksi ruumiillisesti ja henkisesti terveeksi. Siis yleisesti sanoen: liitto toimi silmämääränään se, että työtätekevän kansan uusi sukupolvi olisi nykyistä aineellisesti, älyllisesti ja moraalisesti korkeammalla tasolla. Liiton toimintaa ei kukaan ajatteleva ihminen voi pitää rikollisena, ei myöskään minun osanottoani siihen.

Edelläsuoritettu tarkastelu osoittaa, ettei yleinen syyttäjä ole voinut esittää ainoatakaan toimenpidettä, jonka kautta minä olisin valmistellut hallitusmuodon laitonta muutosta tarkoittavaa tekoa. Jälelle jää vain mielipiteet. Onko minut tuomittava mielipiteitteni perusteella? Oikeus on nyt omalta kannaltaan katsoen samassa asemassa kuin 1800 vuotta sitten keisari Trajanus, jolta roomalainen lakimies Plinius nuorempi, toimiessaan Bithynian-Pantoksen maaherrana, kirjeessä kysyi:

''Onko pelkkä kristyttynä oleminen sellaisenaan pidettävä rikoksena vai onko todettava rikollisia tekoja''?

(Nimitykset ''kristitty'' silloin ja ''kommunisti'' nyt ovat vallanpitäjien kannalta katsoen indettiset.)

Yleisen syyttäjän kannekirjelmä muodostaa tavallaan katsauksen tämän maan historiaan viimeisen vuosikymmenen aikana. Puutteellisuuksistaan huolimatta se osoittaa, että Suomen työtätekevä kansa elää nyt raskasta sorron ja ahdistuksen aikaa. Toinen vainokausi seuraa toistaan katkeamattomassa ketjussa. Olen kuitenkin vakuutettu siitä, ettei kapitalistinen järjestelmä ole saanut niiden kautta mitään todellista hyötyä. Ja syyttäjäni ja heidän päämiehensä eivät tule tässäkään jutussa voittamaan.

Tämä niinkuin edellisetkin vainot tulee, päinvastoin kuin tarkoitetaan, edistämään kansanvapautuksen asiaa

— herättämällä nukkuvia ja kohottamalla uusia innon ja uhrautumishalun täyttämiä taistelijoita kansan parhaimpien joukosta.

Yleinen syyttäjä vaatii minut tuomittavaksi kuritushuoneeseen. Jos niin tapahtuu, on se tietenkin minulle henkilökohtaisesti hyvin raskasta, sillä minä panen suuren arvon elämälle ja vapaudelle, mutta kansanvapauden asia ei siitä kärsi, vaan voittaa, kuten edellä selitin. Olisi siis väärin valittaa osaansa.

Työtätekevän kansan vapaus on yksilön vapautta ja elämääkin korkeampi.

Olen päässyt sanottavani loppuun. Tiedän kyllä, että en ole voinut vaikuttaa oikeuden jäseniin. Meillä ei ole mahdollisuutta ymmärtää toisiamme. Puhumme eri kieltä. Edustamme kahta eri maailmaa: vanhaa katoavaa ja uutta tulevaa. Tietoisena tästä ja iloiten siitä, että olen edes hiukkaesn verran saanut olla mukana viemässä suurta asiaa eteenpäin, minä kaikesta sydämestäni vakuutan, että tulkoonpa minulle minkälainen tuomio tahansa, niin (kuvaannollisesti sanoen)

joka tapauksessa olen tuhat kertaa mieluimmin tällä puolella tuomaripöydän.

Esitän, että yleisen syyttäjän rangaistusvaatimus hylätään.

Syytetty Yrjö Enne lausui vastineessaan seuraavaa:

Lähtiessäni puolustautumaan minua vastaan tehtyjen syytösten johdosta haluan lausua mielipiteenäni, että juttuni on ensikädessä poliittinen ja siinä mielessä käsittelen sitä. Syytökset kohdistuvat minun mielipiteisiini eikä joihinkin tekoihin. Vangitsemisestani eivät aikaansaaneet teot, vaan poliittinen mielipiteeni ja poliittisen toimintani luonne. Tämän takia haluankin

ensiksi kosketella niitä poliittisia vaikuttimia, jotka ovat olleet syynä lainvaistaiseen vangitsemiseeni ja syytteeseen minua vastaan.

Syytekirjelmässä mainittuna aikana eli silloin kun olin SSP :n piirijärjestäjänä Hämeen läänin pohjoisessa vaalipiirissä joduin jo häikäilemättömien hyökkäysten alaiseksi porvarillisissa ja sosialidemokraattisissa sanomalehdissä. Niissä kirjoituksissa annettiin ymmärtää kyllin sel-

västi, että viranomaisten tulisi ryhtyä toimenpiteisiin minua vastaan. Painostus meni niin pitkälle, että minut jo kerran kutsuttiin Tampereen poliisimestarin puheille, joka sanoi määrätyltä taholta vaadittavan minun pidätystäni. Samalla hän ilmoitti minulle uhkavaatimuksen, että minun on luovuttava piirijärjestäjän toimesta ja lopetettava poliittisten julkisten puheiden pito tai muussa tapauksessa hän tulee vangitsemaan minut ensi kerran noustessani puhujapaikalle. Tätä uhkaustaan hän ei voinut kuitenkaan toteuttaa, koska poliittinen toimintani — sama, josta minua nyt syytetään — ei sisältänyt mitään rikollista.

Sittemmin jouduttuani Helsinkiin Työväen Urheiluliiton sihteerin toimeen alkoi sosialidemokraattisen sanomalehdistön taholta sama hyökkäily, jossa m.m. mainittiin liiton toimistossa luonani käyneen lähettejä Moskovasta. Tällaiset valheelliset hyökkäykset kohdistuivat minuun sentähden, että

> *koko sihteerinä oloaikani, lähes 4 vuoden ajan, vastustin sosialidemokraattisen puolueen sekaantumista Työväen Urheiluliiton asioihin,*

koska sillä sekaantumisella oli ja on edelleen tarkoituksena saada työläisurheilijat palvelemaan puolueen tarkoitusperiä. Samoin vastustin samalta taholta ilmennyttä pyrkimystä valjastaa työväen urheiluliikekin kansalliskiihkon reklaamivaunujen eteen, koska näin sen tien johtavan itsenäisen työväen urheiluliikkeenkin häviöön. Minua vastaan hyökättiin myöskin sentähden, että tuossa toimessa ollen yritin vaikuttaa siihen suuntaan, että kaikki maailman työläisurheilijat saataisiin liittymään, sosdem johtajien vastustelusta huolimatta, koko maailmaa käsittäväksi yhteiseksi järjestöksi. Tämä toimintani

lienee sen verran haitannut sosdem puoluejohtajain laskelmia, että alettiin turvautua perättömiin ilmiantokirjoituksiin.

Tätä ajojahtia jatkettiin minun ollessani Kuopiossa Savon Työn toimittajana, jolloin m.m. S. Sosialidemokraatti pariinkin otteeseen kirjoitti minun olevan Savon Työn toimittajana jonkin salaisen johdon määräyksen nojalla valvomassa mainitun lehden toimitusta. Minä huomautan, että juuri tästä seikasta minua syytetään ja kuulusteluissakin kaikkein ankarimmin vaadittiin tunnustusta.

Hyökkäykset jatkuivat edelleen, kunnes ne viime talvena,

ollessani eduskunnassa ja myöskin jälleen TUL:n sihteerinä, saivat suorastaan vaativan sävyn minun pidättämiseeni nähden.

Kirjoittihan S. Sosialidemokraatti, että minä olisin ollut Kuopiossa ollessani yhteydessä osallisuudesta S.K.P:n toimintaan syytteessä olleen Jalmari Rasin kanssa. Näin kirjoitti lehti: ''Allekirjoittaneella on, kuten sanottu, varma vakaumus siitä, että herra Enne tuntee Rasin, sillä Rasi on toiminut Kuopion ja Kajaanin seuduilla samoina vuosina, jolloin Enne oli täältä Helsingistä komennuksella Kuopiossa, Kaarlo Luodon vormintarina kuopiolaisessa kommunistilehdessä. — Onko Enne ollut tietoinen Rasin salaisesta toiminnasta, siitä emme niiden tietojen perusteella, joita allekirjoittaneella on Rasin toiminnasta, voi mennä sanomaan sitä tai tätä. Tulevaisuus selvittää sen puolen. Mutta sen tiedämme, että Rasin omallatunnolla on syy sen rikollisen toiminnan valmistelemisesta, joka vuoden 1925:n seuduilla johti Kajaanin puolessa vangitsemisiin.

Eduskunnassa käyty keskustelu valaisi tällä kertaa tavallista enemmän julkisen kommunistisen toiminnan suhdetta salaiseen. Se, että eduskuntakommunistit ottivat niin Rasin kuin Eva Korhosenkin siipiensä suojaan todistaa jos mikä, minkälaiset suhteet ovat maanpäällisen ja maanalaisen kommunismin välillä. — — — Nyt olisi kuitenkin hyvä mainitun ryhmän tehdä tili eräiden jäsentensä kanssa.'' Samalla lehti

kehoitti seuraavalla tavalla kansanedustaja Ingmania eli selvimmin sanottuna etsivää keskuspoliisia asettamaan minut seinää vastaan

ja kovistamaan missä tekemisissä olen ollut Kuopiossa Rasin kanssa. ''Mutta hänellä olisi ollut mitä mainioin tilaisuus pistää kommunisti Enne seinää vasten — kuvakieltä käyttääksemme — ja ahdistaa hänet sanomaan tunsiko hän, Kuopiossa komennuksella, Kalle Luodon 'vormintarina' ollessaan, siellä ja Kajaanissa samoihin aikoihin liikkuneen Jalmari Rasin ja mitä hän teki estääkseen Rasin häpeällistä toimintaa, ja paljastaakseen sen, estääksen siten työläisiä joutumasta Rasin kelkkaan?

Enteen vastaus minkälainen se olisi ollutkin, olisi antanut aihetta lisäkommentaareihin''. Jos vielä suorempaan esitetään vaatimus jonkun henkilön vangitsemiseksi, menisi se jo mahdottomuuksiin. Tämä oli kyllin suora ja selvä vaatimus. Tämä ilmianto on kaiken lisäksi, kuten edellisetkin, väärä, muistuttaen tsaarinaikaisia ohranalle tehtyjä perättömiä ilminantoja. Tämähän on selvinnyt tässä oikeudenkäynnissä. Tämä viimeksimainittukin ilmiantokirjoitus on mennyt määräpaikkaansa päättäen siitä kysymyksestä, jonka kanneviskaali täällä teki Rasille.

Nämä viittaukset sosialidemokraattisen puolueen päääänenkannattajan kirjoituksiin osoittavat, että sillä tahol-

ia on pyritty määrätietoisesti saamaan minut pois poliittiselta näyttämöltä, niin pientä osaa kuin olenkin esittänyt. Että tällaistakaan tapaa poliittisten vastustajain poistamiseksi tieltä ei sosialidemokraattien taholta kammota, osoittavat ne lukuisat vainotoimenpiteet, joihin sosdem hallitus toimessaolo-aikanaan ryhtyi työläisiä vastaan.

Nämä toimenpiteet sosdem puolue äänettömyydellään hyväksyi ja sosdem eduskuntaryhmä virallisesti eduskunnassa siunasi.

Vedänkin edelläolevasta sen johtopäätöksen, että yhtenä suurena syynä vangitsemiseeni on sosialidemokraattiselta taholta tullut painostus.

Toisena tekijänä on luonnollisesti porvariston pyrkimys tuhota maan luokkatietoisen työväestön liikehtiminen ja järjestäytyminen sitä varten. Tässä mielessä pyrkii vallassaolevaluokka lakiensa ja tuomioistuimiensa avulla poistamaan taistelusta henkilöt, jotka ovat joko merkityksellisiä tekijöitä tai muuten huomattavalla paikalla työväenliikkeessä. Mikäli tämä koskee minun mitätöntä persoonaani, saa vangitsemiseni selityksen siitä hyökkäyksestä, joka etsivän keskuspoliisin suorittamissa kuulusteluissa kohdistettiin erikoisen ankarana Sosialistisen työväen ja pienviljelijäin eduskuntaryhmää ja allekirjoittanutta vastaan kansanedustajan omaisuudessa. Ryhmää kokonaisuudessaan syytettiin siitä, että se on ''Moskovan'' palveluksessa ja että se on lähettänyt toimintakertomuksensa Moskovaan. Kävi kyllin selvästi ilmi myöskin se, että yhtenä perussyynä vangitsemiseeni on ollut työskentelyni eduskunnassa. Olen siellä pyrkinyt tekemään

voitavani työläisten hyväksi ja siinä mielessä myöskin käyttänyt puheenvuoroja, joissa olen osaltani paljastanut porvareiden ja sosialidemokraattien poliittista kaupankäyntiä

ja näissä puheenvuoroissa olen kaiketi sitten niinkuin etsivän keskuspoliisin päällikkö Riekki sanoi: ''olette ollut liian suurisuinen'', kun tiedustelin pidätykseni syytä. Varsinkin lienee porvaristoa hermostuttanut ne välikysymyskeskustelut, joita ryhmämme aloitteesta käytiin eduskunnan kevätistuntokaudella. Niiden jälkeen myöskin S. Sosialidemokraatti teki perättömän ilmiantonsa minun suhteestani Rasiin.

Nyt oli vallassaolijain ja heidän apureittensa mielestä kylliksi syytä käydä lopullisesti käsiksi myöskin minuun. Oli enään tarvis saada välttämätön muodollisuuden verho vangitsemiselle ja syytteeseen asettamiselle. Tämä löydettiin minun SSTP:ssa olleesta toimestani vuodelta 1922 ja nykyisen Jalmari Rasin väärästä ilmiannosta, että olisin Suomen Kommunistisen puolueen jäsen ja osallistunut sen toimintaan.

Ennenkuin lähden tarkastelemaan minua vastaan tehtyjä syytöksiä, haluan muutamalla sanalla kajota vangitsemiseni yhteydessä ilmenneisiin seikkoihin, jotka myös kuuluvat siihen taustaan, jota vasten minun on tehtyjä syytöksiä tarkastettava.

Näiden vangitsemisten tarkoituksena ei ole ollut asettaa yksilöitä vastuuseen teoistaan, vaan ne ovat hyökkäys yksilöiden mielipiteitä vastaan ja yritetään niillä antaa suonenisku vasemmistolaiselle työväenliikkeelle. Etsivän keskuspoliisin päällikkö sanoi minulle, että tarkoituksena on yhdellä iskulla tuhota kommunistinen puolue. Tuhotaanko tällä kommunistinen puolue? Minulla on syytä epäillä sitä.

Tuhotaanko tällä luokkatietoisten työläisten liikehtiminen tai kitketäänkö näillä vangitsemisilla ja alituisilla oikeusjutuilla työläisistä pois vallankumoukselliset mielipiteet? Ei suinkaan.

Päinvastoin tämä juttu, jonka käsittely on muodostunut suoranaiseksi skandaaliksi, osoittaa selvääkin selvemmin nykyisen yhteiskunnan heikkouden ja kehoittaa työläisiä entistä paremmin valveutumaan. Keinot, joita viranomaiset ovat tässä jutussa käyttäneet, paljastuvat oljenkorsiksi, joihin hädässä tartutaan. Tässä paljastuu myöskin se kurja peli, mitä maalaisliitto ja sen hallitus harjoittavat keskustakyltin takana. Hallitus on luonnollisesti vangitsemisten takana, joka käy selville myöskin siitä, että minulle ilmoitti etsivän keskuspoliisin päällikkö Riekki pannessani vastalauseen vangitsemistani vastaan, että asia on ollut esillä valtioneuvostossa ja on sieltä annettu valtuudet pidätykseeni. Samoin ilmoitti hän eduskunnan puhemiehen antaneen suostumuksensa. Vastuun kantaa siis hallitus. Luultavasti toistuu hallitukseen nähden sama mikä aikaisemminkin: se on isompien asialla. Esitetään uudelleen näytelmä ''Käsi ja kinnas''.

Ulkomaalaisten sanomalehtien selostukset tästä jutusta osoittavat, että se saavuttaa huomiota kaikkialla sivistyneessä maailmassa käsittelynsä aito barbaarimaisella luonteella. Ei suinkaan ole omiaan viranomaisten arvoa nostamaan se, että esim. minut

tehdessäni kansanedustajan ominaisuudessa valituksen pidätyksestäni sisäministerille, kiellettiin ja suorastaan estettiin siitä ilmoittamasta vaimolleni.

Minut vietiin kuulusteluja toimittavan tuomari Bangin luokse, joka ilmoitti pidättävänsä vaimolleni menevän ilmoituksen samalla haukkuen minut valituksen johdosta tavalla, jota ei odottaisi sivistyneeltä ihmiseltä vielä vähemmän valtion virkamieheltä kansanedustajaa — vaikkakin vangittua — kohtaan. Saadessani luvan tavata vaimoani etsivän keskuspoliisin vankilassa, ilmoitettiin minulle, että jos sanon sanaakaan tästä valituksestani tai kuulusteluja ja asiaani koskevista seikoista, niin tapaaminen keskeytetään heti enkä saa sen jälkeen tavata enään vaimoani. Tietäessäni olevani täydellisen mielivallan alaisena vailla alkeellisimpiakaan oikeuksia, oli minun pakko tyytyä, koska halusin tavata sairasta vaimoani.

Edellämainitussa valituksessa pyysin saada itselleni sisäministerin päätöksen siitä, mutta tähän mennessä ei sisäministeri ole vielä suvainnut vastata. Minulla ei ole mitään tietoa valitukseni kohtalosta. Olen ihmetellyt vastauksen viipymistä, mutta kuultuani sisäministerin muusta menettelystä tämän jutun yhteydessä, ei minua enään mikään ihmetytä. Minäkin saanen vastauksen palattuani Tammisaaresta. Minä luulin, että oikeusturva on riistetty minulta vain etsivän keskuspoliisin toimesta, mutta

nyt minä näen, että se on hallitus, joka tässä maassa tällä kertaa on lähtenyt maan kansalaiselta ja kansanedustajalta riistämään lain ja ihmisyydenkin suomat alkeellisimmatkin oikeudet.

Meille poliittisille vangeille on turvattu erinäisiä oikeuksia, m.m. tupakanpoltto-oikeus. Tätä oikeutta ei minulle eikä tiettävästi tovereillenikaan annettu Helsingin lääninvankilassa siitä huolimatta, että oikeusministeriö asiasta tehtyjen valitusten johdosta antoi siitä vielä yli-

määräisen käskyn ja siitä huolimatta, että mainitussa vankilassa on annettu sanottu oikeus m.m. eräälle kavalluksesta syytetylle armeijan upseerille, jolle ei edes laki velvoita sitä myöntämään. Luettaessa minulle kuulustelupöytäkirjaa tiedustelin asiaa edellämainitulta Bangilta. Vastaus selvitti kiellon syyn ja kuului: ''Miksi ette tunnustanut. Jos olisitte tunnustanut olisi teille järjestetty tupakanpoltto-oikeus.'' Kun huomautin, ettei kuulustelut saa vaikuttaa minun oikeuksiini, sain siihen röyhkeän vastauksen.

Etsivän keskuspoliisin määräykset kumoavat lain ja ministerin määräykset.

Samoin meneteltiin sanomalehden saannin kanssa. Sain vankilan johtajalta luvan, tilasin lehden ja myöskin maksoin, mutta tuon kolmen viikon ajalla, jonka olin mainitussa lääninvankilassa, ei minulle annettu lehteä yhtään numeroa. Minulle lähetetyt porvarilliset kuvalehdetkin pidätettiin. Kirjeet kulkivat vielä kuulustelujen loputtuakin etsivän keskuspoliisin kautta viipyen matkallaan samassa kaupungissa lähes kaksi viikkoa. Viipyminen tapahtui etsivässä keskuspoliisissa. Sattumalta saadessani tietää tänne siirtopäivän kirjoitin siitä vaimolleni. Tämä kirje takavarikoitiin ja ilmoitettiin, ettei siirrosta saa omaisille ilmoittaa.

En voi olla kajoamatta myöskin kuulustelujen tahalliseen pitkittämiseen. Kun siitä huomautin etsivässä keskuspoliisissa, ilmoitettiin minulle, että siellä on tapana esittää kuulusteltavalle kaikki todisteet, ennenkuin kuulustelut lopetetaan. Ja sentähden ne muka kestävät. Tästä huolimatta ja vaikka jouduin olemaan heidän hallussaan 42 päivää ei minulle esitetty minkäänlaisia todisteita. Rasista, Mikko Lappalaisesta ja muistakaan ei mainittu mitään ennenkuin täällä oikeuden ensimmäisessä is-

tunnossa. Viimeiseen asti siis pidettiin tietämättömänä syytettä koskevista seikoista ja pidetään kaiketi vieläkin, koska kuulustelupöytäkirjoja ei suostuta syytetyille antamaan.

Nämä kaikki seikat osoittavat miten täydellistä mielivaltaa etsivä keskuspoliisi harjoittaa nuottaansa saamiaan henkilöitä kohtaan ja miten pitkälle pikkumaisuuteen asti se menee henkilöön nähden, jota vastaan se ei katso voivansa käyttää suoraa toimintaa tunnustuksien pusertamiseksi.

Se jättää tsaarin ohranan niin kauas jälkeensä, ettei siitä sovi käyttää enään edes samaa nimeäkään.

Tällaisen laitoksen palveluksessa olevat urkkijat ja provokaattorit lienevät sitten täysipainoisia todistajia oikeusistuimissa. Tämä on jyrkästi ristiriidassa kaiken oikeustajunnan kanssa. Minä olen vakuutettu, että ne 500,000 Suomen kansalaista, siis täysikasvuista n. 1/3, jotka ovat tämän laitoksen kirjoihin merkityt ''epäluotettaviksi'' ja jotka ovat siis joko täydellisen tai osittaisen silmälläpidon alaisena, eivät tunnusta oikeutetuksi tuon laitoksen olemassaoloa. Meihin ''epäluotettaviin'' liittyvät vielä monet, joilla oikeustajunta on jälellä. Viittasin jo aikaisemmin sosialidemokraattien osuuteen tämän jutun synnyssä. Sama on asianlaita etsivän keskuspoliisin olemassaoloon nähden. Asiaa ei muuta se, että heidän taholtaan on hämäämistarkoituksessa vaadittu tuon laitoksen lakkauttamista, koska samanaikaisesti heidän hallituksensa puolueen ja eduskuntaryhmänsä suostumuksella käytti tuota laitosta poliittisten vastustajainsa tuhoamiseksi.

Mitä tulee minun toimintaani S. Sos. T. puolueessa Tampereella 1922, oli se täysin julkista, jokaisen nähtävissä, kuultavissa ja arvosteltavissa. Mitä tulee tuon toi-

mintani valtiopetoksellisuuteen, ei kanneviskaali ole edes pyrkinytkään osoittamaan sitä. Ei mielestäni riitä osoittamaan valtiopetoksen valmistelua vain se, että mainitaan toimeni olleen SSTP:n piirijärjestäjän toimen. Täytynee löytyä jonkinlaisia tekoja, jotka osoittavat valtiopetoksen valmistelun olleen kysymyksessä.

Näitä tekoja ei ole voitu eipä edes yritettykään esittää. Kysymyksessä olikin mainittuna aikana eduskuntavaaleihin valmistautuminen, joka on erikoisella lailla turvattu.

Samoin on ehdokkaiden puolesta tehtävä agitatsioni täysin luvallista ja laillista. Tämä olikin minun työskentelynäni mainitussa toimessa. Tosiasiaksi jää se, että etsivä keskuspoliisi on mainittua tointa käyttänyt vain verhona peittämään minun aiheetonta lainvastaista vangitsemistani. Verhoksikin tämä mielestäni on hyvin huono.

Läpinäkyvämmäksi tekee sen vielä se, että mainitun puolueen lakkauttamisesta on kulunut jo yli 4 vuotta ja minun toiminnastani mainitussa puolueessa yli 5 vuotta. Minähän siirryin pois puolueen palveluksesta n. ½ vuotta ennen kuin puolueeta vastaan syyte nostettiin. Nyt vasta katsotaan olevan syytä nostaa kanne sen aikuisen toimeni johdosta, joka oli jo silloin viranomaisten tiedossa. Tulee mieleen pakostakin vanha sananparsi:

''Laihialla pojat pelaavat korttia vielä kolme vuotta sen jälkeen kun poliisi oli kortit pois ottanut.''

Minua vastaan esitetty päätös on tosiaan jälkipeluuta, eikä siinä ole kyseessä vain 3 vuotta niinkuin Laihian pojilla, vaan kysymyksessä on yli 5 vuotta. Tällainen syy-

tös ei ole omiaan nostamaan kanneviskaalin arvoa, eikä myöskään oikeuden auktoriteettia, jos se tällaisen kanteen hyväksyy. Väitetään useasti, että tämän maan oikeuslaitos palvelee, samoin kuin muissakin kapitalistisissa maissa, vallassaolevan luokan pyrkimyksiä. Eikä voitane väittää, etteikö sellaisia esimerkkejä löytyisi runsaasti eri maista. Jos nyt oikeus ottaa täydestä tämän minua vastaan esitetyn syytöksen, joutuu se silloin auttamaan minun poliittisten vastustajapiirieni pyrkimyksiä poistaa minut poliittisesta taistelusta.

Oikeuslaitos muodostuu silloin poliittiseksi taisteluaseeksi, jota käytetään meitä työläisiä vastaan.

On luonnollista, että tällöin ei voida työläisten taholta antaa arvonantoa oikeudelle poliittisissa jutuissa. Jos oikeuslaitos saa edelleen muodostua vallassaolevan luokan taisteluaseeksi siinä määrässä kuin se täällä Suomessa tapahtuu, niin on turhaa kerskua n.s. länsimaisella oikeusjärjestyksellä.

Kummalliseen valoon tässä joutuu myöskin etsivä keskuspoliisi. Se on ollut koko ajan ollessani SSTP:n piirijärjestäjänä tietoinen minun toiminnastani. Jos nyt seuraamme kanneviskaalin ajatusta, joka kyllä todellisuudessa on väärä, että minä silloisella toimellani olisin tehnyt itseni syypääksi valtiopetoksen valmisteluun, niin on etsivä keskuspoliisi tietoisesti sallinut rikollisen olla vapalla jalalla yli 5 vuotta ja yli 4 vuotta vielä sen jälkeen kun mainittu puolue toimitsijoineen oli oikeudessa punnittavana. Tämä ajattelu johtaa siihen, että

etsivä keskuspoliisi joutuu syypääksi rikollisen avustamiseen ja rikoksen salaamiseen.

Etsivä keskuspoliisi minun avustajani valtiopetoksen valmistelussa! Tällaiseen humoristiseen tulokseen johtaa pieni ajattelu tehdyn syytöksen johdosta.

Tämä minua vastaan esitetty syytös osoittautuu aiheettomaksi, koska kanneviskaalikaan ei voi esittää mitään valtiopetoksen valmistelua silloisessa toiminnassani.

Mikäli syyte koskee minun kuulumistani Suomen Kommunistiseen puolueeseen, nojaa kanneviskaalin syyte kokonaisuudessaan vain Jalmari Rasin ilmiantoon. Minkäänlaisia todisteita syytöksen todenperäisyydestä ei ole täällä esitetty. Rasin ilmiantolausunto ei ole totuuden kanssa yhtäpitävä. Kun muistaa ne keinot, mitä etsivä keskuspoliisi on olemassaolonsa aikana käyttänyt, saadakseen edes todistuksiin vivahtaviakaan esitettyä syytettyjä vastaan, niin voi melkoisella varmuudella sanoa, että Rasin antamat lausunnot ovat ostettuja ja mies puhuu rahan edestä tai muista samantapaisista vaikuttimista, mitä hänen on käsketty puhumaan.

Kauppasuhdetta osoittaa sekin, että etsivä keskuspoliisi on ottanut Rasin ulos vankilasta ja hän on saanut liikuskella sivilivaatteissa kaupungilla.

Tuollaiseen lausuntoon kuin Rasin on, ei mielellään kajoa, mutta koska on olemassa se suuri mahdollisuus, että hänen lausuntonsa otetaan täydestä, niin lienee siihen pakko kajota.

Lausuntoa silmäillessä pistää siinä silmiin sellaiset sanat kuin "mikäli olen kuullut" j.n.e. osoittaen lausunnon antajan suurta epävarmuutta asioissa. Lausunnossa kerrottu matka III Internationalin kongressiin on aivan selvästi kertojan mielikuvituksen tuotetta suurenmoisine merihätäkohtauksineen. On syytä epäillä hänen mielikuvitustaan kiihoitetun etsivässä keskuspoliisissa erinäi-

sillä aineilla. Tällaiset mielikuvituksen tuotteen sopivat mielestäni paremmin jollekin kustannusyhtiölle kuin hovioikeudelle.

Minä kiellän Rasin lausunnon todenperäisyyden kokonaisuudessaan. Huolimatta siitä, että olenkin tässä jutussa syytettynä uskallan rinnastaa oman lausuntoni ainakin Rasin lausunnon rinnalle ja alistaa ne oikeuden punnittaviksi. Minä tiedän, että

> *etsivä keskuspoliisi ja sen takana olevat piirit tulevat asettamaan mahtinsa, joka ei suinkaan ole pieni, minua vastaan.*

Silloin on syytä epäillä, ettei vaaka kallistu enään minun hyväkseni ja siksi olenkin tahtonut osoittaa todisteilla Rasin lausunnon kokonaisuudessaan vääräksi. Viittaankin Karl Söderströmin antamaan todistukseen ja syytettyjen Antti Ojalan ja Jaakko Kiven lausuntoihin, jotka kumoavat täydelleen Rasin lausunnon.

Kuulustelupöytäkirjasta käy selville, että Antti Ojala on meitä vastakkain kuulusteltaessa kieltänyt olleensa kanssani missään tekemisessä. Tämän on Ojala oikeudessa suullisesti vahvistanut. On ehkä tarpeetonta tämän jälkeen kosketella sitä lausuntoa, joka minun kuulustelupöytäkirjassani on merkitty Ojalan myöhäisemmäksi lausunnoksi. Mutta tarkastetaan sitäkin, sillä sekään lausunto ei todista mitään. Lausunnossa kerrotaan Ojalan käyneen Savon Työn toimituksessa. Jos minä olisinkin keskustellut joko tietäen tai tietämättä hänen olevan SKP:n jäsenen, ei suinkaan se vielä todista sitä, että minä olisin saman puolueen jäsen eikä sitä, että minä olisin valtiopetoksen valmistelija. Jos näin olisi, niin silloinhan joutuisimme mahdottomuuksiin.

Jos minä esim. eduskunnan käytävillä olen keskustellut jonkun fascistin kanssa, joita siellä kyllä löytyy, niin minua pitäisi tuon keskustelun nojalla syyttää fascistiksi ja yhteydessä fascistien kanssa

ja luonnollisesti valtiopetoksen valmistelusta, jota fascistien toiminta on. Tätä sanoisi kanneviskaali varmasti järjettömyydeksi. Miksi kaikki järjettömyys tahdotaan tehdä järjelliseksi silloin, kun on kysymys kommunistisen mielipiteiden omaavien saattamisesta telkien taakse.

Mikko Lappalaisen lausunto jää kokonaan merkityksettömäksi.

Minulla onkin näinollen syytä huomauttaa, että kanneviskaalin esittämä syytös kuulumisesta kommunistiseen puolueeseen ja syytös yhteydestä puolueen salaisten toimitsijain kanssa on jäänyt täydelleen toteennäyttämättä.

Kuulustelupöytäkirjassa sanotaan minulta tavatuista puhejäsennyksistä, että ne osoittavat minun puheissani kiihoittaneen kuulijoitani. Samalla mainitaan, että niitä puheita olisin pitänyt suljetuissa salaisissa kokouksissa. Nämä väitteet ovat tehdyt kuulustelupöytäkirjan väritystarkoituksessa, koska niitä ei kanneviskaali ole edes pyrkinytkään osoittamaan todeksi. Puhejäsennyksissä on paikkakunta ja aika merkittynä osoittaen missä ja milloin puhe on pidetty. Ne on pidetty kaikki julkisissa tilaisuuksissa, joihin on ollut vapaa pääsy pääsymaksun suorittamalla ja niitä lienee ollut etsivän keskuspoliisin edustaja kyllä seuraamassa. Jäsennyksistä esiintyvistä lauselmista vetää etsivä keskuspoliisi omalaatuisia johtopäätöksiä. Jokainen normaalisella älyllä varustettu henkilö käsittää, että jos jäsennyksessä on esim. sanat: ''proletariaatin nyrkin on pudottava porvarin kalloon'', ei se suinkaan merkitse sitä, että olen kuulijoita kehoittanut otta-

maan jokaista porvaria niskasta kiinni ja kumauttamaan häntä nyrkillä päähän. Minä selitän esim., että

proletariaatin nyrkki on valistus ja sillä on tuhottava porvariston hyökkäykset ja paljastettava sen petokset.

Etsivä keskuspoliisi näkee kuitenkin asian toisessa valossa johtuen se siitä, että siellä kuulusteltaville pidettyjä puheita, päättäen niiden asusta, ei ole koskaan totuttu jäsentelemään.

Samoista jäsennyksistä mainitaan, että olin ne muka kätkenyt taskuuni voidakseni matkalla Fabianinkadulle hävittää ne jollain tavoin. Tämä on suorastaan lapsellista värittämistä, mutta koska sillä on tarkoitus luoda vissiä valoa minuun ja erikoisesti pitämiini puheisiin, että ne olisivat olleet muka jotenkin salaperäisiä, niin huomautan, ettei minulla ollut syytä julkisesti pitämieni puheiden jäsennyksiä piiloitella. Jos olisi ollut tähän syytä, niin olisi ollut myöskin mahdollisuudet ne hävittää, mutta se ei ollut eikä ole vastakaan tarpeellista.

Etsivä keskuspoliisi viittaa todisteena myöskin minulta tavattuihin SKP:n julkaiseman ''Proletaari''-nimisen lehden numeroihin mainiten, että niitä annetaan vain SKP:n jäsenille. Kuten jo ensi istunnossa mainitsin ei tämä viimeinen väite pidä paikkaansa, sillä ''Proletaari''-lehteä on ollut sellaisilla henkilöillä, joiden ei voitane olettaa kuuluvan SKP:hen.

Ei myöskään laki kiellä hallussapitämästä n.s. kiellettyjä painotuotteita yhtä kappaletta, kun ei niitä levitä. Minulla on siis oikeus pitää hallussani myöskin ''Prelataaria'',

valitettavasti ei nyt kuitenkaan tällä hetkellä. Etsivä keskuspoliisi lähteekin tässä todistelemaan minun valtiopetoksellisuuttani sillä materiaalilla, jota olen käyttänyt erinäisissä SKP:tä koskevissa puheissani eduskunnassa. Etsivällä keskuspoliisilla on tarkoitus sensuroida kansanedustajan käyttämiä asiakirjoja.

Minä kiellän olevani SKP:n jäsen, mutta myönnän mielipiteiltäni olevani kommunisti. Minä olen lausunut käsitykseni myöskin SKP:stä ja salaisesta toiminnasta luokkataistelussa yleensä ja olen sen lausunut — en missään suljetussa salaisessa kokouksessa — vaan eduskunnassa. Haluan tässä muutamalla sanalla selvittää mielipidettäni ja sitä varten lainaan tähän jonkun kohdan mainitusta eduskuntapuheestani. Sanoin m.m. seuraavaa: ''Siellä oikealla on korostettu sitä, että Suomi kuuluu länsimaisiin oikeusvaltioihin, ja sitä käsitystä on yritetty myöskin syöttää ulkomaille, vaikkakin laihalla tuloksella. Kommunistisen puolueiden toiminta on laillista useissa maissa, joiden oikeuslaitokset lienevät länsimaisia porvarinkin silmillä katsottuna.

Tällaisia maita ovat esim. Englanti, Ranska, Sveitsi, Itävalta, Tshekkoslovakia, Saksa, Tanska, Norja ja Ruotsi.

Näissä maissa ei suinkaan tuomita työläisiä siitä, että hän kuuluu kommunistiseen puolueeseen. Ei niissä katsota kommunistisen puolueen olemassaoloa ja toimintaa rikolliseksi. Ei ole täälläkään todistettu Suomen kommunistisen puolueen rikollisuutta, vaan syyttäjä on esilläolleissa jutuissa pitänyt tämän puolueen rikollisuuden luonnostaan lankeavana tosiasiana, jonka todistamiseen ei tarvitse päätään vaivata eikä porvarillisiakaan lakipykäliä lainkaan penkoa. Työläisten oikeustajunta sanoo kuitenkin toisin.

Me emme pidä rikollisena sitä, että työväen vallankumouksellinen toiminta on maanalaista silloin, kun se porvariston vainon johdosta ei voi julkisena tapahtua.

Näin on käynyt vallankumouksellisen toiminnan jo vuosikymmenet sitten ja käy vastaisuudessakin. Tämän maan porvaristo on itse harjoittanut salaista toimintaa ja saatuaan voiton työläisistä julistanut sen laillisuudeksi. Olen vakuutettu siitä, että työläiset olisivat valmiit perustamaan julkisen kommunistisen puolueen, jos se olisi mahdollista.''

Kun ei etsivä keskuspoliisi voinut vangita eikä asettaa syytteeseen eduskuntapuheesta oli sen pakko hakea muut tiet.

Minä tulen koko oikeudenkäynnistä ja kuulusteluista siihen lopputulokseen, että minut on asetettu syytteeseen, käyttäen verhona syyttäjän esittämiä aiheettomia syytöksiä, kommunististen mielipiteitteni johdosta, sen takia, että olen lausunut mielipiteeni julki ja sen takia, että olen vakaumukseni mukaisesti julkisesti toiminut sorrettujen puolesta. Minä näenkin tänä hetkenä entistä selvemmin, että sorretut voivat nousta vain omakohtaisen toimintansa avulla vapauteen.

Vain ottaen vallan valtiossa ja tuotannossa voivat työtätekevät saada asemansa korjatuksi.

Tuota vallanottoa ei ratkaista parlamenteissa, jotka ovat vain poliittisia markkinapaikkoja, joissa porvarilliset ja sos.-dem. puolueet käyvät keskenään kuppaa köyhän kansan elämällä. Ei tarvinne lähteä esittelemään lukuisia esimerkkejä todetakseen asian näin olevan. Tuollainen tyypillinen markkinanäytelmä nähtiin m.m. Suomen

eduskunnassa sosdem. hallituksen viime hetkillä. Tuo hallitus, jota jotkut kutsuivat työväenhallitukseksi, kävi viljatulleilla, siis köyhän kansan leivällä, inhoittavaa kauppaa pystyssä pysyäkseen. Siinä alennettiin hintaa ja lisäiltiin toiselta puolen niinkuin ainakin kaupankäynnissä. Köyhälle kuluttajaväestölle annetut lupaukset poljettiin maahan. Nähdessään tuon porvarillisten ja sosdem. puolueen kaupankäynnin, ei voi tulla muuhun tulokseen kuin siihen, että

> *nuo puolueet, nuo miehet eivät tule koskaan työtätekevien puolesta toimimaan, vaan pettävät kerta kerran perästä antamansa lupaukset.*

Vain sorrettujen yhteinen omakohtainen toiminta voi asiaintilan muuttaa, vain itse ottamalla voivat työtätekevät saada yhteiskunnallisen vallan käsiinsä. Siitä huolimatta, vaikka eduskunta onkin puhtaasti porvarillinen laitos, jonka porvaristo säilyttää vain niin kauan kuin se sitä hyödyttää, pidän minä parlamenttityöskentelyyn osallistumisen välttämättömänä myöskin työtätekeville. Siellä on taisteltava kuten muillakin luokkataistelun rintamilla, otettava mitä saadaan ja paljastettava porvareiden ja heidän avustajiensa juonittelut ja osoitettava työläisille parlamentin luokkaluonne.

Minulta on tiedusteltu kuulusteluissa, miten vallanotto työläisten käsiin tapahtuu. Tälläkin hetkellä taistelevat suuret kärsivien joukot pienien palkankoroitusten ja järjestöjensä tunnustamisen puolesta. Leipään ei saada pienintäkään lisää muuten kuin taistelemalla, järjestöjä ei omistava luokka tunnusta muuten kuin tappion uhan pakoittamana. Silloin kun ratkaistaan yhteiskunnan valtakysymystä lopullisesti, ei ole enään kysymys 25—50 pennin tuntipalkkakoroituksista, ei ole kysymys rippeistä

omistavien pöydältä, vaan kysymys on kaikki tai ei mitään.

> *Ei kukaan tosioloja tarkasteleva rehellinen ihminen voine väittää, että omistava luokka tulee sovinnolla antamaan vallan käsistään, tunnustamaan työläiset elimineen yhteiskunnan valtijoiksi,*

kun se ei suostu sovinnolla antamaan rippeitäkään yltäkylläisyydestään. Ne, jotka myönteisesti selittävät, ovat joko haaveilijoita, jotka luokkien välinen taistelu ravistaa kyllä hereille, tai tietoisesti valehtelevia lurjuksia, joiden valheet paljastuvat ja jotka työtätekevät joukot työntävät syrjään ennemmin tai myöhemmin. Minä näen omistavan luokan taipuvan vain pakon edessä ja häviävän näyttämöltä vain pakosta. Millä keinoilla omistava luokka siihen pakoitetaan, määrää se suurimmalta osalta itse ja tilanne, jolloin työväenluokan valtaannousu tapahtuu.

Minun rikokseni, jos niin voi sanoa, nykyistä yhteiskuntaa vastaan on se, että

> *olen uskaltanut vakaumukseni mukaisesti pyrkiä siihen, että nälkäiset saisivat leipää, sorretut oikeutta ja orjuutetut vapautta.*

Jos tämä on valtiopetosta, niin silloin minä olen valtiopetturi ja minä omaksun tuon nimityksen pää pystyssä, sillä se lienee niitä parhaita yhteiskunnallisia arvonimiä, joita tässä yhteiskunnassa annetaan. Minä olen vakuutettu lisäksi siitä, että me, jotka tässä jutussa saamme tämän arvonimen, emme ole ainoita, vaan tässäkin maassa on tuhansia, jotka työskentelevät saman päämäärän saa-

vuttamiseksi kuin minäkin. Ja minä näen ilolla, että tuo tietoisten luokkataistelijain joukko lisääntyy päivä päivältä. Siitä nousee mahti, jota kukistamaan eivät riitä mitkään porvarillisen yhteiskunnan mahtikeinot.

Minulla on syytä olettaa aikaisempien kokemusten nojalla, että minut julistetaan syylliseksi valtiopetoksen valmisteluun ja myöskin tuomitaan siitä huolimatta, että todisteet puuttuvat. Mutta minun vakaumustani työväestön taistelun tarpellisuudesta ja työväestön lopullisesta voitosta ei sillä horjuteta. Minä

> *olen vakuutettu siitä, että työtätekevä luokka tulee ottamaan yhteiskunnassa vallan käsiinsä ja luomaan uuden yhteiskuntajärjestelmän*

kohdatkoonpa se kuinka paljon vastusta hyvänsä omistavan luokan taholta. Työväestön kasvavan rynnistyksen edessä vallassaoleva omistava luokka joko taipuu tai taittuu.

Kaikkeen edelläolevaan viitaten vaadin, että minua vastaan nostettu kanne toteennäyttämättömänä hyljätään ja että oikeudenkäyntikuluni ja työpalkkamenetykseni korvataan ja minulta takavarikoitu omaisuus luovutetaan takaisin.

Syytetty Toivo Latva lausui m.m.:

Pyydän saada Turun Hovioikeudelle vastineeksi minua vastaan tehtyyn syytökseen valtiopetoksen valmistelusta esittää seuraavaa:

Kuten kuulustelupöytäkirjasta käy ilmi, on ohranan laatima kuulusteluaineisto syytekirjelmäksi varsin tökerö. Se rakentuu kauttaaltaan vääristelyihin ja kätyrien esittämiin valheisiin. Jo itse syytekirjelmässä esiintyy epävarmuus. Siinä sanotaan, että olen ollut Suo-

men kommunistisen puolueen jäsenenä ainakin vuodesta 1925. Jo se seikka, että sanotaan "ainakin" osoittaa, että yleinen syyttäjä on epäröivällä kannalla Suomen kommunistiseen puolueeseen kuulumiseni suhteen.

5. V.—28 toimitetussa kuulustelussa ohranassa väitettiin, että minä olisin ottanut osaa SKP:n Vaasan piirikomitean kokoukseen helmikuussa. Kun tällöin osoitin, että en ollut helmikuussa Vaasassa, koska tammikuun lopussa olin eduskunnan istuntokauden alkamisen vuoksi matkustanut Helsinkiin, niin

ohrana muutti väitettään

sikäli, että tuo kokous olisi ollut tammikuussa.

SKP:n jäsen en ole. Mielipiteeni olen jo aikaisemmin eduskunnan puhujalavalta julistanut. Sanon sen täälläkin vielä, että hyväksyn SKP:n toiminnan, koska on välttämätöntä, että on puolue, joka osaa ja voi menestyksellisesti johtaa tämän maan työväen luokkataistelua. Kunnia Suomen kommunistiselle puolueelle ja sen jäsenille, jotka rehellisinä aatteillensa ovat täyttäneet tehtävänsä, ja toivon että puolue kykenee säilyttämään saavuttamansa vaikutusvallan joukkojen keskuudessa. Olen vakaumukseltani kommunisti ja tämän vakaumukseni mukaisesti olen ottanut aktiivisesti osaa työväen järjestöjen toimintaan. En kiellä tätä, vaan ylpeänä tunnustan, että olen kommunisti. Tätä vakaumustani ei vankilatyrmäkään voi horjuttaa eikä sitä käsitystäni että kapitalistisen luokkayhteiskunnan kukistuminen on välttämätöntä ja että tähän ryhdyttäissä porvaristo leimaa meidät rikollisiksi ja valtionpettureiksi. Tämä on kyllä ymmärrettävää. Mutta

vainotoimenpiteistä huolimatta me tulemme kulkemaan kohti päämääräämme.

Porvariston luokkaherruuden me lopetamme ja murskaamme tämän valtion, joka sortaa ja riistää työväen luokkaa. Tämän murskatun valtiovallan tilalle me rakennamme oman, proletaarisen valtiovallan, joka on kansan enemmistön valtaa omistavien luokkien yli. Tämä valta on välttämätöntä niin kauan että luokat häviäisivät ja tulevat sukupolvet pääsisivät olotilaan, jossa kaikilla on mahdollisuus elää. Porvaristo koettaa vainon kautta estää uuden yhteiskunnan tuloa, mutta se ei kykene estämään sitä, eikä se voi pysähdyttää kehityksen pyörää. Nykyisen yhteiskunnan olemukseen sisältyy kehittymisen välttämättömyys. Me kommunistit tulemme olemaan kätilöinä uutta yhteiskuntaa synnytettäessä. Aikanaan on porvaristo itse ollut vallankumouksellinen, kun se kukisti feodalismin. Nyt sen itsensä päivät ovat luetut. Tämäkin oikeudenkäynti osoittaa, että sen kuolinkellot ovat ruvenneet soimaan. Tämä on kuolevan yhteiskunnan viimeisiä rimpuiluja. Te suljette minut vankilaan, mutta minä vakuutan, että ei yksikään Suomen armeijan upseeri kanna virkapukuaan niin ylpeänä kuin minä kuritushuonevangin pukua, sillä minä tiedän että ulkopuolella olevat toverit, joihin minäkin olen kuulunut, ovat asiaamme eteenpäin viemässä. Minulle on aatteeni rakkain ja kallein maailmassa. Kun nyt sen tähden joudun koston uhriksi, niin ilomielin olen valmis sen kärsimään.

Te tuomarit ette ymmärrä meitä,

ettekä niitä vaikutteita, jotka toimintaamme ohjaavat. Te ette tunne sitä kärsimysten taakkaa, joka työläisiä painaa, ettekä sitä kyynelvuota, joita työläiskodeissa vuodatetaan, ja jotka kannustavat meitä toimintaamme. Ihanteista te ette tiedä mitään tai ette tahdo mitään tietää. Olen kommunistina aatteelleni uskollinen. Jos mahtikeinoin voittekin sulkea yksilöjä telkien taa, niin

ette kuitenkaan voi hävittää miljoonien vapaudenaatetta. Jo yli 80 vuotta sitten heittivät vapauden suuret esitaistelijat sodanjulistuksen vallassaoleville luokille, jossa sanoivat, että Europassa kummittelee aate, jota mahtikeinoin ei kyetä tuhoamaan. Tätä aatetta ei ole vielä tuhottu; se kummittelee yhä. Työtätekevä kansa valmistautuu kuritushuoneen, uhallakin antamaan nykyiselle yhteiskunnalle surmaniskun. — Arvoisan oikeuden luvalla huudan: eläköön kaikki tämän aatteen soturit, eläköön tämän aatteen puolustaja III Internationaali!

Edellä olevan perusteella pyydän, että kanne minua vastaan aiheettomana kumotaan ja että minut lasketaan vapaaksi, ja että ohrana aiheettomasta pidätyksestäni pantaisiin syytteeseen.

Todistajain kuulustelun päätyttyä piti Arvo Tuominen seuraavan puolustuspuheen:

Kuten jo kuulustelupöytäkirjani lukemisen yhteydessä mainitsin ei minun vangitsemiseni ja syytteeseen asettamiseni todellinen syy ole suinkaan väitetty kommunistiseen puolueeseen kuuluminen ja siinä toimiminen, vaan on

nämä keinotekoiset ja kaikkea perää vailla olevat syytteet vedetty etualalle vasta jälestäpäin,

epäonnistuneen todellisen tarkoituksen peittämiseksi. Näyttääkseni seikkaperäisemmin toteen, mistä tässä todellisuudessa on kysymys, pyydän kunnioittaen arv. Hovioikeudelle esiintuoda seuraavaa:

On tunnettu tosiasia, että ammattiyhdistysliike on meillä parin viimeisen vuoden aikana elänyt voimakkaan nousun merkeissä. Kaksi vuotta sitten, jolloin allekirjoittanut valittiin S. Ammattijärjestön sihteeriksi, oli järjestön jäsenmäärä noin 50,000, mutta tämän vuoden alussa se oli jo yli 80,000. Vajaan kahden vuoden

aikana oli se kohonnut 30,000:lla, eli 60 %:lla, jota meidän oloissamme voidaan pitää erittäin huomattavana nousuna. Tästä voimakkaasta noususta on ollut johdonmukaisena seurauksena, että

> *suuret työläisjoukot ovat uskaltaneet nousta, järjestöjensä avulla, vaatimaan parempaa palkkaa ja muita siedettävämpiä elämisen ehtoja.*

Niinpä onkin parin viimeisen vuoden aikana ollut käynnissä useita huomattavia työehto- ja palkkaliikkeitä. Näiden liikkeiden johdossa on luonnollisesti ollut S. Ammattijärjestö yhdessä asianomaisten liittojen kanssa.

Jokainen, joka vähänkin on näitä asioita seurannut, on voinut huomata, että tämä ammatillisen liikkeen nousu ja työläisten liikehtiminen on suuresti hermostuttanut työnantajakapitalisteja. Työnantajaliiton äänenkannattaja ''Teollisuuslehti'' julkaisee aina neljännesvuosittain S. Ammattijärjestön jäsenmäärän ja toteaa, että se on taas kolmen kuukauden aikana kohonnut niin ja niin monta tuhatta ja huudahtaa, että huomaatteko herrat työnantajat, mihin ollaan menossa, kun järjestyneen työväen voima aina vaan kasvaa! Heti sen jälkeen puhutaan, joko samassa tai toisessa kirjoituksessa S.A:n kommunistisesta politiikasta ja

> *viittaillaan, että viranomaisilla olisi jo korkea aika puuttua asiaan, s.o. käydä S.A:n kimppuun.*

Samaan suuntaan ovat kirjoittaneet lakkaamatta työnantajakapitalistien asioilla liikkuvat porvarilliset päivälehdet. Jokainen huomattavampi palkkaliike leimataan heti ilman muuta ''poliittiseksi'' Moskovan määräyksen mukaan järjestetyksi. Sellaiseksi leimattiin

toissa kesänä Pohjolan sahatyöläisten lakko, viime kesänä metallityöläisten sulku ja paperityöläisten palkkaliike. Sellaiseksi on leimattu juuri parhaillaan käynnissäoleva satamatyöläisten, Hyvinkään kutomatyöläisten, Nokian kumitehtaan työläisten y.m. työläisten palkkataistelut. Työnantajaliiton lehdistö todistaa, että työläisten palkat ovat aivan riittävät(!) (Hyvinkään kutomatyöläisetkin saavat 1:50—2 mk. tunnille.), eivätkä työläiset oikeastaan lisää palkkaa pyydäkään, ne ovat ne ammatillisten järjestöjen agitaattorit, jotka niitä kiihoittavat lakkoihin ja että lakolla on aivan selvästi "poliittinen, yhteiskuntajärjestystä vastaan tähdätty luonne".

Herra kanneviskaali ja herrat Hovioikeuden jäsenet ovat ehkä lukeneet, mitä näistä taisteluista työnantajaliiton lehdet ovat kirjoittaneet ja mitä he esim. juuri tällä hetkellä julkaisevat satamatyöläisten käynnissä olevasta taistelusta, jonka oikeutuksen monet rehellisimmät porvaritkin ovat julkisuudessakin tunnustaneet ja jota Skandinavian y.m. maiden työläiset niin aktiivisesti tukevat, viedäkseen sen voittoisaan loppuun, jotta "satamaruhtinaittenne rikollisten joukko ja henkisesti vajavaisten yläluokan poikien armeija pian joutuu työttömiksi", kuten Tanskan mahtavan Työmiesliiton johtaja Lyngsie, yksi Skandinavian auktoratiivisimmista sosialidemokraateista, Suomen satamatyöläisille lähettämässään sähkösanomassa sanoo. Melkein

jokainen työnantajaliiton lehdistön tällainen hyökkäyskirjoitus päättyy sitten huudahdukseen: kuinka kauan yhteiskunta sallii tuollaisen rikollisen komennon jatkua!"

Työnantajakapitalisteja ei ole hermostuttanut yksinomaan tuo ammatillisen liikkeen ulkonainen nousu ja työläisten liikehtiminen, vaan sen lisäksi vielä se, että he ovat huomanneet Suomen ammattiyhdistysliikkeen sisäisestikin eheytyneen. Pari vuotta sitten, kun poliittiset erimielisyydet ammattiyhdistysliikkeessä törmäsivät jyrkästi vastakkain, riemuitsivat työnantajat ja heidän lehdistönsä, että S. Ammattijärjestö menee hajalle ja silloin se ei kykene minkäänlaiseen puolustukseen. He saavat sitten menetellä työläisten palkkojen y.m. työehtojen suhteen kuten itse haluavat.

Tämä ilo oli kuitenkin silloin ennenaikainen. Laajat työläisjoukot nousivat puolustamaan järjestönsä yhtenäisyyttä. Ammattijärjestö jäi eheäksi. Sisäiset erimielisyydet vähenivät. Erilaisista poliittisista katsomuksista huolimatta (sillä S.A:n kuuluu sosialidemokraattisia, kommunistisia, puolueettomia ja porvarillisestikin ajattelevia työläisiä),

kaikki työläiset tunsivat, että tämä järjestö on ainoa, joka voi heitä parhaiten puolustaa ahnaita työnantajia vastaan

ja siksi se on pidettävä ehjänä ja yhtenäisenä. Hajoamisen asemesta alkoikin sitten tuo voimakas nousu ja sisäinen eheys kasvoi päivä päivältä sekä joukkojen, että johdon keskuudessa. Esim. Ammattijärjestön toimistossa työskentelevien eri poliittisiin suuntiin lukeutuvien toimitsijain kesken vallitsi yhteisymmärrys ja työrauha kaikissa ammatillista liikettä koskevissa asioissa ja muita asioita Ammattijärjestössä ei tietenkään käsitelläkään.

Ei ole siis ensinkään ihme, että työnantajain ja heidän lakeijainsa kiukku oli rajaton, kun he näin perusteellisesti pettyivät toiveissaan. Vihansa kiivaudessa he aloittivatkin sitten raivoisan hyökkäyksen. Eivätkä

he ole hyökänneet Ammattijärjestöä vastaan ainoastaan yhdellä rintamalla. He ovat jatkuvasti hyökänneet kaikilla rintamilla, käyttäen aseinaan kaikki likaisimmatkin keinot. Palkkaliikkeiden yhteydessä on käytetty provokationia, mustia listoja, asunnoista häätöjä, kiristystä y.m. moninaista väkivaltaa. Erikoisen räikeänä tämä tuli esille metallityöläisten sulkutaistelun ja paperityöläisten palkkaliikkeen aikana. Ja kun työnantajat eivät saaneet S.A:ta hajalle perustivat he provokatorisessa tarkoituksessa oman rikkurijärjestönsä, n.s. "riippumattomien työläisten ammattijärjestön", yrittäen siten hajoittaa työväen joukot, mutta tuokin yritys on kuolleena syntynyt.

Että työnantajakapitalistit todella ovat järjestelmällisesti pyrkineet hyökkäämään S. Ammattijärjestön kimppuun sen ovat olleet sosialidemokraatitkin pakoitettuja viime aikoina useasti julkisuudessakin toteamaan. Joku aika sitten kirjoitti S.S. n:o 175 selostaessaan ensin, kuinka porvarilehdet taas, käynnissäolevan satamatyöläisten taistelun yhteydessä ovat antautuneet ajamaan työnantajain rikollisia tarkoituksia, seuraavaa: "Sivustakatsoja ei liene tullut kiinnittäneeksi huomiota siihen, että taistelu itse asiassa on tarkoittanut muuta kuin työehtosopimuksia. Porvarilehdistön pyrkimykset nim. ovat tähtäytyneet

> *pitemmälle. Niiden tarkoituksena on ollut päästä käsiksi itse Ammattijärjestön järjestömahtiin.*

Siitä kohden puristaa nyt kenkä, ja on pantava merkille, että työnantajajärjestöt tämän päämäärän saavuttaakseen ovat olleet valmiit hylkäämään muissa oloissa kerskuneensa yhteiskunnallisen rauhan. Työnantajat eivät toisin sanoen tahtoisi työehtosopimuksia, koska heillä siten olisi keinoja harjoittaa yhä laajemmassa asteikossa

ärsytyspolitiikkaa, taktikoida palkkapolitiikassa ja hävittää järjestöjen keskitettyä toimintaa....'' Näin S.S. ja monet muut sos.-dem. lehdet ovat olleet pakoitettuja toteamaan, että työnantajakapitalistien hyökkäyksissä ei ole kysymys enemmästä eikä vähemmästä kuin S. Ammattijärjestön tuhoamisesta ja näitä lausuntoja ei voitane sanoa ''kommunistisen mielikuvituksen tuotteiksi.

Mikä sitten on ollut tulos kaikesta tästä työnantajakapitalistien rikollisesta touhusta? Seuraus on ollut, että työväen ammatillisen liikkeen voima on yhä vaan kasvanut. Työväen aktiivisuus on lisääntynyt. Työnantajat ovat olleet pakoitetut luopumaan monista hyökkäyksistään, kuten esim. metallityöläisten sulussa. Tappio toisensa jälkeen on heidän ollut tunnustettava. Työläisten palkkojakin on täytynyt koroittaa. Voitto-osinko on tietysti vähentynyt. Se tuntuu jo kukkarossa. Heidän hermostumiseensa ja pelkoonsa on siis realinen perusta. Se ei ole ollut aivan aiheetonta. Ja he huomaavat, että jos näin jatkuu vähenee heidän riistomahdollisuutensa päivä päivältä ja se on työnantajille kamalinta, mitä kuvitella saattaa.

Mitä on siis tehtävä? Millä estää työläisten jatkuvan etenemisen? Siinä pulma! Löytyy ainoastaan yksi keino. Vanha ja koeteltu keino. On turvauduttava entistä raaempaan väkivaltaan.

Huudetaan oikein tositeolla avuksi ''yhteiskunta'': ohranat, poliisit, viskaalit, tuomioistuimet, vankilat ja kuritushuoneet.

Pannaan ne toimimaan. Ellei se auta, niin ei sitten enää mikään auta.

Sanotaan, ''ettei mikään peto maailmassa ole niin julma kuin kapitalisti, silloin kun sen kukkaroon kajo-

taan''. Tämä väittämä pitää kieltämättä paikkansa. Siitä ovat Suomenkin kapitalistit antaneet yhä uudestaan ja uudestaan todistuksen ja juuri tämän jutun yhteydessä uuden mestarinäytteen. Kun he huomasivat, että ammatillisesti järjestynyt työväestö on oikein vakavasti asettunut puolustamaan itseään asettaen sulkuja heidän rajattomalle saalistamiselleen, panivat he koko koneistonsa voimalla toimeen hyökkäyksen järjestynyttä työväestöä vastaan. E. K:n, tuon aina uskolliset lakeijan tehtäväksi annettiin tämän kyseessäolevan raa'an hyökkäyksen lopullinen väkivaltainen järjestäminen ja aloittaminen. Muodot, joihin hyökkäys ulospäin verhottiin, keksi tietenkin E. K. itse. Onhan sillä siinä suhteessa praktiikkaa, hyvät traditionit ja ammattimiehiä aina tsarismin santarmikoulun käyneistä saakka.

Päähyökkäys järjestettiin Suomen Kommunistipuoluetta vastaan ja siinä sivussa ja sen varjolla päästiin hyvin hyökkäämään S. Ammattijärjestön kimppuun.

Ammatillisen liikkeen ja sen toimitsijain kimppuun ei tällä hetkellä ollut viisasta hyökätä suoralta kädeltä ilman naamaria, sillä mitä siitä olisi sanottu ulkomailla, jossa ammatillinen liike on porvaristonkin taholta varsinkin eräissä maissa, kuten Englannissa, Saksassa ja Skandinaviassa hyvinkin kunnioitettu, siksi oli pelin avaus parempi toimittaa siten, kuin se tässä jutussa toimitettiin. Kunhan päästään vaan käsiksi miehiin, löydetään muodollinen syy kotitarkastuksen pitämiseen, niin silloin varmaankin löytyy jotain sellaista materiaalia, jota voidaan käyttää tdoistusainehistona itse Ammattijärjestöä ja sen toimintaa vastaan. Näin laski E. K. ja tästä se läksi. Että tämä ei ole mitään olettamusta, se käy todistettavasti selville seuraavasta:

Kun minut huhtikuun 18 p:nä pidätettiin, toimitti E. K. asunnossani perusteellisen kotitarkastuksen. Kolmen miehen voimalla siellä väännettiin kaikki ylösalaisin yhä uudestaan ja uudestaan, mutta mitään E. K:lle kelpaavaa ei löydetty, lukuunottamatta ulkomaanpassejani ja Ammattijärjestölle kuuluvaa kirjoituskonetta. (Muuten tämä kotitarkastus toimitettiin

mitä raaimmalla tavalla, vuoteessaoleva vaimoni pakoitettiin pukeutumaan tämän miesjoukon läsnäollessa, kiroilujen ja muiden rivojen puheiden säestyksellä.

Surullisen kuuluisa Iso-Mäkelä kunnostautui yli odotuksieni. Asunnostani lähdettiin Ammattijärjestön toimistoon. Panin vastalauseeni sitä vastaan, että tuntemattomat miehet tunkeutuvat aamulla varhain ennen virallista aukioloaikaa sellaiseen virastoon, kuin S.A:n toimistoon ja sanoin, että jos he ehdottomasti tahtovat sinne mennä on heidän kutsuttava saapuville S.A:n puheenjohtaja senaattori Paasivuori, sillä kuka vastaa siitä, jos sieltä häviää tärkeitä asiakirjoja. Vastalauseistani huolimatta ryöstivät E. K. minulta S.A:n toimiston avaimet, raahasivat minut mukanaan ja tunkeutuivat sisälle toimistoon, eivätkä vaatimuksistani huolimatta suostuneet kutsumaan puheenjohtaja Paasivuorta saapuville, eivätkä antaneet minunkaan sitä tehdä, vaikka se olisi helposti käynyt päinsä puhelimitse.

Näin röyhkeän ylimielisesti suhtautui K. K. tuota kaikissa piireissä kunnioitusta nauttivaa, juuri äskettäin hallituksessa ollutta ministeri Paasivuortakin kohtaan, ettei alentunut kutsumaan häntä saapuville, kun piti kotitarkastusta virastossa, jonka päällikkö Paasivuori on. Että juuri näin meneteltiin ja että tarkastusta toimittavat ohranat käyttäytyivät kaikkea muuta kuin säädyl-

lisesti, sen voi todistaa myöskin S.A:n kirjallinen sihteeri Edvard Valpas, joka juuri silloin sattui tulemaan toimistoon ja esitti, mutta turhaan hänkin, saman vaatimuksen kuin minäkin, että toimiston päällikkö Paasivuori on kutsuttava saapuville, kun täällä toimitetaan tarkastusta.

Kolme miestä alkoi penkoa pöydillä, laatikoissa ja kaapeissa olevia asiakirjoja ja kirjeitä. Kaikista ponnistuksista huolimatta ei vaan löytynyt mitään sellaista, jota he hakivat. Miehet yrittivät katsoa yhä uudestaan ja uudestaan ja näyttivät kovin pettyneiltä. Mutta heille oli tietenkin

annettu määräys löytää sieltä jotakin erikoista, maksoi mitä maksoi. He eivät uskaltaneet poistua tyhjin toimin.

Tarkastusta johtava yliohrana soitti laitoksen päällikölle ja ilmoitti, että he ovat tarkkaan tarkastaneet, mutta he eivät löydä mitään muuta kuin tavallisia ammatillista liikettä koskevia papereita. Puhelimen toisessa päässä oli E.K:n apulaispäällikkö tuomari Bang, joka ilmoitti, että miehet eivät saa poistua toimistosta, hän tulee sinne itse heti paikalla.

Muutaman minuutin kuluttua herra Bang saapuikin ja ihmetteli, etteikö mitään löydy. Hän alkoi itse penkoa laatikoita epätoivon vimmalla. Ja mitä ollakkaan, jo kirkastui tuomarin silmä. Hän on löytänyt helmikuussa Köpenhaminassa pidetyn Norjan, Suomen ja Venäjän ammattijärjestöjen yhteisen konferenssin pöytäkirjan. Ilmoitin, että on tarpeetonta ottaa sitä, sillä se on julkaistu sanomalehdissä, joten voitte leikata sen niistä. Tätä ei tietenkään herra Bang uskonut. Hän ilmoitti, että se otetaan takavarikkoon, pisti pöytäkirjan taskuunsa ja niin poistuivat tarkastajat ja raahasivat minut mukanaan Fabianinkadulle.

Niin tärkeänä siis pidettiin tätä tarkastusta A.j:n toimistossa, että itse E. K:n apulaispäällikkö saapui paikalle, jota tietääkseni on harvinaista. Eikä hän saapunut sinne suinkaan valvomaan, että kaikki tapahtuisi reklementtien mukaisesti ja säädyllisesti, joka vielä olisi ymmärrettävää ja kuuluisi asiaan, ei, hän saapui sinne sitten vasta kun tavalliset nuuskijat olivat ensin kääntäneet kaikki ylösalaisin ja sitten puhelimella ilmoittaneet, etteivät löydä mitään.

Jos asia olisi ollut niin kuin E. K. nyt väittää, että minut on vangittu osanottoni tähden kommunistisen puolueen toimintaan ja että kaikki tämä todistusainehisto minua vastaan on heillä ollut jo viime syksystä saakka, kuten itse Riekki nyt myöhemmin sanoi, niin nyt on kysyttävä:

miksi ohrana sitten pyrki sellaisella vimmalla nuuskimaan S. Ammattijärjestön papereita? Olihan minun "syyllisyyteni" heidän väitteensä mukaan selvä jo muutenkin.

Mitäpä siinä enää olisi tarvittu? Ellei E. K:lla olisi ollut tarkoitus hyökätä juuri Ammattijärjestöä vastaan, ei se varmaankaan olisi ruvennut niin tavattoman törkeään tekoon kuin A.j:n toimistoon tunkeutuminen todella on, jollaisen yrityksen epäonnistumisessa E. K. perinpohjin häpäisee itsensä, kuten nytkin tapahtui.

Kaikesta päättäen kuvitteli E. K. juuri tuon Köpenhaminan konferenssin pöytäkirjan yhdeksi sellaiseksi asiakirjaksi, jota voidaan käyttää todistusainehistona, ja siksi se olikin herra Bangille niin mieluinen pala, ja koska hän tiesi sen löytyvän A.j:n toimistosta, oli se sieltä saatava millä keinolla hyvänsä. E. K. oli vakuutettu siitä, että tuossa konferenssissa oli päätetty jotain

sellaista, jota ei ole kerrottu lehdissä, se kävi täysin selville

niissä kuulusteluissa, joissa E. K. väitti tässä konferenssissa tehdyn rikollisia kommunistisia päätöksiä ja syytti minua osanotosta siihen.

Kuten ylläolevasta huomataan, on E. K. laskenut kaikki sen varaan, että minun pidättämiseni varjolla saadaan muodollinen syy, jolloin päästään penkomaan A.j:n arkistoa ja sieltä varmasti löydetään yhtä ja toista, jonka perusteella voidaan hyökätä ei ainoastaan asianomaisia pidätettyjä vastaan, vaan koko Ammattijärjestöä vastaan. Ja vaikka tämä julkiseen virastoon tunkeutuminen ensin tuntuukin vähän säädyttömältä — laski E. K. — mutta kun sitten voidaan suurin elein ''osoittaa'', että ''nyt se on todettu, nyt on poliittisten lakkojen ja rikollisen kommunistisen yhteisrintaman asiakirjat vihdoinkin löydetty itsensä S.A:n toimistosta'', niin sanomalehdistö ja koko ''yleinen mielipide'' antaa siunauksensa tuolle uhkarohkealle vedolle, vieläpä ylistää E. K:n nerokkuutta ja kekseliäisyyttä, joka varmuudella tiesi, että sellaisia papereita on S. A:n toimistossa. Ja

kun kerran oli päästävä käsiksi noihin oletettuihin asiakirjoihin, niin mikä taas olikaan luonnollisempi keino, kuin pidättää joku A.j:n toimitsija ja panna toimeen kotitarkastus.

Yhtä luonnollista oli myöskin se, että arpa lankesi juuri minun osalleni, jos kerran oli valittava A.j:n puheenjohtajan senaattori Paasivuoren ja minun välilläni. Eihän toki voinut pidättää vanhaa Paasi-Mattia, sillä häntä ei voi edes kommunistiksi syyttää, vaikka hän

ajaakin rehellisessä mielessä työläisten asiaa (josta hänelle täysi tunnustus ja kiitos hänen oppipoikansa suusta). Minun kohdaltani oli silta paljon matalampi, minähän olin ja olen kommunisti. Ja niin oli juttu selvä.

Sanomattakin tiedämme, että E. K:n pettymys oli masentava kun mitään erikoisia papereita ei löydetty ja tuosta Köpenhaminan konferenssn pöytäkirjastakaan ei löytynyt sitä, mitä oli kuviteltu siitä löytyvän. Niinpä alkoikin E. K:lle nyt se epätoivoinen ponnistelu, josta kuulustelupöytäkirjan lukemisen yhteydessä jo mainitsin, nimittäin mitenkä se pääsisi ulos tuosta umpikujasta. Tässä hämmingissään se olisi tyytynyt pienempäänkin saavutukseen tarjoamalla minulle vapautta noilla hämmästyttävillä ehdoilla, joista pöytäkirjan lukemisen yhteydessä oli lähemmin puhe. Tätä tosiasiaa se ei ole voinut kaikista yrityksistään huolimatta laatimassaan pöytäkirjassakaan kokonaan kieltää. Sillä tuo pöytäkirjan lause, että

> *minut olisi voitu vapauttaa erinäisillä ehdoilla, jos olisin tunnustanut edes oleellisimman osan siitä mistä minua syytetään,*

puhuu kyllin selvää kieltä. Se osoittaa, etten minä E. K:aan mielestä istu tällä vangittuna minkään rikoksen takia, vaan sen takia, etten alistunut noudattamaan E. K:n asettamia ehtoja.

Mitkä olivat sitten ne ''rikokset'', joista minua vangitsemiseni yhteydessä ja toimitetuissa ensimäisissä kuulusteluissa syytettiin, jolloin E. K. esitti vielä alkuperäisen suunnitelmansa mukaista ohjelmaa. Ne olivat seuraavat: Oletteke järjestänyt lakkoja m.m. Pohjolan sahatyöläisten lakon, metallityöläisten sulun y.m., jotka ovat olleet poliittisia lakkoja ja SKP:n ohjeitten mukaan

järjestettyjä; olette ajanut komm. puol. ohjeitten mukaan Ammattijärjestön yhtenäisyysasiaa sekä kotimaassa pidettyjen eri liittojen kokouksissa, joissa muutenkin olette teettänyt kommunistisia päätöksiä, mutta varsinkin ulkomailla, esim. Köpenhaminassa pidetyssä eri ammattijärjestöjen yhteisessä konferenssissa, samaten kuin Norjan ja Venäjän ammattijärjestön kongresseissa.

Eikö siinä olekin syytöksiä aivan tarpeeksi! Melkeinpä kokonainen syytösten vuori!

Milläpä tuosta enää puhdistautuu?

Parhain vastaus tällaisiin syytöksiin olisi säälivä hymyily, mutta kun nuo syytökset on tehty vakavassa mielessä ja vieläpä niin arvovaltaiselta taholta kuin tasavallan valtiollisen poliisin apulaispäällikön taholta ja kun ne lisäksi ovat ne alkuperäiset tekijät, jotka tämän jutun minua vastaan ovat aiheuttaneet, täytynee niihin lyhyesti vastata:

Sanoin jo edellä, että viime vuosien aikana on työnantajaliiton ja heidän lehdistönsä taholta leimattu jokainen huomattavampi palkkaliike ''poliittiseksi'' ja ''kommunistiseksi''. Kun joutuu ulkomaalaisen, esim. skandinaavialaisen, meidän porvarillisia sanomalehtiä seuraavan ammattiyhdistysmiehen kanssa keskusteluun, lausuu tämä tietenkin leikillään (sillä jokainenhan niistä jo asian tuntee) kummastuksensa, miksi siellä Suomessa kaikki lakot ovat poliittisia? Eikö teillä enää työläisten tarvitse taistella leipäkysymyksestä? Onko teillä työläisten palkat jo niin korkeat, ettei palkkataisteluita enää ole? Porvarillisista lehdistä olen ainakin lukenut, että se ja se lakko on taas poliittinen.

Kun sitten tulee hänen kanssaan puhe työläisten palkoista ja käy selville, että paperi- ja kutomatyöläinen, joka saa Suomessa 2—2:50 mk. tunnilta, saa Skandina-

viassa 10—15 markkaa, että seka-, satama- ja metallityöläinen, joka Suomessa saa 5 mk. saa Skandinaviassa 15 mk. ja niin edespäin, niin tämä ammattiyhdistysmies lausuu hämmästyksensä: kuinka suomalainen työläinen voi tulla toimeen niin vähällä? Hän ei kysele enää mitään ''poliittisista'' lakoista, mutta hän kysyy:

> *minkätähden teillä ei ole suurempia ja laajempia lakkotaisteluita, kun työläisten asema on niin kurja?*

Kuinka kauan aiotte kiduttaa itseänne noin kurjilla palkoilla? Meillä Skandinaviassa, vaikka työläisten elintaso onkin enemmän kuin puolta parempi, on tilaston mukaan ja tosiasiallisesti lakkotaisteluita paljon enemmän kuin teillä ja monasti paljon väkivaltaisempia. Eivätkä meilläkään — jatkaa hän — työläiset ole vielä tyytyväisiä palkkoihinsa, eivät lähimainkaan. Mutta harvemmin meillä Skandinaviassa sentään porvaristonkaan taholta joku työtaistelu leimataan ''poliittiseksi''.

Ja kun tämä skandinavi sitten saa kuulla, että meillä aina silloin tällöin joku ammattiyhdistysmies tuomitaan kuten v. 1923 ja 24 Pohjolan ammatillinen piiritoimikunta ja S.A:n silloinen puheenjohtaja Matti Väisänen ''poliittisten'' lakkojen järjestämisestä kuritushuoneeseen ja että joku ammattiosasto aina silloin tällöin lakkautetaan, kuten Vaasassa viime vuonna, niin hän ei voi olla mainitsematta, että näyttää sittenkin

> *olevan ero ja suuri ero sivistysmaalla ja ''sivistysmaalla'', oikeusksitteessä ja ''oikeusksitteessä''*

ja usein hän vielä lisää, että kyllä se sittenkin on niin, kuin meillä Ruotsissa asiaa väitetään, että Europan ja

Aasian raja kulkee Pohjanlahdella ja Tornionjoella. — Näin ajattelee ja puhelee näistä asioista ulkomaalainen.

Mutta mistä sitten johtuu, että työläisten olot ovat meillä niin kurjat kuin ne ovat ja miksi työnantajakapitalistit aina pyrkivät niitä huonontamaan, vainoamalla järjestöjä ja niiden toimitsijoita? Eikö työnantajain kannata maksaa parempaa palkkaa? Onko teollisuus meillä niin kannattamaton?

Ei ole. Tämän todistamiseksi ei tarvitse montakaan sanaa tuhlata. Tarkastakaamme vain eri teollisuuslaitosten vuosivoittoa. Julkisuuteenkin laskettavien tietojen mukaan uesammat niistä jakavat vuosittain voitto-osinkoa 30—40 %. Eikä tähänkään vielä mene likikään tämä voitto. Kun osinkoa ei haluta julkisuuden takia nostaa satoihin prosentteihin jaetaan toinen puoli voitosta osakkaille ilmaisina uusina osakkeina, kuten juuri näinä päivinä tekevät monet firmat, m.m. Valkeakoski Oy. ja Yhdistyneet paperitehtaat Oy., jotka jakavat ilmaisina osakkeina yksistään viime vuoden voittoa kymmeniä miljoonia.

Mutta kun näiden tehtaiden työläiset pyysivät 2 markan tuntipalkkoihinsa 50 pennin lisäystä, ilmoitettiin heille, että ei kannata maksaa ja heidän yrityksensä leimattiin Moskovasta järjestetyksi ''kommunistiseksi'' ja ''poliittiseksi'' vehkeilyksi, ja nyt E. K. syyttää minua m.m. siitä, että olen yllyttänyt näitä työläisiä lakkoihin SKP:n ohjeiden mukaan.

Todellakin rikollista! Mutta ei minun, vaan näiden työnantajakapitalistien ja E. K:n menettely.

Jokainen suomalainen työläinen tietää, mitenkä nämä palkkaliikkeet ovat syntyneet ja minkälaisia ne ovat luonteeltaan. Jokainen suomalainen työläinen tietää ja tuntee, että se on nälkä, joka on meillä järjestänyt

kaikki viimeaikoina käydyt ja parhaillaan käytävät palkkaliikkeet. Nälkä ja työläisten itsesuojeluvaisto se järjesti Pohjolan sahatyöläislakon, metallityöläisten sulun, parhaillaan käytävän satamatyöläisten lakon ja kaikki Suomessa käydyt ja käymässä olevat palkkaliikkeet. Ei niitä ole tarvinnut A.j:n puheenjohtajan eikä sihteerin alkuun panna eikä kiihoittaa. Jonkun yksilön osuus niiden järjestämisessä olisikin toisarvoinen. Nämä liikkeet ovat lähteneet ja lähtevät joukoista ja pohjautuvat suuriin joukkoihin.

Nälkä ja puute ovat saaneet työläiset liikkeelle aina silloin tällöin jo vuosisatojen ajan ilman minkäänlaisia Moskovan määräyksiä. Ja jos joku vaatimus ja liike on oikeutettu juriidisesti, moraalisesti ja inhimillisesti, niin sitä ovat ne palkkaliikkeet, joita Suomessa on viime vuosina käyty ja juuri käydään. Niissä ei ole pyydetty, eikä pyydetä muuta kuin lisää palkkaa, tai siedettävämpiä työehtoja, oikeutta myydä työvoimansa hitusen kalliimmasta.

Kuinka sanomattoman katkeralta nälkäisestä työläisestä tuntuukaan, kun sanomalehdet sitten leimaavat heidän alkeellisimmatkin vaatimuksensa "rikollisiksi vehkeilyiksi"

ja kun joku ohrana tulee ja syyttää heitä ja heidän järjestöjensä toimitsijoita "valtio- ja maanpetoksesta" silloinkin, kun he ovat pyytäneet työnantajilta, joiden pöydät notkuvat herkuista, lisää leipää — vain leipää.

Työnantajille tämä E. K:n menettely on tietysti mieleen, sillä hehän sen alkujaan ovatkin järjestäneet, sillä kuten jo edellä olen osoittanut toimii E. K. heidän määräyksensä mukaan ja siksi he ja heidän lehdistönsä huutavatkin: "hyvä, hyvä! Kerrankin on pantu rikol-

liset syytteeseen!'' Ja niin kauan heidän on hyvä mielensä mukaan riistää, kun viranomaiset ja tuomioistuimet tukevat heitä niin auliisti kuin mitä tähän asti on tapahtunut. Tämä on totuus niistä ''poliittisista Moskovan määräyksistä SKP:n ohjeitten mukaan järjestetyistä''(!) palkkaliikkeistä, joista E. K. minua syyttää.

Mitä sitten on sanottava Siitä Köpenhaminan konferenssista ja Norjan ja Venäjän Aj:n kongressista, joissa oloni on laskettu raskauttavaksi rikokseksi ja joissa olen ajanut tuota E.K:n niin kauhistuttavaa ammatillisen liikkeen yhtenäisyysasiaa. Köpenhaminassa pidetty konferenssi, jonka pöytäkirjaa E.K. niin kuumeisesti halusi, että tahtoi sen mistä hinnasta tahansa, oli todella maailman ammatillisen liikkeen yhtenäistyttämistarkoituksessa koolle kutsuttu eri maiden ammattijärjestöjen yhteinen konferenssi. Ja minä tunnustan rehellisesti, että olin mukana ja

parhaan vointini mukaan koetin edesauttaa ammatillisen liikkeen yhtenäisyysasiaa.

Konferenssin oli kutsunut koolle Norjan Ammattijärjestön sosdem johto. Konferenssin avasi ja sen ensimmäisenä puheenjohtajana toimi Norjan yhdistyneen sosdem työväenpuolueen pääjohtaja Martin Tranmael. Konferenssin edustajista oli suunnilleen puolet sosialidemokraatteja ja puolet kommunisteja. Suomen edustajissakin oli molempia.

Ja mitä olivat nuo E. K:ta niin kauhistuttavat päätökset, joita siellä tehtiin. Siellä päätettiin ensinnäkin norjalaisten sos.-dem. esityksestä: että Norjan ja Suomen ammattijärjestöt yhdessä kutsuvat lähitulevaisuudessa molemmat ammatilliset internationalet, nimit. Amsterdamin ja Punaisen Ammatillisen internationalen yhteiseen konferenssiin, vapaalla ohjelmalla neuvottelemaan, millä

tavalla molemmat ammatilliset internationalet voitaisiin yhdistää ja ammatillisen liikkeen yhtenäisyyttä edistää. Siellä laadittiin myöskin sopimusluonnos Norjan, Suomen ja Venäjän ammattijärjestöjen välistä yhteistyötä varten, joka sopimus sitten alistettiin kunkin maan ammattijärjestön tarkastettavaksi. Sopimusluonnos on julkaistu työväen lehdissä.

Tässä siis ne "kammottavat" päätökset, jotka tuossa konferenssissa tehtiin.

Kyllä tämän takia kannattikin panna S. A :n toimistossa ratsia toimeen.

Norjan ja Venäjän ammattijärjestöjen konferenssit, joissa olen ollut S. Ammattijärjestön edustajana, ovat taas olleet asianomaisten maiden virallisia edustajakokouksia, joissa ulkomaalaiset ovat vain kutsuvieraina. Täytyy olla jo tavallista yksinkertaisemmalla järjellä varustettu, joka voi väittää, että joku kutsuvieraana oleva ulkomaalainen joka lausuu kongressin alussa oman järjestönsä tervehdyksen ja joka muuten ei edes puheenvuoroa käytä, voisi teettää jonkun maan ammattijärjestön kongressissa jotain omia kommunistisia yhtenäisyyspäätöksiä, kuten E. K. syyttää minun Norjassa teettäneen.

Minun syykseni (sanoisin mieluummin ansiokseni) E. K. laskee, että Norjan ammattijärjestö on asettunut puoltamaan ammatillisen liikkeen kansainvälistä yhtenäisyyttä, tekemällä päätöksen, joka on saanut tunnustuksen koko maailman ammatillisesti järjestyneeltä työväestöltä, Mitenkä suurenmoista minulle persoonallisesti olisikaan, jos olisin voinut edes pikkuruisen vaikuttaa tuon hyvän päätöksen syntyyn, mutta sitä kunniaa ei ole minulle suotu, se kuuluu kokonaan norjalaisille. Kuten E.K :n kuulustelijalle mainitsinkin, on varmaa, että

Norjan A.J:n johdossa olevat sosialidemokraatit nauravat moisille näytöksille aivan sydämensä pohjasta

ja sanovat varmasti, että vaikka heillä ei koskaan ole ollut liian hyvät käsitykset Suomen valtiollisesta poliisista, eivät he sentään olisi voineet uskoa sitä noin tuiki tuhmaksi. — Enkä olisi minäkään, vaikka tunnenkin sen paremmin.

Sanoin jo edellä, että ammatillisen liikkeen kansallisen ja kansainvälisen yhtenäisyyden puolesta olen kaiken vointini mukaan työskennellyt, enkä mitenkään voi käsittää mikä siinä on rikollista? Tähän ei minua ole velvoittanut ainoastaan se, että tiedän sen olevan oikean ja rehellisen työväenasian puolesta taistelua, joka sinänsä jo olisi riittävävä velvoittaja, vaan myöskin se, että tämä kysymys on S. Ammattijärjestön yksi tärkeimmistä ohjelmakysymyksistä,

sen edustajakokouksen päätös, joka velvoittaa sen toimitsijoita kaikkialla toimimaan sen mukaan.

Jos tämä kysymys kuuluu myöskin SKP:n ohjelmaan, kuten E. K. väittää, niin se ei suinkaan tee sitä sen huonommaksi, eikä rikollisemmaksi, se vain osoittaa, että tuo puolue taistelee myöskin oikean työväenasian puolesta. Minua ei ole velvoittanut tähän taisteluun SKP, jonka kanssa minulla ei ole ollut kanssakäymistä, kuten jo olen sanonut. Minua on velvoittanut ennen kaikkea sen asian oikeutus ja A.j:n päätökset. Ja jos minun täytyy sentakia istua vankilassa ja kuritushuoneessa, teen sen ilomielin, sillä

ammatillisen liikkeen yhtenäisyyskysymys on siksi suuri ja tärkeä kysymys, että sen puolesta kannattaa taistella ja kärsiä.

Ja olenpa vakuutettu, että taisteluni ja kärsimykseni täälläkin vievät tuota asiaa eteenpäin, vaikkakin vähän, niin kumminkin, ja sehän onkin tärkeintä.

Käsitän varsin hyvin, miksi tämä kysymys on E. K:lle ja sen isännille, työnantajakapitalisteille niin tavattoman arka. Työnantajain etujen mukaista olisi, että työväestö sekä kansallisesti että kansainvälisesti, pysyisi hajanaisena, keskenään taistelevana, järjestymättömänä laumana. Silloin se olisi avutonta puolustamaan itseään ja silloin sitä voisi parhaiden riistää. Siksi työnantajakapitalistien hyökkäysohjelman pääkohtana ja menettelytapana onkin tuo vanha viisaus: Hajoita ja hallitse. Sen mukaan se on toiminut ja toimii. Tämä seikka ja kaikki edelläsanomani myöskin eittämättömästi selittävät,

miksi E. K. niin intohimoisesti pyrkii Ammattijärjestön kimppuun ja miksi minä, lähinnä juuri asemani vuoksi, jouduin tällä kertaa ensimmäiseksi välikappaleeksi tätä hyökkäystä aloitettaessa.

Sanoin aloitettaessa, sillä vaikka en tahdo profeteerata, uskallan väittää, että E. K. tulee hyökkäystään A.j:tä vastaan jatkamaan, sillä se on sen elämäntehtävä ja olemassaolon ehto.

Herra kanneviskaali! Te syytätte minua valtiopetoksen valmistelusta. Edellä on lyhyesti selostettu se toiminta, mitä minä Suomen Ammattijärjestön sihteerinä tuon vajaan kahden vuoden aikana olen harjoittanut. Sallikaa minun kysyä

mikä osuus siinä on erikoisemmin valtiopetoksellista, vai onko se sitä kokonaan?

Minun toimintaani ovat tällä ajalla seuranneet tuhannet työläiset eri puolilla maata, sanoisinko, että ainakin osit-

tain kaikki A.j:n 80,000 jäsentä. He ovat kuulleet selostuksiani ammatillisen liikkeen tilasta, työtaisteluista ja työtaistelusuunnitelmista. He ovat kuulleet luennoitani ja lukeneet kirjoituksiani ammatillisen liikkeen menettelytavoista, kansainvälisyyskysymyksestä, yhtenäisyyskysymyksestä ja monesta muusta ammatillisen liikkeen päivänkysymyksestä. Minun toimintaani ovat seuranneet myöskin sanomalehdet, eivät yksin kommunistiset vaan myöskin sosialidemokraattiset, toiset varsin valppaastikin. Kehoittaisin herra kanneviskaalin kääntymään näiden puoleen ja kysymään, mikä minun toiminnassani on ollut valtiopetoksellista? Uskallan jo etukäteen väittää, että kaikki 80,000 Ammattijärjestön jäsentä, (lukuunottamatta ohranoita, joita myöskin saattaa olla A.j:ssa) tulevat sanomaan, että jos se toiminta, mitä hän on harjoittanut on valtiopetosta, niin sitten me olemme kaikki harjoittaneet valtiopetosta. Ja jos se toiminta on valtiopetoksellista, sitten on valtiopetos hyve, se on työläisille välttämätön ja sitä on jokaisen työläisen harjoitettava joka päivä, sillä se on meille elämisen ehto.

Näin todistavat nämä tuhannet työläiset ja se pitäisi olla sekä juriidisesti, että moraalisesti enemmän arvoinen kuin jonkun Rasin tai E. K:n keksimä tahallinen valhe.

Herra kanneviskaali sanoo, E. K:n väittämiin vedoten, että nyt minua ei enää syytetäkään ammatillisen liikkeen toiminnasta sellaisenaan, vaan siitä, että olen muka ollut yhteydessä SKP:n kanssa, ottanut osaa sen toimintaan ja saanut ohjeita siltä ja että se on valtiopetoksellista. Siinä se omituisuus juuri onkin! Ei syytetä enää! Miksi ei syytetä enää? Siksi, että E. K. pelasi sen pelin loppuun ja hävisi. Sitä alkoi hirvittää, k u n m i t ä ä n t o d i s t u k s i a e i l ö y t y n y t ja ulkomaalaisetkin työväenlehdet puuttuivat asiaan. Norjan Ammattijärjestö hy-

väksyi jyrkän vastalauseen Suomen ammatillista liikettä vastaan suunnatun hyökkäyksen johdosta. Samanlaisia vastalauseita ovat hyväksyneet Norjan, Ruotsin ja Tanskan ammattiliitot edustajakokouksissaan. Suomen työväenliikettä vastaan suunnattu vaino on nostanut vastalausemyrskyn koko Skandinaviassa. Tämän vuoksi E. K:n oli peräännyttävä ja otettava uusi asenne ja silloin se veti taskustaan nuo uudet valtit, sillä kuten sanoin: epärehellisellä uhkapelurilla on aina monet kortit, oikeat ja väärät ja monta varavalttia taskussa. Rasi on tällä kertaa sellainen E. K:n varavaltti, joka astuu näyttämölle ja ''todistaa'' aina silloin kun ei mitään muita todistuksia löydy. Mutta minä sanon suoraan, että tuo E. K:n uusikin näyttämölleasetus on liian läpinäkyvä, se on yhtä mahdoton, kun se ensimmäinenkin. Niitä väitteitä, joita se on nyt keksinyt byroosta ja plenumeista ei ole voinut eikä voi kukaan todistaa. Ne ovat ja jäävät vain Rasin valheiksi. Oikeudelle esitetyt ainoat todistukset ovat tuon ''todistuskoneen'' Rasin sekapäiset väitteet. Tämä herra katkerana siitä, ettei ole saanut provokaattorisille hommilleen kannatusta, valehtelee kaikkien ihmisten päälle, mitä E. K. ikinä käskee.

> *Jos sille tielle lähdetään, että rikoksellisten ihmisten ilmiantojen ja ilmeisesti perättömien väitteiden perusteella ruvetaan meitä syyttämään ja tuomitsemaan,*

niin heittäkää hyvät herrat lakikirja sitten nurkkaan. Sillä ei ole silloin enää pienintäkään tehtävää. Silloin voi jokainen moraaliton, kostonhimoinen konna saada vuosiksi vankilaan jokaisen rehellisen ja kunniallisen ihmisen, joka ei alistu palvelemaan hän tarkoituksiaan, tekemällä ilmiannon ja väittämällä, että hän tietää asian niin olevan.

Minä vakuutan, että jos tuon naapuritalon, Kakolan

(ja saattaisi sitä tästäkin talosta löytyä) asukkaille mennään ja tarjotaan niitä etuisuuksia, joita E. K. on tarjonnut Rasille, nimit. vapautuksen armonanomuksella ja vapauduttua mukavan kevyen toimen, niin sieltä lähtee kymmeniä ja satoja, jotka todistavat mitä vaan käsketään, aivan samoin kuin Rasi. Sieltä lähtee kymmeniä,

jotka silmää räpäyttämättä oikeudenkin edessä vannoisivat esimerkiksi, että Engblomin murhaa ei tehnyt Margit Niininen, vaan minä.

''Me olimme paikalla ja näimme kaikki.'' ''Meiltä hän sai ne Saksan markan kappaleetkin, jotka sitten sirotteli murhapaikalle.'' Niin he vannoisivat. Kokonaisen sarjan ''tosiasioita'' he kertoisivat ja mikäpä oikeutta muu auttaisi, kuin lukea elinkautinen, sillä onhan tarpeeksi ''todistuksia'', vieläpä ''mukanaolleitten'' todistuksia. Toivottavasti tuomioistuimet eivät sentään ole niin ''uudenaikaisia'' todistuksiin ja yleensä oikeudenkäyttöön nähden kuin E. K. Tuo E. K:n ainoa todistaja Rasi vannoi tämän oikeuden edessä 4 kuukautta sitten näistä samoista asioista aivan päinvastaista kuin nyt ja se meni täydestä, jos se, mitä hän nyt sanoo, otettaisiin täydestä, niin silloin olisi samasta asiasta kaksi aivan päinvastaista totuutta ja molempien pohjalle rakentaisi tuomioistuin tuomionsa, sillä tuon ensimmäisen pohjalle on jo rakennettu. Ja ellen erehdy, todistaa tämä Rasi taas muutaman kuukauden kuluttua näistä molemmista aikaisemmista täydellisesti poikkeavan ''totuuden'', sillä E. K. tarvitsee yhä uusia ja uusia todistuksia. Ja kun häneltä oikeuden edessä kysytään edellisillä kerroillako hän valehteli vai nytkö, sanoo hän tietenkin, että edellisellä kerralla, nyt hän puhuu totta. Niin tulee samasta asiasta kolme totuutta: eilisen päivän totuus, tämän päivän totuus ja huomisen päivän totuus. Eräänlaisena filosofiana tämä saattaisi vielä jotenkuten mennä, mutta minä

vakuutan, että se ei ole sopusoinnussa rikoslain eikä oikeudenkäymiskaaren kanssa.

E. K. väittää, että olen saanut SKP:ltä ohjeita, jotka ovat rikollisia (!) Minnekä minä olisin kätkenyt nuo valtiopetokselliset ohjeet? Kun en minä jokapäiväisessä käytännöllisessä elämässä ole pannut niitä käytäntöön?

Sillä minun syyllisyyttäni arvosteltaessa on otettava pohjaksi minun toimintani. Olisinhan tosin voinut edes yrittää panna niitä käyntiin.

Mikä minua olisi estänyt esittämästä A.j:n hallinnolle, sillä minä toimin esittelijänä, että nyt olisi alotettava se ja se kalina, että saadaan kukistetuksi tämä ''laillinen yhteiskuntajärjestys''. Mutta mitään sellaisia esityksiä, niin en edes e s i t y k s i ä minä ole tehnyt. Se käy toteen A.j:n pöytäkirjoista ja sen on todistanut täällä oikeuden edessä A.j:n puheenjohtaja senaattori Paasivuori.

Olisinko minä varastoinut sitten päähäni nuo ohjeet ja säilyttäisin niitä siellä? Tämän kysymyksen minä pyydän herra kanneviskaalin selittämään. Yksinkertaisimmankin ihmisen pitäisi käsittää, että ellen minä juuri ammatillisen liikkeen toiminnassa, joka on minun yksinomaisena toimenani, ja jossa minulla kieltämättä olisi ollut siihen tilaisuus, ole harjoittanut valtiopetoksellista toimintaa, niin en ole voinut sitä harjoittaa missään saarissa enkä muualla.

Työskentelin Ammattijärjestössä koko toimintani ajan tietoisena siitä, että E. K. käy ympäri kuin kiljuva jalopeura löytääkseen jonkun mahdollisen syyn, jonka varjolla pääsisi A.j:n kimppuun, siksi noudatin aina äärimmäistä varovaisuutta suhtautuessani esim. poliittiseen toimintaan. Siksi en myöskään pyrkinyt SKP:n jäseneksi, enkä millään tavalla sekaantunut sen toimintaan, sillä minä tiesin, että sitä seikkaa tultaisiin käyttämään sekä

viranomaisten että toisten puolueitten lehtien taholta aseena Ammattijärjestön repimiseksi ja koska minulla ei ollut tilaisuutta ottaa osaa puolueen toimintaan, sillä

> *pidin velvollisuutenani uhrata kaikki voimani Ammattijärjestön toiminnan ja sen yhtenäisyyden hyväksi.*

Tämä on totuus, sekä eilisen päivän, tämän että huomisen päivän totuus. Sillä minulla on vaan yksi totuus, eikä joka päivälle eri totuus, kuten Etsivällä Keskuspoliisilla ja Rasilla.

Millaisia ovatkaan sitten ne Rasin väittämät herra kanneviskaalin ainoat ''todistukset''. Viimeisimmässä muodossaan ne ovat seuraavat: Ensimmäiseksi, että olen SKP:n Suomen byroon jäsen, toiseksi, että olen ollut SKP:n pleenumin kokouksessa v. 1927 kesällä ja kolmanneksi, että v. 1925 kesällä pidetyssä puoluekokouksessa minut on valittu puolueen keskuskomitean jäseneksi.

Tarkastakaamme lyhyesti ensimmäistä väitettä. E. K:n toimittamissa kuulusteluissa ilmoitti tuomari Bang, kuten jo aikaisemmin olen maininnut, että Rasi on ilmoittanut ja tulee sen todistamaan, että v. 1925 pidetyssä puoluekokouksessa, j o s s a o l i n l ä s n ä, minut on valittu Suomen byroon jäseneksi. Kun sitten osoitin, etten ole voinut siellä olla, koska olin silloin Tammisaaren Pakkotyölaitoksella, joutuivat E. K. ja Rasi ikävään asemaan. Mutta mitä ollakaan. He keksivät kaikessa hiljaisuudessa, että minut valittiin byroon jäseneksi tuossa kokouksessa, vaikken ollutkaan siellä läsnä. On huomattava, että

> *ensimmäinen väite, joka oli merkitty pöytäkirjaan, otettiin sieltä pois ja oikeudelle jätetyssä pöytäkirjassa esiintyy nyt varmana ''ensikäden lähteen tietona'' tämä toinen väittämä,*

nimit., että minut on valittu Suomen byroon jäseneksi v. 1925 puoluekokouksessa, vaikka olinkin silloin kuritushuoneessa. On myöskin huomattava, että kaikki nämä ''ensikäden lähteen'' y.m. lähteiden tiedot, joita E. K. on pöytäkirjoihin merkinnyt, ovat Rasin ilmiannon perusteella sinne merkityt, siitä luulen arv. Oikeudenkin olevan täysin tietoisen. Kun nyt kävi selville, että puoluekokous ei ollenkaan valitse mitään byroon jäseniä, esitti Rasi täällä oikeudessa tästä samasta asiasta jo kolmannen — pöytäkirjan ''parannetustakin painoksesta'' täysin poikkeavan — ''totuuden'', nimittäin, että minua ei valinnutkaan byroon jäseneksi puoluekokous, vaan hän arvelee, että sen on tehnyt jokin poliitbyro ja vasta sen jälkeen kun olin vapautunut vankilasta. Mutta että tuo puoluekokouskin olisi minut johonkin valinnut keksi Rasi vihdoin täällä oikeudessa, että se onkin valinnut minut keskuskomitean jäseneksi. Pyydän kiinnittää arv. Oikeuden huomiota erikoisemmin tähän kuulustelupöytäkirjan ja Rasin täällä esittämän väitteen väliseen ristiriitaan ja tarkoin muistamaan, että molempien lausuja on Rasi.

Kuulustelupöytäkirjassa niinikään väitetään, että Rasi on ilmoittanut minun olleen monissa byroon kokouksissa. Kun oikeuden puheenjohtaja täällä tätä asiaa tiedusteli, ilmoitti hän, että olen ollut kokouksissa vain harvoin. Ja kun edelleen kysyttiin, voiko hän mainita missä ja milloin pidetyissä kokouksissa olen ollut läsnä, ei Rasi voinut sanoa kuin yhden kokouksen, jossa muka olen ollut läsnä ja on se pidetty touko- tai kesäkuussa 1927 ja on siinä valittu edustajia pleenumin kokoukseen. Nyt on taas muistettava, että ollessani E. K:ssa vastakkain kuulusteltavana Rasin kanssa väitti hän, että samainen kokous pidettiin heinäkuun alussa, mutta kun minä todistin alibini kesäkuun 23 päivästä heinäkuun loppuun, joutuivat herrat Rasi ja Bang vähän hämilleen ja nyt Rasi oli saanut

ohjeet väittää, että se kokous onkin ollut joko touko- tai kesäkuussa. Mutta

> *miksi ei Rasi uskaltanut nytkään oikeuden edessä pyynnöistä huolimatta mainita edes tätä ainoata kokousta,*

jossa hän muistaa minun olleen läsnä, vähänkään tarkemmin, puhumattakaan että hän olisi uskaltanut puhua mistään muista kokouksista? Hän pelkäsi, että jospa minä taaskin voisin todistaa olleeni poissa Helsingistä ja hän joutuisi uudestaan valheista kiinni. Tuon epämääräisen ''touko- ja kesäkuussa'' hän uskalsi sanoa nyt senkin vasta sillä perusteella, että olen jo E. K:ssa hänen läsnäollessaan osoittanut, että olen kesäkuun 23 päivänä lähtenyt Helsingistä. Hän siis nyt tiesi, että silloin ainakin olen ollut siellä.

Näin hataraa, venyvää ja ristiriitaista on tämän Rasin selitys, joka juuri osoittaa, että se on keksittyä valhetta.

Rasin toinen väittämä, että olisin ollut v. 1927 kesällä Moskovassa pidetyssä pleenumin kokouksessa on joutunut omituiseen valoon jo sen kautta, että Rasi E. K:n kuulusteluissa väitti tuon kokouksen olleen elokuussa, jonka väittämän perusteella se on myöskin merkitty pöytäkirjaan elokuussa pidetyksi, mutta nyt osoittaakin minun passiini tehdyt merkinnät ja kanneviskaalin rajaviranomaisilta hankkima todistus, että

> *olen ollut Suomen puolella jo elokuun 1 päivänä, enkä niin ollen ole voinut olla Moskovassa elokuussa pidetyssä kokouksessa.*

Lisäksi kokouksessa läsnä olleen Steniuksen todistuksesta käy selville, etten ole siellä ollut, vaan, että ammatillista liikettä selostava henkilö oli aivan toinen. Luulisin arv. Oikeudenkin olevan kanssani samaa mielipidettä siitä, että

jos syytteessä olevien henkilöiden lausunnoilla yleensä annetaan mitään todistusarvoa, täytyy Steniuksen lausunnolle antaa monin verroin suurempi todistusarvo kuin Rasin lausunnolle, sillä Rasi on omankin tunnustuksensa mukaan törkeästi valehdellut oikeuden edessä, jota ei voida osoittaa Steniuksen tehneen. Vai kuinka? Onko voitu? Kaiken lisäksi on Ry. Koiton retkikunnan johtaja, ent. kansanedustaja Uno Nurminen valallisesti todistanut, että hän oli minun kanssani yhdessä, asuen samassa huoneessa koko Moskovassa oloni ajan, vieläpä hän jäikin sinne minun lähdettyäni, palaten Suomeen vasta elokuun puolivälissä ja että

minä en sillä ajalla ollut missään SKP:n kokouksissa sen paremmin pleenumissa kuin muissakaan, sillä hän liikkui aina yhdessä minun kanssani

ja olisi tullut sen huomanneeksi, jos olisi johonkin poistunut lyhemmäksikään ajaksi. Yksistään tämä valallinen todistus on juriidisesti katsoen kyllin riittävä osoittamaan, etten ole ollut väitetyssä kokouksessa, vaan että tuo väite on tahallinen valhe kuten monet muutkin Rasin väitteet.

Rasin kolmas väite, että tuo usein mainittu v. 1925 pidetty puoluekokous olisi valinnut minut puolueen keskuskomitean jäseneksi, tuntuu suoraan sanoen hullunkuriselta, sillä olihan silloin ja vielä sen jälkeenkin lähes vuoden ajan Tammisaaren Pakkotyölaitoksella. Ilmeisesti Rasin sitä keksintöä ei ole E.K. ottanut vakavalta kannalta, koska sitä ei mainita misään E. K:n kuulustelupöytäkirjoissa eikä raporteissa. Se osoittautuu täysin käsittämättömäksi arvosteltaessa sitä taustaa vastaan kun Rasi ilmoitti, että samalla kertaa valittiin keskuskomitean jäseneksi myöskin Kalle Lepola ja Jukka Lehtosaari, jotka molemmat olivat niinikään Tammisaaren Pakko-

työlaitoksella. Kun tiedämme, että Lepolalla oli v. 1925 jälellä kärsimätöntä tuomiota yli 4 vuotta ja Lehtosaarella 8 vuotta, eikä kenelläkään voinut olla mitään varmuutta, että he ennen tätä aikaa vapautuisivat vankilasta, niin täytyy kysyä,

mitä järkeä olisi valita puolueen keskuskomiteaan miehiä, jotka vapautuvat vankilasta vasta 4—8 vuoden päästä.

Rasi lausuikin täällä oikeuden edessä, että hänellä ei ole tietoa onko tuosta valinnasta minulle mitään ilmoitettu. Minun on kysyttävä, miksi ei edes Rasi, joka sanoo olleensa tuollaista valintaa toimittamassa ja varmaankin on ainoa ihminen maailmassa, joka siitä mitään tietää, miksi ei hänkään ole ilmoittanut siitä minulle, sillä hänhän sanoo olleensa byroon jäsen ja luulisin, että sellaisen herran velvollisuus olisi toki ilmoittaa tuollaisista asioista asianomaisille valituille. Mitenkä minä olen voinut edes protesteerata tuota valintaa vastaan kun siitä ei ole minulle mitään ilmoitettu.

Tällainen valinta saattaisi tulla kysymykseen korkeintaan jonkinlaisena kunniajäsenyytenä, mutta ei ole kuitenkaan mitenkään todennäköistä, että minua olisi valittu minkäänlaiseksi kunniajäseneksikään. Venäjällä pidettävissä kokouksissa on tosin tapana valita poliittisista syistä vankiloissa olevia ulkomaalaisia työväenliikkeen henkilöitä kunniajäseniksi erikoisiin komiteoihin. Mikäli lehdistä olen lukenut on m.m. Moskovan kaupunginneuvoston kunniajäseniksi valittu monia eurooppalaisissa vankiloissa istuvia työläisiä. Mutta kuten sanottu, ei ensinkään näytä todennäköiseltä, että SKP:n puoluekokous olisi valinnut vankiloissa olevia henkilöitä edes kunniajäseniksi mihinkään komiteoihin.

Se seikka, että Rasi ei uskalla sanoa, että hän tai kukaan muukaan olisi minulle ilmoittanut tai millään tavalla

mainninnut tuosta valinnasta, ihmeen sattuvasti osoittaa Rasin väittämän valheellisuuden. Sillä ei suinkaan herra kanneviskaalikaan usko, että niin puhelias mies, jollaiseksi Rasi on täällä oikeudessa ja E.K:ssa osoittautunut, olisi voinut olla kertomatta siitä minulle, jos hän kerrankin olisi ollut kosketuksissa minun kanssani. Ei sitä ainakaan kukaan muu ihminen usko. Se osoittaa, että

tuollaista valintaa ei ole koskaan toimitettu muualla kuin Rasin ja E. K:n yhteisissä neuvotteluissa

ja se osoittaa myöskin sen, että Rasi ei ole koskaan ollut minkäänlaisissa kosketuksissa minun kanssani, ei edes sen vertaa, että olisi voinut tuosta ''vaalista'' ilmoittaa, ennenkuin täällä oikeudessa. Niin yksinkertaisesti ja huolella kuin E. K. ja Rasi ovatkin tuota valheittensa sarjaa valmistelleet yli puolen vuoden ajan on siihen kuitenkin jäänyt tuollaisia aukkoja, joista maallikkokin heti huomaa kuinka totuuden vastaista tuo kertomus on.

Vielä on huomautettava, että vaikka asia olisikin niinkuin Rasi väittää — joka kaikin puolin on osoittautunut mahdottomaksi — niin en minä suinkaan voi olla mitenkään vastuussa siitä, että minut tietämättäni valitaan johonkin komiteaan, kaikista vähemmän silloin kuin olen vankilassa. Ja kun itsensä Rasin on täytynyt tunnustaa, ettei siihen ole minun suostumustani kysytty ja hän ei tiedä onko itse tapahtumasta edes minulle mitään ilmoitettu.

Mikäli minä olen päässyt tämän oikeudenkäynnin aikana tutustumaan Rasin ilmiantojen väittämäsarjaan kokonaisuudessaan, näyttää siinä noudatetun sellaista metoodia, että

sinne tänne on siroteltu joku mahdollisimman todennäköinen seikka ja ehkä muutamia täysin todellisia ja todistettaviakin seikkoja ja näi-

den väliin on sitten keksitty ja sovitettu kaikki mahdolliset ja mahdottomat valheet.

Tämän taktillisen tempun avulla on ilmeisesti pyritty siihen, että kun oikeuden jäsenille saadaan osoitetuksi tämän ketjun muutamien väittämien todenperäisyys, niin loogillisuuden lain perusteella heidän täytyy uskoa, että ilmiantosarjan nekin väittämättömät ovat totta joita ei voida mitenkään todistaa, mutta ne ovatkin poikkeuksetta keksittyjä valheita. Sentähden minä pyytäisin erikoisesti alleviivata sitä seikkaa, että Rasin ilmiantosarjan jokainen väittämä on erikseen todettava ja tutkittava ja ennenkaikkea jäävittömästi todistettava, sillä Rasi ja E.K. ovat sekoittaneet totuuden ja valheen tässä jutussa yhteen niin ovelalla tavalla, että asioita lähemmin tuntematon saattaisi luulla kaikki väittämät likipitäen totuudenmukaisiksi. Mikäli on kysymys juuri minua vastaan esitetyistä syytöksistä ovat ne vaan ilmiantajan ristiriitaisia väitteitä, joista ei ainoatakaan ole edes aluksikaan voitu todistaa. Tapahtuisi mitä törkein lain ja oikeuden loukkaus, jos nämä minua vastaan tehdyt todistamattomat väitteet otettaisiin tapahtuneina tosiasioina sen perusteella, että saman ilmiantajan lukemattomista väitteistä mahdollisesti jotkut eräitä toisia henkilöitä vastaan tehdyt ovat osoittautuneet tosiksi.

Tämän jutun yhteydessä on pidätetty n. 50 henkilöä ja toimitettu lähemmäs sata kotitarkastusta. Kun yllättämällä pidätetään tällainen joukko ihmisiä, joiden väitetään olevan SKP:n jäseniä ja heidän asunnoissaan ja työpaikoissaan pidetään kotietsintä luulisi siinä löytyvän jonkun asiakirjan tai muun todistuskappaleen, joka osottaisi minun syyllisyyttäni. Mutta

kun pienintäkään sellaista ei ole voitu näinkään valtavassa nuotanvedossa löytää

eikä edes Rasi ole voinut, vaikka sanoo olevansa byroon jäsen, yrityksistään huolimatta mistään sellaista hankkia, on se selvääkin selvempi todistus, etten minä ole voinut olla minkäänlaisessa yhteydessä puolueen kanssa. Uskon, että herra kanneviskaali on kanssani samaa mielipidettä siinä, että ainakin Rasin, niin keskeisessä asemassa olleen henkilön olisi pitänyt voida hankkia joitakin todistuskappaleita minuakin vastaan. Ja uskon, että olemme yksimieliset siitäkin, että Rasilla on ollut vilpitön ja harras halu niitä hankkia, jos vaan jostakin voisi saada. Että kaikki nyt on täytynyt rakentaa pelkkien väitteitten varaan se juuri osoittaa, että ilmianto on kaikkea perää vailla.

Kuten ylläolevasta selviää ja kuten tämän jutun käsittelyn aikana on käynyt selville, on minun ainoaksi ''rikoksikseni'' jäänyt se että olen toiminut työväen ammatillisessa liikkeessä ja että olen tunnustanut olevani marxilainen kommunisti.

Arvoisat oikeuden jäsenet! Te varmaankin kysytte, sillä minulta on usein niin kysytty: mutta

miksi sinun sitten pitää olla kommunisti ja miksi imet sisääsi noita marxilais-leniniläisiä oppeja?

Nehän ne juuri ovat nuo Moskovasta levitetyt opit, jotka synnyttävät täällä bolshevismia ja kommunismia. Ei Suomessakaan sellaisesta muuten tiedettäisi mitään. Miksi et ole porvari niin kuin mekin olemme? Ei tarvitsisi yhtään istua vankiloissa ja säästyisimme näiltä ikäviltä oikeusistunnoilta, jotka eivät suinkaan ole tuomareillekaan mieluisia, sillä järjestelmä vaatisi, että pitäisi tuomita, eikä tahdo löytyä mitään todellista lakiin perustuvaa syytä.

Tuo on kysymys, joka vielä vaatii selitykseksen muutaman sanan.

Olen syntynyt maaseudulla köyhissä oloissa. Isäni, jolla oli toistakymmentä lasta, elätti perhettään ruumiillisella työllä, kunniallisella, mutta pienituloisella puusepäntyöllä. Kun hän raatoi yötä ja päivää, voi hän juuri ja juuri hankkia perheelleen kaikkein välttämättömimmän, nimit. jokapäiväisen leivän. Lasten oli kuitenkin, kuten näissä oloissa oli luonnollista, ryhdyttävä elättämään itse itseään jo varsin nuorena. Minäkin jouduin maailmalle oman onneni nojaan jo 12 vuotiaana. Minulla oli palava halu saada opiskella, saada käydä koulua, mutta sensijaan, että olisin päässyt harjoittamaan tuota mielityötäni, jouduinkin rengiksi raskaaseen maatyöhön. Kasvavalle 12 vuotiaalle poikaselle se ei ollut suinkaan leikkiä, sillä työpäivä siinäkin talossa oli 12—16 tuntia.

Kun minä sitten pellolla auran kurjessa raadoin ja näin varakkaampien ihmisten lasten menevän kouluun, kysyin lakkaamatta itseltäni:

mitä pahaa minä olen tehnyt, etten minä voi päästä kouluun? Mitä pahaa on isäni tehnyt kun ei hänellä ole varallisuutta kouluuttaa minua

eikä muitakaan lapsiaan? Kaikki pitäjäläiset vallesmannista ja rovastista alkaen sanovat häntä kyllä erittäin rehelliseksi, ahkeraksi ja kunnialliseksi mieheksi, mutta mitä iloa on kunniallisuudesta ja ahkeruudesta, kun ei ole varaa elättää lapsiaan.

Tähän tapaan kulkivat minun ajatukseni ja minä en voinut olla tuntematta kalvavaa katkeruutta, kun minä niitä asioita ajattelin. Olin saanut kotonani uskovaisten vanhempien luona ankaran uskonnollisen alkukasvatuksen, ja minä yritin saamani opetuksen mukaan rukoilla, että jumala järjestäisi minullekin olot paremmaksi, edes tilaisuuden päästä kouluun näkemään ja oppimaan, mitä nuo salaperäiset ja kiehtovat kirjat sisälsivät. Vakuutin

itselleni ja jumalallekin, että minulla on yhtä hyvät edellytykset käydä koulua kuin monilla noista varakkaimpien ihmisten lapsista, sillä tunsin useita heistä, jotka eivät olleet varustetut yhtään paremmalla älyllä tai lahjoilla.

Näin raadoin mitä kamalimmissa oloissa kuukaudesta kuukauteen ja vuodesta vuoteen ja minun asemassani ei tapahtunut mitään parannusta. Ainoa muutos oli se, että sisässäni nousi tuo katkera vihlova ääni päivä päivältä yhä voimakkaammaksi:

tämä ei ole oikein! Täällä ei ole kaikki niinkuin pitäisi olla!

Tällöin minulle myöskin alkoi selvitä, että tämä ei ole jumalan maailmanjärjestys ja että tässä eivät rukoukset auta mitään. Kyllä tämä on pahojen ihmisten järjestys ja muilla keinoilla kuin rukouksilla tätä sortoa ja riistoa on vastustettava. En vielä osannut ratkaista, millä tavalla tätä olisi vastustettava, mutta tunsin kärsineeni vääryyttä ja jokin vastustamaton ääni pakoitti minut sisäiseen kapinaan. Tämä kieltämättä oli eräänlaista kommunismia. Se oli lapsen uhmaa tätä ''laillista yhteiskuntajärjestystä'', jota herra kanneviskaali täällä yrittää puolustaa, vastaan.

Näissä mietteissä liityin sitten kotikyläni sos.-dem. työväenyhdistykseen v. 1909, siis 15 vuotiaana. Siitä alkaen tämän 19 vuoden ajan olenkin sitten jatkuvasti aktiivisesti toiminut työväen liikkeessä.

Herrat oikeuden jäsenet!

Tästä Te huomaatte, millä tavalla tuo kauhistuttava sosialismi eli kommunismi syntyy. Te huomaatte, että minun ''rikollisuuteni'' on alkanut jo lapsena.

Te huomaatte, että minulla on ollut taipumuksia sosialismiin eli kommunismiin, tuohon tämän yhteiskuntajärjestyksen vastaiseen ajatteluun jo melkein syntymästäni saakka. Se on alkanut vaistomaisesti, melkeinpä niin, etten ole sitä itsekään huomannut — jota seikkaa en sen.ään pyydä tässä enempää kuin missään muussakaan jutussa esittää lieventävänä asianhaarana. Te huomaatte, että jo 14—15 vuotiaana minä olen alkanut kapinoida ''laillista yhteiskuntajärjestystä'' vastaan, liittymällä työväenyhdistykseen ja väittämällä, että tässä maailmanjärjestyksessä, niin lailliselta kuin se näyttääkin, on jotakin väärin. Mutta Te huomaatte myöskin, että tuota kapinan henkeä ei istuttanut minun nuoreen sieluuni moskovalaiset kommunistit, eivätkä edes eurooppalaiset marxilaiset, sillä niistä tuskin olin kuullut puhuttavankaan. Sitä ei myöskään opetettu minulle kotona ja se pesiytyi minuun kuitenkin.

Kun sitten myöhemmin 17 vuotta täytettyäni siirryin kaupunkiin puusepän oppiin,

selvisi minulle tämän ''laillisen yhteiskuntajärjestyksen'' nurinkurisuus entistä räikeämpänä.

Kun minä aamulla varhain, edellisen päivän raadannasta vielä lopen väsyneenä, riensin synkkään tehtaaseen työpenkkini ääreen ja tiesin, että toiset minun ikäiseni poikaset, ''oikeitten ihmisten'' lapset nukkuvat vielä kaikessa rauhassa, niin minun tuskan ja väsymyksen turruttamaa mieltäni sanomattomasti kirveli. Kun minä illalla 10—12 tuntisen työpäivän päätyttyä juoksin kirjoineni vielä muutamaksi tunniksi iltakouluun, saadakseni edes pienen murto-osan siitä tiedosta ja opista, jota toiset saivat nauttia koulun penkillä vakinaisena päivätyönä, niin en taaskaan voinut olla katkeroittumatta kun minä matkallani näin, että toiset minun ikäiseni lapset leikkivät

leikkikentillä, kävelivät kaduilla ja puistoissa huvitellakseen ja nauttiakseen raittiista ilmasta, jota kaikkea minäkin tunsin niin kipeästi tarvitsevani. Kun minä sitten tämän 14—16 tuntisen raadannan jälkeen pääsin kurjaan asuntooni valmistamaan seuraavan päivän läksyjäni ja tiesin, että aamulla kello viisi on taas noustava ylös ja niin jatkettava tuota raskasta työtä loppumattomiin, niin

sisälläni yhä purevammin viilsi ja yhä uudestaan ja uudestaan minä kysyin: miksi pitää minun näin kohtuuttomasti raataa,

vaikka eivät suuret laumat aikuisistakaan tee mitään, puhumattakaan lapsista? Enkö minä siitä asti kun olen liikkeelle päässyt olen kaikin tavoin käyttäytynyt hyvin. Kieltäytynyt kaikista huvituksista ja leikeistä säästääkseni ne pennoset mitä ansaitsin kirjojen ja vihkojen ostoon ja ponnistaakseni aina vaan eteenpäin ja kuitenkin minun asemani näyttää yhtä kurjalta kuin ennenkin. Näin minä ajattelin. Ja minä tunnustan rehellisesti, että minä tunsin katkeruutta tätä järjestelmää kohtaan. Minä tunnustan rehellisesti, että jo tällöin minä t i e t o i s e s t i ajattelin, että tämä järjestelmä on muutettava, sillä tämä on kohtuuton ja väärä ja tilalle on luotava uusi, parempi ja oikeudenmukaisempi yhteiskuntajärjestys. Siitä ajasta alkaen minä olen myöskin

täysin tietoisesti toiminut työväenjärjestöissä paremman yhteiskuntajärjestyksen saamiseksi.

Näissä ankarissa oloissa minä kasvatin ja kouluutin itse itseäni parhaan taitoni ja ymmärrykseni mukaan kunnolliseksi yhteiskunnan jäseneksi ja kansalaiseksi. Ankaran raadannan, raskaan päivätyön ohella, minä koetin hank-

kia itselleni edes välttävän luku- ja kirjoitustaidon ja edes jonkinlaisen alkeellisen käsityksen maailman menosta ja järjestyksestä, nuo sivistyksen ja tiedon ensimmäiset välttämättömimmät tekijät.

Ja tämä yhteiskunta on tietenkin minulle tämän perustelun palkinnut? Onpa tietenkin ja sille aivan omaperäisellä tavalla.

Kun minä puusepän opista — jonka kaikella kunnialla suoritin — päästyäni jouduin tamperelaisen Kansan Lehden toimitukseen, yrittäen siellä vointini mukaan tehdä jotakin työväenliikkeen eteen, näperrellen yhtä ja toista pientä, ja jossa toimin vuoden 1918 Tampereen valtaukseen saakka, niin tämä

yhteiskunta palkitsi minut noista työväenliikkeen hyväksi astumistani ensi askeleista, raahaamalla minut vankileiriin,

jossa kidutettiin kuukausikaupalla, vaikkei voitu mistään syyttää eikä loppujenkaan lopuksi tuomita. Kun sitten v. 1920 Työmiehen toimittajana julkaisin kirjoituksen, jossa perustuslakiin vedoten vaadittiin kaikille kansalaisille yhtäläistä sana- ja painovapautta, palkittiin minulle tämä laillisuuteni vankeusrangaistuksella, jonka sittemmin tämä Hovioikeus aiheettomana kumosi. Kun edelleen v. 1921 jouduttuani Sosialistisen Työväenpuolueen puoluesihteeriksi, puolueen nimissä julkaisin julistuksen valtiollisten vankien puolesta, vedoten ihmisyyteen ja oikeuteen, palkitsi yhteiskunta tämän inhimillisyyteni jälleen muutaman kuukauden vankeusrangaistuksella. Kun vähän myöhemmin, aikana, jolloin eräät seikkailijat yrittivät syöstä tämän maan veriseen sotaan, kirjoitin puolueen nimessä julistuksen muistuttaen, että niiden kymmenien miljoonien ihmisten muisto, jotka maailmansodan teurastuskentille juuri on uhrattu, pitäisi velvoit-

taa jokaisen ihmisen vastustamaan sotaa ja puolueen nimessä kutsuin kaikkia Suomen työläisiä

taisteluun sotaa vastaan, rauhan puolesta, palkittiin minulle tuo rauhan rakkauteni 4 vuoden kuritushuonetuomiolla.

Kaikki nuo tuomiot minä olen kunnialla kärsinyt. Mutta herra kanneviskaalilla näyttää olevan vielä otsaa vaatia minulle rangaistusta toiminnastani Sosialistisessa Työväenpuolueessa, vaikka minun toimintani siellä on jo monet kerrat oikeudessa ''noteerattu'' ja melkein jokaisesta sen puolueen hyväksi tekemästäni kynän piirrosta on erikseen tuomittu.

Kuritushuoneessakaan en saanut rauhassa olla. Vaan raahasi tämän yhteiskunnan ohrana minut sieltäkin v. 1923 oikeuden eteen, mutta Turun Hovioikeus silloin toki juhlallisesti julisti, että olen syytön, jolloin kärsimänsä tappion E. K. nyt yrittää minulle kostaa.

Kun minä sitten kuritushuoneesta vapauduttuani antauduin yksinomaan ammatillisen liikkeen palvelukseen, toivoen, että edes tällä, työväen taloudellisen toiminnan alalla saisin rauhassa toimia, olen minä palkkioksi tuosta varovaisuudestani saanut jälleen istua E. K:n kidutuskomeroissa ja raskaassa tutkintovankeudessa jo kohta 4 kuukautta ja herra ties kuinka kauan vielä saankaan istua.

Minun toimintani on aina ollut, kuten edellisestä huomataan, julkista, rehellistä ja avonaista kaikkien nähden ja arvostelun alaisena tehtyä.

Minun toimintani ei ole koskaan ollut salaista, hämäräperäistä ja julkisuutta karttelevaa. Siitä on osoituksena

sekin, että kaikki tuomioni on annettu julkisissa sanomalehdissä julkaisemistani julistuksista ja kirjoituksista, joiden ''rikollisuuden'' ja rikoksettomuuden voi kuka hyvänsä ilman muuta tänäkin päivänä todeta. Onneksi sen voi niistä todeta myöskin jälkipolvi ja historian kirjoittaja, joka ei suinkaan hevillä jaksa käsittää mikä niistä olisi rikoksellista ja lainvastaista.

Herrat oikeuden jäsenet! Te huomaatte, että tämä yhteiskunta ei ole kuljettanut minua ruusujen eikä liljojen päällä, ei lapsena, ei nuorukaisena, eikä miehenä. Yhteiskunta, jonka velvollisuutena olisi ollut kasvattaa, kouluuttaa ja tukea puutteessa ja avuttomuudessa elävää nuorta jäsentään, ei ole tehnyt minun hyväkseni yhtään mitään, ellei siksi katsota sitä, että

> *se on istuttanut minua parhaan nuoruuden ijässä puoli vuosikymmentä vankilassa ja kantanut säännöllisesti verot.*

Tämän hyvän yhteiskuntajärjestyksen puolesta minä olisin saanut vajota vaikka kuinka syvälle kurjuuteen ja rikollisuuteen. Se on pitänyt minulle avoinna ja ikäänkuin virittänyt ansoiksi eteeni kaikki rikollisuuden ja saastan loukot, joita tämä järjestelmä on täynnänsä, jotta minunkin olisi niihin ehdottamasti langettava. Sensijaan, että sen parhaat tukipylväät, n.s. ensimäiset kansalaiset, olisivat rehellisesti, säädyllisellä ja kunniallisella elämällään olleet opettavana ja hyvään johtavana esimerkkinä ovat he rietaalla rikoksellisella elämällään olleet ensimäisenä valmiit vetämään alas pahuuteen, osoittamalla omilla esimerkeillään, että näin poika, tule tänne alas, jos tahdot yhteiskunnassa menestyä.

Tällaisessa ympäristössä ja tällaisissa oloissa olen kuitenkin onnistunut kasvattamaan itseni ja ohjaamaan elämäni vaiheet niin, etten kertaakaan ole horjahtanut

minkäänlaisen todella rikoksen tielle (kaikki syytteet ovat olleet puhtaasti poliittisia), sillä minua ei ole koskaan tuomittu, eikä voitu tuomita, eikä edes koskaan syytetty minkäänlaisesta rikkomuksesta tai muusta sopimattomasta halpamaisesta teosta, ei edes väkijuomien käytöstä. Sen tähden minä

uskallankin nousta jalustalle ja kysyä: kuka teistä puhtaalla omallatunnolla katsoo olevansa oikeutettu syyttämään minua?

Teistä herrat oikeuden jäsenet tämä kaikki ei tietenkään tunnu miltään, sillä Te olette, ainakin useammat Teistä, saaneet elää ja kasvaa kotonanne vanhempienne tai kasvattajienne välittömän suojeluksen ja valvonnan alaisina. Te olette saaneet oppinne ja kouluutuksenne koulun penkillä vuosikymmenien aikana, hyvien opettajain ohjauksen alaisina. Teistä harva tuskin tietää, mitä on puutteen aiheuttama todellinen nälkä ja kurjuus. Vielä harvemmat Teistä tuntevat millaiselta opiskelu tuntuu 12-tuntisen päivätyön raataneelle nälkäiselle lapselle tai nuorukaiselle. Elämä ei voi Teistä varmaankaan tuntua miltään erikoisemman raskaalta, sillä Tehän mittaatte, kuten luonnollista, sitä oman mittapuunne mukaan. Teistä on ilman suurempia ponnistuksia tullut oppineita, arvovaltaisia ja kunniallisia kansalaisia. Teiltä tuo kaikki ei luultavastikaan ole vaatinut mitään suurempaa tahdonlujuutta eikä siveellistä kuntoa. Kaikki on tapahtunut melkein itsestään, sillä menittepä minne tahansa, niin aina on ollut vastassa omaisten, opettajain ja tuttavain auttava, tukeva käsi. Niin on ollut Teillä lapsena ja niin on ollut koko nuoruutenne iän.

Mutta minullapa ei ole ollut samalla tavalla, eikä yleensä työläisten lapsilla. Aivan päinvastoin on minulla

ollut. Siksi minä uskallankin väittää, että henkilöltä, joka sellaisissa oloissa kuin minäkin olen elänyt voi kouluuttaa ja kasvattaa itsestään rehellisen ja kunniallisen ihmisen, vaaditaan erikoinen itsensä hillintä ja kieltäytymiskyky, tahdonlujuus ja siveellinen kunto. Häneltä vaaditaan tätä kaikkea monin kerroin enemmän kuin sellaiselta henkilöltä, joka elää ja kasvaa hyvissä taloudellisissa oloissa. Minä myöskin täydellisesti ymmärrän, miksi lukemattomat työväenluokan nuorukaisista sortuvat paheen ja rikollisuuden tielle, sillä mitäpä muuta heistä voisi odottaakaan, kun he

> *hamasta syntymästään saakka joutuvat elämään sellaisessa ympäristössä ja oloissa, minkä tämä yhteiskuntajärjestys työläisille määrää.*

Kun Te herrat oikeuden jäsenet muistelette lapsuutenne ja nuoruutenne aikaa, on Teillä siellä pääasiassa kauniita ja miellyttäviä muistoja. Mutta niinpä ei ole meillä köyhälistön lapsilla.

Minä en tiedä, millaiselta lapsesta tuntuu hyvin puettuna ja ruokittuna leikkiä toisten lasten kanssa, vanhempiensa ja omaistensa hellän huolenpidon alaisina, mutta minä tiedän, miltä lapsesta tuntuu

> *nälkäisenä ja ryysyisenä, vieraan orjuudessa raataa raskaassa maantyössä aamusta iltaan ja minulla puristuu vieläkin käsi nyrkkiin,*

joka kerta kun minä sitä ajattelen. Minä en tiedä, millaiselta nuorukaisesta tuntuu käydä koulua ja opiskella koulupenkillä säännöllisenä päivätyönään, mutta minä tiedän millaiselta hänestä tuntuu opiskelu ja koulun-

käynti pölyisessä, kuumassa tehtaassa raadetun 12-tuntisen työpäivän jälkeen. Minä en tiedä, miltä tuntuu syödä, juoda ja mässätä toisilta ihmisiltä, yhteiskunnalta ja valtiolta rosvotuita ja varastettuja rahoja, mutta minä tiedän miltä tuntuu hiessä otsin tehdä työtä ja maksaa veroja, pitääkseen yllä näitä elostelijoita. Minä en tiedä miltä tuntuu lietsoa sotaa, provosoida ihmisiä teurastamaan toisiaan ja saalistaa sitten sodan kustannuksella, mutta

minä tiedän, miltä tuntuu istua kuritushuoneessa rauhan asian puolesta, sodan vastustamisesta.

Minä en tiedä miltä tuntuu rääkätä ja kiduttaa ihmisiä E. K:n komeroissa, mutta minä tiedän, miltä tuntuu kuukausikaupalla istua noissa inhoittavissa luolissa. Minä en tiedä miltä tuntuu syyttää ja tuomita syyttömiä ihmisiä, mutta minä tiedän miltä tuntuu olla syytettynä ja kuulla tuomionsa, silloin kun varmasti tietää ja tuntee, ettei ole koskaan tehnyt mitään rikollista rangaistuksenalaista tekoa, ei edes pienempääkään.

Nuo kaikki ne ovat minun lapsuuteni ja nuoruuteni muistoja ja minun ei kai tarvitse sanoa, että ne eivät ole erikoisen kauniita eikä ihania. Tämä,

juuri tämä on sitä, joka on synnyttänyt ja synnyttää minussa kommunismia ja ilman, että sen siementäkään olisi tarvinnut Moskovasta hakea.

Herrat Hovioikeuden jäsenet! Elämä ja kärsimykset eivät ole suinkaan yksistään minun kohdaltani tuollaista. Se on suurin piirtein katsoen samanlaista ja vieläpä monasti paljon ankarampaakin, kaikkien työ-

väen luokan jäsenten kohdalta. Katsonpa minä ympärilleni mihin päin tahansa, niin kaikkialla näen vääryyttä, sortoa, riistoa, puutetta ja kurjuutta kärsiviä kohtalotovereitani. Samanlaisella ja monasti vielä

ankarammalla raakuudella kohtelee tämä kapitalistinen yhteiskunta yleensä työläisiä.

Esimerkkejä voisin luetella loppumattomiin. Lähimmän ja rakkaimman omaiseni, vaimoni, kodin tuhosi tämä "laillinen yhteiskunta" v. 1918 keväällä, murhaamalla perheen huoltajan, isän, ja ilman pienintäkään syytä. Hän oli niitä maltillisimpia sosialidemokraatteja, ei ollut edes millään tavalla ottanut osaa luokkasodan tapahtumiin, vaan työskenteli koko sen ajan osuustoiminnallisella alalla. Eikä häntä siitä edes syytettykään. Hänen murhaamisensa ainoana syynä oli vain se, että hän oli vuosikymmenien ajan sosialidemokraattisena sanomalehtimiehenä uskollisesti ja rehellisesti työskennellyt työväenliikkeen eteen. Tämänkin perheen, niinkuin tuhansien muidenkin perheiden, turvattomaksi jääneet jäsenet, äiti ja lapset, joiden oli keskeytettävä koulunkäyntinsä ja aivan nuorena mentävä vieraan palkkaorjuuteen, hankkimaan leipää itselleen ja nuoremmille sisarilleen, liiankin kouraantuntuvasti tuntevat tämän yhteiskunnan pahat työt, murhat ja terrorin, mutta eivät missään ole nähneet sen inhimillistä, säälivää, auttavaa kättä, niin surkeasti kuin he olisivatkin sitä monasti tarvinneet. Voiko tällaisenkin perheen äidiltä ja lapsilta sitten vaatia kunnioitusta tätä yhteiskuntajärjestystä kohtaan? Voiko heiltä vaatia, että heidän olisi tätä järjestelmää tuettava? Se olisi jo liikaa! He ovat omilla hellittämättömillä, tarmokkailla ponnistuksillaan ja loppumattomalla raadannallaan itse kasvattaneet ja kouluuttaneet itsensä ja ovat täysin

oikeutettuja syyttämään ja tuomitsemaan tämän yhteiskuntajärjestyksen isän murhasta, kodin tuhoamisesta

ja muista konnuuksista.

Herrat oikeuden jäsenet, kun te siis kysytte, miksi minä ja me yleensä, toimimme työväenliikkeessä ja miksi me olemme sosialisteja, kommunisteja, täytyy minun vastata, että mitään muuta minä en voisi olla, jos minä olen rehellinen itselleni ja luokalleni. Eikö se, mitä minä itse olen kokenut ja mitä minä olen ympäristössäni nähnyt, eikö kaikki se velvoita minua toimimaan. Kun minä muistan lapsuuteni ajan kärsimykset ja raadannan, sanoo sisäinen ääni minussa, että minun lasteni, eikä ainakaan lastenlasteni, ei totta totisesti pidä kulkeman tuon kärsimysten kasan lävitse, jonka minä ja me nykypäivien työläiset olemme kulkeneet. Elämä on saatava heille inhimillisemmäksi. Minun ja meidän nyt elävien työväen luokan jäsenten velvollisuus jälkeentulevia sukupolvia kohtaan on kaikin keinoin työskenneltävä niin, että olot muuttuvat. Velvollisuus luokkaamme ja oikeata asiata kohtaan on siis se voima, joka tekee meistä työväen etujen puolesta taistelijoita.

Olisihan minullakin tietenkin ollut mahdollisuus, niin kuin monella muullakin, parantaa taloudellista ja yhteiskunnallista asemaani ryhtymällä keinottelemaan toisten työn kustannuksella ja liittymällä ''yhteiskuntaa säilyttävien'' kirjavaan joukkoon. Varsinkin nyt myöhemmin, päästyäni jo miehen ikään,

on minulle useasti tarjottu tilaisuus eri toimialoilla paljon makeamman ja leveämmän leivän syömiseen,

kuin minkä konsanaan työväenliikkeen palveluksessa voi saada, eikä koskaan olisi mitään vankilan vaaraa. En myöskään epäile, ettenkö olisi voinut noilla aloilla hyvinkin menestyä, sillä mitään erikoisempia kykyjä ei niissä monastikaan tarvita. Mutta olisinko minä silloin täyttänyt velvollisuuteni itseäni ja luokkaani kohtaan? Olisinko noin menetellen voinut taistella tätä huutavaa yhteiskunnallista vääryyttä vastaan? En, en olisi. Olisin luopunut taistelusta. Se on siis jälleen tuo velvollisuus luokkaansa ja oikeata asiata kohtaan, joka pakoittaa kuritushuoneen uhallakin työskentelemään työväen ammatillisessa ja poliittisessa liikkeessä.

Kuten edellä jo sanoin, olen aina elänyt ja toiminut julkisuudessa kaikkien nähden, eikä minun elämässäni tai toiminnassani ole ankarinkaan moralisti voinut mitään häpeällistä tai rikollista osoittaa. Kun sitten tulee E. K., Iso-Mäkelä ja joku Rundman, joista edellinen, ent. Helsingin poliisimestari majuri Honkasen ilmoituksen mukaan täytyi potkia pois Helsingin poliisilaitokselta lukemattomien rötöstensä ja säädyttömän ja huonon elämänsä takia ja jonka majuri Honkanen kaikin puolin katsoi mahdottomaksi poliisilaitoksenkin palvelukseen, jossa kuten tiedämme ei siinä suhteessa sentään hyttysiä kurnita, ja jälkimmäinen, joka on m.m. tällä hetkellä syytteessä kriminaaliluontoisessa jutussa väärästä valasta, kun

sitten tulee tällaiset herrat ja lukevat minulle ''lakia'', opettavat ''oikeutta'' ja ''ihmisellisiä tapoja'',

niin uskokaa herrat oikeuden jäsenet, että se tuntuu minusta jo kohtalon ivalta. On säälittävää, että yhteiskunta lähettää palvelijanaan ohrana Iso-Mäkelän ja muut häneen verrattavat siveytensä vartijat asuntooni ja työpaikkaani tutkimaan minun papereitani, pidättämään minut

ja taluttamaan minua ''rikollisena'' pitkin kaupunkia ja sitten ohranan komeroissa ja kuulusteluissa ''opettamaan'' minulle ''moraalia'', ''hyvää käytöstä'' ja „lain kunnioitusta'' (!).

Kun tällaiset herrat, joiden menneisyys on kirjava kuin pakanamaan kartta, kun nämä yhteiskunnan, lain ja oikeuden nimessä, hallituksen antama valtakirja taskussa, kaitsevat, paimentavat, kurittavat ja ohjaavat minua ''oikealle tielle'', niin onko ihme, etten minä voi kunnioittaa heitä, heidän yhteiskuntaansa ja oikeudenjärjestystänsä? Tällaisia ''siveellisyyden apostoleita'' ja ''oikeuden palvelijoita'' minä en todellakaan rakasta, enkä opettajikseni tunnusta, minä tunnen heitä kohtaan syvää inhoa ja järjestelmää kohtaan, joka tuollaisia palvelijoinaan käyttää, minä tunnen sääliä. Minä tunnen kotini hävitetyksi ja saastutetuksi kun tuollaiset herrat käyvät siellä ''lain nimessä'' pitämässä kotitarkastuksia.

Minä en tahdo olla mikään moralisti ja minä ymmärrän, että on inhimillistä horjahtaa ja erehtyä ja että E. K:n on eräässä suhteessa inhimillinen olento, mutta

täytyisi toki edes suurimmat roskat
lakasta omista rappusistaan

ennenkuin tulee pölyjä pyyhkimään rehellisten ja kunniallisten ihmisten kirjoituspöydän laatikoista. Se saattaa tuntua ilkeydeltä, mutta minä rohkenen väittää, että esivallan miekka on uskottu vääriin käsiin silloin kun se on uskottu ohranain Iso-Mäkelän, Rundmannin y.m. heidän kaltaistensa käsiin.

Herrat oikeuden jäsenet! Tämä kaikki on saattanut tuntua teistä hyvin subjektiiviselta ja omahyväiseltä, mutta minä pyydän huomauttaa, että tämä ei olekaan mikään vaalisaarna, jonka avulla pyrittäisiin saamaan joku lihavatuloinen virkapaikka. Tämä on vaan oikeuden

edessä esitetty puolustuspuhe, jolla minä yhtenä työväenluokan jäsenenä puolustan itseäni ja luokkaani, todistan omilla kokemuksillani, kuinka nurinkurinen ja väärä on tämä yhteiskuntajärjestys, ja osoitan

kuinka oikeudetonta on syyttää meitä rikoksista, meitä, jotka emme ole koskaan rikosta tehneet.

Siksi olen ottanut itselleni vapauden esittää tapauksia omasta elämästäni, omista kokemuksistani, koska se kuitenkin on kappale työläisten elämästä yleensä, kappale, jonka minä parhaiden tunnen ja tiedän.

Tästä ei saa myöskään vetää sitä väärää johtopäätöstä, että työväenliike perustuisi jollakin tavalla yksilön kärsimistä vääryyksistä syntyneen henkilökohtaisen katkeruuden pohjalle. Näillä esimerkeillä on vaan tahdottu osoittaa, mitenkä kukin yksilö omakohtaisen kokemuksen pakoittamana nousee taisteluun huutavaa yhteiskunnallista vääryyttä vastaan, ilman, että häntä olisi siihen pienimmässäkään määrässä edes kehoitettu, puhumattakaan, että hän olisi bolshevistisilla opeilla ''myrkytetty''. Nämä kaikki siis osoittavat, mikä on se voima, joka pakoittaa yksilön ilman värväystä ja henkilökohtaisen edun tavoittelua, liittymään järjestyneen työväen taisteluriveihin, joukkoon, joka ei pyri kostamaan henkilökohtaisesti kärsittyjä vääryyksiä ja joka ei aja kenenkään yksilön persoonallisia etuja, vaan joka määrätietoisesti, vissin ohjelman mukaan, taistelee kokonaisen luokan, työväenluokan, etujen puolesta.

Kaikesta tästä minä olen ollut pakoitettu puhumaan siksi, että olen täällä syytettynä, vaikka minä en tosin parhaalla tahdollanikaan voi tälläkään hetkellä tuntea itseäni pienimmässäkään määrin syylliseksi minkäänlaiseen rikokseen. Ja minulle suotakoon anteeksi röyhkeyteni, mutta minusta tuntuu, että

minä olisinkin moraalisesti ja oikeudellisesti oikeampi esiintymään tässä tilaisuudessa syyttäjänä kuin herra kanneviskaali.

sillä hänen edustamansa yhteiskuntajärjestyksen paikka olisi oikeastaan täällä syytettyjen puolella. Tekisimme kieltämättä oikeutta oikeamieliselle laille ja helpoittaisimme suuresti asian oikeata käsittelyä, jos vaihtaisimme paikkoja herra kanneviskaalin kanssa.

Arvoisat oikeudenjäsenet! Tuomarin ohjeessa sanotaan, että: ''Hyvä ja älykäs tuomari on parempi kuin hyvä laki, sillä hän voipi asetella kaikki kohtuuden mukaan. Mutta missä paha ja väärä tuomari on, siinä ei auta hyvä laki mitään, sillä hän vääntää ja vääristelee sitä oman mielensä mukaan. Minä oletan, että Te, herrat oikeuden jäsenet olette niitä hyviä ja älykkäitä tuomareita, jollaisia tuomarin ohjeessa toivottaisiin kaikkien tuomarien olevan, mutta jollaisia ne valitettavasti eivät likimainkaan kaikki ole. Jos niin on, että olemme tekemisissä juuri näiden hyvien tuomarien kanssa, niin Te myöskin käsitätte, että minua ja monia muita syytetään, ei mistään tehdystä, ei edes suunnitellusta lain vastaisesta teosta, vaan oletetusta kommunistiseen puolueeseen kuulumisesta. Arvoisat oikeuden jäsenet ovat tulleet jo tämän jutun käsittelyn aikana huomaamaan, että mitään todistuksia minun syyllisyydestäni ei ole voitu, eikä voidakaan esittää ja että minun

ainoaksi ''rikokseksenі'' jää, kuten jo sanoin, se että olen kommunisti

ja että olen sen avoimesti tunnustanut ja sitä rehellisesti puolustanut, vaikka en olekaan koskaan kuulunut S. K. P :n enkä millään tavalla ottanut osaa sen toimintaan, jota ei suinkaan sitäkään voida sinänsä minään rikoksena pitää.

Kun asia todellisuudessa on näin, huomaatte Te arv. oikeuden jäsenet, että tähän oikeussaliin syytettyjen penkille ei ole raahattu ainoastaan muutama kymmenen kommunistista työläistä, ei, tässä on raahattu syytettyjen penkille paljon muuta ja paljon suurempaa. Tässä on asetettu syytteeseen marxilainen sosialismi, kommunismi; aatesuunta, kokonainen maailmankatsomus. Tässä on asetettu syytteeseen aatesuunta, jonka omaksuvat monet miljoonat työläiset eri puolilla maapalloa.

Virallinen syyttäjä yrittää tällä tuomioistuimella tuomituttaa Marxin, tuon viime vuosisadan hengenjättiläisen opin,

jonka suuruudelle älykäs ja ymmärtäväinen porvarikin antaa tunnustuksen. M.m. mainitsi Bernard Shaw, kuuluisa englantilainen kirjailija joku aika sitten, Lontoossa pitämässään suuressa puheessa, jonka hän piti Ibsenin syntymän satavuotisjuhlilla: että viime vuosisadalla eli vain kaksi hengenjättiläistä, nimittäin Ibsen ja Karl Marx. Hän sanoi: että Marxin suuruus näkyy juuri siinä, että ihminen, joka hänen oppiinsa kerran vakavasti tutustuu, ei siitä enää voi luopua, niin vakuuttavaa ja niin oikeamielistä se on. — Aivan oikein. On miellyttävää todeta, että porvarillinen suurmies rohkenee sanoa totuuden, vaikka se ei aina olisikaan mieleen. Me, jotka olemme Marxin oppiin tutustuneet — vaikka valitettavasti vasta rajoitetussa määrässä — voimme täydellisesti yhtyä Shawin lausuntoon, että siitä ei voi luopua, niin vakuuttavaa ja oikeamielistä se on.

Virallinen syyttäjä vaatii aivan mahdotonta, kun hän vaatii, että meidän pitäisi luopua marxilaisesta kommunismista ja tunnustaa se rikolliseksi, vaikka me emme voi rahtuakaan epäillä sen oikeamielisyyttä. Virallinen syyttäjä vaatii oikeudeltakin aivan mahdotonta, kun hän vaa-

tii, että sen pitäisi tuomita suuren Marxin oppi rikolliseksi. Sallikaa minun vakuuttaa, että

herra kanneviskaali on antanut tämän Hovioikeuden tehtäväksi liian ylivoimaisen urakan.

Jos olisi kysymyksessä vain muutaman kommunistipoikasen tuomitseminen, niin se ei tietenkän suuria merkitsisi, mutta kun on kuten sanoin, kysymyksessä kokonaisen maailmankatsomuksen tuomitseminen, niin vakuutan, että se on Turun Hovioikeudelle liian vaativa tehtävä. Sillä samalla hetkellä kun täällä tuomitaan joku henkilö yksistään sentakia, että hän on kommunisti, kuten on asia minun kohdaltani, taikka vaikka senkin takia, että hän on kuulunut marxilaiseen kommunistiseen puolueeseen ja ottanut osaa sen toimintaan, eikä kuitenkaan voida näyttää toteen, että hän olisi tehnyt jonkin konkreettisen todistettavan rikoksen, niin samalla hetkellä täällä on tuomittu tuo oppi, tuo aate, tuo maailmankatsomus rikolliseksi.

Suokaa anteeksi, että otan itselleni oikeuden lausua, että oikeuden ei pitäisi astua tuolle tielle, sillä, sellainen

tuomio tulisi olemaan ikuinen häpeäpilkku tämän vanhan oikeuden historiassa ja sen julistajat tulisivat ikiajoiksi häpeän polttomerkillä merkityiksi.

Ja minä vakuutan, että sellaisella tuomiolla ei rahtuakaan edes auteta yleistä yhteistä hyvää, jota kaikilla tuomioilla pitäisi edes autettaman, sillä tuomariohjeessa sanotaan, että laki ei ole tuomioiden, vaan oikeuden tähden, yhteiselle kansalle eduksi ja hyödyksi, eikä vahingoksi ja turmioksi.

Sellaista tuomiota tulee koko maailman valveutunut työväestö, joka omaksuu marxilaisen sosialismin eli kom-

munismin opin, eikä näe siinä mitään rikollista, inhoamaan, samaten kuin kaikkien maitten sivistynyt porvaristokin ja Suomi ei ole sivistysmaissa ennestäänkään liian hyvässä maineessa. Marxilaista kommunismia ei voida lopettaa vainotoimenpiteillä, eikä kuritushuonetuomioilla, sillä, sillä on kaikkialla, niin myöskin Suomessa jo niin syvät juuret ja laaja kannatus, että se pysyy pystyssä ja yhä jatkuvasti kasvaa ja voittaa alaa, kunnes kaikkien maitten työläiset ovat liittyneet yhteen ja muodostaneet tuon kukistamattoman proletaariarmeijan, jonka perustuksen jo 80 vuotta sitten laskivat Marx ja Engels.

Kaiken edelläsanomani perusteella minä kunnioittaen pyydän, että minua vastaan nostettu kanne aiheettomana kumotaan ja että minut heti laskettaisiin vapaalle jalalle.

Miksi he ovat liittynet S. K. P:hen.

Syytetty Lauri Gustafsson lausui m.m. seuraavaa:

"Täällä on esitetty syyte minua vastaan vain sen vuoksi, että olen kommunisti, muuta perustetta ei ole voitu syytöksille saada. Jos tämä riittää tuomion langettamiseen, niin silloin valkoisen Suomen tuomioistuin sillä teollaan todistaa sen sisäisen heikkouden, mitä tämä yhteiskuntajärjestelmä potee. Se on merkki luhistuvasta järjestelmästä, joka ei rohkene antautua avoimeen taisteluun, vaan oman heikkoutensa pakoittamana turvautuu väkivaltaan. Porvarillisen demokratian laiva on elänyt loppuun purjehduskautensa. Sosialidemokraatit ovat vuorostaan koettaneet paikata tätä laivaa ja saada se purjehduskelpoiseksi. Mutta se on turhaa, sillä laivasta on pohja pois, kapitalistinen diktatuuri estää yhteiskunnallista ja taloudellista kehitystä. Olevat olot pakoittavat työläiset taisteluun. Kapitalismi pakoittaa työväenluokan taistelemaan olemassaolonsa puolesta ja tämän taistelun kautta työväenluokka saavuttaa sen aseman, mikä sille kuuluu. Edustavimpana osana tässä taistelussa ovat kommunistit

ja kaikesta vainosta huolimatta he tulevat sellaisina esiintymään. Ei taistelu sillä lakkaa, että meidät tuomitaan vankilaan, sillä yhä uusia astuu tilallemme. Ken voi kuoleman välttää sillä, että sulkee haudankaivajan koppiinsa. Ei kukaan pysty estämään kehityksen kulkua. Suomen työväenluokka tulee Kommunistisen Puolueensa ja Kommunistisen Internationalen johdolla käymään taistelua siksi kunnes voitto on saavutettu".

Kun syytetyltä Allan Visaselta kysyttiin, mitä hänellä on syyteen johdosta sanottavaa, vastasi hän:

"Miksi olen liittynyt S.K.P:hen? Siksi, että se on marxilaisen teorian pohjalla ja sen ponnahduskohteena on joukkovoima. Sen tähden olen liittynyt puolueeseen jäseneksi ja olen varma, että se nauttii Suomen työläisten auktoriteettiä. Puolueen toiminnalle yritetään asettaa esteitä, kieltää siltä sana- ja painovapaus, vaikka sellaiset laissa luvataan työläisillekin. Totteleeko työväestö sitä kieltoa? Minun käsitykseni mukaan ei tottele. Kun se lukee puolueen kirjallisuutta, niin se huomaa, että puolue ajaa kärsivän työväestön asiaa rehellisesti. Se ymmärtää porvariston vainonkin osoittavan samaa. Bebel kysyi aina itseltään, kun porvari häntä kiitti: Minkä tyhmyyden sinä Bebel jälleen oletkaan tehnyt, kun porvari sinua kiittää? Minä olen varma siitä, ettei S.K.P:n tarvitse tehdä itselleen tuota kysymystä. Siitä pitää porvaristo vainoillaan huolen. Kehitys on johtanut siihen, että porvaristo pyrkii diktatuurillaan saattamaan vastustajansa sorakuoppiin ja vankiloihin ja samat taistelukeinot täytyy proletariaatin diktatuurinkin ottaa käytäntöön. Mutta köyhälistön diktatuuri ei ole diktatuuria luokkapyyteiden hyväksi. Se on diktatuuria kaikenlaisen väkivallan poistamiseksi maailmasta".

Syytetty lopetti puheensa sanoihin: "Eläköön Suomen työväen kamppailu leivästä! Eläköön S.K.P.!"

Kun syytetty August Hämäläiseltä kysyttiin, miksi hän on liittynyt S.K.P:hen, vastasi hän:

''Minun mielestäni S.K.P. on sellainen puolue, että siihen on jokaisen työläisen liityttävä, sillä S.K.P. toiminta tähtää ihimillisemmän olotilan luomiseen ihmiskunnalle. Minun toimintaani on johtanut ääni: Tee kaikki kärsivän työläisluokan puolesta''.

Puolustusasianajajien lausuntoja.

''Ei missään muussa maassa sellainen olisi mahdollista''.

Tohtori J. Herzfeldin lausunto.

''Adolf Taimea y.m. vastaan nostetun syytteen johdosta saan kunnioittaen esittää seuraavaa:

Adolf Taimea syytetään:

I Valtiopetoksesta:

1) koska hän on ollut sisä- ja sota-asiain valtuutettuna vallankumoushallituksessa vuonna 1918;

II Valtiopetoksen valmistelusta:

1) koska hän on vallankumouksen kukistamisen jälkeen Moskovassa ottanut osaa Suomen kommunistisen puolueen perustavaan kokoukseen;

2) koska hänen väitetään olevan Suomen kommunistisen puolueen keskuskomitean jäsen ja ottaneen tehokkaasti osaa puolueen työhön;

3) koska hän toukokuussa 1928 saapui Suomeen tutkiakseen Suomen kommunistisen puolueen tilaa ja esittääkseen siitä selostuksen keskuskomitealle Moskovaan. Poliisi väittää sen lisäksi, että hän on jo syksyllä 1927 saapunut Suomeen ottaakseen osaa puolueen johtamiseen.

I kohtaan nähden pyydän huomauttaa seuraavaa:

Ensiksi on tutkittava, onko armahdus Suomen oikeuden mukaan ulotettu kaikkiin poliittisiin tekoihin vallankumousajalta 1918. Saksassa samoinkuin muissa länsieuropalaisissa maissa on asianlaita niin. Jopa Kapp-kaappauksen johtajat, jotka vuonna 1920, siis senjälkeen kun

Saksan valtiomuototaistelut olivat jo päättyneet, valtasivat valtiovallan ja pitivät sitä vähän aikaa hallussaan, eivät ole tulleet ainoastaan armahduksesta osallisiksi, vaan Saksan korkein oikeus on myöntänyt heille valtakunnnan armeijan entisinä kenraaleina ja korkeina viranhaltijoina oikeuden edelleenkin pysyä viroissaan.

Muuten on ensisijassa tutkittava, oliko sinä aikana, jolloin vallankumoushallitus muodostettiin, jonka hallituksen jäsen Taimi oli, Suomen hallitusmuoto valtio-oikeudellisesti olemassa s.o. oliko se koko maassa tosiasiallisesti voimassa. Ellei sellaista valtiosääntöä ollut, ei minkäänlaista valtiopetosta sen kumoamiseksi myöskän ole voinut tapahtua.

Hallitusmuoto lakkaa olemasta lakina sekä voimassa, kun sen perusteella asetetut valtaa käyttävät vallanpitäjät eivät enää pysty heille uskottua valtaa käyttämään,

vaan heidän vastustajansa ovat ottaneet vallan käsiinsä ja sitä myöskin tosiasiallisesti käyttävät. Uusi valta muodostuu lailliseksi valtiovallaksi maassa ja ne jotka yrittävät kumota sitä, tekevät itsensä syypääksi valtiopetokseen, elleivät he yrityksessään onnistu. Sen mukaisesti on Saksan korkein oikeus lausunut, että kun syyskuussa 1918, jolloin Saksan keisarikunta kukistui, sosialidemokraattinen puolue oli julistanut tasavallan ja tosiasiallisesti käytti valtiovaltaa, Saksan vanha hallitusmuoto oli lakannut voimassa olemasta ja uudet vallanpitäjät eivät olleet tehneet valtiopetosta, vaan olivat tulleet maan laillisiksi vallanpitäjiksi. Sellainen olotila oli Suomessa, kun tammikuussa 1918 Suomen vallankumoushallitus otti vallan käsiinsä. Kukistettu hallitus ei ollut enää silloin vanhan valtiomuodon perustalla. Venäjän tsaarin valtiovalta Suomen suuriruhtinaana oli syrjäytetty. Eduskunta oli

joulukuussa 1917 päättänyt ottaa korkeimman vallan käsiinsä, mutta rajat eduskunnan vallan ja hallituksen vallan välillä, sellaisena kuin vanha valtiomuoto ne määräsi olivat kadonneet. Tämä horjuvalla valtiomuotoperustalla lepäävä hallitus oli pakotettu pakenemaan ja vallankumoushallitus käytti tosiasiallista valtaa maassa ainakin etelä-Suomessa.

Kun tämä valta myöhemmin kansalaissodassa saksalaisten apujoukkojen avulla kukistettiin, niin oli tämä valtiopetosta, jos vallankumoushallituksen valtaannousemista katsotaan valtiopetokseksi. Sillä uusi hallitus kumosi myöskin vanhan valtiomuodon. Joulukuun 6 päivänä 1917 oli nimittäin Suomen eduskunta julistanut Suomen tasavallaksi ja pian senjälkeen 4 päivänä tammikuuta 1918 oli Venäjän neuvostohallitus tunnustanut Suomen itsenäiseksi.

Uudet vallanpitäjät valitsivat kuitenkin saksalaisen prinssin Suomen kuninkaaksi,

muuttaen riippumattoman tasavallan kuningaskunnaksi ja silloisen Saksan keisarikunnan vasalliksi, jonka sotajoukot olivat Suomessa ja käyttivät tosiasiallisesti valtaa maassa.

Tämä oli valtio-oikeudellisesti sen valtiomuodon vallankumouksellista kumoamista, jota valtiomuotoa vastaan Taimen ja hänen toverinsa väitetään tehneen valtiopetoksen. Ei voida myöskään sanoa, että valtiopäivillä on valtiosäännön mukaan oikeus muuttaa tasavaltainen hallitusmuoto monarkkiseksi hallitusmuodoksi. Kaikki valtio-oikeuden tutkijat ovat yhtä mieltä siitä, että jonkun maan lakiasäätävä valta vain valtiomuodon puitteissa ja perustuslaillisessa järjestyksessä voi säätää lakeja, muttei muuttaa perustuslaillista valtiomuotoa päinvastaiseksi. Tasavalta antaa kansanedustajille heidän valtuutuksensa

tasavaltaisen hallitusmuodon perusteella, mutta heillä ei ole mitään oikeutta tuhota valtuutuksensa antajia.

Kun Saksan armeijan keisarikunnan kukistumisen jälkeen marraskuussa. 1918 kuninkaantekijöitten valtiomuodon rikkominen voittajavaltojen mahtikäskyn johdosta ei pysynyt voimassa, vaan 17 päivänä heinäkuuta 1919 maan perustuslaiksi tuli uusi tasavaltalainen hallitusmuoto, niin osoittaa tämä selvästi, että vuoden 1918 alussa, kun bolsevikit olivat jo vallanneet Venäjän valtiovallan ja kumonneet Venäjän valtakunnan yhteydessä olevien kansojen hallitusmuodot, myöskin Venäjän valtakunnan yhteydessä olevassa Suomessa valtiomuoto joutui horjumaan, niin ettei ollut mitään pysyvää valtaa ja hallitusmuotoa, joka olisi voitu normaalisella tavalla toteuttaa ja että kansalaissodan puhkeaminen, jolloin vallankumoushallitus muodostui, oli vain seuraus ja kuva tästä tilanteesta ja sentakia

rikosoikeudellista käsitettä valtiopetos ei voida soveltaa näihin vallankumouksellisiin valtataisteluihin.

Näin on asian ratkaissut äskettäin itävallan oikeusministeriö Bela-Kunin tapauksessa, kun Unkari vaati Itävallalta Bela-Kunin luovuttamista, koska hänet oli vangittu Itävallassa. Bela-Kun oli melkein samoihin aikoihin vallankumoushallituksen jäsenenä Unkarissa kuin Taimi Suomessa, joka hallitus myöskin sotilaallisesti kukistettiin. Bela-Kun pakeni silloin Venäjälle ja oleskeli siellä siitä lähtien, kunnes 1928 saapui Vieniin tutkiakseen Unkarin kommunistisen puolueen tilaa ja antaakseen siitä selostuksen Moskovaan keskuskomitealle, jolloin hänet Vienissä vangittiin. Taimen tapaus on lisäksi paljon suotuisampi. Hän tuli myöskin 10 vuoden perästä takaisin Suomeen ottaakseen selvää kommunistisen puolueen tilasta Suomessa ja antaakseen siitä selostuksen. Tällöin

hänet vangitaan ja pannaan syytteeseen valtiopetoksesta vuoden 1917 hallitusmuotoa vastaan, jonka voimassaolo on epäselvä ja epävarma ja joka 1918 on kumottu monarkistisella valtiomuodolla ja kumottiin jälleen vuonna 1919 uudella eli voimassa olevalla tasavaltalaisella hallitusmuodolla. Tämän hallitusmuodon 95 §:n 2 momentissa sanotaan sananmukaisesti: ''Täten kumotaan hallitusmuoto 21 päivältä elokuuta 1772 sekä Yhdistys- ja Vakuutuskirja 21 päivältä helmikuuta ja 3 päivältä huhtikuuta 1789 niin myös kaikki muiden lakien ja asetusten säännökset, jotka ovat ristiriidassa tämän hallitusmuodon kanssa''.

Tuomioistuin, joka käyttelee valtaa heinäkuun 17 päivänä 1919 annetun hallitusmuodon perusteella ja erikoisesti sen 87, 92 ja 93 §§:ien perusteella, tahtoo rangaista valtiopetoksena sellaista tekoa, joka on kohdistettu valtiomuotoa vastaan, joka sitä seuraavilla valtiomuodoilla on jo kumottu. Siihen se ei ole pätevä. Se on pätevä ja sillä on valta suojella rikosoikeudellisesti nykyistä eli voimassaolevaa hallitusmuotoa, muttei kymmenen vuotta sitten kumottua hallitusmuotoa, josta se ei johda valtaansa ja jonka suojelemista nykyinen valtiomuoto ei voi vaatia. Mitä sanottaisiin, jos saksalainen tuomioistuin syyttäisi saksalaisia kymmenen vuotta sitten voimassaolleen hallitusmuodon kukistamisesta!

Poliittisesti tulisi Taimen rikos-oikeudellinen tuomitseminen poliittisesta teosta kansalaissodan aikana kymmenen vuotta sitten vaikuttamaan taannehtivasti ja tulisi herättämään suurempaa suuttumusta kuin rikosprosessi, jonka voittajavaltiot olisivat panneet vireille jotakin saksalaista voitettua kenraalia vastaan sotilaallisesta teosta maailmansodan aikana kymmenen vuotta sitten. Versailles'in rauhansopimus Saksan ja liittolaisvaltojen välillä sisältää sellaisen määräyksen. Yksimielinen suuttumus ja sellaisen

yksimielinen tuomitseminen Euroopan julkisen mielipiteen taholta on vaikuttanut, ettei tällaista oikeudenkäyntiä ole voinut syntyä.

II kohtaan nähden huomautan seuraavaa:

Taimen väitetään tehneen itsensä syypääksi valtiopetoksen valmisteluun sillä tavalla, että hän on ottanut osaa Moskovassa pidettyyn kommunistisen puolueen perustavaan kokoukseen. Tämä voinee pitää paikkansa jos

a) päätös kommunistisen puolueen perustamisesta jopa pelkkä myöntymyksen ilmaisu tämän päätöksen tekoon Suomen rikosoikeuden mukaan rangaistaan valtiopetoksen valmisteluna ja

b) jos päätös, joka on tehty Venäjällä, voidaan panna syytteen alaiseksi Suomessa.

Suomen rikosoikeuden mukaan tekee valtiopetoksen se, joka aikoen laittomalla tavalla kumota tai muuttaa hallitusmuodon tekee teon, jolla hän aikomuksensa toteuttaa tai sitä yrittää ja valtiopetoksen valmistelun se, joka valtiopetoksen aikomuksessa rupeaa yhteyteen vieraan hallituksen kanssa taikka väärin käyttää hänelle uskottua virkavaltaa taikka hankkii aseita tahi väkeä taikka tekee muun sellaisen valmistelun. Täytyy siis olla

a) aikomus väkivaltaisesti kumota hallitusmuoto,

b) suunnitelma sen toteuttamiseksi,

c) valmistelun toteuttamiseksi panna täytäntöön tuo suunnitelma, hankkia aseita tai väkeä taikka tehdä muu sellainen valmistelu.

Laki vaatii ainakin vähintäin valmisteluun ryhtymisen, väkivaltaisen teon toteuttamisen hallitusmuodon kumoamiseksi tai muuttamiseksi, hankkimalla väkivaltavälineitä.

Vaikkapa otaksuttaisiinkin, että henkilöt kuten Taimi, jotka 1918 päättivät perustaa Suomen kommunistisen

puolueen, olisivat tarkoittaneet, että tämä puolue kumoaisi väkivaltaisesti tämän maan hallitusmuodon, niin ei voi olla epäilystäkään siitä, että

päätös sellaisen järjestön perustamisesta ei vielä ole valtiomuodon kukistamisen alkua,

puhumattakaan siitä, että se olisi merkinnyt aseiden tai muiden väkivaltavälineitten hankkimista tätä valmistelua varten. Sillä järjestöä, joka hallitusmuodon väkivaltaiseksi kumoamiseksi hankkisi aseita, ei ole vielä ensinkään olemassa. Päätös sellaisen perustamisesta ei sitä vielä synnytä. Vasta toiminta tämän päätöksen perustalla, jäsenten hankinta ja järjestämistyö voi perustaa puolueen, saattoi kerätä ihmisiä, jotka laatisivat suunnitelman hallitusmuodon kumoamiseksi ja hankkisivat väkivaltavälineitä aikomuksensa toteuttamiseksi.

Vaikkapa asettuisikin sille lainvastaiselle kannalle, että jonkun puolueen olemassaolo, jonka ohjelmassa on päämääränä porvarillisen hallitusmuodon kumoaminen, olisi itsessään valtiopetoksen valmistelua, niin sellaista valmistelua ei voi olla olemassa ennenkuin on olemassa puolue, joka ryhtyi valmisteluun eikä vain päätös sen perustamisesta.

Se olisi valmistelun valmistelua, jollaista rikoslaki ei tunne,

lukuunottamatta sitä, että ennenmainittujen valtiopetoksen valmistelun tunnusmerkkejä ei ole olemassa Taimen teossa nimittäin siinä, että hän oli mukana perustamassa Suomen kommunistista puoluetta. Parhaimmalla tahdollakaan ei voi koota väkivaltavälineitä suutansa avaamalla tai kättänsä nostamalla myöntymyksen merkiksi sellaisen päätöksen tekemiseen.

Ei tarvinne huomauttaa siitä, että kun valtiopetoksen valmistelusta uhkaa hyvin ankara rangaistus, oikeudessa on tarkasti näytettävä toteen ne toet, jotka rikoslaki pitää valtiopetoksen valmistelun tunnusmerkkinä eikä koetettava päästä asiasta pelkillä väitteillä. Muutoin

ei enään olla tuomareita, vaan muututaan politikoiksi, jotka käyttävät korkeata tuomiovaltaa poliittisen vastustajansa tuhoamiseksi.

Lisäksi on huomattavaa seuraavaa: Taimi ja hänen toverinsa, jotka 1918 tekivät kysymyksessä olevan päätöksen, ovat politiikkoja, jotka yhteiskunnallisten tosiasiain ja valtasuhteitten perusteella tekivät päätöksensä ja suunnittelivat taktiikkansa. He eivät ole juristeja, jotka opereeraavat pelkillä juriidisilla käsitteillä. Ovatko Taimi ja 1918:n politiikot, jotka ottivat osaa 1918 vallankumouksen syntyyn ja kulkuun ja, tunteneet sen omassa ruumiissaan, voineet uskoa ja tahtoa, että perustettava Suomen kommunistinen puolue laatisi määrätyssä ajassa toteutettavan suunnitelman Suomen hallitusmuodon väkivaltaiseksi kumoamiseksi ja väkivaltaisten keinojen hankkimiseksi sen valmistelua varten?

Suomessa ei ollut puoluetta, ei mitään paikallis- ja piirijärjestöä. Niiden jäsenet olivat hajallaan, ilman yhteyttä ja verisesti maahan lyödyt.

Tuhansittain työläisiä oli murhattu vankiloissa, työväenluokan joukot pettyneitä, katkeroituneita ja välinpitämättömiä.

Porvarillisella hallituksella oli käsissään valtakeinot ja se osoitti sen leppymättömällä menettelyllään vallan-

kumouksellisia työläisiä kohtaan. Talouselämä alkoi jälleen vakiintua ja kulki hyviä konjuktuureja kohti ja sodan sekä vallankumouksen johdosta häiriintyneet olot korjaantuivat jälleen. Venäjällä raivosi kansalaissota ja pian senjälkeen voittajavaltiot tunkeutuivat sinne. Voitettujen valtioitten kansat olivat lyötyinä. Saksassa ja useimmissa Europan maissa toimeenpantiin verisiä sotaretkiä kommunisteja vastaan ja kaikkialla lyötiin heidät maahan. Saattoivatko nämä politikot sellaisen tappion jälkeen ja sellaisten taloudellisten ja poliittisten olosuhteiden vallitessa suunnitella hallitusmuodon kumoamista Suomessa kommunistisen puolueen avulla ja sitä valmistellakseen koota aseita ja muita väkivaltavälineitä! He olisivat silloin olleet mielettömiä. He eivät olleet sitä eivätkä tehneet sitä.

Ja paras todistus on se tosiasia, että syyttäjä väittää sellaista tehdyksi, mutta ei esitä mitään todistuksia

sen puolesta. Se, mitä hän lausuu, osoittaa päinvastaista. Hän väittää, että kommunistinen puolue yritti uudestaan järjestäytyä, että se valtuutettujensa välityksellä yritti muodostaa paikallis- ja piirijärjestöjä ja että se tätä tarkoitusta varten koetti kasvattaa henkilöitä Venäjällä ja Ruotsissa. Sen nämä tietysti olisivat mieluummin tehneet Suomessa, jos heillä olisi ollut siihen mahdollisuutta. Mutta tämä järjestämistyö ei onnistunut, kuten on helposti ymmärrettävissä 1918 tappion ja ylläkuvattujen poliittisten olojen takia. Vuoteen 1923 asti, jolloin Suomen sosialistinen työväenpuolue hajoitettiin, ei ole ollut mitään suunnitelmaa valtiomuodon kumoamiseksi eikä edes mitään toimenpiteitä sellaisen valmistamiseksi aseita tai muita väkivaltavälineitä kokoamalla. Jos näin olisi asianlaita, niin syyttäjä olisi aikaisemmin esittänyt ja

esittäisi nytkin, että sellaisia suunnitelmia ja valmisteluja olisi olemassa. Mutta hän ei esitä siitä, kuten sanottu, yhtään ainoata tosiasiaa. Sillä mitä hän esittää ja mitä minun tietojeni mukaan Korkeimman oikeuden päätöksessä Suomen sosialistista työväenpuoluetta vastaan nostetussa jutussa on lausuttu, ei ole mitään tekemistä niiden tunnusmerkkien kanssa, jotka lakikirjan mukaan ovat oleellisia valtiopetoksen valmistelulle. Tämä tuomio on minun käsitykseni mukaan sekä oikeuden että valtiomuodon vastainen.

Perusteluissa vedotaan väitettyyn Suomen sosialistisen työväenpuolueen ohjelmaan, jonka kanssa Taimella ja hänen tovereillaan ei ole ollut mitään tekemistä. Poliittisen puolueen ohjelmassa esitetään sen poliittiset ja taloudelliset päämäärät, jotka se ajattelee toteutettavaksi, kun se on saanut vallan käsiinsä ja yhteiskunnalliset tekijät tekevät sen mahdolliseksi. Syyttäjä väittää, että kommunistinen puolue on niin järjestäytynyt, että puolueen päämäärä on ajateltu toteutettavaksi väkivaltakeinoin puolueeseen liittyneiden joukkojen avulla läheisessä tulevaisuudessa, jos olosuhteet kehittyisivät suotuisiksi. Mitään todistuksia ei tästä kuitenkaan esitetä ja se kielletään. Vaikkapa niin olisikin asianlaita kommunistisiin puolueisiin nähden muissa maissa, niin sillä ei ole Taimeen nähden mitään merkitystä.

Tämän jälkeen tulen II kohdan 2) ja 3:ssa mainittuihin syytteisiin. Ei kuulu asiaan, mitä toiset toisissa maissa ovat tehneet eikä myöskään, miten toiset ovat toisissa maissa puolueita järjestäneet, yhtä vähän kuin mitä kolmannen internationalen teeseissä on sanottu tulevasta poliittisesta kehityksestä tai mitä niissä sanotaan kommunistiselle puolueelle soveltuvista järjestömuodoista. Asiaan ei vaikuta myöskään, onko Taimi tuntenut tai ei nuo teesit ja päätökset. Asiaan kuuluu ainoastaan, mitä Taimi on Suomessa tehnyt, mitä tekoja hän on Suomessa

suorittanut ja sisältävätkö nämä teot objektiivisesti katsoen valtiopetoksen valmistelun tunnusmerkkejä siinä mielessä kuin Suomen rikoslaki edellyttää. Siinä suhteessa ei ole mitään todistettu eikä edes väitetty.

Ei ole ensinkään väitetty vielä vähemmän todistettu, että Taimi olisi koonnut joukkoja tai hankkinut aseita

tai muita sellaisia väkivaltavälineitä valmistaakseen suunnitelmaa valtiomuodon kumoamiseksi. Tätä eikä mitään vähempää vaatii Suomen rikoslaki. Vaikkapa olisi tosiasia, että Suomessa olisi aseistettu kommunistinen puolue, mikä kielletään, niin olisi tämä Taimeen nähden vaikuttamatonta, sillä täytyisi todistaa, että Taimi on ryhtynyt tekoihin valmistaakseen valtiomuodon kumoamista.

Kommunistisen puolueen järjestö sellaisenaan edellämainittuine päämäärineen, näyttäköönpä se porvaristosta kuinka vaaralliselta tahansa, ei ole valtiopetoksen valmistelua rikoslain mielessä vaan on Suomen valtiomuodon mukaan laillinen ja sopusoinnussa valtiomuodon kanssa. Jos puolue tahdotaan estää toimimasta niin on rikoslakia muutettava. Nykyisen lainsäädännön mukaan se on lainmukaista, sillä hallitusmuodon 2 §:ssä sanotaan: ''Valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta''. 10 §:n mukaan ''Suomen kansalaisella on sanan vapaus sekä oikeus kirjoituksen ja kuvallisen esityksen painosta julkaisemiseen kenenkään niitä ennakolta estämättä, niin myös oikeus edeltäpäin lupaa hankkimatta kokoontua keskustelemaan yleisistä asioista tai muussa luvallisessa tarkoituksessa sekä perustaa yhdistyksiä tarkoitusten toteuttamista varten, jotka eivät ole vastoin lakia tai hyviä tapoja.

Perustuslakien mukaan on Suomen kansalaisille taattu äänioikeus riippumatta maailmankatsomuksesta

uskonnosta sekä sukupuolesta. Tämän mukaisesti on myöskin kommunistisen maailmankatsomuksen omaavilla Suomen kansalaisilla, jotka myös kuuluvat kansaan, jolle valtiovalta hallitusmuodon mukaan kuuluu ja jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta, oikeus äänioikeutensa käyttämiseen ja lähettää omaa maailmankatsomustansa edustavia edustajia eduskuntaan ja myöskin oikeus perustaa yhdistyksiä ja harjoittaa propagandaa maailmankatsomuksensa hyväksi sanomalehdistön, kokousten ja yhdistysten välityksellä, kuten muihinkin puolueisiin lukeutuvat. Sillä hallitusmuodon 5 §:n mukaan ovat kaikki Suomen kansalaiset yhdenvertaisia lain edessä. He eivät vain saa järjestöissään, lehdissään, kokouksissaan eikä yhdistyksissään loukata kirjoitettua lakia. Ei ole vähimmässäkään määrässä todistettu, että kommunistit olisivat näin tehneet. Miten voi olla lakia ja hyviä tapoja vastaan, kun kommunistinen puolue hallitusmuodon 2 §:n mukaisesti ja sen toteuttamiseksi yhdistää ja järjestää aatetovereitaan s.o. yhdistää heidät puolueeksi. Sellaista oikeudenkäyttöä on ulkomaisille juristille käsittämätöntä.

Tuomarin ei ole tuomittava tarkoituksenmukaisuusnäkökohtia silmälläpitäen, vaan lain mukaan.

Hallitusmuodon 92 §:n mukaan on tuomarin kaikessa virkatoiminnassa laillisen edesvastuun uhalla noudatettava tarkoin lakia. 95 §:n mukaan pitäisi tämän valtiomuodon olla kaikilta osiltaan voimassa peruuttamattomana perustuslakina ja 93 §:n mukaan "jokainen, joka on kärsinyt oikeudenloukkauksen tai vahinkoa virkamie-

hen lainvastaisen toimenpiteen tai laiminlyönnin kautta, olkoon oikeutettu vaatimaan virkamiestä tuomittavaksi rangaistukseen ja korvaamaan vahingon''.

Samanlaisia säännöksiä kuin Suomen hallitusmuodossa on useimpien länsi-europalaisten maiden hallitusmuodoissa. Kaikkialla on niiden perusteella olemassa suuria kommunistisia puolueita ja kommunistisia nuorisoliittoja. Ei minkään oikeuden päähän näissä maissa ole pälkähtänyt kieltää kommunistisia puolueita tai kommunistisia nuorisoliittoja sellaisinaan eikä rangaista niiden jäsenien valtiopetoksen valmistelusta agitatsiooni- tai järjestämistyön takia puolueessa, vielä vähemmän pelkän puolueen jäsenyyden takia. Heitä on rangaistu vain siinä tapauksessa, että heidät on todistettu syypäiksi määrättyihin tekoihin valtiomuodon väkivaltaiseksi kumoamiseksi, etenkin aseiden tai muiden väkivaltavälineiden hankkimiseen ja kokoamiseen. Mutta siinäkään tapauksessa ei ole puoluetta hajoitettu, vaan ainoastaan rangaistu puolueen yksityisiä jäseniä.

Poliittisesti on sellainen käsitys nurinkurinen, että kommunistinen puolue, senvuoksi että sen poliittisena päämääränä on vallitsevan järjestelmän kumoaminen, tahtoisi, luulisi voivansa tai saavuttaa tämän päämääränsä kaappauksen (Putsch'in) kautta. Sellainen käsitys on pelon synnyttämä. Kommunistiset puolueet ovat päinvastoin sitä mieltä, kuten niiden julkaisut ja viime vuosien taktiikka osoittavat, että

> *kumous on mahdollinen ja voidaan panna toimeen vasta sitten, kun yhteiskunnalliset ja poliittiset olosuhteet ovat tulleet kansan suurelle enemmistölle sietämättömiksi*

ja se liittynyt näihin pyrkimyksiin. Siitä johtuu kommunistisen puolueen pyrkimys ja taktiikka voittaa enem-

mistö ammattiyhdistyksissä, tehtaissa, konttoreissa, työpaikoilla, pelloilla ja metsissä. Epäilemättä tahtovat ne poliittisen vallan valtausta ja sen käyttämistä järjestääkseen poliittiset ja taloudelliset olot uudelleen, mutta ennenkuin ne ovat saaneet kansan enemmistön puolelleen tämän päämäärän saavuttamiseksi, eivät ne järjestä väkivaltatekoja eivätkä kokoa väkivaltavälineitä tämän päämäärän saavuttamiseksi. Tämän ovat osoittaneet bolshevikit Venäjällä Leninin johdolla, kun he järjestivät aseellisen kapinan vasta sitten, kun neuvostojen suuri enemmistö oli asettunut heidän puolelleen.

Mitä kommunistiset puolueet ovat vuosikausia tehneet ja edelleen tekevät ei ole mitään muuta kuin mitä kaikki puolueet tekevät päämääränsä hyväksi ja mitä Suomen porvaristo on myöskin tehnyt, kun Suomi oli Venäjän valtakunnan yhteydessä. Se harjoitti agitatsionia kansan keskuudessa ja järjesti sitä taisteluun tsaarivaltaa vastaan ja feodaalijärjestelmän syrjäyttämiseksi. Sen esitaistelijoita vangittiin ja lähetettiin Siperiaan, mutta kun Venäjän vallankumouksen jälkeen taloudelliset ja poliittiset olosuhteet olivat kypsiä, julistettiin Suomi riippumattomaksi porvarilliseksi tasavallaksi.

Saksassa on käsitetty, että poliittiset vainot nykyisten taloudellisten ja poliittisten olosuhteiden vallitessa ovat tarpeettomia ja synnyttävät vihaa ja katkeruutta ja horjuttavat tuomioistuinten arvovaltaa ja auttavat ainoastaan vainotun kommunistispuolueen vahvistumista.

Samaan aikaan kuin Suomessa asetetaan syytteeseen 47 miestä ja naista

väitetyn osanottonsa vuoksi Suomen kommunistisen puolueen toimintaan, on Saksan hallitus tämän vuoden kesäkuussa antanut valtiopäiville esityksen, jonka mukaan armahdetaan ja päästetään vankiloista kaikki poliittiset

vangit, lukuunottamatta niitä, jotka on tuomittu rikoksista henkeä vastaan. Sitä paitsi säädetään esityksessä, että kaikki syytteet armahduksenalaisista teoista, jotka ovat tapahtuneet ennen 1 päivää tammikuuta 1928, jätetään sillensä. Valtakunnan oikeusministeri Koch-Weser perusteli valtiopäivillä 11 päivänä heinäkuuta 1928 esitystä lausumalla, että nykyisissä taloudellisissa ja poliittisissa olosuhteissa, sellaisena kuin ne ilmenevät Saksan viimeisissä vaalien tuloksissa — Saksan kommunistinen puolue sai n. 3 ½ miljoonaa ääntä annetuista 20 miljoonasta äänestä — uusi valtakunta oli niin vakiintunut, että se voi kestää sellaisen armahduksen, minkä vuoksi hän suositteli ristin vetämistä menneisyyden yli. Valtiopäivät ovat tämän esityksen melkein yksimielisesti hyväksyneet.

Senjälkeen kuin on osoitettu, että Taimen toiminta Suomen kommunistisen puolueen hyväksi: sekä hänen osanottonsa puolueen perustavaan kokoukseen, että hänen väitetty toimintansa puolueen johtamiseen, mikä on kielletty, ja jäänyt todistamattomaksi, ei ole rangaistavaa, ei ole tarpeellista pohtia kysymystä siitä, ovatko nuo teot rangaistuksesta vapaita senvuoksi, että ne on suoritettu ulkomailla. Samasta syystä ovat kaikki muut syytetyt, joiden väitetään ottaneen osaa Suomen kommunistisen puolueen työhön rangaistuksesta vapaita. Tämän vuoksi anon kaikkien syytettyjen vapauttamista.

Syytettyjen puolustaja tuomari Pekkala lausui ensimmäisessä kirjelmässään:

Nyt käsiteltävänä oleva syytejuttu on sen luontoinen, että on välttämätöntä kosketella eräitä syytteen nostamisen yhteydessä olevia seikkoja, sellaisia seikkoja kuin: kuka tässä jutussa on vastuussa syytteen vireillepanosta ja missä olosuhteissa ja mitä näkökohtia silmälläpitäen syyte on nostettu. Tavallisessa syytejutussa sellainen tar-

kastelu kenties olisi tarpeeton, mutta tämä ei ole tavallinen syytejuttu, vaan poliittinen juttu. Ja myönnettäneen, että sellaiset jutut ovat varsinkin syytteen vireillepanoon nähden erikoisasemassa.

> *Poliittisissa jutuissa on tärkein momentti syytteeseen pano, mikä useimmissa tapauksissa tosiasiallisesti alkaa vangitsemisella tai sanokaamme joukkovangitsemisilla.*

Vastuu sellaisissa jutuissa lankeaa senvuoksi ensi sijassa niille, jotka ovat syytteen panneet vireille. Tämän takia on ensiluokkaisen tärkeätä tietää, kuka on vastuussa vangitsemisista ja syytteen nostamisesta tässä jutussa.

Tavallisessa syytejutussa ovat syytteen nostamisesta vastuussa asianomaiset poliisi- ja syyttäjäviranomaiset. Mutta poliittisissa jutuissa on asianlaita toinen, varsinkin suurissa poliittisissa jutuissa. Muodollisesti katsoen kyllä näyttää siltä, että näissäkin tapauksissa syyte pannaan vireille poliisiviranomaisten — etsivän keskuspoliisin — ja syyttäjän toimesta. Mutta vain muodollisesti. Etsivällä keskuspoliisilla on kyllä omalaatuinen osuutensa vangitsemisten toimeenpanossa ja juttujen synnyttämisessä, mutta tarkoitukseni ei ole nyt tässä yhteydessä puuttua tähän puoleen asiasta, koska sitä on jo täällä selvitetty. Mutta tässä on todettava,

> *että etsivä keskuspoliisi ei voi ryhtyä toimittamaan joukkovangitsemisia, ellei se ole saanut siihen hallitukselta lupaa.*

Onhan nykyisenkin hallituksen taholta loppujen lopuksi selitetty, että ne etsivän keskuspoliisin toimenpiteet, jotka ovat johtaneet tähän juttuun ovat tapahtuneet hallituksen tieten,

Kun poliittisista syistä tapahtuu joukkovangitsemisia, merkitsee se samalla tosiasiallisesti syytteen nostamista. Tästä on niin monta kokemusta, ettei porvarilliseltakaan taholta sitä kiellettäne. Kun hallitus on kerran antanut luvan vangita kymmeniä maan kansalaisia, vieläpä huomattavissa työväen luottamustoimissa olevia ja kansanedustajiakin, kuten tässäkin jutussa, niin se katsoo arvovaltansa vaativan,

> *että juttua jatketaan, vaikkapa se huomaisi tehneensä virheen ja etsivä keskuspoliisi saa luvan koettaa haalia "todistuksia" kokoon.*

Poliittisia suurjuttuja ei olisi ollenkaan, ellei hallitus panisi niitä vireille. Hallitus on sellaisista jutuista aina vastuussa Se on vastuussa tästäkin jutusta. Hallitusta tosin ei enää näy. Nyt esiintyy syyttäjä, kanneviskaali, joka on laatinut syytekirjelmän ja vaatii syytetyille rangaistusta. Hallitus pyrkii tietenkin nyt vetäytymään kanneviskaalin ja oikeuden selän taa, niinkuin aina ennenkin ja vierittämään koko vastuun niille. Mutta hallitus on edelleenkin vastuussa, koska se on vastuussa syytteen nostamisesta, joka, niinkuin jo sanoin, on poliittisissa jutuissa ratkaiseva. Kymmenien henkilöitten vangitseminen poliittisista syistä on vakava asia. Vastuu sellaisesta on suuri. Se peloittaa. Hallitus koettikin ensin kiemurrella pois edesvastuusta. Hallituksen päämies ilmoitti nimittäin aluksi, ettei hallitus ole vangitsemisasiaa ensinkään käsitellyt, vaan että se on kokonaan etsivän keskuspoliisin asia. Mutta kun porvarillisessakin sanomalehdistössä ihmeteltiin sellaista selitystä ja suoraan sanottiin, ettei se voi pelastaa hallitusta vastuusta, niin tuli hallituksen taholta toinen selitys, että se on ollut vangitsemisista "edeltäkäsin tietoinen" ja "pitänyt etsivän keskuspoliisin toimenpiteitä asianmukaisina". Hal-

lituksen yritys mennä etsivän keskuspoliisin suojaan epäonnistui. Sellaiset yritykset eivät osoita hyvää omaatuntoa.

Hallitus asettaa vireillepanemissaan poliittisissa jutuissa syyttäjänkin pahaan välikäteen. Hänen on koetettava saada kokoon siitä ainehistosta, jonka hallitus poliiseineen on saanut kokoon "kunnollinen" syytekirjelmä ja esittää virkansa puolesta rangaistusvaatimukset. Muu ei auta.

Täytyy yrittää huonoistakin aineksista tehdä jotakin.

Sellainen on poliittisissa jutuissa syyttäjän asema. Mutta minä uskallan väittää vielä enemmänkin. Hallitus asettaa tällaisissa jutuissa myöskin oikeuden välikäteen. Se tuo poliittiset mielipiteensä — sellaisen syytteen kuin nyt kyseessäolevan nostaminen on poliittinen toimenpide — oikeuden arvosteltavaksi. Se haluaa tietysti saada luottamuslauseen. Mutta se tuo luottamuslausekysymyksen väärään forumiin. Luottamuslauseen epääminen tai antaminen ei ole nimittäin oikeuden asia. Sellainen kysymys on poliittinen ja sen ratkaiseminen kuuluu eduskunnalle.

Ei voi olla mikään sattuma, että joukkovangitsemisiin ryhdyttiin sellaisena aikana, jolloin eduskunnan istunnot oli keskeytetty.

Tästä on oikeus vetää se johtopäätös, että hallitus on tahtonut käyttää hyväkseen istuntokausien väliaikaa välttyäkseen vastaamasta asiaan sen ollessa alkuvaiheissaan, jolloin se vielä voisi olla korjattavissa. On laskettu ilmeisesti että eduskunnan kokoontuessa syksyllä juttu on jo sillä asteella — niin kuin se nyt jo on — että eduskunta asetetaan tapahtuneen tosiasian eteen. Tämän menette-

lyn tekee sitäkin moitittavammaksi se, että vangittujen joukossa on kaksi kansanedustajaa, joiden vangitseminen on tapahtunut vastoin valtiopäiväjärjestyksen selviä säännöksiä, millä toimenpiteillään hallitus on syvästi loukannut kansanedustajien loukkaamattomuutta.

Minä sanoin äsken, että tämä syyte on poliittinen toimenpide. Sellaisia ovat olleet syytteet aikaisemminkin työläisiä vastaan nostetuissa poliittisissa jutuissa. Kun on kuitenkin joltakulta taholta väitetty, että sellaiset syytteet olisivat oikeudellisten näkökohtien sanelemia, niin on syytä palauttaa mieliin, missä olosuhteissa poliittisia juttuja työläisiä vastaan on pantu vireille. Sääntönä, josta ei poikkeusta ole, on ollut, että kaikkien sellaisten syytejuttujen edellä on taantumuslehdistössä käyty tavatonta ajojahtia työväenliikettä vastaan ja vaadittu hallitukselta toimenpiteitä sen kuristamiseksi.

Erehtymättömästi ovat ajojahtia seuranneet vangitsemiset ja syytteet.

Sellaista tapahtui kun Suomen Sosialistisen Työväenpuolueen perustava kokous toukokuussa 1920 hajoitettiin. Sama meno oli käynnissä vielä räikeämmin vähää ennen kuin Sosialistisen Työväenpuolueen puoluetoimikunta tammikuussa 1922 vangittiin antamansa rauhanjulistuksen johdosta. Kun mainittu puolue elokuussa 1923 hajoitettiin, sen lehdet lakkautettiin, kirjapainot takavarikoitiin ja noin 200 työläistä vangittiin, toistui sama menettely. Tämän hajoituksen yhteydessä muuten todettiin erittäin arvovaltaiselta taholta mahdollisimman selvästi toimenpiteiden poliittinen luonne. Kun oli ihmetelty hallituksen ja viranomaisten menettelyä siinä, että puolueen oli annettu toimia kolmen vuoden ajan, lähettää edustajia eduskuntaan ja kunnanvaltuustoihin, vaikka viranomaiset olivat alusta alkaen tunteneet tarkkaan sen toiminnan,

niin selitti prof. Erich, joka oli hallituksen päämiehenä silloin, kun Helsingin sosialistinen kunnallisjärjestö perusti Suomen Sosialistisen Työväenpuolueen seuraavasti:

''Puolue oloillamme on monessa suhteessa erinomaisen haitallisia vaikeuksia. Niinpä voidaan melkein täydellä varmuudella tähänastisen kokemuksen perusteella lausua, että n.s. porvarillinen kokoomushallitus — sellainen kun 1920—21 vuoden hallitus — vaivoin nytkään olisi voinut viedä asiaa (puolueen hajoittamista) perille, koskapa silloin jotenkin yleisesti, eikä suinkaan

ainoastaan vasemmiston taholta,
siinä olisi vainuttu oikeistojuonia,
fascismia

ja tiesi mitä kaikkia, mikä helposti olisi vaikuttanut hajoittavasti myöskin hallituksen omassa piirissä. Edellämainitut 1921 käydyt keskustelut (tarkoittaa keskusteluja hallituksessa toimenpiteistä Suomen Sosialistista Työväenpuoluetta vastaan) ovat tässä jo eräissä kohdin todistuksina. Näyttää siltä, että nimenomaan vain keskustahallitus, sellainen kuin nykyinen, tarpeellisella yksimielisyydellä voi olla tällaisten toimenpiteiden takana''.

Silloisen hallituksen kantaa eivät siis sen päämiehen omien sanojen mukaan määränneet oikeudelliset, vaan poliittiset näkökohdat.

Monia muita esimerkkejä aikaisemmilta ajoilta voitaisiin luetella, mutta riittäköot nyt nämät. Nykyinen hallitus on jo ennen tätä juttua pannut vireille eräitä poliittisia syytteitä, jotka ovat syntyneet samalla tavalla. Tarkoitan tämän vuoden alussa eräitä työväen lehtiä vastaan nostettuja syytteitä. Sitä ennen oli taantumuslehdistössä mitä raivokkaimmin hyökkäilty työväen järjestöjä ja sanomalehtiä vastaan ja vaadittu hallitusta ryhtymään toimenpiteisiin työväen yhdistysmisvapauden ja sanavapauden tuhoamiseksi.

Tämä hyökkäily oli niin voimakasta, että entisen kokemuksen perusteella oli odotettavissa jotakin enempää.

Tuloksia ei tarvinnut kauan odottaa. Hallitus määräsi nostettavaksi syytteet kahta työväenlehteä vastaan, joiden toimittajat tuomittiin vankilaan — toinen kahdeksi vuodeksi — ja lehdet lakkautettiin. Mutta tämä oli vain alkusoittoa. Perästäpäin tuli lisää. Se, mitä tuli lisää, sitä käsitellään nyt tässä oikeudessa.

Kun poliittiset seikat määräävät syytteiden nostamisen, niin ei ole ihmettelemistä,

että saadaan irti juriidisesti niin heikosti perusteltuja — tai oikeammin sanoen perustelemattomia — syytteitä

kuin nyt esillä oleva syyte. Joukkovangitsemiset aloitetaan aina suurella melulla. On muka saatu ilmi valtiopetoksellisia ja maanpetoksellisia salanhankkeita ja ties mitä muuta. Niin selitettiin, kun Suomen Sosialistinen Työväenpuolue hajoitettiin. Niin on selitetty nytkin. Itse etsivän keskuspoliisin päällikkö lausui pidätysten johdosta m.m. seuraavaa:

''Viranomaiset ovat nyt katsoneet ajankohdan kypsäksi ryhtyäkseen toimenpiteisiin yhteiskunnalle vihamielisiä aineksia vastaan, jotka jo kauvan ovat olleet epäluulon alaisia ja joita vastaan vihdoin on saatu riittämiin asti todistusainehistoa. Pidätykset ovat siten aiheutuneet yksityisten henkilöiden rikollisista teoista ja heidän valtiopetoksellisista toimistaan ja nimenomaan on huomautettu,

etteivät toimenpiteet suoranaisesti kohdistu kommunistiseen puolueeseen ja sen järjestöjen toimintaan sinänsä.

Tässä on kiinnitettävä huomiota siihen, että pidätysten sanotaan aiheutuneen yksityisten henkilöiden rikoksellisista teoista eikä väitetystä osanotosta kommunistisen puolueen toimintaan sellaisenaan. Mitä tahdotaan väittää sillä, että vangitsemisten syynä ovat muka yksityisten henkilöiden rikokselliset teot? Sitä ei etsivän keskuspäällikön selityksessä sanota. Mutta sen mukaan pitäisi olla jotain muuta kuin kommunistisen puolueen ''toiminta sinänsä''. Kun tämän selityksen asettaa yhteyteen sen uutisen kanssa, jonka englantilaisen ''Times'' lehden Helsingin kirjeenvaihtaja on lähettänyt vangitsemisten johdosta lehdelleen, sen viime huhtikuun 20 p:n numeroon, niin asia valkenee. Se valkenee jo uutisen otsikossa, jossa puhutaan ''punaisesta salaliitosta Suomessa''. Uutisessa selostetaan vangitsemisia ja mainitaan, että ''bolshevistisen salaliiton'' ilmi saamisen yhteydessä on vangittu 46 henkilöä sekä jatketaan seuraavasti: ''Valtiollinen poliisi, joka on toimeenpannut vangitsemiset, ilmoittaa, että toimenpiteet eivät ole kohdistuneet kommunistista puoluetta vastaan sinänsä, vaan sen jäseniä vastaan, jotka viranomaisten tietämän mukaan ovat sekaantuneet laajaan bolshevistiseen salaliittoon''. Uutiselle on koetettu antaa sopivaa lisäväritystä kertomalla, että muutamat pidätetyistä ovat kantaneet aseita ja että eräs pidätetyistä Vilhunen, jolla muka oli hallussaan kompromettoivia asiakirjoja, otti myrkkyä ja kuoli poliisien käsiin. Uutisen tarkoituksellisuus on silmiinpistävä: aseita, itsemurhia, kompromettoivia asiakirjoja, joukkovangitsemisia, siis kuva oikein ensiluokkaisesta salaliitosta aivan kuin romaaneissa. On otaksuttavaa, että suuren maailmanlehden kirjeenvaihtaja

ei ole pannut omiansa, vaan että hän on saanut täältä tiedot ja mahdollisen viitteen,

miten on kirjoitettava. Huomattavaa on, että ''Timesin'' kirjeenvaihtaja on lähettänyt uutisen lehdelleen jo 19 päivänä huhtikuuta, päivää ennen kuin etsivän keskuspoliisin päällikön edellämainitsemani selitys julaistiin suomalaisissa lehdissä, joten kirjeenvaihtaja on saanut tietonsa muualta kuin toisista lehdistä.

Joukkovangitsemisista koetettiin siis antaa sellainen selitys, että ne ovat muka johtuneet ilmisaadusta pöyristyttävästä salaliitosta,

jotta hallituksen toimenpiteet olisivat näyttäneet välttämättömiltä.

Kaikki ovat odottaneet jännityksellä, koska hallitus etsivine keskuspoliiseineen lyö valttinsa pöytään ja sanoo: katsokaa, tässä on salaliitto. Valtti on nyt lyöty pöytään syytekirjelmän muodossa, mutta hämmästykseksemme huomaammekin, että pöydässä ei olekaan valttia, vaan aivan mitätön kortti.

Syytekirjelmästä emme hakemallakaan löydä mitää salaliittoa,

vaan sensijaan pitkän sarjan lainauksia syytekirjelmistä aikaisemmissa poliittisissa jutuissa sekä jonkinlaisen selonteon, jonka väitetään sisältävän kertomuksen Suomen Kommunistisen Puolueen järjestömuodoista ja sen puoluetoiminnasta. Syytekirjelmän perusteluissa selostetaan verrattain laajasti Suomen Sosialistista Työväenpuoluetta ja sen toimintaan osaaottaneita henkilöitä vastaan nostettuja syytejuttuja. Useita syytetyitä syytetään toiminnasta mainitussa puolueessa, jopa jotakuta toiminnasta Suomen Sosialidemokraattisessa Nuorisoliitossa, siis vuosikausia vanhoista asioista. Pääsyyte on kuitenkin se, että syytettyjen väitetään

ottaneen osaa Suomen Kommunistisen Puolueen toimintaan.

Minkälaista tuon toiminnan väitetään sitten olleen? Joidenkuiden syytettyjen väitetään kuuluneen joihinkin Suomen Kommunistisen Puolueen elimiin, minkä johonkin byroohon, minkä johonkin piirikomiteaan, minkä väitetään olleen puolueen organisaattorina, minkä väitetään ottaneen osaa joihinkin kokouksiin, minkä olleen vain yhteydessä Suomen Kommunistisen Puolueen toimitsijain kanssa, minkä luovuttaneen asuntonsa mainitun puolueen toimitsijain käytettäväksi, minkä väitetään kuljettaneen moottoriveneellään puolueen jäseniä Ruotsiin. Syytekirjelmässä ei esitetä ainoastaan tekoa, joka edes viittaisi johonkin salahankkeeseen. Syyte perustuu vastoin etsivän keskuspoliisin päällikön antamia selityksiä kokonaan

väitettyyn osanottoon kommunstisen puolueen toimintaan

sinänsä, jollainen toiminta sivistysmaissa on sallittua, niissä kun kommunistiset puolueet saavat vapaasti ja julkisesti toimia. Sellainen toiminta ei Suomen lain mukaan niin kuin sitä etevät oikeusoppineet ovat tulkinneet

sisällä valtiopetoksen valmistelua,

josta syyttäjä vaatii useille syytetyille rangaistusta. Jo syytekirjelmän nojalla voidaan siis todeta, että tämä hallituksen aloittama juttu on ei ainoastaan poliittisesti, vaan myöskin juriidisesti kuivunut surkeasti kokoon.

Joukkovangitsemiset poliittisista syistä ovat aina toimenpide, joka herättää ikävää huomiota sekä kotimaassa että ulkomailla. Jos hallituksella on ollut tämä tarkoitus, niin kyllä se sen on saavuttanut. Osa maan porvarillisiakin sanomalehtiä otti tiedon vangitsemisista vastaan hyvin sekavin tuntein. Muutamat epäsuorasti moittivat-

kin hallitusta. Niinpä kirjoitti Hufvudstadsbladet m.m. seuraavaa:

''On toivottavaa, että poliisilla on käytettävänään tarpeellinen ainehisto voidakseen osoittaa huomiota herättäneiden toimenpiteidensä oikeutuksen. Elokuussa 1923 toimeenpannun kommunistirazzian jälkeen, joka myös toimeenpantiin maalaisliittolaisen hallituksen aikana, uskoi moni, että esille saatu ainehisto olisi aivan valtava. Nyt jälkeenpäin voidaan, joutumatta syypääksi liialliseen avomielisyyteen, myöntää,

että saalis, mitä todistusainehistoon tulee, olisi voinut olla runsaampi

ottaen huomioon razzian huomiota herättävän luonteen''.

Vielä selvemmin kirjoitti Svenska Pressen:

''Kysymyksessä on varsin vakava asia'', lausuu lehti. ''Ei vaan sentähden, että kysymyksessä on eräiden henkilöiden vapaus, vaan myöskin siksi, että maan maine on joutunut peliin. Sekä kotimaassa, että ulkomailla on kyllä niitä, jotka arvelevat, että on hyvinkin reipasta ''tehdä selvää'' kommunisteista nyt sovellutetulla tavalla. — Mutta sitä ei voida salata,

että yhteiskuntaelämän vakaantuneisuutta tuskin todistavat

poliittisen poliisin nyt tarpeellisiksi katsomat toimenpiteet''.

Svenska Pressen on vallan oikeassa lausuessaan, että yhteiskuntaelämän vakaantuneisuutta eivät poliittiset joukkovangitsemiset osoita. Mutta kuka antaa sellaisen todistuksen olojen vakaantumattomuudesta? Maan hallitus. Todistus tulee siis hyvin arvovaltaiselta taholta. Sellaisia todistuksia on tässä maassa annettu jatkuvasti viimeisten kymmenen vuoden aikana.

Tämän tästä on teljetty työläisiä poliittisista syistä vankiloihin.

Hallitukset ja niiden kannattajat ovat joutuneet niitä selittäessään usein hyvinkin omituiseen asemaan. Toiselta puolen pitäisi antaa maan porvarillisesta järjestyksestä mahdollisimman hyvä kuva, varsinkin ulkomaille, mutta siihen kuvaan eivät sovi joukkovangitsemiset. Toiselta puolen taas pitäisi edes porvarilliselle maailmalle selittää joku järjellinen syy vangitsemisiin. Silloin täytyy keksiä ja levittää juttuja valtio- ja maanpetoksellisista salahankkeista. Mutta

järjestelmä, jota vastaan punotaan salanhankkeita, on heikolla pohjalla.

Niin kuljetaan noidutussa ympyrässä. Yhtä huono vaikutus on ulospäin sillä, että tässä maassa vielä nyt kymmenen vuotta kansalaissodan jälkeen nostetaan syytteitä siihen osanotosta — tässäkin jutussa esiintyy yksi sellainen syyte. Tällainen meno ei totta tosiaan ole kunniaksi maan vallanpitäjille.

Tämä vyyhti on nyt Hovioikeuden selvitettävänä. Hovioikeus ei joudu tässä ainoastaan hallituksen toimenpiteiden tuomariksi, vaan tulevat ulkopuoliset oikeuden antaman ratkaisun mukaan arvioimaan tämän maan porvarillisen järjestelmän vakavuutta. Syytteen hylkääminen arvioidaan järjestelmän vakavuuden merkiksi, mutta tuomitseminen sen heikkouden merkiksi. Hallitus on asettanut tässäkin oikeuden välikäteen.

Toivon, että Hovioikeus asiaa käsitellessään ottaa huomioon esittämäni näkökohdat. Samalla totean edelläsanotun nojalla, että syyte kokonaisuudessaan on lakiin perustumaton, minkä vuoksi syytettyjen avustajana anon sen hylkäämistä ja syytettyjen päästämistä vapaalle jalalle.

Puolustusasianajaja tuomari Salo lausui ensimmäisessä vastineessaan:

Oikean käsityksen antamiseksi tästä jutusta, on välttämätöntä kosketella sitä tapaa, jolla viranomaiset ovat juttua hoitaneet.

Meidänkin oloissamme herätti tavatonta huomiota noin viidenkymmenen työväenliikkeen toimihenkilön yhtäkkiä toimitettu vangitseminen. Hallitukselta vaadittiin selitystä vangitsemisten syistä. Pääministeri vastasi, että toimenpiteet ovat tapahtuneet etsivän keskuspoliisin vastuulla, hallitus ei ole asiaa etukäteen käsitellyt, pidätykset ovat vain tavallinen poliisitoimenpide. Etsivän keskuspoliisin päällikkö ilmoitti myöskin lyhyesti ja kylmästi, että vangitsemisilla ei ole mitään poliittista luonnetta, vaan ovat pidätetyt tehneet itsensä syypääksi törkeisiin rikoksiin. Johtaja Riekki tehosti antamassaan selityksessä nimenomaan sitä seikkaa, ettei pidätyksiä voida rinnastaa 1923 vuoden elokuun vangitsemisiin.

Hän vakuutti etsivällä keskuspoliisilla olevan hallussaan kouraantuntuvia todistuskappaleita

siitä, että vangitut ovat pahasti sekaantuneet valtio- ja maanpetoksellisiin vehkeilyihin. Porvarillisetkin sanomalehdet lausuivat edellyttävänsä, että etsivän keskuspoliisin todistusainehisto on täysin riittävä, kun tällaiseen toimenpiteeseen on ryhdytty. Samalla antoivat monet lehdet, m.m. Hufvudstadsbladet ymmärtää, että tuon todistusainehiston pitäisi olla sitovamman kuin 1923 vuoden elokuun leikkauksessa. Näin vakuutettiinkin olevan.

Päivät alkoivat kuitenkin kulua eikä sanomalehdille annettu mitään lähempiä tietoja pidätysten syistä. Etsivä keskuspoliisi vaikeni kokonaan ikäänkuin se olisi unohtanut koko jutun. Mutta suuri yleisö ei sitä unohtanut,

Sitä eivät voineet unohtaa myöskään pidätettyjen omaiset. He ryhtyivät toimenpiteisiin saadakseen selville, minkävuoksi vangitsemiset on toimitettu ja mistä vangittuja tullaan syyttämään. Mutta sitä ei heille ilmoitettu. Ne harvat, jotka pääsivät pidätettyinä olevia omaisiaan tapaamaan, eivät keskustelussa saaneet millään tavalla kajota siihen, mistä pidätettyjä kuulusteluissa oli syytetty. Etsivä keskuspoliisi ei edes aina suostunut ilmoittamaan, missä pidätettyjä säilytettiin. Niinpä sai Suomen Ammattijärjestön sihteerin Arvo Tuomisen vaimo eräänä päivänä huhuna kuulla, että hänen miehensä on Fabianinkadun tutkintovankilasta siirretty Kirurgiseen sairaalaan. Etsivä keskuspoliisi ei ollut sitä katsonut tarpeelliseksi hänelle ilmoittaa. Hän meni sairaalaan tiedustelemaan, onko huhussa perää. Hänelle ilmoitettiin, että miehensä on sairaalassa, mutta syytä ei suostuttu mainitsemaan. Huolissaan olevan vaimon pyynnöstä menin minä sairaalaan, jossa tiedustelin minkävuoksi Tuominen on sinne siirretty, mutta minulle vastattiin röyhkeästi, ettei sen seikan pitäisi minua liikuttaa, vaikka selitin olevani Tuomisen oikeudenkäyntiavustaja ja tulleeni rouva Tuomisen, nimenomaisesta pyynnöstä. Pyysin saada nähdä Tuomista, mutta siihen ei suostuttu, vaan annettiin ymmärtää, että lupa on haettava etsivän keskuspoliisin päälliköltä. Huomautin, että vaimolla pitäisi toki olla oikeus saada tietää, minkä vuoksi hänen miehensä on siirretty sairaalaan, mutta lääkärit, joiden nimiä en tiedä, vastasivat:

"Mitäpä hän sillä tiedolla tekisi."

Ilmeisesti oli etsivä keskuspoliisi antanut ohjeet lääkäreille, sillä minun on mahdotonta uskoa, että sivistyneet ihmiset voivat menetellä sillä tavalla kuin ne kaksi lääkäriä, joiden kanssa keskustelin. Minä soitin johtaja Riekille ja tiedustelin häneltä asiaa. Hän vastasi, että Tuo-

minen on kyllä siirretty kirurgiin, mutta sitä ei ole katsottu tarpeelliseksi ilmoittaa hänen vaimolleen, koska etsivä keskuspoliisi ei pidä siitä, että sairaalassa alkaisivat kaikki juosta. Juuri näin hän sanoi. Pyysin häneltä lupaa siihen, että rouva Tuominen saisi käydä Kirurgissa miestään katsomassa, mutta herra johtaja selitti, ettei hänen miehillään ole aikaa olla läsnä sellaisissa vieraskäynneissä. Ja kuitenkin oli koko Tuomisen Kirurgissa oloajan etsivän keskuspoliisin mies vahdissa sen huoneen ovella, missä Tuominen oli. Loppujen lopuksi pyyntöön kuitenkin suostuttiin. Tämä välikohtaus kuvaa erinomaisesti sitä tapaa, millä etsivä keskuspoliisi kohteli pidätettyjä ja heidän omaisiaan.

Vangitsemisista oli jo kulunut viikkoja, mutta etsivä keskuspoliisi vaikeni edelleenkin täydellisesti. Minä tiedustelin lukemattomia kertoja johtaja Riekiltä ja tuomari Bangilta, koska kuulustelut päättyvät, mutta sain aina saman vastauksen: ''Sitä ei voida sanoa, sillä

juttu on laaja ja pidätetyt suuria syntisiä eivätkä kommunistiseen tapaan halua puhua mitään!''

Minä vaadin saada tavata vangittuja keskustellakseni heidän kanssaan niistä toimenpiteistä, joihin olisi syytä ryhtyä tutkimusten jouduttamiseksi, mutta se kiellettiin jyrkästi. Kun eivät pidätettyinä olevien suomalaisten avustajien mitkään ponnistukset kuulustelujen jouduttamiseksi auttaneet ja kun alkoi tulla huolestuttavia viestejä eräiden pidätettyjen terveydentilasta, kutsuttiin Helsinkiin tunnettu ruotsinmaalainen asianajaja Georg Branting, joka oli lupautunut syytettyjen avustajaksi. Hän päätti pyytää sisäasiainministeriltä lupaa saada tutustua niihin olosuhteisiin, joissa pidätettyjen oli pakko elää, mutta silloin tapahtui sellaista, jota ei kukaan Suomessa olisi etukäteen uskonut mahdolliseksi.

Kahtena päivänä odotti asianajaja Branting sisäasiainministerin odotushuoneessa useampia tunteja

päästäkseen ministerin puheille, mutta herra ministeri ei näyttäytynyt. Suomen sisäasiainministeri ei suvainnut ottaa vastaan kuuluisaa ulkomaalaista asianajajaa, joka halusi keskustella ministerin kanssa noin viidenkymmenen vangittuna olevan Suomen kansalaisen, joiden joukossa oli kaksi kansanedustajaa, asiasta. Herra ministerillä oli kai tärkeämpää tehtävää. Vangitsemisethan olivat vain poliisitoimenpide! Sellaiset pikkuasiat kuin esim. parin kansanedustajan vangitseminen eivät liikuttaneet Suomen sisäasiainministeriä. Kun ei tuomari Branting päässyt sisäasiainministerin puheille, kääntyi hän etsivän keskuspoliisin päällikön, johtaja Riekin puoleen, pyytäen lupaa nähdä niitä sellejä, joissa pidätettyjä säilytettiin, ilmoittaen samalla kuulleensa, että ne olosuhteet, joissa pidätettyjen oli oltava, eivät olleet tyydyttäviä. Mutta johtaja Riekki vastasi, että hän myöntää, että säilytyshuoneet ovat vanhanaikaisia, mutta nehän eivät tule siitä paremmiksi, vaikka tuomari Branting niihin tutustuukin. Eikä tuomari Branting päässyt tapaamaan enempää syytettyjä kuin näkemään niitä kurjia sellejäkään, joissa heitä säilytettiin.

Hän selitti Suomen olevan ensimmäisen maan, missä häneltä on kielletty oikeus

tutustua niihin olosuhteisiin, joissa hänen avustamiaan syytettyjä pidetään. Mutta Suomi olikin ensimmäinen ja ainoa maa, missä nuo olosuhteet olivat sellaiset, ettei niihin voitu sallia sivistysvaltion oloihin tottuneen perehtyä. Etsivän keskuspoliisin säilytyskopit sijaitsevat vanhassa ja rappeutuneessa puuhökkelissä Fabianinkadun varrella.

Sellit ovat tavattoman pieniä ja pimeitä, sillä niihin pääsee valoa vain pienestä käytävään olevasta reijästä. Ei olisi ollut sopivaa näyttää, että tällaisessa kurjassa puolipimeässä sellissä pidettiin pitkälle kehittynyttä keuhkotautia sairastavaa pidätettyä, sanomalehdentoimittaja Väinö Vuoriota, joka oli jokapäiväisessä kuumeessa. Vasta sisäasiain- ja oikeusministeriölle tehdyn valituksen jälkeen siirrettiin toimittaja Vuorio etsivän keskuspoliisin tutkintovankilasta Helsingin lääninvankilaan. Sairaalaan siirtäminen ei tietenkään tullut edes kysymykseen.

Vangitsemisista alkoi jo kulua kuukausia eikä etsivä keskuspoliisi vieläkään suostunut laskemaan pidätettyjen avustajia heitä tapaamaan eikä liioin antamaan lähempiä tietoja siitä, mistä heitä syytetään. Kuulustelujen selitettiin aina vain jatkuvan. Osoitukseksi siitä, että kuulusteluja ja tutkimuksia todella jatkettiin, kiellettiin muutamille pidätetyille viemästä ruokaa, joka oikeus aikaisemmin oli myönnetty. Kun minä tiedustelin tuomari Bangilta syytä tähän, vastasi hän sanasta sanaan:

> *''Ne herrat eivät ole täällä tehneet muuta kuin syödä törsänneet ja maanneet,*

minä olen päättänyt, että he saavat tyytyä kruunun sapuskoihin.'' Kuuluiko ruoka-annosten vähentäminen etsivän keskuspoliisin tutkimusmenetelmiin?

Etsivä keskuspoliisi selitti avustajille, ettei se kuulustelujen päätyttyäkään tule antamaan kuulustelupöytäkirjoja avustajille, vaikka sellainen tapa on ollut poikkeukseton kaikissa rikosjutuissa. Kun me huomautimme, että me olemme valmiit hankkimaan ja kustantamaan sen työvoiman, joka tarvitaan pöytäkirjojen jäljentämiseen, ei anomukseemme suostuttu sittenkään. Mitään perusteluja kieltoon ei suvaittu esittää. Sanottiin vain, ettei

meillä ole ollut tapana antaa jäljennöksiä kuulustelupöytäkirjoista. Kun tämä tapa tuntui meistä tavattomalta, teimme sisäasiainministeriölle anomuksen kuulustelupöytäkirjojen saamiseksi tutkimusten päätyttyä. Mutta herra sisäasiainministeri katsoi nytkin tarpeettomaksi ryhtyä mihinkään toimenpiteisiin, anomus pantiin ad acta. Emme uskoneet vieläkään, vaan teimme kantelun oikeuskanslerille anoen hänen toimenpiteitään jäljennösten saamiseksi kuulustelupöytäkirjoista. Oikeuskansleri antoi päätöksen, jossa selitti, ettei asia ole antanut aihetta mihinkään. Hän sentään perusteli päätöstään. Perusteeksi esitti herra oikeuskansleri sen, että kun etsivä keskuspoliisi on ilmoittanut jäljennösten antamisen kuulustelupöytäkirjoista vaikeuttavan tutkimuksia, ei hän ole katsonut voivansa ryhtyä toimenpiteisiin. Kuulustelupöytäkirjojen antaminen kuulustelujen ja tutkimusten päätyttyä vaikeuttaisi tutkimuksia! Se, mitä etsivä keskuspoliisi suvaitsee ilmoittaa, riittää tässä maassa aina ja joka paikassa, korkein lainvalvojakin tyytyy ilman muuta siihen.

Avustajat eivät ole vielä tähänkään päivään mennessä saaneet kuulustelupöytäkirjoja.

Tämä on ennenkuulumatonta. Se on syytettyjen puolustautumisoikeuden loukkaus. Siksi se on tarkoitettukin. Meidän lakimme ei tosin sisällä mitään säännöksiä kuulustelupöytäkirjojen luovuttamisesta, mutta vakiintuneena tapana on ollut, että ne on kuulustelujen ja tutkimusten päätyttyä luovutettu. Tätä tapaa, joka on lain veroinen, on noudatettu silloinkin, kun on ollut kysymys varkaista ja murhamiehistä. Mutta poliittisissa jutuissa pyritäänkin meillä kaikin tavoin vaikeuttamaan syytettyjen puolustautumista. Suotta ei näitä juttuja nimitetäkään poliittisiksi vainotoimenpiteiksi.

Vasta kahden kuukauden kuluttua pidättämisistä annettiin avustajille oikeus tavata syytettyjä, jotka olivat jo jonkun aikaa olleet tutkintovankeina. Mutta neuvotteluissa syytettyjen kanssa oli aina läsnä kaksi etsivän keskuspoliisin miestä, joita en ainakaan minä ollut niihin kutsunut. Rikoslain voimaanpanoasetuksen 40 §:ssä taataan tutkintovangille oikeus neuvotella oikeudenkäyntiavustajansa kanssa. Vankilan johtajalla on, jos hän sen katsoo tarpeelliseksi, oikeus olla neuvottelussa läsnä, tai jos hän ei itse ole saapuvilla, panna joku sijaansa. Sellaista lainkohtaa, joka oikeuttaisi etsivän keskuspoliisin olemaan edustettuna puheillakäynnissä, ei ole olemassa. Rikoslain voimaanpanoasetuksen 40 §:n säännös tarkoittaa varata tutkintovangille mahdollisuuden neuvotella avustajansa kanssa. On aivan selvää, ettei mistään neuvottelusta voi olla kysymys silloin, kun vastapuoli on siinä läsnä, kirjoittaen muistiin jokaisen keskustelussa vaihdetun sanan. Etsivän keskuspoliisin urkkijain tunkeutuminen tutkintovangin ja tämän avustajan keskeiseen neuvotteluun on mitä törkein puolustautumisoikeuden loukkaus.

Valtiollisen poliisin jäsenkortti näkyy tässä maassa olevan sellainen taikakalu, joka avaa omistajalleen pääsyn minne tahansa.

Sen tieltä poistuvat kaikki esteet, yksinpä lakikin. Vaasan lääninvankilassa käydessäni ei etsivän keskuspoliisin edustaja, joka kutsui itseään päälliköksi, edes malttanut tyytyä urkkimiseen, vaan sekaantui keskustelun kulkuun, kieltäen syytettyjä neuvottelun keskeyttämisen uhalla kertomasta siitä, miten heitä oli kuulusteluissa kohdeltu ja oliko heille luettu kuulustelupöytäkirja! Herra päällikön uhkauksista huolimatta ehtivät syytetyt kuitenkin etsivän keskuspoliisin Vaasan alaosaston kuulustelu-

tavoista kertoa sellaista, joka on saatettava oikeuden tietoon. Syytettyä Heikki Salosta oli vaadittu tunnustamaan uhkaamalla, että

''täällä voidaan nenäkin vääntää ympäri, ellette tunnusta.''

Kun syytetty Kalle Selin tiedusteli, minkä vuoksi hänet on pidätetty, vastattiin hänelle: ''Kyllä me täällä ihmisille syitä saamme.'' Selinin tiedusteltua, onko laki sitten aina etsivän keskuspoliisin puolella, sanottiin hänelle: ''Ei laki, mutta kuulustelupöytäkirjat.'' Syytetty, kansanedustaja Toivo Latva, kertoi, että häntä säilytettiin pitkän aikaa mitä kurjimmassa sellissä, jonka ikkunaa ei edes saanut aukaista. Kun hän tiedusteli poliisilaitoksen vahtimestarilta, eikö ole parempia sellejä, vastasi tämä, että niitä kyllä on vapaana, mutta etsivä keskuspoliisi on määrännyt Teitä säilytettäväksi täällä. Vaatimuksistaan huolimatta ei Latvalle suostuttu antamaan tilaisuutta edes kunnolliseen peseytymiseen, saunassa ja parturissa käynnistä puhumattakaan. Tällä tavalla kohtelee etsivä keskuspoliisi kansanedustajaa.

Keskusteltuani syytettyjen kanssa ja tutustuttuani juttuun, mikäli se oli mahdollista, kun etsivä keskuspoliisi teki voitavansa sen vaikeuttamiseksi, selvisi syy siihen, miksi tämä juttu oli peitetty salaperäisyyden verhoon.

Ilmiantajana esiintyi kuritushuonevanki Jalmari Rasi,

joka oli jo maaliskuussa, siis ennen pidätyksiä luovutettu Turun lääninvankilasta etsivän keskuspoliisin huostaan. Olisi mielenkiintoista tietää, kuka johti vangitsemisia? Jalmari Rasia kuulusteltiin vastakkain pidätettyjen kanssa ja näitä vaadittiin tunnustamaan todeksi kaikki

se, mitä Rasi kertoi. Kaikki se, mitä tämä tänä vuonna 3 ½ vuodeksi valtiopetoksen valmistelusta kuritushuoneeseen tuomittu vanki ''todisti'', oli etsivän keskuspoliisin mielestä totta. Sen luottamusta Rasiin ei järkyttänyt mikään. Ei sekään, että Rasi ''todisti'' Arvo Tuomisen tulleen kesällä 1925 valituksi Suomen Kommunistisen Puolueen Suomen byrooseen, vaikka Tuominen istui silloin Tammisaaren pakkotyölaitoksessa kärsimässä hänelle tuomittua rangaistusta vapautuen vasta 1926.

Jalmari Rasin käyttäminen jonkinlaisena neuvonantajana ja päätodistajana tämän jutun tutkimuksissa ja kuulusteluissa on suurimpia häpeäpilkkuja etsivän keskuspoliisin kirjavan toimintakauden aikana. Sellaisten ''todistajien'' kuin Rasi käyttämistä ja niiden sillä tavalla hankkimista kuin etsivä keskuspoliisi on tehnyt, on aina pidetty halpamaisena ja tuomittavana keinona.

Tällaiseen menettelyyn turvautuminen oli tsaarin Venäjän ohranan taistelutapoja.

Koko sivistynyt maailma tuomitsi sen silloin ja tekee sen nytkin. Herra kanneviskaali on velvollinen selostamaan sen osuuden, mikä Jalmari Rasilla on tässä jutussa. Häneltä odotetaan selitystä siihen, miksi mies, jonka pitäisi kärsiä rangaistustaan, ei ole vankilassa, vaan kuljeskelee Helsingin kaduilla. Syytetyillä on oikeus saada vastaus kysymykseen: onko Jalmari Rasille luvattu ja annettu mitään etuja hänen ilmiannoistaan ja jos on, niin mitä? Sitä osuutta, joka Jalmari Rasilla on ollut tässä jutussa, on tilaisuus käsitellä tarkemmin myöhemmin, mutta olen jo nyt tahtonut kiinnittää oikeuden huomion siihen.

Etsivän keskuspoliisin tutkimustapoja valaisee edelleen erinomaisesti syytetyn Arvo Tuomisen kuulustelu, josta hän itse tulee tarkemmin tekemään selvää. Kun pidätetylle tarjotaan vapautta, niinkuin Arvo Tuomiselle teh-

tiin, kunhan tämä maksaisi siitä vaaditun hinnan, on saavutettu häikäilemättömyyden raja. Se on julminta lajia kidutusta. Mitään muuta kuin kidutusta ei ole sekään, että syytettyjen kuulustelut on venytetty kuukausia kestäviksi, vaikka niistä olisi voitu selviytyä muutamassa päivässä. Ennen kuin henkilö voidaan pidättää, täytyy olla olemassa todennäköisiä syitä epäillä häntä jostakin rikoksesta. Sellainen menettely, että henkilö ensin pidätetään ja sitten vasta ryhdytään etsimään häntä vastaan syitä, on laitonta. Lain väärinkäyttöä on, ettei kuulusteluja varten pidätettyjä lasketa vapaalle jalalle eikä liioin julisteta vangituiksikaan, vaan jatketaan kuulusteluja loppumattomiin. Kun Turun Raastuvanoikeudessa oli joku aika sitten käsiteltävänä n.s. Malkin murhajuttu, peruutti eräs syytetyistä poliisikuulustelussa antamansa tunnustuksen, selittäen hänet johdetuksi siihen yhtämittaisilla, rasittavilla, aina iltamyöhään kestäneillä kuulusteluilla. Hänet vapautettiin, hänen tunnustuksensa katsottiin merkityksettömäksi. On kuitenkin varmaa, ettei tuon syytetyn ollut tarvinnut kestää sitä, mitä tämän jutun syytetyt ovat saaneet kärsiä. Ei voi välttyä siltä ajatukselta, että kuulustelujen tavaton pitkittäminen onkin ollut eräs tutkimustapa. Tähän seikkaan ovat eräät porvarillisetkin sanomalehdet m.m. Svenska Pressen, kiinnittäneet huomiota, lausuen, että

> *meillä näyttävät yksityisrikokselliset olevan paljon paremmassa asemassa kuin poliittiset.*

Niin onkin asian laita. Jos jotakin varkaudesta epäiltyä pidetään ilman todennäköisiä syitä pidätettynä pari viikkoa, nousee siitä hirmuinen melu. Viranomaiset puuttuvat asiaan aina oikeuskansleria myöten. Mutta kun poliittisista rikoksista epäiltyjen kuulusteluja ja tutkimuk-

sia jatketaan kuukausimäärin, ei porvarillinen yleinen mielipide näe siinä mitään paheksuttavaa.

Kaikki se, mitä tämän jutun tutkimuksista on tullut ilmi, oikeuttaa sanomaan, että niissä on sivuutettu nekin puutteelliset lainsäännökset, jotka meillä on olemassa kuulusteluja varten pidätettyjen ja tutkintovankien turvaksi.

Tällä tavalla on kerätty se ainehisto, jonka perusteella kanneviskaali on laatinut syytekirjelmänsä. Ja mikä on tulos? Kanneviskaalin aikaansaannos on sanatarkka jäljennös aikaisempien poliittisten juttujen syytekirjelmistä. Siinä ei ole juuri muuta eroavaisuutta vakituisesta syytekirjelmäkaavasta, kuin että Amsterdamin internationale on vaihdettu Toiseen internationaleen. Vaikka minulle ei olekaan annettu tilaisuutta tutustua etsivän keskuspoliisin keräämään syyteainehistoon, niin syytekirjelmästä päättäen on se ollut tavattoman laiha. Sehän ei näytä sisältävän muuta kuin väitteen, että syytetyt ovat kuuluneet Suomen Kommunistiseen puolueeseen. Mihin on unohdettu todistukset siitä, että syytetyt ovat tehneet itsensä syypäiksi törkeisiin rikoksellisiin tekoihin? Etsivä keskuspoliisihan vakuutti heti pidätysten jälkeen sellaisia olevan. Johtaja Riekki selitti, ettei syytettyjä ole pidätetty kommunistisen mielipiteiden takia eikä heidän toimintansa vuoksi työväenjärjestöissä. Kanneviskaali, jonka käytettävänä on ollut etsivän keskuspoliisin kolmikuukautisen ahkeran työn tulokset, ei niistä ole löytänyt muuta syytettävää kuin kommunistiset mielipiteet ja toiminnan työväenjärjestöissä.

Tässä yhteydessä ei ole paikallaan ryhtyä vastaamaan kanneviskaalin syytekirjelmään. Olen vain tahtonut kiinnittää oikeuden huomion siihen tapaan, millä sen tutkimuksen tulokset, jotka nyt ovat oikeuden tarkasteltavina, on kerätty. Tämä on ollut välttämätöntä, jotta oikeus voisi oikealla tavalla arvostella hallituksen ja etsivän keskuspoliisin yhteistyön tuloksia.

Tuomari Pekkalan toinen vastinekirjelmä Turun hovioikeudelle oli seuraava:

Avustamieni syytettyjen puolesta saan kunnioittaen esittää seuraavaa:

Kaikkia syytettyjä syytetään joko valtiopetoksen valmistelusta tai avunannosta siihen sekä Adolf Taimea lisäksi valtiopetoksesta. Tohtori J. Herzfeld on jo aikaisemmin tässä oikeudenkäynnissä tyhjentävästi ja sitovasti osoittanut, että vuoden 1918 kansalaissota tapahtui olosuhteissa, joissa käytyihin

> *vallankumouksellisiin valtataisteluihin ei voida soveltaa rikosoikeudellista käsitettä valtiopetos,*

minkä vuoksi Taimea ei voida osanottonsa takia mainittuun kansalaissotaan rangaista valtiopetoksesta, vaan on hänet tästäkin syytteestä vapautettava. Tähän osaan syytettä Taimea vastaan en katso senvuoksi enää tarpeelliseksi lähemmin puuttua. Kun kuitenkin kanneviskaali on polemisoinut tohtori Herzfeldin todistelua vastaan, on syytä kosketella kanneviskaalin väitettä, vaikkakin olen sitä mieltä, että tohtori Herzfeldin kirjelmä oli niin täysipainoinen, etteivät kanneviskaalin huomautukset ole vähimmässäkään määrässä horjuttaneet sen pätevyyttä. Kanneviskaali lausuu, että ne lähteet, joista tohtori Herzfeld on saanut tietonsa maamme valtio-oikeudellisesta asemasta ja valtiosääntömme kehityksestä viimeisten kymmenen vuoden aikana ''valitettavasti'' eivät ole oikeat. Mitä lähteitä tohtori Herzfeld on sitten käyttänyt? Hänellä on ollut lähteinä sekä tämän maan vanha että nykyään voimassa aleva valtiosääntö. Siis alkuperäiset lähteet, niin pätevät lähteet kuin ylipäänsä kenenkään on mahdollista saada. ''Valitettavasti'' — kanneviskaalin kannalta — nämä lähteet ovat olleet oikeat. Edelleen kan-

neviskaali sanoo, että tohtori Herzfeldin kanta, ettei vuoden 1918 alussa ollut voimassa sellaista hallitusmuotoa, jota vastaan olisi voitu tehdä valtiopetosta, on niin mahdoton, ettei sellaiseen väitteeseen tosiaankaan kannata sen lähemmin puuttua. Saksan suuren valtakunnan korkein oikeus on katsonut asiakseen puuttua samanlaiseen Saksan valtiomuototaisteluita v. 1918 koskevaan kysymykseen, mutta

Turun Hovioikeuden kanneviskaali Olavi Honka pienessä Suomen valtakunnassa

sanoo, ettei sellaiseen kysymykseen kannata sen lähemmin puuttua. Tällaisella selittelyllä on kovin helppo päästä kaikista vaikeista kysymyksistä. Eri asia sitten on, mikä arvo sellaiselle ''vastaväitteille'' on annettava. Kanneviskaali ei ole siis edes yrittänyt kumota tohtori Herzfeldin todistelua tässä kysymyksessä, koska on ilmeisesti huomannut yrityksenkin toivottomaksi. Muut kanneviskaalin väitteet tohtori Herzfeldin esitystä vastaan vuoden 1918:n tapauksista kaatuvat tämän mukana.

Tohtori Herzfeldin esitys siitä, mitä Suomen voimassaolevan lain mukaan on pidettävä valtiopetoksen valmisteluna, pitää niinikään paikkansa ja on täydellisesti sopusoinnussa suomalaisen tieteisopin kannan kanssa. Mutta tähän kysymykseen palaan myöhemmin. Tässä yhteydessä tahdon kuitenkin huomauttaa, että kanneviskaalin väite, että tohtori Herzfeldillä ei ole ollut aavistustakaan Rikoslain 1 luvun 1 ja 3 §:n säännöksistä, osoittaa, että kanneviskaali ei ole tarkkaavasti lukenut tohtori Herzfeldin kirjelmää. Tohtori Herzfeld sanoo kirjelmänsä lopussa seuraavasti:

''Senjälkeen kuin on osoitettu, että Taimen toiminta Suomen Kommunistisen puolueen hyväksi: sekä hänen osanottonsa puolueen perustavaan kokoukseen, että hänen

väitetty toimintansa puolueen johtamiseen, mikä on kielletty, ja jäänyt todistamattomaksi, ei ole rangaistavaa, ei ole tarpeellista pohtia kysymystä siitä, ovatko nuo teot rangaistuksesta vapaita senvuoksi, että ne on suoritettu ulkomailla''. Tohtori Herzfeld ei ole siis katsonut tarpeelliseksi tutkia ensinkään kysymystä, mitkä ulkomailla tehdyt teot ovat Suomessa rangaistavia, koska hän on osoittanut, että Taimen toiminta riippumatta siitä, missä se on tapahtunut, jo sellaisenaan on rangaistuksesta vapaa. Se lause tohtori H:n kirjelmässä, johon kanneviskaali viittaa, on vain luettava yhteydessä muuhun esitykseen.

Kanneviskaali koettaa vähentää ulkomaalaisten puolustajain tohtori Herzfeldin ja tuomari Brantingin lausuntojen arvoa selittämällä, etteivät he ole voineet perehtyä todistusaineistoon. En olisi luullut kanneviskaalin käyttävän sellaista todistelua. Kun

> *poliisiviranomaiset ja tuomioistuin eivät antaneet ulkomaalaistenkaan asianajajain tutustua jutun asiakirjoihin,*

mikä menettely näiden mielestä oli ennen kuulumatonta, niin kanneviskaali esiintyy nyt ja sanoo viattomasti, että ulkomaalaiset asianajajat eivät ole voineet perehtyä todistusaineistoon. Mutta kanneviskaali lakimiehenä tietää, että oikeudenkäynnissä on ratkaistava muutakin kuin kysymys todistusaineistosta. Siinä on ratkaistava myöskin ja ennen kaikkea oikeuskysymys. Juuri tätä kysymystä ulkomaalaiset asianajajat ovatkin käsitelleet, mihin heillä on ollut mahdollisuus. Sitä mahdollisuutta ei sentään Suomessakaan voida riistää. Kanneviskaali sanoo ulkomaalaisten lasuntoja jonkunlaisiksi ''asiantuntijalausunnoiksi'' — käyttäen sanaa asiantuntijalausunto lainausmerkkien välissä. Tämä on oikein, kun vain lainausmerkit jätetään pois. Tohtori Herzfeldillä on pitkäaikainen

kokemus puolustusasianajajana poliittisissa jutuissa ja tuomari Branting taas on tutustunut niin moniin poliittisiin oikeudenkäynteihin Suomessa, että hän on tämäntapaisissa jutuissa Suomeen nähden todella asiantuntija. Molempien lausunnot ovatkin sellaisia asiantuntijalausuntoja, että kanneviskaalin nakertelu niihin nähden on jäänyt kerrassaan tehottomaksi.

Kanneviskaali ei ole voinut sulattaa sitä, että hallitus on vedetty tähän juttuun ja lausuu, ettei Hovioikeudella ole pienintäkään tekemistä hallituksen ja sen politiikan kanssa. Kanneviskaali joko ei näe tai ei tahdo nähdä asioita oikeassa yhteydessään.

Hallituksen päämiehen oman selityksen mukaan hallitus on pannut tämän jutun vireille.

Minä olen ensimmäisessä oikeudelle jättämässäni kirjelmässä tosiasioilla osoittanut, että tämäntapaiset jutut pannaan vireille poliittisista syistä. Hovioikeus joutuu siis tekemisiin hallituksen politiikan kanssa. Jo tästä syystä minun kirjelmässäni esitetyt syytökset hallitusta vastaan eivät ole esitetyt väärässä ''forumissa'', kuten kanneviskaali suvaitsee sanoa. Se seikka, että on tilaisuus myöhemmin eduskunnassa saattaa hallitus edesvastuuseen, ei voi eikä saa estää, että hallitus tuoreeltaan asetetaan edesottamisistaan temppelin harjalle, varsinkin kun hallitus on toimenpiteilleen valinnut sellaisen ajan, jolloin eduskunta ei ole koolla. Kanneviskaalin väite, että vastapuolella s.o. hallituksella ei ole tilaisuutta oikeudessa puolustukseen, ei pidä paikkaansa, koska sekä kanneviskaali, että etsivän keskuspoliisin miehet ovat erinomaisella innolla yrittäneet ajaa hallituksen asiaa. Kanneviskaalihan koettaa tehdä uskottavaksi, että viranomaiset ovat sittenkin keksineet salahankkeen, josta ulkomaillekin — ilmeisesti virallisista lähteistä — on levitetty tietoja

tarkoituksella osoittaa hallituksen toimenpiteet välttämättömiksi. Kanneviskaalin todistelun mukaan olisi salahanke olemassa, jos ylimalkaan jotain salaista tapahtuu. Sellainen todistelu ei ole asiallisen vastauksen arvoinen käyttääkseni kanneviskaalin omia sanoja. Valtiopetoksellinen salahanke määritellään rikoslain 11 luvun 3 §:ssä ja sen mukaan salahanke tarkoittaa määrättyä valtiopetoksellista tekoa eikä ylimalkaan jotain salaista toimintaa. Tähänkin kysymykseen palaan vielä myöhemmin.

Tohtori Herzfeld sekä tuomari Georg Branting ovat jo syytekirjelmän perusteluihin nojautuen todenneet, että

Suomen lakien mukaan syytettyjä ei voida tuomita valtiopetoksen valmistelusta

eikä avunannosta siihen, minkä vuoksi he ovat anoneet tämänkin syytteen hylkäämistä. Tätä syytettä sietää kuitenkin vielä lyhyesti tarkastella, koska se on tässä jutussa pääasia ja koska todistajain kuulustelu ja kanneviskaalin loppulausunto on entistä selvemmin näyttänyt, miten lakiin perustumaton ja aiheeton syyte on.

Mitä on valtiopetoksen valmistelu Suomen lain mukaan? Se määritellään rikoslain 11 luvun 3 §:ssä seuraavasti:

> ''Joka, valtiopetoksen aikomuksessa, rupeaa yhteyteen vieraan hallituksen kanssa, taikka väärin käyttää hänelle uskottua virkavaltaa, taikka hankkii aseita tahi väkeä, taikka tekee muun sellaisen valmistelun, rangaistakoon kuritushuoneella vähintään yhdeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi. Jos joku senkaltaisessa aikomuksessa liittäytyy sellaiseen väkeen, tuomittakoon kuritushuoneeseen korkeintaan kuudeksi vuodeksi''.

Tämä pykälä on mahdollisimman selvä siinä suhteessa, että rankaisemiseen sen nojalla vaaditaan valtiopetoksen aikomus

ja määrättyjä konkreettisia tekoja tämän aikomuksen toteuttamiseksi.

Kanneviskaali sanoo olevansa syytettyjen kanssa yhtä mieltä siinä, ettei ketään ole mielipiteittensä takia syytettävä eikä tuomittava ja että vasta kun tämä mielipide ilmaantuu ulospäin tohdonilmaisuna eli tekona, astuu esille kysymys, onko tuo tahdonilmaisu rangaistava. Tämä on vallan oikein, mutta mitä kanneviskaalin kirjelmässä senjälkeen seuraa, puhuu hänen omaa selitystään vastaan. Kanneviskaali nimittäin jatkaa: "Tahdonilmaisun ei kuitenkaan aina tarvitse päättyä t e k o o n (minun harvennukseni) vaan voi se myöskin jäädä yritykseen tai ainoastaan valmisteluun". Sitten selitetään, että yritys on Suomen lain mukan rangaistava vain, jos siitä on laissa nimenomainen säännös sekä että valmistelua ei ylimalkaan rangaista, paitsi jos se laissa määritellään rikokseksi sinänsä. Kanneviskaali asettaa vastatusten t e o n, y r i t y k s e n ja v a l m i s t e l u n. Mutta sellainen jako vie harhateille. Oikea on jako: täytetty rikos, yritys ja valmistelu. Yritys ja valmistelu ovat myös tekoja. Laki ei rankaisekaan muuta kuin tekoja, kuten kanneviskaali itsekin huomauttaa. Mutta kanneviskaalin jaon mukaan yritys ja valmistelu eivät olisi tekoja. Jaosta pilkistää siis esiin ajatus rangaista ei ainoastaan tekoja, vaan myöskin mielipiteitä, jotka eivät ole johtaneet tekoon.

Viittaaminen ruotsalaisen oikeusoppineen Hagströmerin määritelmään rikoksen valmistelun käsitteestä ei vaikuta ensinkään asiaan. Tässä jutussakaan ei kysymys valmistelusta yleensä, vaan määrätystä valmistelun lajista, nimittäin valtiopetoksen valmistelusta, joka Suomen rikoslaissa määritellään erityiseksi rikokseksi. Valtiope-

toksen valmistelua Suomen oikeuden mukaan on tulkittava sen mukaan, mitä siitä Rikoslain 11 luvun 4 §:ssä sanotaan. Tämä pykälä edellyttää ehdottomasti, että täytyy olla aikomus laittomalla tavalla kumota maan hallitusmuoto ja että tämän aikomuksen täytyy olla ajalleen määrätty. Niinikään luetellaan pykälässä ne teot, joilla aikomus on toteutettava ja sanotaan lopuksi "taikka tekee muun sellaisen valmistelun". On päivänselvää, että näillä sanoilla tarkoitetaan ensinnäkin

> *määrättyä valtiopetoksellista teko a, ja toiseksi tekoa, joka on verrattavissa pykälässä aikaisemmin mainittuihin tekoihin.*

Näin on tieteisopissa valtiopetoksen valmistelua koskevia säännöksiä aina tulkittu eikä niitä kukaan lainoppinut voi muulla tavalla tulkitakaan. Sekä rikoslakimme isä, professori Jaakko Forsman, että sen nykyinen parhain tuntija, professori Allan Serlachius ovat tässä kohden aivan samaa mieltä. Kirjassaan "Anteckningar enligt Professor Jaakko Forsmans föreläsningar över de särskilda brotten" III osan sivulla 23 sanoo Forsman valtiopetoksellisesta salahankkeesta (Rikoslaki 11:3): "Härvid är dock att observera att komplotten måste gälla utförandet af en bestämd högförrädisk handling som tillhör någon af de nämnda paragraferna", [1]) (Rikoslaki 11:1 ja 11:2). Edelleen: "Ett aftal om förräderi i allmänhet är något, som saknar en kriminell handlings faktiska karaktär". Valtiopetoksen valmistelusta sanoo hän saman teoksen sivulla 29: "Liksom för komplott till högförräderi erfordras ett bestämdt högförräderibrott, till hvilket komplotten sker, måste äfven med avssende å förberedelsehandlingar ett bestämdt högförräderibrott finnas, till hvilket förberedelsen sker. Hvad som tidigare yttrats angående komplott i detta avseende har mutatis

mutandis äfven här sin fulla tillämpning''. [2]) Kirjassaan Suomen Rikosoikeuden oppikirja II 2 osan sivulla 340 sanoo Serlachius Rikoslain 11 luvun 3 §:ssä mainitusta rikoksesta, jota hän samoin kuin Forsmankin pitää vain erityisenä lajina valtiopetoksen valmistelua:

> ''*Sopimuksen täytyy koskea ainakin suunnilleen määrättyä rikosta eikä vain valtiopetosta yleensä*''.

Professori Serlachius on sitäpaitsi Suomen sosialistisen työväenpuolueen perustajia vastaan nostetussa oikeudenkäynnissä tarkemmin selvittänyt kantaansa. Suomen sosialistisen työväenpuolueen perustajia syytettiin Turun hovioikeudessa vuonna 1920 valtiopetoksen valmistelusta senjohdosta, että puolueen perustavassa kokouksessa oli tehty päätös liittyä kolmanteen internationaleen. Syytettä perusteltiin osittain sillä, että kolmannen internationalen ohjelma muka sellaisenaan sisältäisi valtiopetoksen valmistelun, osittain sillä, että puolueen tarkoitusperät sellaisenaan muka olivat rikollisia. Nyt esilläoleva syyte pohjautuu aivan samoihin näkökohtiin — loppulausunnossaankin kanneviskaali puhuu kolmannen internationalen päätöksistä — joten prof. Serlachius olisi voinut sanoa sanansa yhtä hyvin tässä jutussa. Korkeimmalle oikeudelle laatimassaan valituskirjelmässä mainitussa Suomen sosialistisen työväenpuolueen jutussa hän lausui mm. seuraavaa:

''Edellytyksenä, että niin sanottu kolmas internationali on puolue eli yhtymä, joka päämaassaan Venäjällä paraikaa koettaa toimeenpanna tai on toimeenpannut vallankumouksen ja kehoittaa samoin ajattelevia toisissa maissa toimeenpanemaan samantapaisen vallankumouksen, kukin omassa maassaan — jota seikkaa ei asiakirjoissa ole luotettavasti todettu —, niin on ratkaistavana oleva oikeuskysymys: käsittääkö kolmanteen internatio-

naaleen liittyminen tahi sellaista liittymistä valmistava toimenpide jonkun puolueen, seuran, yhtymän tahi joidenkuiden yksityisten puolelta valtiopetoksen valmistelua Suomen rikoslain mukaan. Jos kolmanteen internationaaleen liittyminen sisältää sitoumuksen, joko Moskovan pääkortteerista saamansa ohjelman mukaisesti tahi oman, täällä kotona laaditun suunnitelman mukaisesti toimeenpanna edes pääsuunniltaan määrätyn teoreettisen valtiopetoksen, niin kysymykseen on vastattava myöntävästi:

muussa tapauksessa kieltävästi.

Yhtymän perustamista tahi sitä valmistelevaa toimenpidettä sitävastoin, jonka tarkoituksena vain on harjoittaa vallankumouksellista propagandaa yleensä, ylläpitää kansassa vallankumouksellista henkeä yleensä, tarkoittamatta mitään määrättyä konkreettista valtiopetosta ei ainakaan Suomen rikosoikeuden mukaan voida pitää valtiopetoksen valmisteluna (minun harventamani). — — — Että syytetyillä olisi ollut mitään edes ääriviivoiltaan määrätty joko Moskovasta saatu tahi oma suunnittelemansa valtiorikos mielessään, kun he kokoontuivat päättääksensä kolmanteen internationaleen liittymistä, ei ole edes väitetty eikä heidän tekoaan, puhumattakaan asian subjektiivisesta puolesta voi käsittää valtiopetoksen valmisteluna.'' Kirjelmänsä lopettaa Serlachius seuraavasti: ''Senkin, jonka mielestä rikoslain tulisi rangaista vallankumouksellista propagandaa yleensä, on muistettava, että rikoslaki nykyisessä muodossaan ei tee sitä ja että kirjoittamattomana lakina on meillä aina pidetty sääntöä: Nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege poenali''. [3])

Professori Serlachius on siis sitä mieltä, että puoluetta, vaikkapa se harjoittaisi vallankumouksellista propagandaa ja vaikkapa sillä olisi vallankumoukselliset tarkoitusperät, ei tämän toimintansa takia voida Suomen lain mu-

kaan pitää valtiopetosta valmistelevana järjestönä. Kanneviskaalin syyte perustuu juuri siihen, mistä Serlachius sitovasti todistelee, ettei se ole Suomen lain mukaan valtiopetoksen valmistelua. Kanneviskaali Honka ja professori Serlachius ovat tässä siis vastatusten. Mutta ei tässä kyllin.

Kanneviskaali Honkaa vastassa on myöskin Suomen rikoslain luoja professori Forsman ja Suomen rikoslaki.

Kanneviskaalin olisi siis ollut todistettava seuraavaa, mikä on kielletty ja kielletään:

> että syytetyt ovat aikoneet määrättynä ajankohtana laittomalla tavalla kumota maan hallitusmuodon ja että he tässä tarkoituksessa ovat ruvenneet yhteyteen vieraan hallituksen kanssa (virkavallan väärinkäyttö ei tässä voi tulla kysymykseen) taikka hankkineet aseita tahi väkeä taikka tehneet muun sellaisen valmistelun taikka senkaltaisessa aikomuksessa liittyneet sellaiseen väkeen.

Onko Kanneviskaali näyttänyt jotakin sellaista toteen? Ei vähimmässäkään määrässä. Mutta me huomaamme lisäksi jotakin aivan omalaatuista. Me huomaamme nimittäin, että kanneviskaali ei ole edes yrittänyt syytettä toteen näyttää. Kanneviskaali ei ole edes väittänyt, saati sitten yrittänyt näyttää, että syytetyt olisivat aikoneet määrättynä ajankohtana laittomalla tavalla kumota maan hallitusmuodon ja siinä tarkoituksessa ryhtyneet tekoihin, jotka mainitaan rikoslain 11 luvun 4 §:ssä.

Mitä kanneviskaali on yrittänyt sitten näyttää toteen?

Hän on suurella touhulla koettanut todistuttaa, että syytetyt ovat ottaneet osaa Suomen kommunistisen puolueen toimintaan, koska hänen syyterakennelmansa perustuu yksinomaan syytettyjen väitettyyn osanottoon mainitun puolueen työhön. Suomen kommunistisen puolueen ohjelmasta ja tarkoitusperistä lausutaan syytekirjelmässä seuraavasti: ''Maassa 1918 vuoden alussa puhjenneen, valtakunnan silloisen hallitusmuodon ja yhteiskuntajärjestyksen väkivaltaista muuttamista tarkoittaneen kapinan tultua saman vuoden keväällä kukistetuksi, pakenivat useat siihen osaaottaneet Suomen kansalaiset ja varsinkin monet tuon kapinaliikkeen johdossa olleet henkilöt Venäjän neuvostotasavallan alueelle sekä perustivat jo saman vuoden syksyllä Moskovan kaupungissa Suomen Kommunistiseksi Puolueeksi (S.K.P.) nimittämänsä järjestön, jonka toiminta alusta pitäen tietoisesti tähdättiin yllämainitulla kapinalla saavuttamatta jääneeseen päämäärään eli Suomen laillisen hallitusvallan kukistamiseen ja voimassaolevan hallinto- ja yhteiskuntajärjestyksen tuhoamiseen sekä köyhälistödiktatuurin voimaansaattamiseen maassa. Kolmanteen eli Kommunistiseen Internationaleen liittyen Suomen Kommunistinen Puolue, hyläten toisen Internationalen käsityksen rauhallisen, vähitellen tapahtuvan sosialismiin siirtymisen mahdollisuudesta, oli ottanut ohjeekseen välittömän toiminnan aseelliseen taisteluun saakka yllämainitun tarkoitusperän saavuttamiseksi''.

Edellälausumastani käy ilmi, että kuuluminen puolueeseen, jolla on kanneviskaalin väittämä päämäärä, ei Suomen lain mukaan sisällä valtiopetoksen valmistelua.

Valtiopetoksen valmistelu edellyttää määrättyjä konkreettisia tekoja, mutta puolueen päämäärä ei ole mikään teko.

Kun Kanneviskaali kerran perustaa syytteensä väitettyyn kuulumiseen Suomen kommunistiseen puolueeseen, niin hänen olisi ollut todistutettava, että mainittu puolue olisi aikonut edeltäpäin määrättynä ajankohtana kumota laittomasti maan hallitusmuodon ja ryhtynyt sellaisiin tekoihin, jotka sisältävät valtiopetoksen valmistelun. Kanneviskaali ei ole voinut sitä näyttää, minkä vuoksi hänen yrityksensä todistuttaa jäsenyyttä sanotussa puolueessa ei juriidisesti vaikuta asiaan. Kanneviskaali ei ole voinut näyttää, että Suomen kommunistinen puolue olisi järjestö, johon kuuluminen sisältäisi valtiopetoksen valmistelun. Kanneviskaalilta on toisin sanoen

jäänyt todistamatta, että Suomen kommunistinen puolue olisi Suomen lain mukaan rikollinen järjestö.

Tällä puolueella pitäisi olla nykyään voimassaolevan lain mukaan yhtä suuri toimintavapaus kuin millä muulla Suomessa julkisesti toimivalla puolueella tahansa. Lopputulos syytettyjen kuulustelusta, ristikuulusteluista ja todistajain kuulustelusta on siis, että syyte kokonaisuudessaan on jäänyt todistamattomaksi.

Kun Kanneviskaali syytekirjelmässään viittaa eräisiin langettaviin päätöksiin samantapaisissa jutuissa, niin näyttää siltä niinkuin hän luottaisi siihen, että päätös tässäkin asiassa annetaan vanhojen kaavojen mukaan ja niinkuin todistajain kuulustelu, jossa ei ole tullut esiin mitään asiaan vaikuttavaa, olisi ollut vain näyttämölleasetus vaikutuksen tekemiseksi ulospäin. Minkä vaikutuksen ulospäin sitten ovat tehneet

todistuttelemiset pullan ostamisesta, kaukaasialaisista silkkitossuista ja marjapussin pelaamisesta y.m.

sellaisesta, se jääköön ulkopuolisten arvosteltavaksi, mutta asiallista merkitystä ei niillä ole. Mutta sensijaan on mitä suurimmassa määrin asiaan vaikuttavaa se, että tämä syytejuttu on asia erikseen ja että näytökset on tässä oikeudenkäynnissä esitettävät, minkä vuoksi viittaamisella aikaisempiin juttuihin ja niissä tehtyihin päätöksiin ei saa olla mitään vaikutusta ja merkitystä tässä jutussa, mikäli koskee näytöksiä. Kun kanneviskaali alkaa loppulausuntonsa sanoilla: ''Vaikka mielestäni jutussa esille tuotu aineisto on siksi raskauttava ja ainutlaatuisen runsas'', niin vaikuttaa se suorastaan koomilliselta, kun huomaa, ettei kanneviskaali ole edes yrittänyt näyttää syytteen perusedellytyksiä, nimittäin valtiopetoksen valmistelutekoja. Mutta sensijaan on kanneviskaali tehnyt mielestään erinomaisen löydön ja julistaa voitonvarmana että — Suomen Kommunistinen Puolue on olemassa.

Valtiopetoksen valmistelua koskevia säännöksiä on aikaisemmin sovellettu ja tuomioita jaettu tavalla, joka ei ole sopusoinnussa lain eikä tieteisopin kanssa. Kuten olen maininnut, niin tämän maan etevimmät oikeusoppineet ovat tulkinneet vastaansanomattoman selvästi valtiopetoksen valmistelua koskevaa rikoslain kohtaa siten, että

> *puolueeseen kuulumista, vaikkapa sillä olisi kanneviskaalin väittämä ohjelma, ei voida rangaista valtiopetoksen valmisteluna.*

Tämä tulkinta on suoritettu aikana, jolloin näitä asioita voitiin katsella intohimottomasti syrjävaikuttimista vapaana. Siksi tälle tulkinnalle on annettava sitä suurempi pätevyys ja arvo. Minun tietääkseni ei tieteisopissa myöhemminkään ole toista kantaa esitetty. Mutta käytäntö on myöhemmin mennyt vinoon. Syy siiten on selvä. Mutta sitä ei ole etsittävä juriidiselta alalta. Muut tekijät ovat olleet mukana. Suoraan on sanottava, että ne ovat olleet poliittiset tekijät. Kanneviskaalikin on hairahtanut sille

tielle. Yrittäessään todistella ettei valtiopetoksen valmistelu muka edellytä määrättyjä väkivaltatekoja hän lausuu, että teon rangaistavaisuutta määrätessä on myös otettava huomioon, missä määrin se on omiansa tarkoitusperää edistämään ja että voidaan sanoa, ettei esim. aseiden hankkiminen kaikissa tapauksissa ole niinkään tehokasta kuin muunlainen teko, joka ulkonaisesti pukeutuu paljon vaarattomampaan muotoon. Edelleen kanneviskaali lausuu, että jonkun asemäärän hankkiminen valtiopetoksellisessa tarkoituksessa saattaa olla valtiolle paljon vaarattomampaa kuin esim. salaisen järjestön perustaminen ja lopettaa todistelunsa seuraavasti: ''Niinpä voidaan huoletta katsoa, että sopivan maaperän muokkaaminen valtiopetoksen toimittamista varten on valtion kannalta useassa tapauksessa, riippuen olosuhteista, valtiopetoksen valmistelukeinona hyvinkin vaarallista''. Onko kanneviskaali tehnyt itselleen selväksi, mitä tämä todistelu merkitsee? Se merkitsee sitä, että jotakin tekoa esim. järjestön perustamista on rangaistava senvuoksi, että se on porvarilliselle yhteiskunnalle vaarallista, ei senvuoksi, että se on voimassa olevan lain vastaista. Tämä todistelu ei ole juriidinen, vaan poliittinen.

Kanneviskaali perustaa rangaistusvaatimuksensa poliittisiin näkökohtiin, kun ei löydä eikä voi tässä jutussa löytää tukea laista.

Kanneviskaali selittää juhlallisesti kirjelmässään, että lakeja on pidettävä pyhinä, niinkauan kuin ne laillisesti ovat voimassa, mutta hän näyttää kirjelmänsä loppuosaa laatiessaan unohtaneen oman juhlallisen vakuutuksensa. Kanneviskaalin todistelu muistuttaa tämäntapaisten juttujen yhteydessä usein tehtyjä viittauksia Suomen maantieteelliseen asemaan. Kun on vertailun vuoksi vedottu esim. Ruotsiin, miten siellä tiukasti pidetään kiinni laista ja kohdellaan kommunistejakin lain mukaan, toisin kuin

täällä Suomessa, niin määrätyltä taholta sanotaan, että Ruotsi ei olekaan Neuvostoliiton raja-naapuri. Sellainenkaan kanta ei ole juriidinen. Minä sanoisin, että sellainen kanta on maantieteellinen. Maantieteellisiä näkökohtia ei tuomioistuinten kuitenkaan pitäisi soveltaa.

Mutta käsiteltäköönpä syytettä maantieteellisten tai muiden oikeusjärjestykselle vieraiden näkökohtien mukaan, niin syytettyjen puolustajain velvollisuus on osoittaa, missä laista ja oikeudesta poiketaan ja vaatia, että

> *syytettyihin nähden riippumatta heidän poliittisista mielipiteistään on sovellettava voimassa olevan hallitusmuodon säännöstä, että Suomen kansalaiset ovat yhdenvertaiset lain edessä. Jos tätä periaatetta noudatetaan, niin syytetyt on vapautettava.*

Sillä niin selvästi on syyte sekä lakiin perustumaton että toteennäyttämätön.

En tahdo puuttua todistuskysymykseen syytettyjen väitetystä jäsenyydestä Suomen Kommunistisessa puolueessa, koska sitä käsitellään tuomari Salon kirjelmässä. Totean vain lyhyesti, että väitetty jäsenyys on jäänyt todistamattomaksi lukuunottamatta niitä, jotka ovat sen itse tunnustaneet.

Anon siis, että syyte kokonaisuudessaan hyljätään ja syytetyt päästetään heti vapaalle jalalle.

Toisessa vastineessaan lausui tuomari Salo:

Loppulausunnoksi avustamieni syytettyjen puolesta saan kunnioittaen esittää seuraavaa:

Tarkoitukseni ei ole puuttua siihen kysymykseen, onko se, mitä kanneviskaali on syytettyjen viaksi lukenut, valtiopetosta, sen valmistelua tai avunantoa siihen. Tässä

jutussa on jo sitovasti osoitettu, että niin ei ole. Haluan sen sijaan lyhyesti kosketella todistuskysymystä.

Jalmari Rasi uudisti oikeudessa etsivälle keskuspoliisille tekemänsä ilmiannon, lisäillen ja viimeistellen sitä hiukan. Hänen puheilleen on koetettu saada suurempi ''todistusarvo'' väittämällä, ettei hän ole ilmiantaja. Etsivä keskuspoliisi haluaa riistää Rasilta ''kunnian'', selittäessään pitkäaikaisten tutkimusten avulla saaneensa selville Suomen Kommunistisen Puolueen (S.K.P.) toimihenkilöt ja heidän toimintansa. Tavan, millä se tämän selvityksen on hankkinut, haluaa se kuitenkin pitää ammattisalaisuutenaan. Sekään, että

> *useimpia syytettyjä vastaan ei ole muita näytöksiä kuin Rasin ilmianto,*

ei ole saanut poliisia paljastamaan tietojaan, vaan on se jättänyt kanneviskaalin pulaan. Tosiasiat osoittavat kuitenkin, että etsivän keskuspoliisin koko ainehiston muodostaa Rasin kertomus, jonka hän on esittänyt jo ennen tässä jutussa syytettyinä olevien pidätyksiä. Rasi on tämän jutun isä. Hänen ''tunnustustaan'' on siis arvosteltava kuten ilmiantoa ainakin. Hän koetti kyllä oikeudessa esiintyä totuudenpuhujana, näytellen syyttömästi ilmiantajaksi leimatun osaa. Menestys oli kuitenkin huono. ''Totuudenpuhujan'' kertomuksen saattoi omituiseen valoon se, että hän muutamaa kuukautta aikaisemmin oli samassa hovioikeudessa esittänyt aivan toisenlaisen kertomuksen toiminnastaan S.K.P:ssa. Rasilla on siis kaksi totuutta. Tarvittaessa esittäisi hän kyllä vielä kolmannenkin.

Ne puolisataa todistajaa, joiden avulla kanneviskaali yritti näyttää toteen, että syytetyt ovat olleet syytekirjelmässä mainituissa luottamustoimissa S.K.P:ssa, eivät pystyneet tehtäväänsä suorittamaan.

Selvitetty on vain niiden syytettyjen kuulumisen S.K.P:n, jotka sen ovat itse tunnustaneet.

Kanneviskaalin ''siviilitodistajien'' kertomukset koskettelivat aivan asiaan vaikuttamattomia seikkoja. Todistusten laatua luonnehtii erinomaisesti Martta Kostiaisen ja Albert Paukkusen kertomukset. Edellisen avulla näytti kanneviskaali, että syytetty Mölsä osti erään kerran tavallista enemmän pullaa. Tästä vetää kanneviskaali sen rohkean johtopäätöksen, että Mölsän vieraina oli silloin salaisia kommunistiagentteja! Albert Paukkusen kertomuksesta selvisi, että hän oli käynyt syytetyn Rouhiaisen luona ''marjapussia'' pelaamassa, tavaten siellä kerran syytetyn Koiviston. Mitähän tämänkin pitäisi osoittaa? Ainoa todistaja, joka jotain tiesi, oli Aarne Jouppi. Hänen todistukseensa palaan myöhemmin.

Etsivän keskuspoliisin miesten esiintyminen todistajina osoitti täydellisesti heitä vastaan tekemäni jääväyksen aiheellisuuden. He eivät esiintyneet todistajina, vaan kanneviskaaleina. He vetivät johtopäätöksiä ja väittelivät aivan niinkuin asianajajat konsanaan. Ilman rohkeita, vain etsivän keskuspol. miehille mahdollisia johtopäätöksiä, eivät heidän ''todistuksensa'' olisi sisältäneet yhtään mitään. Heidän kertomuksensa olivat suurimmalta osaltaan huhuja, joiden alkulähdettä ei edes ilmoitettu. En voi välttyä siltä ajatukselta, että heitä ei ollutkaan tarkoitus kuulla muun vuoksi kuin etsivän keskuspoliisin kunnian kirkastamiseksi. Syytetyt olivat tehneet niin monia huomautuksia etsivän keskuspoliisin kuulustelutapoja vastaan ja esittäneet suorastaan järkyttäviä kertomuksia siitä kohtelusta, jonka alaisiksi he kuulustelunaikanaan olivat joutuneet, että

etsivälle keskuspoliisille oli välttämätöntä puhdistautua.

Johtajat Riekki ja Bang apulaisineen tekivät puhdistusvalan. Muuksi ei heidän todistuksiaan voida nimittää. He olivat jutussa täydellisessä vastaajan asemassa. He eivät voineet siitä selviytyä muulla tavalla kuin itse todistaa itsensä syyttömiksi. Jo se seikka, ettei heillä ollut esitettävänään muita näytöksiä syytettyjen kertomuksia vastaan, osoittaa, että niissä oli perää. Heidänkin kertomuksistaan kävi kuitenkin selville paljon sellaista, joka saattaa etsivän keskuspoliisin tutkimustavat kaikkea muuta kuin edulliseen valoon. Niin taitavasti kuin johtaja Riekki ja tuomari Bang yrittivätkin luovia, tulivat he kuitenkin tunnustaneeksi sellaista, että etsivä keskuspoliisi katsoo mahdolliseksi syytetyn laskemisen vapaalle jalalle, jos tämä suostuu ilmaisemaan joidenkin poliisin vainoamien henkilöiden asunnot j.n.e. Koettaessaan torjua syytetyn Tuomisen kertomusta poliisin tekemästä vapaaksilaskemistarjouksesta alentuivat johtaja Riekki ja tuomari Bang syytetyn suoranaiseen häpäisemiseen. Samaa tarkoitusta palvelivat useat muutkin etsivän keskuspoliisin miehet.

Sillä, millä tavalla syytettyjen kuulustelut ovat tapahtuneet, sai oikeus erinomaisen kuvan todistajana kuullun etsivä Hagelbergin esiintymisestä. Hän unohti olevansa oikeuden edessä ja esiintyi sillä tavalla, jota hän varmaan kahdenkeskisissä kuulusteluissa syytettyjen kanssa käyttää. Kun mies oikeuden edessä unohtaa asemansa siinä määrin kuin Hagelberg teki, mitä tapahtuukaan silloin, kun saa vierailta korvilta rauhassa kuulustella ''isänmaanpetturia''?

Siitä, millä tavalla syytettyjen kuulustelupöytäkirjat syntyvät,

antoi hyvän käsityksen etsivien Pallarin ja Hermanssonin todistukset. He olivat tulleet katumapäälle nähtävästi sen vuoksi, että laatimansa Heikki Steniuksen kuulustelupöy-

täkirja oli verrattain asiallinen. He laativat todistuksillaan oikeudessa uuden pöytäkirjan kieltäen vanhan. Useiden muidenkin pöytäkirjat oikeiksi todistaneiden etsien sekavista ja epävarmoista lasunnoista kävi selville kuinka turvattomassa asemassa syytetyt ovat, kun etsivä keskuspoliisi pääsee pöytäkirjoja laatimaan ja saa ne omilla miehillään, vieläpä kuulustelijoilla todistuttaa oikeiksi. Kanneviskaalin todistaja Järvelin sanoikin sattuvasti: ''Kyllä se muutenkin oikein on, sitä on vain pidennetty.'' Jo pelkkä väärinkäytöksien mahdollisuus riittää riistämään kuulustelupöytäkirjoilta kaiken todistusarvon.

Se tapa, millä etsivä keskuspoliisi hoiti todistuksien esittämisen, osoittaa, ettei sen tarkoituksena ole totuuden ilmisaaminen, vaan syytettyjen saattaminen tuomituiksi keinoin, jotka ovat täysin sopimattomia.

Siirryn käsittelemään sitä, mitä kuhunkin syytettyyn nähden on toteennäytetty.

Adolf Taimeen nähden ei ole näytetty muuta kuin minkä hän itse on tunnustanut. Mitään todistuksia siitä, että Taimi 1918 vuoden luokkasodan jälkeen olisi tehnyt itsensä syypääksi johonkin sellaiseen tekoon, jota voitaisiin pitää valtiopetoksen valmisteluna, ei ole esitetty. Hänen toimintansa S.K.P:ssa ei ole rinnastettavissa aseiden tai väen hankkimiseen valtiopetoksen tekemistä varten, kuten tohtori Herzfeld oikeudelle jättämässään kirjelmässä sitovasti on osoittanut.

Jaakko Kivi on tunnustanut toimintansa Suomen Sosialistisessa Työväenpuolueessa (S.S.T.P.) Rangaistusvaatimuksensa tueksi voi kanneviskaali vedota S.S.T.P:n toimihenkilöitä vastaan nostetussa jutussa annettuun tuomioon. Se ei kuitenkaan ole tätä tuomioistuinta velvoittava, vaan on tuomioistuimella sekä oikeus että velvolli-

suus harkita, onko registeröidyn yhdistyksen toimihenkilönä oleminen valtiopetoksen valmistelua. Vastoin Kiven kieltoa ei hänen osallistumistaan S.K.P:n toimintaan ja kuulumistaan puolueen Suomen Byrooseen ole luotettavasti näytetty. Rasin ilmianto ja syytetyn Aksel Adolf Järvisen kertomus eivät vielä muodosta täyttä todistusta.

Anton Henrik Järvistä ja Aleks Hirvelää vastaan esitetyt todistukset eivät sisällä edes puolta näytöstä. Moottoriveneiden omistaminen ei suinkaan ole rangaistavaa. Anton Henrik Järvinen on kieltänyt Aksel Adolf Järvisen väitteen, että hän olisi käyttänyt jälkimmäistä ulkomaisen rahan vaihtajana. Mitään todistuksia Aksel Adolf Järvisen kertomuksen tueksi ei ole edes yritetty esittää. Sillä, että kanneviskaali on yrittänyt näyttää Anton Henrik Järvisen ja Aleks Hirvelän tunteneen toisensa ja seurustelleen eräiden muiden syytettyjen kanssa ei hän vielä ole saavuttanut tarkoitustaan, joksi minä käsitän sen näyttämisen, että syytetyt ovat tehneet rikoksen, valtiopetoksen valmistelun.

Syytettään Arvo Tuomiseen nähden määrittelee kanneviskaali siten

1. että Tuominen on vaikuttavalla tavalla ottanut osaa S.S.T.P:n toimintaan ollessaan vuosina 1920 ja 1921 sen sihteerinä sekä

2. että Tuominen on osallistunut S.K.P:n toimintaan Suomen Byroon jäsenenä ja ottanut osaa kesällä 1927 Moskovassa pidettyyn puolueen keskuskomitean pleenumiin.

Mitä suurimmalla hämmästyksellä täytyy todeta, että kanneviskaali on katsonut voivansa vaatia Tuomiselle rangaistusta hänen S.S.T.P:n sihteerinä olostaan kahdeksan vuoden kuluttua. Syyte on poliittisesti auttamattomasti vanhentunut mieheen nähden, joka kuluneiden kahdeksan vuoden aikana olisi ollut joka päivä haastettavissa.

Yksinpä etsivä keskuspoliisikin, joka ei syyttämismahdollisuuksia suinkaan laiminlyö, katsoi mahdottomaksi niin vanhojen asioiden esille kaivamisen. Syyte on juriidisestikin kestämätön. S.S.T.P:n toimihenkilöt pidätettiin elokuussa 1923, siis kaksi vuotta Tuomisen sihteerin virasta eroamisen jälkeen. Heitä vastaan nostetun valtiopetoksen valmistelua koskevan jutun yhteydessä kohdistui kanneviskaalin syytösainehisto kokonaan 1921 vuoden jälkeiseen aikaan, aikaan, jolloin Tuominen ei enää millään tavalla ottanut osaa mainitun puolueen toimintaan.

Turun hovioikeuden kesäkuun 20 p. 1924 antama päätös, jonka Korkein oikeus maaliskuun 16 p. 1925 vahvistaa, rakentuu kokonaan jutussa esitetyn syytekirjelmän varaan. Sitäkään ei siis perusteta 1920 ja 1921 vuosien toimintaan. Päätös ei kelpaa Tuomista vastaan tehdyn rangaistusvaatimuksen perusteeksi, vaan olisi kanneviskaalin täytynyt osoittaa, mikä 1920 ja 1921 vuosien toiminnassa oli valtiopetoksen valmistelua. Epäilemättä olisi Tuominen, jonka toiminta S.S.T.P:n sihteerinä oli sekä silloisen kanneviskaalin, että hovioikeuden tiedossa, asetettu syytteeseen S.S.T.P:n jutussa, jos siihen olisi aihetta ollut. Tuominen olisi ollut helposti käsiin saatavissa, sillä hän istui vankilassa, olipa samaan aikaan syytteessäkin Turun hovioikeudessa valtiopetoksen valmistelusta n.s. Pietarinkävijäin jutussa. Jo 1922 vireillä ollessa n.s. rauhanjulistusjutussa oli S.S.T.P:n toiminta vuosina 1920—1921 tutkimuksen alaisena. Silloinkaan ei kanneviskaali löytänyt siitä muuta syytettävää kuin n.s. rauhanjulistuksen antamisen, josta Tuominen tuomittiin neljäksi vuodeksi kuritushuoneeseen. Kysymyksessä oli tosin syyte maanpetoksesta, mutta sen yhteydessä olisi varsin mainiosti käynyt päinsä rangaistuksen vaatiminen myöskin valtiopetoksen valmistelusta, jos siihen olisi aihetta ollut.

Syytetyn toiminta S.S.T.P:ssa sen sihteerinä on siis jo kaksi kertaa aiheuttanut häntä vastaan syytteen valtio-

petoksesta. Toisella kerralla hänet tuomittiin siitä teosta, mikä rangaistavaksi havaittiin, toisella vapautettiin. Kolmannella kerralla S.S.T.P:n toimihenkilöitä vastaan nostetun jutun yhteydessä ei enää syytetyn toiminnasta S.S.T.P:ssä löydetty edes syytettävää. Kaikista teoista oli jo rangaistu. Kanneviskaali Olavi Honka vaatii kaikesta tästä huolimatta syytetylle rangaistusta. Hän on keksinyt, ettei Tuomista ole vielä tuomittu S.S.T.P:n sihteerin tittelistä!

On aivan selvää, ettei Tuomista voida tuomita hänen toiminnastaan S.S.T.P:ssä vuosina 1920 ja 1921. Jos

oikeus kuitenkin tulisi toiseen lopputulokseen, jota en voi pitää mahdollisena, on syytettyyn sovellutettava rikoslain 7 luvun 9 pykälää, sillä rikos on tapahtunut ennen kuin hänet n.s. rauhanjulistusjutussa tuomittiin maanpetoksesta.

Mitä tulee syytteeseen S.K.P:n Suomen Byroon jäsenyydestä ja kesällä 1927 pidettyyn S.K.P. keskuskomitean pleenumiin osallistumisesta, ei sitä ole toteennäytetty. Ainoat ''näytökset'' ovat Rasin ilmianto ja syytettyjen Jalmari Vileniuksen ja Heikki Steniuksen poliisikuulustelupöytäkirjat. Rasin ilmiannolla ei ole mitään todistusarvoa. Se on muutenkin aivan mahdoton. Sen mukaan olisi Tuominen jo 1925, siis vankilassa ollessaan, valittu sekä Suomen Byrooseen että keskuskomiteaan. Jos tällainen valinta olisikin tapahtunut, vaikkapa kunnia syistä, niinkuin Rasi sanoo, ei kai Tuominen ole siitä vastuussa enempää kuin kanneviskaali niistä luottamustoimista, joihin hänet tietämättään saatetaan valita. Jalmari Vilenius on kieltänyt kertomuksensa, jos se nyt hänen on ollutkaan, todenperäisyyden. Samoin on tehnyt Heikki Stenius, joka on oikeudessa selittänyt erehty-

neensä. Että Tuominen ei ole osallistunut kyseessä olevaan pleenumiin, on selvää senkin vuoksi, että tuo pleenumi pidettiin etsivän keskuspoliisin oman pöytäkirjoissa olevan merkinnän ja Heikki Steniuksen kertomuksen mukaan elokuussa 1927. Kanneviskaalin jättämän selvityksen mukaan tuli Tuominen jo elokuun 1 p. 1927 Suomeen.

Hän on siis korkeintaan voinut olla hengessä mukana.

Lisäksi käy todistaja Uno Nurmisen lausunnosta selville, ettei Tuominen olisi voinut ottaa osaa pleenumiin, vaikka se vastoin etsivän keskuspoliisin väitettä olisi pidetty jo heinäkuussa. Kanneviskaalin ''näytöksistä'' jää siis jälelle pelkkä ilmianto, väärä ja todistamaton ilmianto. Kun sitä vastaan asetetaan ne näytökset, joita syytetty on esittänyt, viittaan erikoisesti Suomen Ammattijärjestön puheenjohtajan Matti Paasivuoren todistukseen, on pohja rangaistusvaatimuksen alta luisunut pois. Huomioon on otettava myöskin se, että syytettyä jo 1923 n.s. Pietarinkävijäin jutun yhteydessä syytettiin Suomen Kommunistiseen Puolueeseen kuulumisesta, mutta hylättiin syyte toteennäyttämättömänä. Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 32 pykälän mukaan ei Tuomista tästä voida enää syyttää.

Väinö Aarre Vuoriolle vaatii kanneviskaali rangaistusta sillä perusteella,

1. että Vuorio on vuosina 1922 ja 1923 kuulunut Suomen Sosialidemokraattisen Nuorisoliiton liittotoimikuntaan sekä
2. että Vuorio on ollut S.K.P:n Suomen Byroon jäsen sekä osallistunut puolueen keskuskomitean pleenumiin 1926.

Kyllä sekä etsivä keskuspoliisi että syytäjäviranomaiset ovat huomaamattomia kun eivät ole viiden vuoden aikana havainneet, että Sosialidemokraattisen Nuorisoliiton toimihenkilönä olostakin voi vaatia rangaistusta valtiopetoksen valmistelusta. Kanneviskaali Olavi Honka pelasti taaskin aseman ennen kuin ''rikos'' ehti vanhentua.

Kanneviskaali ei ole tähän mennessä määritellyt niitä Vuorion Sosialidemokraattisen Nuorisoliiton liittotoimikunnan jäsenenä tekemiä tekoja, joita hän pitää valtiopetoksen valmisteluna. Rangaistusta vaaditaan siis tässäkin pelkästä arvonimestä. Mitään aikaisempaa tuomiota, jonka kanneviskaali voisi rangaistusvaatimuksensa tueksi esittää, ei ole olemassa. Koska syytetyn Emil Paajasen vastineessa on yksityiskohtaisesti osoitettu tämän syytteen aiheettomuus, viittaan Vuorioonkin nähden siihen.

Syytteen toiseen kohtaan ei Jalmari Rasin ilmiannon todistamiseksi ole mitään näytöksiä. Syytetty Aksel Adolf Järvinen on oikeudessa selittänyt, ettei hän voi varmasti sanoa, onko Vuorio sama mies, joka kävi eräiden muiden mukana hänen kenkäkauppansa takahuoneessa. Syytetty Jalmari Vilenius on kieltänyt poliisikuulustelupöytäkirjassaan olevan kertomuksen Vuorion osallistumisesta 1926 pleenumiin paikkansapitäväisyyden. Tällaisten ''näytösten'' perusteella ei ketään voida pitää vangittuna, puhumattakaan tuomitsemisesta. Enemmittä sanoitta on aivan selvää, että Vuorio on vapautettava kaikesta edesvastauksesta.

Bernhard Liimatainen ja Antti Ojala sekä Martti Stenius ovat tunnustaneet toimineensa S.K.P:n organisaattoreina. Syytettyjen muiden avustajien vastineessa on jo osoitettu, ettei se ole mikään rikos, ei ainakaan valtiopetoksen valmistelua.

Lauri Gustafsson, Erkki Nissinen, Lauri Lamminen, Allan Visanen, August Hämäläinen ja Arvo Lamminen

ovat tunnustaneet olevansa S.K.P:n jäseniä. Mitään tekoa, joka olisi valtiopetoksen valmisteluksi katsottava ei heidän syykseen ole saatu.

Aapeli Majasen ja Martti Villiam Koiviston osallistumisesta S.K.P:n toimintaan ei ole esitetty luotettavaa selvitystä. Majaseen nähden on koko todistutteleminen supistunut siihen, että hänen on näytetty asuneen Oulussa jonkun aikaa. Sitä, että hän siellä olisi ollut S.K.P:n organisaattorina ei ole edes yritetty todistaa. Näyttämättä on niinikään jäänyt kanneviskaalin väite, että Majanen olisi osallistunut S.K.P:n keskuskomitean pleenumiin 1926 kesällä. Todistusten riittämättömyyden tunnusti etsivä keskuspoliisikin, koska hänet ensimmäisen pidättämisensä jälkeen laskettiin vapaaksi. Martti Koivistoa vastaan ei ole esitetty muuta näytöstä, kuin että hän oli erään kerran juonut kahvia syytetyn Mölsän pihamaalla omenapuiden kukkimisaikaan. Miksikään todistukseksi ei voida kutsua sitä, mitä ylietsivä Först kertoi Martti Steniuksen Koivistosta hänelle kertoneen. Stenius on kieltänyt puhuneensa mitään sellaista, josta etsivät Vuoksi ja Först kertoilivat. Syyte Koivistoa vastaan on kokonaan huhujen varassa.

Ilmari Matti Urpilaista vastaan ei ole olemassa muuta kuin Rasin vajavainen ilmianto ja Jalmari Vileniuksen kuulustelupöytäkirja. Hänen luonaan pidetyssä ''kotitarkastuksessa'', löydetylle kirjallisuudelle ei voida antaa mitään todistusarvoa. Kotitarkastus tapahtui sellaisissa olosuhteissa, ettei edes voida pitää selvitettynä siinä ''löydettyjen'' kirjasien kuulumista Urpilaiselle. Vaikka ne olisivatkin hänen, niin ei sellaisten omistaminen vielä ole mikään teko, vielä vähemmän valtiopetoksen valmisteluksi katsottava teko.

Toivo Latvaa vastaan on olemassa Aarne Joupin, Anni Oksan ja Onni Palon todistukset. Aarre Jouppi on ehdottomasti katsottava jäävilliseksi, sillä hänen kirjoittamansa

oikeudelle jätetty kirje osoittaa, että Jouppi on puhunut vihasta ja katkeruudesta. Anni Oksalle antamansa kirjeen on Latva väittänyt tarkoittaneensa Aapeli Majaselle, vaikka Oksa olikin sen antanut Erkki Nissiselle. Todistaja Oksa ei voinut sanoa sitä, että Latva olisi kehoittanut häntä viemään kirjeen Nissiselle. Onni Palon lörpötyksille ei voida antaa mitään arvoa.

Yrjö Enteen toiminta S.S.T.P:n piirijärjestäjänä tapahtui aikana jolloin viranomaiset sallivat puolueen toimia ja erosi hän toimestaan paljon ennen puolueen toimihenkilöiden vangitsemisia. Elokuussa 1923 pidätettyjen jutussa ei häntä asetettu syytteeseen, koska hänen toiminnassaan ei katsottu mitään syytettävää olevan. Hänen toiminnastaan S.S.T.P:ssa viittaa siihen, mitä edellä olen Tuomisen puolesta lausunut. Rasin väitteen Enteen kuulumisesta vuonna 1922 S.K.P:n Tampereen piirikomiteaan on asiassa kuultu Kalle Söderström osoittanut perättömäksi. S.K.P:n Tampereen piki olikin Sosialidemokraattisen Nuorisoliiton piirikomitea, missä Rasi itse oli puheenjohtajana. Söderströmin todistus selventää paljon Rasin juttuja pikeistä ja pakeista. Väitteet syytetyn yhteistoiminnasta ''Savon Työn'' toimittajana ollessaan S.K.P:n toimitsijoiden kanssa ovat jääneet pelkiksi huhuiksi. Toimittaja Luodon todistus on selvittänyt ''Savon Työssä'' pidettyjen kokousten luonteen. Ne olivat toimittajien keskeisiä tavallisia neuvottelutilaisuuksia. Kerrassaan käsittämätöntä on, että kansanedustajan asemassa oleva henkilö saatettiin julistaa vangituksi moisten näytösten perusteella. Enteen syyttömyys on tullut täysin toteennäytetyksi.

Hugo Arvi Kunelius on kuulustelupöytäkirjan mukaan tunnustanut kuuluneensa S.K.P:hen. Oikeudessa hän on tämän kieltänyt ja kun mitään näytöksiä siitä, että hän olisi osallistunut S.K.P:n toimintaan ei ole esitetty, on hänet vapautettava.

Kerrassaan olemattomat ovat todistukset Johan Emanuel Soinisen syyllisyydestä siihen, mitä kanneviskaali on hänen viakseen lukenut. Eihän häntä vastaan ole muuta ''näytöstä'' kuin se, että hänet pidätettiin yhdessä Liimataisen kanssa. Käveleminen ja jutteleminen S.K.P:n organisaattorin kanssa ei sentään voine olla valmistelua valtiopetokseen.

Joel Emil Aalto on esittänyt täysin luotettavan selvityksen siitä että hänen ''tunnustuksensa'' kuulusteluissa oli annettu sellaisissa olosuhteissa, ettei sille voida antaa mitään arvoa. Etsivän keskuspoliisinkin täytyi myöntää, että Aalto oli kuulustelujen aikana sairas, niin sairas, että hän tarvitsi lääkärin apua. Kun etsivän keskuspoliisin miehet ovat pakoitettuja näin paljon tunnustamaan, voi päättää, että syytetty Aalto kuulusteluissa ei ollut täysissä ruumiin- ja sielun voimissa. Mitään todistuksia hänen osallistumisestaan S.K.P:n toimintaan ei kanneviskaali ole voinut esittää. Itse Jalmari Rasikaan ei voinut sanoa mitään Joel Aallosta.

Fanny Amanda Kuituseen nähden on ainoana ''näytöksenä'' ilman valaa kuullun rouva Aino Järvisen kertomus. Tämä kertomuskaan ei sisällä mitään sellaista, mikä osoittaisi Kuitusen osallistuneen SKP:n toimintaan. Ainoa asia koko kertomuksessa oli väite, että Kuitunen on tuntenut Hanna Malmin. Aksel Adolf Järvisen pöytäkirjassa olevat jutut Fanny Kuitusen lapsen isästä jääköot omaan arvottomuuteensa. Tämähän ei ole mikään lapsenelatusjuttu.

Lauri Johannes Henrikssonnia vastaan ei Rasi tehnyt mitään ilmiantoja. Ilman valaa kuultu autonkuljettaja Lehtinen ei voinut sanoa, että Henriksson olisi ollut oppilaana kursseilla Leningradissa. Hänen osallistumisestaan SKP:n toimintaan Tampereella ei ole esitetty muuta selvitystä kuin etsivän keskuspoliisin johtopäätökset, joiden tueksi ei pystytty esittämään mitään.

Eva Peltolehdon syyllisyydestä siihen, mitä hänen viakseen on luettu, ei ole esitetty täyttä näytöstä.

Anselmi Salmisen osallistumisesta SKP:n toimintaan Kuopiossa ei ole muita ''näytöksiä'' kuin syytetyn Mikko Lappalaisen puheet, joita ei voida todistuksiksi kutsua. Hän on toiminut ''Savon Työn'' taloudenhoitajana, mutta sehän ei voine olla rangaistavaa. Taloudenhoitajana ei hänelle edes ole kuulunut lehden toimittamiseen osallistuminen, josta syystä hänellä ei ollut edes mahdollisuutta ajaa toimitustavassa enempää SKP:n kuin mitään muutakaan suuntaa.

Että Juho Hämäläinen olisi ollut tietoinen Paavolanimellä luonaan asuneen Erkki Nissisen kuulumisesta SKP:hen on jäänyt selvittämättä.

Kaarle Kustaa Selinin osallistumisesta SKP:n toimintaan ei ole esitetty edes puolta näytöstä. Jalmari Vilenius on oikeudessa kieltänyt pöytäkirjassaan olevan kertomuksensa todenperäisyyden. Onni Palo ei voinut todistaa muuta, kuin että Selin on käynyt todistajan isän luona, mutta tämän käynnin tarkoituksen selitti Selin täysin uskottavasti. Se, mitä kanneviskaali on väittänyt syytetyn kuulumisesta sosialidemokraattisiin nuorisoosastoihin, ei voi olla rangaistusvaatimuksen perustana. Etsivä keskuspoliisikin on ne maininnut vain henkilötietoina.

Vera Lihr on myöntänyt käyneensä Lännen Vähemmistökansallisuuksien yliopiston ja toimineensa puoluetyössä Suomessa. Mitään rikoksellisia tekoja, joihin hän olisi tehnyt itsensä syypääksi, ei ole edes mainittu.

Urho Harjunpäätä vastaan on Aarne Joupin ja Onni Palon kertomukset. Kuten jo edellä olen osoittanut ei kummankaan todistuksille voida antaa mitään arvoa.

Yrjö Tuomisen ja Heikki Salosen syyllisyys siihen, mitä heidän viakseen on luettu, on vielä selvittämättä. Suojeluskunnan postikirjan löytäminen rikkaläjästä ei ole rikos.

Erkki Viitasen syyttömyys on selvinnyt täydellisesti. Häntä vastaan ei ole olemassa muuta kuin Jalmari Vileniuksen kuulustelupöytäkirjassa olevat jutut, joiden todenperäisyyden Vilenius itsekin on oikeudessa kieltänyt. Heikki Stenius selitti uskottavasti, että kuulustelijat ovat erehdyksessä merkinneet hänen sanoneen Viitasen olleen läsnä SKP:n keskuskomitean pleenumissa 1926 kesällä. Stenius oli tarkoittanut Vileniusta, mutta nimi oli pöytäkirjaa kirjoitettaessa muuttunut Viitaseksi. Sen talon, missä Viitanen asui, ullakolta löydetyn kirjallisuuden on Viitanen kieltänyt kuuluneen hänelle eikä muuta selvitetty. Hänen asunnostaan löydetyt Kulutusosuuskuntien Keskusliiton Kalenterit ja pikkualmanakat eivät liene kiellettyä kirjallisuutta Oulussakaan.

Yrjö Ahlbergin syyttömyys selvisi todistajain kuulustelussa täydellisesti. Todistaja Sulo Kosken aivoissa olivat ''solut'' menneet sekaisin. Hän tunnusti itsekin, että yhdistys, mihin hän Ahlbergin kanssa oli kuulunut, oli Elannon henkilökunnan vaaliyhdistys. Samaa todistivat Ahlbergin puolesta kuullut todistajat. Kanneviskaali tekisi viisaasti, jos luopuisi koko rangaistusvaatimuksestaan.

Vaikka Arvi Puttosen poliisikuulustelussa antamalle kertomukselle annettaisiin täysi arvo, ei senkään mukaan Puttonen ole syypää mihinkään rikolliseen tekoon, jota voitaisiin pitää valtiopetoksen valmisteluna. Karl Albin Kårlundin ja Väinö Hannulan syyttömyys selvisi täydellisesti. Hannulaa vastaan ei enään ole olemassa muuta, kuin että Liimatainen ja Ojala ovat käyneet Tiedonantajan Turun konttorissa. Selvittämättä on jäänyt, että Hannula olisi edes ollut tietoinen mainittujen henkilöiden kuulumisesta SKP:hen. Kummankaan syytetyn puolesta ei tarvitse sanoja tuhlata, niin ilmeinen on heidän viattomuutensa.

Antti Rouhiaisen syyllisyydestä ei ole muita selvityksiä kuin etsivä Förstin kertomus siitä, mitä hän oli Ste-

niukselta kuullut. Stenius kielsi mitään Rouhiaisesta puhuneensa. Häneltä tavatun luokkasodan muistoa koskettelevan kirjoituksen johdosta voidaan syyttää Viipurin raastuvanoikeudessa, jos siihen aihetta katsotaan olevan, mutta teoksi, jonka pitäisi olla valtiopetoksen valmistelua, ei kirjoituksen omistaminen kelpaa. Todistaja Förstin väite, että jokainen, jonka hallussa on kappalekin Proletaari-nimistä lehteä, on SKP:n jäsen, ei pidä paikkaansa. Professori Lauri Johannes Ingmankin olisi etsivä Förstin johtopäätöksen mukaan ollut jo monta vuotta SKP:n jäsen! SKP:n tarkoituksena on luonnollisesti levittää julkaisemiaan lehtiä ja kirjasia mahdollisimman laajoihin piireihin, ennen kaikkea juuri sellaistenkin luettavaksi, jotka eivät ole SKP:n jäseniä. Proletaarin saattaa saada tarvitsematta edes mitään yrityksiä sen hankkimiseksi tehdä. Jokainen puoluehan pitää itse huolta julkaisujensa levittämisestä. Mitä merkitystä olisi sellaisilla julkaisuilla, joiden hankkimiseksi lukijain täytysi ponnistella.

Taito Emil Paajanen on laatimassaan vastineessa osoittanut häntä vastaan nostetun syytteen aiheettomuuden niin sitovasti, ettei minulla ole siihen mitään lisättävää.

Teodor Lappalaisen viaksi jää, että hänen luonaan on asunut Jalmari Rasi. Lappalainen ei kuitenkaan ollut tietoinen siitä, mikä mies Rasi oli. Huomattuaan Rasin juopottelevan, ryhtyi Lappalainen häätämään häntä pois asunnostaan.

Avunannoksi valtiopetoksen valmisteluun ei voida katsoa sitä, että pitää luonaan asumassa jonkun SKP:n toimihenkilön. Muuta ei Aino ja Antti Kirvesniemen syyksi ole näytetty.

Vilhelmiina Mölsän osuus SKP:n toimintaan on aivan olematon. Hänen ei ole näytetty olleen tietoisen siitä, että luonaan asuneet henkilöt ovat olleet SKP:n toimitsi-

joita. Hänen elinkeinonaan on ollut vuokralaisten pitäminen eikä hänellä ole ollut velvollisuutta ryhtyä urkkimaan, mitä vuokralaisensa tekevät. Mölsän vika ei ole, että Lauri Lamminen on ottanut leikkeleitä Mölsälle tulleista sanomalehdistä. Pullan ostaminen ja kahvin juominen kukkivien omenapuiden alla ei sentään ole rangaistavaa. Suorastaan lapsellista on väittää, että Mölsä olisi neuvolla, toimella tai kehotuksella avustanut SKP:n toimihenkilöitä, kuten Mölsän kuulustelupöytäkirjassa väitetään.

Karl Puranen on oikeudessa peruuttanut kuulustelupöytäkirjassa olevan "tunnustuksen". Hän on sen peruuttanut jo silloin, kun kuulustelupöytäkirja hänelle luettiin. On täysi syy uskoa, että Purasen kertomus siitä, millä tavalla hänen tunnustuksensa syntyi, on oikea. Mitään näytöksiä hänen syyllisyydestään siihen, mitä kanneviskaali hänen viakseen esittää, ei ole tähän mennessä tullut. On vain tyydytty todistamaan Purasen kuulustelupöytäkirja oikeaksi. Edellä on jo huomautettu, mikä merkitys tällaiselle todistelemiselle on annettava.

Matilda Hidmanin ei ole näytetty olleen selvillä siitä, mitä hänen asunnossaan takavarikoitu kirjapaketti sisälsi. Hän on kieltänyt kuulustelupöytäkirjassaan olevat jutut Anton Henrik Järvisen käynneistä hänen luonaan.

Loppulausunnossaan tunnusti kanneviskaalikin, että todistusten hankkiminen on ollut vaikeaa. Hän puolustautui sillä, että SKP:n toiminta on salaista, konspiratiivista, minkä vuoksi on luonnollista, että suoranaisia näytöksiä ei voida esittää. Niinkuin tämä olisi mikään puolustus todistusainehiston riittämättömyydelle.

Ainakaan riippumaton tuomioistuin, jota sanaa kanneviskaali mielellään käyttää, ei tällaista perustelua hyväksy.

Adolf Taimelta tavatun raportin katsoi kanneviskaali kuitenkin osoittavan, että pidätykset ovat osuneet oikeaan. Raportissa sanotaan, että kaikki organisaattorit ovat joutuneet kiinni, mutta siinä ei selvitetä kuinka monta organisaattoria SKP:llä on Suomessa. Tässä jutussa ovat syytetyt Bernhard Liimatainen, Antti Ojala ja Heikki Stenius tunnustaneet toimineensa organisaattoreina. Mitä perustetta on väitteellä, että raportti osoittaisi jotkut muutkin syytetyt organisaattoreiksi? Ei mitään. Edelleen sanotaan raportissa, että julkisiin toimitsijoihin nähden on käytetty hyväksi Rasin lörpöttelyjä. Aivan oikein. Niin onkin tehty. Tässä jutussa syytettyinä olevia julkisten työväenjärjestöjen toimitsijoita vastaan on ainoina ''todistuksina'' Rasin perättömät lörpöttelyt. Taimi ei suinkaan tunnusta, että julkiset toimitsijat olisivat samalla olleet SKP:n tehtävissä. Kun raportissa mainitaan, että pikien jäseniä on joutunut pidätetyiksi, vetää kanneviskaali tästä sen johtopäätöksen, että syytetyt ovat olleet pikien jäseniä. Tässäkään kohdassa ei Taimi ilmoita montako pikijäsentä on vangittu, eikä edes mainitse heidän nimiään. Millä oikeudella kanneviskaali päättelee, että juuri ne, joita hän SKP:n piirikomiteain jäsenyydestä syyttää, ovat sellaisia olleet?

Minäkin saanen pitää kiinni kanneviskaalin sanoista, joissa hän antaa Taimelta tavatulle raportille täyden luotettavaisuuden. Raportissa

ei mainita mitään siitä, että Suomen byroon jäsenet olisi pidätetty.

Tästä saa siis kanneviskaalin luvalla vetää sen johtopäätöksen, että kukaan syytetyistä ei ole byroon jäsen.

Mikä arvo on annettava niille indisioille, joita kanneviskaali katsoo niin runsaasti esittäneensä, on jo edellä osoitettu. Tarvitaan tosiaankin etsivän keskuspoliisin

mielikuvitus ennenkuin tällaisia ''todistusaiheita'' voi käyttää näytöksinä syytettyjen kuulumisesta SKP:hen.

Kanneviskaali on tuntenut erityistä tarvetta sulkea etsivä keskuspoliisi suojelukseensa. Hän ihmetteli sitä, ettei kukaan syytetyistä ollut edes yrittänyt näyttää toteen kertomuksiaan etsivän keskuspoliisin kuulustelutavoista ja tutkimusmenetelmistä. Herra kanneviskaalilta oli kai jäänyt huomaamatta, että kuulustelijat olivat säännöllisesti toimittaneet kuulustelut kahden kesken syytettyjen kanssa, korkeintaan oli niissä läsnä toinen poliisimies. Hän sanoi edelleen, että jos syytettyjen kertomukset olisivat tosia olisi sen viranomaisen, jonka velvollisuuksiin se kuului, täytynyt puuttua asiaan. Tuon

viranomaisen asiaan puuttumista
olen minäkin tosiaan odottanut.

Tämä viranomainen antoi kyllä eräässä asiassa kerran päätöksen, jossa selitti tyytyvänsä siihen, mitä etsivä keskuspoliisi ilmoittaa. Kanneviskaalilla ei ollut sanaakaan sanottavana sen menettelytavan puolustamiseksi, että syytettyjen avustajilla on ollut mahdollisuus tavata heitä vain kahden etsivän keskuspoliisimiehen läsnäollessa. Tämä menettely on jatkunut vielä jutun käsittelyn aikanakin ja jatkuu edelleen.

Kanneviskaali on ottanut liian suuren urakan ryhtyessään pesemään etsivää keskuspoliisia puhtaaksi. Hän teki kyllä kaiken, minkä huonossa asiassa voi tehdä. Hänen vikansa ei ollut, ettei hän siinä onnistunut.

Kanneviskaali tunnusti, ettei laissamme ole mitään säännöksiä, joilla voisi perustella syytetyiltä takavarikoidun omaisuuden menetetyksi julistamista. Hän ei sentään katsonut voivansa vedota luvatonta metsästystä ja kalastusta koskeviin pykäliin niinkuin S. S. T. P:n jutussa tehtiin.

Kuitenkin esitti hän menetetyksi julistamisvaatimuksen!

Kun kerran lakimme tuntee menetetyksi julistamisen vain niissä tapauksissa, joissa se erikseen säädetään, on selvää, että tuomioistuin hylkää kanneviskaalin esittämän vaatimuksen.

Koska kanneviskaali vakuutti, että syytettyjen asia on ripumattoman tuomioistuimen harkittavana, uskallan minä luottamuksella odottaa, että oikeus, joka ei ota poliittisia näkökohtia huomioon, lakia seuraten vapauttaa syytetyt heille vaaditusta rangaistuksesta ja määrää heidät heti laskettavaksi vapaalle jalalle.

Hovioikeuden tuomio.

Syyskuun 25 päivänä 1928 julisti hovioikeus tuomion jutussa. Adolf Taimi tuomittiin 15 vuoden kuritushuonerangaistukseen, Jaakko Kivi 7 vuoden, Anton Henrik Järvinen ja Aleks Hirvelä 6 vuoden, Arvo Tuominen 5 vuoden, Väinö Vuorio 4 v:den 6 kuukauden, B. Liimatainen, A. Ojala, Nissinen ja L. Lamminen 3 v. 6 kk. E. Vilenius, L. Gustafsson, M. Stenius ja A. Majanen 3 vuoden, Martti Koivisto 2 vuoden 3 kuukauden, A. Visanen, J. Urpilainen, T. Latva, Y. Enne, H. Kunelius ja A. Lamminen 2 vuoden 6 kuukauden, J. E. Soininen, A. Hämäläinen, Joel Aalto, Fanny Kuitunen, Lauri Henriksson, E. Peltolehto, K. Selin ja E. Viitanen 2 vuoden, M. Lappalainen, A. Salminen, J. Hämäläinen, Vera Lihr, Yrjö Tuominen, Antti Rouhiainen, T. Paajanen ja T. Lappalainen 1 vuoden, U. Harjunpää ja A. Puttonen 1 vuoden 6 kuukauden, H. Salonen, joka menetti ehdonalaisen vapautensa, 2 vuoden 3 kuukauden, Antti Kirvesniemi 6 kuukauden, Aino Kirvesniemi ja K. Puranen 1 vuoden 6 kuukauden, Vilhelmiina Mölsä 8 kuukauden, Maria Hidman 6 kuukauden, Aksel Järvinen 1 vuoden kuritushuonerangaistukseen. A. Salmisen, J. Hämäläisen, Vera Lihrin, Y. Tuomisen, T. Paajasen, Teodor Lappalaisen, Vilhelmiina Mölsän ja Maria Idmanin tuomiot muutettiin ehdollisiksi 5 vuoden koetusajalla. Syytetyt Yrjö Ahlberg, K. Kårlund ja Väinö Hannula vapautettiin syytteestä.

Taistelu valkoista valtaa vastaan jatkuu ja laajenee.

Se voimakas vastalauseliike, jonka vangitsemiset nostattivat, jatkui koko oikeudenkäynnin ajan. Kun jutun käsittely Turun hovioikeudessa alkoi heinäkuun 17 päivänä, pidettiin Turussa edellisen päivän iltana suuri vastalausekokous, jossa oli toistatuhatta työläistä. Tässä kokouksessa, jossa puhui m.m. asianajaja Branting, lausuttiin, ettei Turun Hovioikeudessa, alkavassa oikeudenkäynnissä ole vastakkain vain syyttäjä ja syytetyt, vaan kapitalismi ja sosialismi. Antakoon hovioikeus millaisen päätöksen tahansa, ei sillä päätöksellä pystytä tuomitsemaan sosialismia, se ei ratkaise työn ja pääoman välistä taistelua. Oikeudenkäynnin aikana pidettiin eri puolilla maata vastalausekokouksia, jotka lähettivät oikeuden puheenjohtajalle vastalausesähkösanomia. Tällaisia vastalauseita sai puheenjohtaja ottaa vastan miltei joka päivä. Heinäkuun 27 päivänä Helsingin työväentalon pihamaalla pidetyssä suuressa vastalausekokouksessa puhui syytettyjen avustaja tohtori J. Herzfeld. Elokuun 24 päivänä oli Turun työläisten mielenosoituskokouksessa läsnä lähes kaksituhatta työläistä. Kokous hyväksyi yksimielisesti seuraavan päätöslauselman: ''Turun työväki kokoontuneena yleiseen kokoukseen lausuu syvimmän paheksumisensa vallassaolijain taholta työväkeen kohdistettujen vainotoimenpiteiden johdosta, josta viimeisimpänä selvänä todistuksena on esillä oleva kommunistijutun nimellä kulkeva oikeusjuttu Turun hovioikeudessa. Kokous

esittää vakavana vaatimuksenaan, että tässä työväenluokkaa ja sen oikeustajuntaa syvästi loukanneessa jutussa vihdoin noudatettaisiin oikeutta ja syyttömästi vangitut toverimme heti vapautettaisiin. Samalla ilmaisee kokous inhonsa tässäkin jutussa ilmitulleita ohranan kuulustelutapoja vastaan ja vaatii tiukasti tuon laitoksen lakkauttamista, koska sen toiminta on ristiriidassa perustuslaissa selvästi määriteltyjen kansalaisvapauksien kanssa ja sen olemassaolo tähdätty yksinomaan työväenluokkaa ja sen oikeuksia vastaan.'' Kokous valitsi kolmimiehisen lähetystön viemään päätöslauselman oikeuden jäsenille.

Se, mitä oikeudenkäynnissä kävi ilmi etsivän keskuspoliisin noudattamista tutkimus- ja kuulustelutavoista, kiihdytti työväestöä. Koko oikeudenkäynti poikkeuksellisine muotoineen lisäsi työläisten suuttumusta. Tämä kaikki pakoitti osan sosialidemokraattistakin sanomalehdistöä lausumaan jotakin jutusta.

Turun hovioikeuden tavattoman ankarat tuomiot nostattivat uuden vastalausemyrskyn. Eri puolilla maata pidetyissä vastalausekokouksissa lausui työväki myötätuntonsa tuomituille ilmaisten samalla järkähtämättömänä vakaumuksenaan uskon lopulliseen voittoon. Työväenluokan rintamaa ei voida vainotoimenpiteillä murtaa, kaatuneiden ja vangittujen sijaan astuvat uudet taistelijat.

Hovioikeuden tuomio nostatti valtaisan vastalauseliikkeen Ruotsissakin. Työväenjärjestöt, työväenkokoukset ja työväen sanomalehdet ilmaisivat voimakkaasti suuttumuksensa ja inhonsa annettujen kuritushuonetuomioiden johdosta. Sacco-Vanzetti komitean järjestämässä vastalausekokouksessa lokakuun 24 p:nä Tukholman suuressa Auditorio salissa hyväksyivät läsnäolleet yli 2,000 työläistä voimakkaan vastalauseen luokkaoikeuden käyttöä vastaan Suomessa ja Amerikassa. Kokous vaati oikeutta eikä armoa.

Tämä vastalauseliike levisi Ruotsin sivistyneistönkin

keskuuteen. Se muodostui luonteeltaan liikkeeksi laittomuutta vastaan. Svenska Clartavdelningen Studentföreningen Laborenius ja Stockholms Socialistiska Studentklubb-nimisten yhdistysten aloitteesta julkaistiin sanomalehdistössä ja jätettiin Suomen Tukholman Lähetystöön seuraava manifesti:

Turun hovioikeudessa on näinä päivinä tuomittu 43 Suomen kansalaista kuritushuonerangaistukseen 1—15 vuodeksi valtiopetoksen valmistamisesta. Tällä tuomiopäätöksellä on yhteensä annettu 121 vuotta kuritushuonetta. Eräs tuomituista, Adolf Taimi, on tuomittu 15 vuodeksi kuritushuoneeseen osanotostaan punaiseen hallitukseen v. 1918, siis aikana, jolloin Suomessa ei ollut varsinaisessa mielessä mitään laillista hallitusta. Muita ei ole edes syytetty mistään sellaisista teoista, jotka tavallisen länsimaisen oikeuskäsityksen mukaan ovat valtiopetoksen valmistelua, vaan ainoastaan poliittisesta järjestöja propagandatoiminnasta. Mainitsemme esimerkiksi tuomion ammattijärjestön sihteerille Arvo Tuomiselle, joka äskettäin pääsi vapaaksi kärsittyään nelivuotisen kuritushuonerangaistuksen sen johdosta, että hän v. 1922 oli allekirjoittanut erään julistuksen, jonka tarkoituksena oli sodan estäminen Suomen ja Venäjän välillä, ja joka nyt on tuomittu 5 vuodeksi kuritushuoneeseen, koska hänet on katsottu syylliseksi siihen rikokseen, että hän ''ainakin vuoden 1927 keväästä lähtien'' on toiminut Suomen kommunistisessa puolueessa.

Suomen viranomaiset ovat jälleen antaneet laintulkinnassa näyttecn mielivallasta, joka asettaa Suomen erikoisluokkaan niiden valtioiden joukossa, joita on tapana sanoa demokraattisiksi.

Allekirjoittaneet järjestöt ovat edustajainsa kautta tutustuneet tämän oikeusjutun asiakirjoihin. Me vetoamme täten valistuneeseen mielipiteeseen kaikissa sivistysmaissa kehoittaen kanssamme esittämään tarmokkaita vastalauseita näitä raakoja, oikeuden varjolla tapahtuvia

poliittisia vainoja vastaan sekä yhtymään armahdusvaatimukseen, joka nyt on esitettävä ihmisyyden ja oikeuden nimessä.

Ruotsin Clartéosasto.
Stellan Arvidson.

Ylioppilasyhdistys Laboremus.
Ragnar Lund.

Tukholman Sosialistinen Ylioppilasklubi.
Nils Lundberg.

Muut allekirjoittajat ovat seuraavat:

Axel Adler, joht., Kållered; Anders Andersson, valtiopäiväm., Falkenberg; Erik Andersson, toimittaja, Tukholma; Martin Andersson, valtiopäivämies, Ektorp; Martin Andersson, toimittaja, Götepori; Gillis Aspegren, arkistonhoitaja valtakunnan vakuutuslaitoksessa, Tukholma; Gunnar Aspelin, dosentti, Lund; Hildur Dixelius von Aster, kirjailijatar, Giessen; Ax Axelman, lakit. kand.. Uppsala; Sven Backlund, toimittaja, Götepori; Karl Bergström, toimittaja, Hälsingborg; Leif Borg, fil. kand., Tukholma; N. Björk, ratavahti, Tomelilla; Ingeborg Björklund, kirjalijatar, Tukholma; Karin Boye, kirjailijatar, Tukholma; Georg Branting, asianajaja, Tukholma; C. Brännberg, valtiopäivämies, Lysekil; C. V. Carlson, valtiopäivämies, Mölndal; Edit Carlsson, kansakoulunopettajatar, Edan lasitehdas; Gunnar Carlsson, fil. lis., Lund; Ragnar Casparsson, toimittaja, Ålsten; Per Dahl, fil. kand., Lund; Tore Ekman, fil. kand., Tukholma; Anna-Lenah Elgström, kirjailijatar, Tukholma; Harald Elovson, fil. lis., Lund; Ester Engström, kansakoulunopettajatar, Linköping; Martin Engström, kansakoulunopettaja, Linköping; Tage Erlander, fil. kand., Lund; Erik Falkner, fil. kand., Lund; Mollie Faustmann, taiteilija, Tukholma; Harald Foss, toimittaja, Lysekil; Per Freudenthal, kirjailija, Tukholma; Nils Flyg, kus-

tannusliikkeen johtaja, Tukholma; Leon Fried, fil. kand., Tukholma; Bertil von Friesen, lääkäri, Tukholma; Gunnar Furuland, rehtori, Malung; Helge Granath, rehtori, Brunnby; Otto Grimlund, toimittaja, Tukholma; Ernst Hage, valtiopäivämies, Luleå; Gunnar Hede, kirjailija, Jöngköping, Nils Hellström, fil. kand., Lund; Viktor Hrou, valtiopäivämies, Österfärnebo; Stig Holm, lääk. kand., Lund; Axel Holmström, kirjanpainaja, Tukholma; Z. Höglund, toimittaja, Tukholma; Axel Höjer, dosentti, Lund; O. Isacsson, myllytyöläinen, Långbro; Alf. Johansson, fil. lis., Tukholma; Melker Johnsson, fil. lis., Götepori; Olof Johnsson, apulaislääkäri kulkutautisairaalassa, Götepori; Vera Johnsson, lääk. lis., Götepori; Conrad Jonsson, toimittaja, Eskilstuna; Ragnar Jändel, kirjailija, Jämsjöslätt; Gottfrid Karlsson, valtiopäivämies, Vadstena; Verner Karlsson, valtiopäivämies, Vätö; Herman Kilman, fil. maist., Götepori; Josef Kjellgren, Tukholma; Helmer Lagerkvist, rautatiel., Ånge; Karl Larm, fil. maist., Tukholma; Ragnhild Linde, opettajatar, Uppsala; Sven Linde, fil. tri, Uppsala; Sven Liljeblad, fil. tri, Lund; Elof Lindberg, toimittaja, Umeå; Ebbe Linde, amanuenssi, Götepori; Fritz Lindén, fil. lis., Uppsala; Carl Lindhagen, pormestari, Tukholma; Axel Lindqvist, lasinhioja, Halmstad; Torsten Lindqvist, lääketieteen kand., Upsala; Arnold Ljungdahl, filos. lis., kirjailija, Tukholma; Edit Ljungdahl-Johnsson, opettajatar, Götepori; Carl Lovén, junailija, Malmö; A. Lundgren, toimittaja, Malmö; V. Lundstedt, lainopin professori, Uppsala; Åke Malmström, fil. kand., Malmö; Ellen Michelson, Oxelösund; Hans Morfeldt, lasinpuhaltaja, Edan lasitehdas; Matti Mörtberg, fil. maist., Upsala; Ture Nerman, kirjailija, Tukholma; Gösta Nordholm, fil. lis., Lund; Erik Nordstrand, amanuenssi, valtionkonttori, Tukholma; Ernst Norling, taiteilija, Borgeby; Erik Nordling, kirjailija, Tukholma; Herman Nordling, valtiopäivämies, Lesjöfors; Per Nyström, fil. kand., Lund; John

Ohlsson, dosentti, Lund; Stefan Oljelund, toimittaja, Götepori; Emil Olovson, toimittaja, Västerås; Oscar Olsson, lehtori, Djursholm, Ösby; Einar Osterman, lääket. kand., Tukholma; Margit Palmaer, fil. kand., Örebro; Ivan Pauli, lehtori, Tukholma; Sven Persson, Lund; Algot Ruhe, kirjailija, Tukholma; N. K. Rönblom, fil. kand., Uppsala; John Sandén, valtiopäivämies, Karlstad; Felix Saul, ylikanttori, Tukholma; Vilhelm Scharp, yliopistonlehtori, Berlin; Gösta Setterberg, lehtori, Linköping; Nils Silfverskiöld, dosentti, Tukholma; Edg. Sjödahl, lehtori, Götepori; Per Edvin Sköld, maanviljelijä, N:ra Rörum; Aug. Spångberg, valtiopäivämies, Charlottenberg; Albert Sjögren, fil. lis., Malmö; L. G. Sjösted, fil. tri, Malmö; Frida Stéenhoff, kirjailijatar, Tukholma; G. Stéenhoff, ent. ensim. maakunnanlääkäri, Tukholma; Gösta Stenvinkel, fil. maist., Lund; Fredrik Ström, Tukholma; Georges Stålberg, fil. maist., Lund; Folke Stålberg, fil. kand., Lund; Victor Svanberg, dosentti, Uppsala; Magnus Svenson, toimittaja, Lund; Siri Söderman, fil. kand., Åkarp; Sam. Thysell, kirkkoherra, Norrköping; Arthur Thomson, dosentti, Lund; Herbert Tingsten, dosentti, Uppsala; Göte Turesson, dosentti, Lund; Axel Uhlén, toimittaja, Malmö; Helga Vagnsson, kansakoulunopettajatar, Oskarshamn; Otto R. Vagnson, lakitiet. kand., Lund; Ruben Vagnsson, valtiopäivämies, Oskarshamn; C. P. Vahlmark, valtiopäivämies, Uppsala; Karl Axel Vannfält, lääket, kand., Uppsala; Cayler White, lääket, kand., Lund; Erns Vigforss, lehtori, Götepori; Carl Winberg, valtiopäivämies, Stuvsta; Allan Vougt, toimittaja, Malmö; Rud Värnlund, kirjailija, Tukholma; Almida Zetterlund, opettajatar, Tukholma; Harald Åkerberg, toimittaja, Örebro; Eva Årads, kirjailijatar, Södertälje; Tord Ödmark, hovioikeudennotaari; Karl Östman, kirjailija, Sundsvall.

Sisällysluettelo:

	Siv.
Lukijalle	3
Alkulause	7
Ensimäinen vaihe	17
Jutun käsittely Turussa alkaa	34
Uusi hyökkäys	60
Vangitsemiset ja kotitarkastukset	74
Valkoisen terrorin uhri	78
Porvaristo hyökkäyksen jälkeen	79
Kuulustelut kestävät. Tutkimukset viipyvät. Vastalauseliike jatkuu	90
Oikeudenkäynti alkaa	106
Mitä syytetyt oikeudessa kuulusteluista kertoivat	122
Mitä kanneviskaalin todistajat tiesivät	130
Mitä syytetyt syytteeseen vastasivat. Syytetty Adolf Taimi lausui	134
Syytetty Jaakko Kivi esitti vastineen	147
Poliisikuulustelupöytäkirjain ja poliisikuulustelujen johdosta esitti Arvo Tuominen vastineen	161
Syytetty Väinö Vuorio lausui puolustuspuheessaan	186
Syytetty Yrjö Enne lausui vastineessaan	192
Syytetty Toivo Latva lausui	212
Todistajain kuulustelun jälkeen piti Arvo Tuominen puolustuspuheen	215
Syytetty Lauri Gustafsson lausui seuraavaa	265
Syytetty Allan Visanen vastasi	266
Syytetty August Hämäläinen vastasi	267

Puolustusasianajajien lausunto. Tohtori J. Herzfeldin lausunto ..... Siv. 268
Tuomari Eino Pekkala lausui ensimmäisessä kirjelmässään 282
Puolustusasianajaja tuomari Salo lausui ensimmäisessä vastineessaan 294
Tuomari Pekkalan toinen vastinekirjelmä Turun hovioikeudelle 305
Toisessa vastineessaan lausui tuomari Salo 319
Hovioikeuden tuomio 339
Taistelu valkoista valtaa vastaan jatkuu ja laajenee 340

HINTA 10 MK.